

Στου Φιλοπάππου με τα πόδια:

**παίζοντας με φύση - άθληση -
μάθηση**

Φοιτήτρια : Ζορμπά Θωμαΐς

Επιβλέπων :
Λεωνίδα Κουτσουμπός, Επικ. καθηγητής

Σύμβουλοι:
Δημήτριος Ν. Καρύδης, Ομότιμος καθηγητής
Παναγιώτης Βασιλάτος, Επικ. καθηγητής

Διπλωματική εργασία

Οκτώβριος 2017

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά τους καθηγητές μου, οι οποίοι συνέβαλαν ο καθένας με το δικό του τρόπο στην πορεία αυτής της διπλωματικής.

Αρχικά ευχαριστώ τον κ. Δημήτρη Ν.Καρύδη, ο οποίος ήταν ο πρώτος άνθρωπος που άκουσε τους προβληματισμούς μου και με βοήθησε στη συγκρότηση του θέματος, στάθηκε σε κάθε συμβολή και συμβουλή που του ζήτησα και πριμοδότησε κάθε στάδιο της διπλωματικής με τις γνώσεις του, την αύρα του και πάνω από όλα τη διάθεσή του υποστηρίξει το θέμα.

Ευχαριστώ, επίσης, τον κ.Λεωνίδα Κουτσουμπό, ο οποίος ως επιβλέπων αυτής της διπλωματικής συνέβαλε ιδιαιτέρως στο να παρθεί μία μορφή για το θέμα και να μπορέσει να έχει την ισχύ που απαιτούσε η περίπτωση. Τον ευχαριστώ ακόμη και για την υποστήριξή του σε κάθε στάδιο της συνεργασίας μας, καθώς με υπομονή και θέληση άκουσε όποιο πρόβλημα είχα και για το γεγονός πως μέσα από κάποιες διαφωνίες με ενέπνεε και καθοδήγησε αποτελεσματικά το θέμα.

Ένα ευχαριστώ αξίζει και ο τελευταίος σύμβουλος στη διπλωματική, ο κ.Παναγιώτης Βασιλάτος, ο οποίος ήταν δίπλα μου όποτε ανέτρεχα σε εκείνον, αναλάμβανε πλήρως την έννοια τη συμβούλου για όλα τα θέματα και βοηθούσε στην επίλυση οποιουδήποτε προβλήματος.

Από τις ευχαριστίες δεν είναι δυνατό να απουσιάσουν οι φίλες μου, Σωτηρία και Ραφαέλλα, οι οποίες σε όλην τη διάρκεια ήταν στο πλευρό μου και κυρίως στη διαδικασία της παρουσίασης, καθώς ήταν μαζί μου σωματικά και ψυχικά. Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους κοντινούς μου ανθρώπους, οι οποίοι ήταν δίπλα μου στις ανησυχίες μου, στα άγχη μου και στους φόβους μου και με υπομονή με άκουγαν και με όπλιζαν με δύναμη. Τους ευχαριστώ θερμά.

περίληψη

Οι λόφοι Φιλοπάππου και Νυμφών αποτελούν ένα μικρό μέρος από τους ελάχιστους ζωτικούς πνεύμονες της Αθήνας, ενώ, παράλληλα, το παχύ πράσινο στρώμα φύτευσης, που κάλυψε τις αρχαιότητές τους, απομάκρυνε από τη μνήμη, ακόμη και των αρμόδιων, το ιστορικό παρελθόν αυτών των λόφων και τη σπουδαιότητα των δυτικών λόφων. Η λήθη, που έχει προκληθεί, έχει μετατρέψει τους δύο λόφους σε θύλακες πρασίνου, αποκομμένους από τους σύγχρονους ρυθμούς ζωής, οι οποίοι, επιπροσθέτως, περιτριγυρίζονται από θραύσματα των πρώην ορίων τους, τα οποία λειτουργούν σα μάρτυρες. Σήμερα, οποιοσδήποτε με την περιήγησή του σε αυτούς τους χώρους μπορεί να εντοπίσει αυτά τα υπολείμματα, παρ' όλο που με δυσκολία μπορεί να τα ταυτοποιήσει.

Η περιοχή για την οποία γίνεται λόγος γειτνιάζει με το λόφο της Ακρόπολης και την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων, δηλαδή με μία κατάσταση η οποία έχει υποδεχθεί τον πεζό και όλες τις κατηγορίες χρηστών ενός χώρου, όπως ένας δημόσιος χώρος. Έχει, λοιπόν, προετοιμαστεί το έδαφος για την επανερμηνεία της κυριαρχίας του πεζού.

Η κεντρικότητα και βαρύτητα της περιοχής σε συνδυασμό με το καλά διαπλεκόμενο δίκτυο μέσω μαζικής μεταφοράς προσφέρει το δικαίωμα τόσο στους κατοίκους της περιοχής όσο και σε επισκέπτες και κατοίκους ευρύτερων περιοχών να αποκτήσουν πρόσβαση στους λόφους. Παρότι εξασφαλίζεται αυτή η δυνατότητα, δεν παρατηρείται να διαχέεται ομαλώς η ροή των επισκεπτών εντός των δύο λόφων μελέτης και, επίσης, αν και ο πληθυσμός των χρηστών ποικίλει, κινείται και δρα στο χώρο, ο τόπος από μόνος του δεν ακτινοβολεί με την ένταση που θα έπρεπε τη σπουδαιότητά του.

Η παρέμβαση, που προτείνεται, καλείται να συρράψει αυτή τη σχισμή, η οποία προσγειώνει την περιοχή σε θύλακα. Στην πρόταση ο “θύλακας” αυτός αναβαθμίζεται σε “περιοχή διαμεσολάβησης” ή αλλιώς buffer zone και αναλαμβάνει να διαπραγματευτεί και να επιτύχει την ευκολότερη σύνδεση των λόφων με την πόλη. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διαχείρισης των ορίων και της σωστής αξιολόγησης του οδικού δικτύου σε συνδυασμό με τον αστικό ιστό, δηλαδή πόσο εφικτό ή όχι είναι να γλιστρήσει η μία περιοχή μέσα στην άλλη.

Έτσι, σε ένα περιβάλλον, το οποίο λειτουργεί σα διαχειριστής αστικών συντελεστών, μπορεί να βρει τη θέση του το παιχνίδι, το οποίο θεωρείται το θεμελιώδες του πολιτισμού (Huizinga) και ένας τρόπος διάδρασης με το χώρο, ο οποίος απαιτεί την ενεργή συμμετοχή του χρήστη, χωρίς ωστόσο να αναιρεί την αυθυπαρξία του “κατασκευάσματος” του παιχνιδιού. Το παιχνίδι φέρει στην επιφάνεια “κρυμμένα” στοιχεία και μπορεί συνάμα να επανανοηματοδοτήσει στοιχεία του χώρου.

Συμπερασματικά: Εργαλεία-Βασικοί συντελεστές για την εγκαθίδρυση ενός τέτοιου εγχειρήματος αποτελεί (α) ο ιστός της πόλης, (β) τα αστικά κένα και (γ) τρία οικοδομικά τετράγωνα, σε κομβική-στρατηγική θέση ως προς το λόφο και την περιοχή διαμεσολάβησης. (α) Ο πρώτος θα επιχειρήσει τη δημιουργία ενός δικτύου πεζών, με επακόλουθο την κυκλοφοριακή ρύθμιση. (β) Τα αστικά κενά, όσον αφορά στα κενά οικόπεδα, θα βοηθήσουν στην ακτινοβόλεια και ενότητα του λόφου, έτσι ώστε κανείς να μπορέσει να συνθέσει ενιαία εικόνα για την περιοχή και, τέλος, (γ) τα επιλεγμένα οικοδομικά τετράγωνα, τα οποία εντοπίζονται στο περίγραμμα του λόφου, θα λειτουργήσουν σα φάροι-τοπόσημα του όλου εγχειρήματος.

Τα τρία αυτά οικοδομικά τετράγωνα επαναχρησιμοποιούνται και λειτουργούν σαν “κράχτες” της όλης παρέμβασης, καθώς θα λειτουργήσουν σα νέα τοπόσημα της περιοχής και σημεία αναφοράς. Αυτοί οι μοχλοί-γρανάζια τροφοδοτούν και τονώνουν τη ροή προς το λόφο, αλλά και αναζωογονούν τη συσχέτιση του λόφου με την πόλη, αφού αναλαμβάνουν νέες χρήσεις. Το σενάριο στο οποίο υπακούουν στηρίζεται σε μία τριλογία, βασισμένη στη βιβλιογραφική έρευνα, η οποία προηγήθηκε και σχετίζεται με την εκπαίδευση και την έννοια του παιχνιδιού: “Η εκπαίδευση στηρίζεται στη φύση, στην άθληση και στη μάθηση”. Κατ' αυτόν τον τρόπο, κάθε ένα “οικόπεδο” επιχειρεί να ενστερνιστεί τα χαρακτηριστικά αυτών των θεματικών και να τα ανατροφοδοτήσει στους χρήστες.

The Philopappou and Nymph Hills are a small part of Athens' minimal lively lungs, while the thick green planting layer, which covered their antiquities, removed from memory even the competent historical past of these hills and the importance of the western hills. The obstruction that has been caused has transformed the two hills into green pockets, cut off from modern life styles, which, in addition, are surrounded by fragments of their former boundaries, which act as witnesses. Today, anyone with a tour of these places can find these remnants, although they can hardly identify them.

The area in question is adjacent to the Acropolis hill and the unification of archaeological sites, that is to say, a situation that has welcomed the pedestrian and all the classes of users of an area, such as a public space. So, the ground for re-interpretation of pedestrian rule has been prepared.

The centrality and gravity of the area combined with the well interconnected public transport network offers the right to both locals, visitors and residents of wider areas to gain access to the hills. Although this capability is ensured, the flow of visitors within the two study hills is not dispersed smoothly, and also if the user population varies, moves and acts in space, the place of its immunity does not radiate with the intensity it should be its importance.

The proposed intervention is called to slash this slit, which lands the area in a pocket. In the proposal, the "enclave" is upgraded to a "mediation area" or else buffer zone and undertakes to negotiate and achieve easier hill links with the city. This can be achieved by managing the boundaries and the correct assessment of the road network in conjunction with the urban fabric, ie whether it is feasible or not to slip one area into the other.

Thus, in an environment that functions as a manager of urban factors, the game, which is considered to be the fundamental of culture (Huizinga), and a way of interacting with the space, which requires the active participation of the user, without, however, negating the self-existence of the "construct" of the game. The game carries out "hidden" elements and can also re-allocate elements of space.

Conclusions: Tools-Key factors for the establishment of such an enterprise are (a) the city's city, (b) urban and (c) three building blocks, at a hub-strategic location on the hill and the mediation area. (a) The first will attempt to create a pedestrian network, followed by traffic regulations. (b) Urban gaps in empty plots will help with the radiation and unity of the hill so that one can compose a single image of the area and finally (c) the selected building blocks, which are located in the outline of the hill, will act as beacons of the whole project.

These three building blocks are reused and function as "detours" of the entire intervention as they will act as new landmarks in the area and benchmarks. These gears feed and energize the flow to the hill, but they also revive the correlation of the hill with the city, taking on new uses. The script he obeys is based on a trilogy, based on bibliographic research, which preceded and is related to education and the concept of play: "Education is based on nature, athletics and learning." In this way, each "plot" attempts to embrace the features of these themes and give them feedback to users.

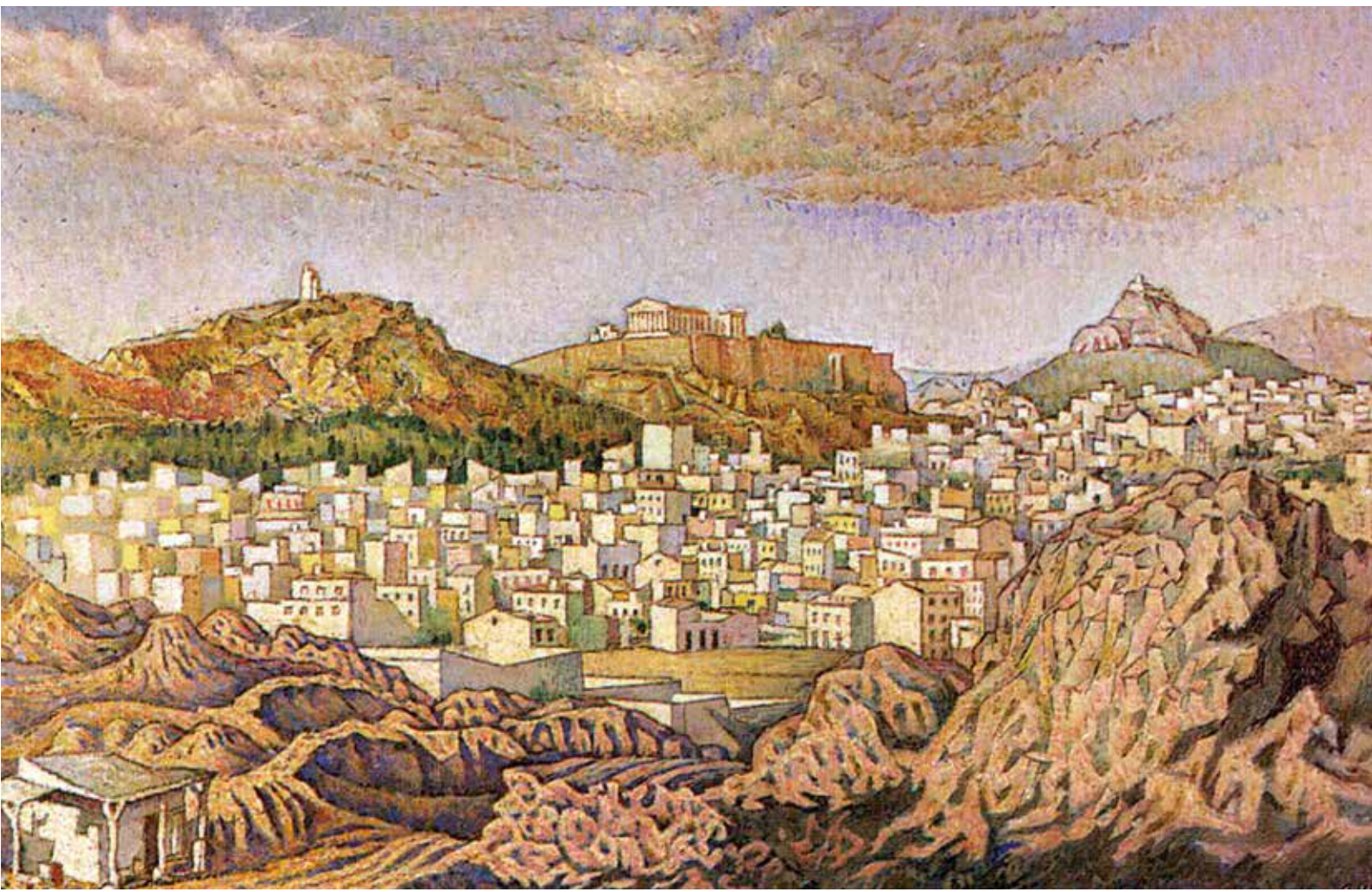
•
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
ΛΟΦΩΝ ΜΟΥΣΩΝ (ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ) - ΠΝΥΚΑΣ - ΝΥΜΦΩΝ
•
ARCHAEOLOGICAL SITE OF HILLS
OF MUSES (PHILOPAPPUS) - PNYX - NYMPHS

περιεχόμενα

01_ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 12
02_ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	σελ. 16
03_ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ	σελ. 34
04_ ΟΙ ΟΠΤΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ	σελ. 38
05_ Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	σελ. 48
06_ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	σελ. 60
07_ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	σελ. 64
08_ Η ΙΔΕΑ	σελ. 96
09_ Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	σελ.102
10_ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ	σελ.126
11_ ΤΟ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ	σελ.146
12_ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σελ.212
13_ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ.222

01_ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ

[04]

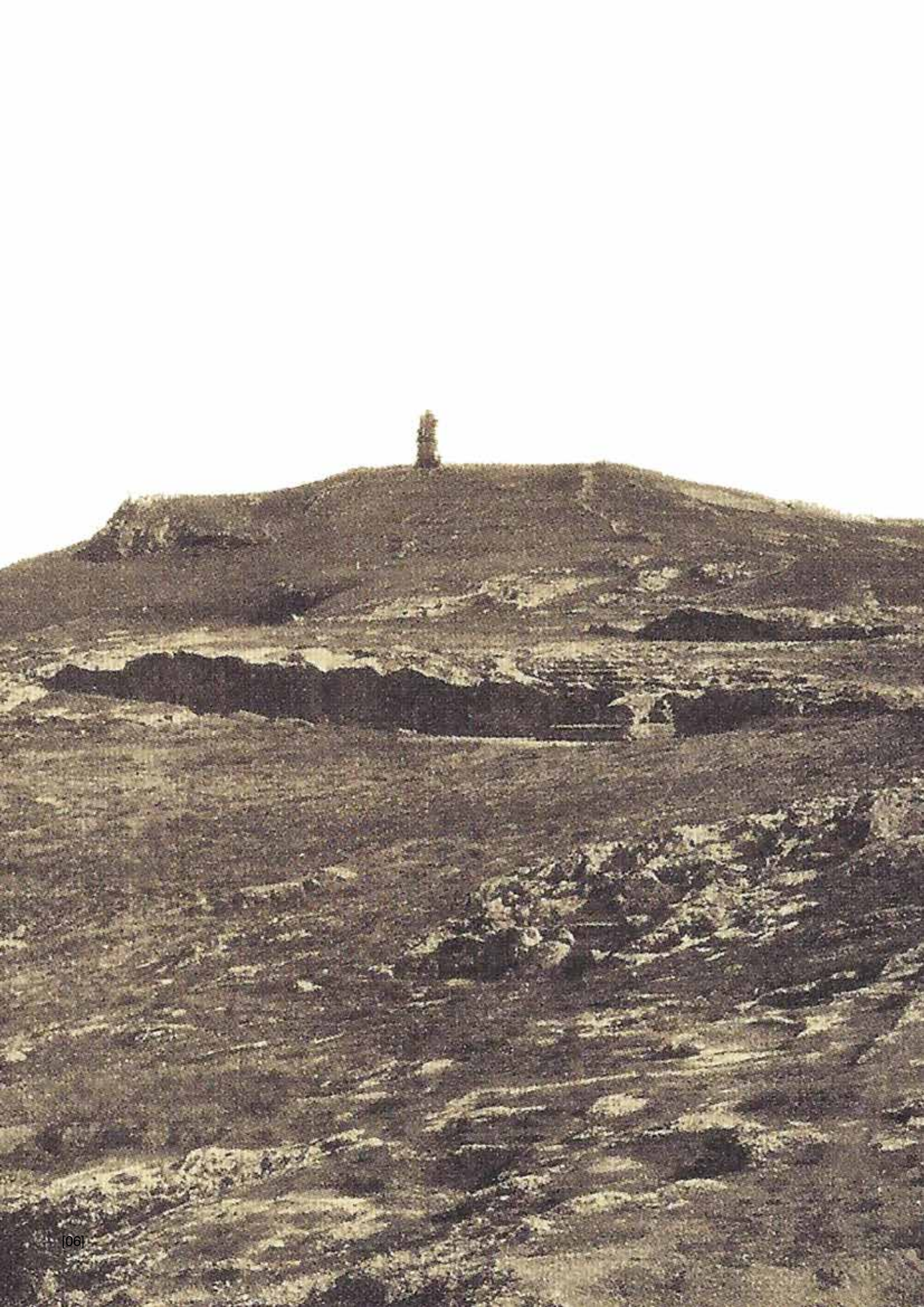

[05]

Αυτή η διπλωματική εργασία τοποθετεί στο κέντρο της συζήτησης, έρευνας και μελέτης την Αθήνα, ως κέντρο της σύγχρονης πραγματικότητας και ως πεδίο διάδρασης αστικών και φυσικών συντελεστών. Επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσο μπορεί αυτή η πόλη να ανακτήσει την κυριαρχία της, να συρράψει τις ρωγμές της και να αναθεωρήσει το ρόλο της. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτή η επιδίωξη, επιλέγεται ένα τμήμα αυτής της πόλης, οι Δυτικοί λόφοι της Αθήνας, μία περιοχή η οποία λειτούργησε στην αρχαιότητα σαν εφιαλτήριο για την εξέλιξη της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής. Το θέμα της πόλης και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της σε συνδυασμό με το πώς η αρχιτεκτονική μπορεί να διαχειριστεί όλες τις επακόλουθες συγκρούσεις, που λαμβάνουν χώρα εντός της, έτσι ώστε να επέλθει μία ισορροπία ή μία οργανικότερη διευθέτηση των διαφόρων προβλημάτων, αποτελεί το βασικό κίνητρο επιλογής ενός τόσο σύνθετου ζητήματος διπλωματικής.

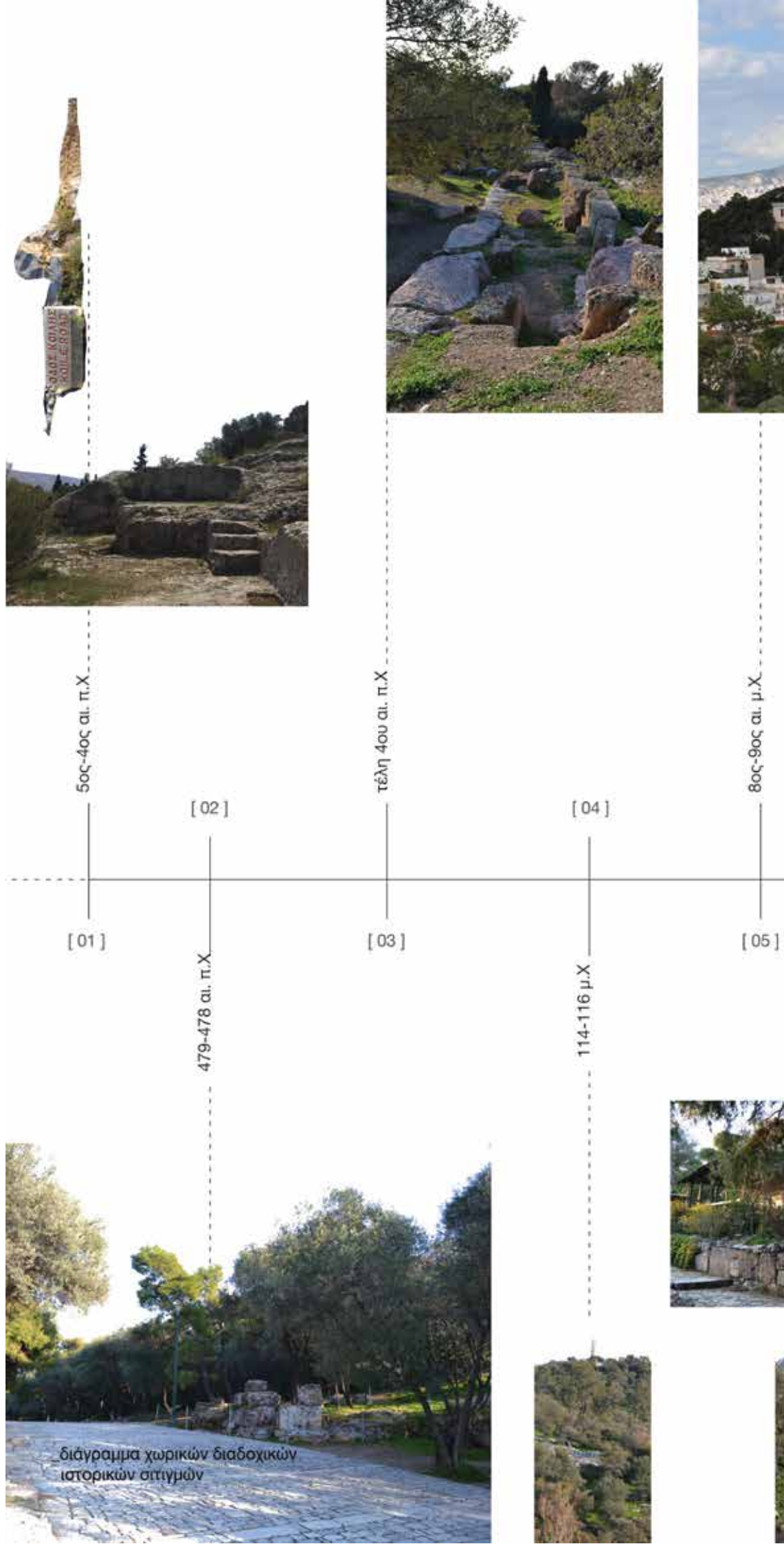
Η Αθήνα αναπνέει με τη βοήθεια των ελάχιστων φυσικών πνευμόνων που διαθέτει. Η Αθήνα, ακόμη ακόμη, θυμάται με τη βοήθεια των εννιά ιστορικών λόφων της (λόφος Ακρόπολης, λόφος Νυμφών, λόφος Μουσών, λόφος Σικελίας, λόφος Λυκαβηττού, λόφος Στρέφη, λόφος Τουρκοβουνίων, λόφος Αρδηττού, λόφος Ιππείου Κολωνού). Η Αθήνα αυτοπροσδιορίζεται με τη βοήθεια αυτών των λόφων. Σήμερα αρχίζει να αναδύεται μία τάση ή αλλιώς “στροφή βλέμματος” προς αυτούς τους ξεχασμένους λόφους, οι οποίοι φαίνεται ότι έχουν τη δυναμική να ξεκλειδώσουν αρκετά από τα παγιωμένα προβλήματα. Η σύγχρονη συζήτηση περί λόφων εστιάζει στο ποιοί και πόσοι είναι, ποιο ιστορικό φορτίο φέρουν, τι συμβολίζουν, πώς συνείσφεραν στο πέρας του χρόνου, ακόμη και στο κατά πόσο είναι δυνατό να συμβάλλουν στην ανέλιξη της υπάρχουσας κατάστασης της πόλης. Η σημασία και ουσία αυτών των λόφων δεν έχει απασχολήσει μόνο το τώρα ή την αρχαιότητα και τα αρκετά παλαιότερα χρόνια της ιστορίας. Είναι γεγονός πως εντοπίζεται και στο πολύ σύγχρονο και άμεσο παρελθόν και δεν αφορά μόνο σε αρχιτέκτονες, πολεοδόμους και πολιτικούς. Αν ανατρέξει κανείς σε βιβλιογραφική έρευνα και στην καλλιτεχνική ιστορία, θα εντοπίσει τεκμήρια που επιβεβαιώνουν αυτήν την ώθηση και αγάπη για την ενασχόληση και αναπαράσταση των ιστορικών λόφων της Αθήνας, καθώς δεν πρόκειται για απλούς λόφους.

Σταθμοί σε αυτήν την αναδρομή είναι οι δύο πίνακες, που παρατίθενται παραπάνω, οι οποίοι ανήκουν σε μία περίοδο πριν και μετά τον πόλεμο, σε μία περίοδο νεότητας και ωριμότητας. Ο πρώτος (εικόνα [04]) ανήκει στο Χατζηκυριάκο Γκίκα, το '40. Ο Γκίκας, αν και διακρίνεται για τα κυβιστικά του έργα, προσπάθησε να αποτυπώσει αυτούς τους τρεις ιστορικούς λόφους και τη νεότερη Αθήνα, στεκόμενος σε ένα μη ιστορικό λόφο, ένα λόφο πλέον μη λόφο, καθώς έχει εξαφανιστεί λόγω ανεξέλεγκτης δόμησης. Ο δεύτερος (εικόνα [05]), '30-'40, είναι ένα έργο του Μόραλη, ο οποίος επέλεξε να καθίσει σε ένα ιστορικό λόφο, το Στρέφη, και να απεικονίσει το “αντι-ιστορικό” τοπίο, δηλαδή την πόλη από τη λεωφόρο Αλεξάνδρας κι έπειτα. Είναι κομβικός σταθμός, καθώς αποτελεί το μοναδικό του έργο τοπίου, εφόσον ζωγραφίζει μόνο πρόσωπα και αφηρημένα έργα. Αυτό το τοπίο, που επιλέγει, είναι το Αττικό τοπίο. Εξάγεται, λοιπόν, το συμπέρασμα ότι αυτοί οι ιστορικοί λόφοι δεν είναι απλές σελίδες κεφαλαίων σε μία ιστορική εγκυκλοπαίδεια, αλλά είναι κομμάτια της πόλης, τα οποία έχουν τη θέση τους μέσα σε αυτήν. Τη θέση τους σε αυτήν τη διπλωματική διεκδικούν οι Δυτικοί λόφοι (λόφος Νυμφών και λόφος Μουσών), οι οποίοι κατέχουν στρατηγική θέση, βρισκόμενοι στην καρδιά της Αθήνας και χτυπώντας στους παλμούς της. Είναι οι λόφοι, που προστατεύουν το λόφο της Ακρόπολης από το μέτωπο της θάλασσας και ταυτοχρόνως συνδέουν το λόφο της Ακρόπολης με τον Πειραιά, το δίπολο που αποτέλεσε τον πυρήνα ανάπτυξης της πόλης από τα αρχαία χρόνια. Η διπλωματική στοχεύει στην ανάκτηση αυτών των λόφων, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με την εγκαθίδρυση του πεζού. Η θέση της διπλωματικής προτείνει τον πεζό και, πιο συγκεκριμένα, το παιχνίδι στο δημόσιο χώρο, με τέτοιο τρόπο ώστε να επανερμηνευθεί ο ρόλος και ο χαρακτήρας τόσο των φυσικών συντελεστών, όσο και των αστικών. Το παιχνίδι καλείται να ξεκλειδώσει τις αδράνειες που πλήττουν τον αστικό ιστό και να επαναξιολογήσει τον αστικό χώρο, με τρόπο που θα αναδιπλωθεί στη συνέχεια του παρόντος τεύχους.

*«Σκέφθηκε κανείς να πει τη μοίρα ενός βουνού, όπως κοιτάζει μια
παλάμη, σκέφθηκε κανείς;»
Σεφέρης, Ωραίο Φθινοπωρινό Πρωί, Ημερολόγιο Καταστώματος Α΄*

02_ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Για να αναδιφήσει κάποιος την ιστορία των δυτικών λόφων της Αθήνας, χρειάζεται να ανασύρει το παχύ πράσινο χαλί, που κάλυψε τις αρχαιότητες και οδήγησε σταδιακά στη λήθη το ιστορικό παρελθόν. Χρειάζεται, ακόμη, να καταφύγει στην αρχαιολογία, ώστε να συγκροτήσει μία σφαιρική ανάγνωση της περιοχής και της πολεοδομικής και αρχιτεκτονικής οργάνωσης. Με τον όρο “αρχαιολογία” δε νοείται το “σκάψιμο” στους αρχαίους χώρους, αλλά το “σκάψιμο” στις λέξεις και τα πράγματα, το “σκάψιμο” στις έννοιες και στις καταστάσεις, το “σκάψιμο” στο παρελθόν του παρόντος. Η αρχαιολογία στηρίζεται στη στρωματογραφία των ιζημάτων. Για αυτόν το λόγο αξίζει να μελετηθεί η περίπτωση της Αθήνας, εφόσον πρόκειται για μία ιζηματογενή πόλη, με φυσικά και πολιτισμικά στρώματα ύλης.

Αρχικά, χρειάζεται η τοποθέτηση και οριοθέτηση της περιοχής μελέτης. Η παρούσα διπλωματική πραγματεύεται τους δυτικούς λόφους της Αθήνας, δηλαδή το λόφο Φιλοπάππου (ή αλλιώς Μουσών) και το λόφο των Νυμφών. Λέγοντας Αθήνα καταλαβαίνει κάποιος μία πόλη κάτω από την οποία υπάρχουν πολλές άλλες πόλεις, οι οποίες αποτελούν το υπόστρωμα ή αλλιώς τα θεμέλια της σύγχρονης Αθήνας. Πρόκειται για μία πόλη που βλέπει ο καθένας, αλλά και για όλες τις πόλεις που ήταν εδώ, πόλεις που σήμερα υπάρχουν και δεν υπάρχουν. Η συνύπαρξη αυτών των σταδίων του παρελθόντος δίνει το παρόν της και θέτει τις βάσεις για αυτό που ονομάζεται “διαστρωμάτωση”. Είναι γεγονός πως ο χώρος δεν επιδέχεται διπλό γέμισμα. Έτσι, οι παλαιές φάσεις των πόλεων έχουν κατακερματιστεί και έχουν αφήσει το υλικό τους στις επόμενες πόλεις, με αποτέλεσμα τη σύγχρονη Αθήνα, η οποία έχει σχηματιστεί βάσει της γεωμορφολογίας των λόφων, των δρόμων του νερού (δηλαδή τους δρόμους των τοπογραφικών κλίσεων), των δρόμων του γαιδάρου (δηλαδή της κίνησης μέσα στην πόλη μέχρι και πριν τη σύγχρονη Αθήνα) και των δρόμων του ανθρώπου (δηλαδή των μετέπειτα δρόμων του αυτοκινήτου).

Καταλαβαίνει, λοιπόν, κάποιος ότι το βιωματικό και γνωστικό βάθος του χρόνου οικοδομεί τόσο τη μνήμη όσο και βεβαιώς τη λήθη. Έτσι, θεωρείται αναγκαία η εύρεση των ορίων της περιοχής

μελέτης από την αρχαιότητα έως σήμερα, καθώς η τοπιογραφία της περιοχής έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ανεύρεση χαμένων ή ξεχασμένων χαρτών και υλικού, που αποδεικνύει την αρχική υπόσταση των δυτικών λόφων της Αθήνας σε σχέση με την ίδια την πόλη και τους αστικούς της συντελεστές, αλλά και τους φυσικούς. Σε αυτήν την προσπάθεια έρχεται να απαντήσει μία σειρά ιστορικών χαρτών του Fauvel, Kaupert και Burhouf, οι οποίοι έχουν αποτυπώσει την ύπαρξη των λόφων, πριν ακόμη αυτοί λατομευθούν και περιοριστούν προς όφελος της αστικής ανάπτυξης.

Ο Fauvel (εικόνα [07]) αποτυπώνει μία Αθήνα στα τέλη του 18ου αιώνα, δηλαδή μία Αθήνα πριν τη σύγχρονη Αθήνα, η οποία χαρακτηρίζεται από πυκνό ιστό, διαμορφωμένη από το περπάτημα των γαιδάρων και τειχισμένη. Η Αθήνα δεν είναι μόνη της και ποτέ δεν ήταν μόνη της. Πάντα είχε τον Πειραιά, πάντα υπήρχε η σχέση του άστεως και του επινείου. Μία σύνδεση γραμμική, που υλοποιείται με τα μακρά τείχη. Πρόκειται για μία δικέφαλη κεντρικότητα. Τη διπολικότητα αυτή επισημαίνουν και οι Κλεάνθης και Schaubert (1875), οι οποίοι αναπαριστούν μία Αθήνα τοποθετημένη στα βόρεια της Ακρόπολης, με μία κεντρική πλατεία και την τριπλή οργάνωση, την τρίαίνα των δρόμων. Από αυτήν τη σειρά χαρτών μπορεί κάποιος να διακρίνει τις τοπογραφικές κλίσεις, το φυσικό και αδόμητο χώρο των δυτικών λόφων, τη σχέση τους με το λόφο της Ακρόπολης και το ιστορικό τρίγωνο, καθώς επίσης και το οδικό δίκτυο της εποχής, όπως και τις αρχαιότητες, που κατακλύζουν τους δύο λόφους και επισημαίνονται με κόκκινο χρώμα. Ακόμη επισημαίνεται η κεντροβαρική και στρατηγική θέση των δυτικών λόφων, καθώς αφενός προστατεύουν με την υπόστασή τους και τα χαρακτηριστικά τους το λόφο της Ακρόπολης, αλλά από την άλλη αποτελούν και το δίαυλο επικοινωνίας, διότι μέσω του κοίλου τους επιτυγχάνεται η χωρική σύνδεση Ακρόπολης και Πειραιά. Πιο συγκεκριμένα, το βόρειο ίχνος των μακρών τειχών καλείται να παραλάβει τη σύνδεση Αθήνας-Πειραιά με τον πρώτο δρόμο της σύγχρονης Αθήνας (Πειραιώς) και το νότιο ίχνος παραλαμβάνει τη σιδηροδρομική γραμμή, αλλά πολύ αργότερα. Μία κατάσταση την οποία προφανώς δε γνώριζαν ακόμη ο Κλεάνθης και Schaubert.

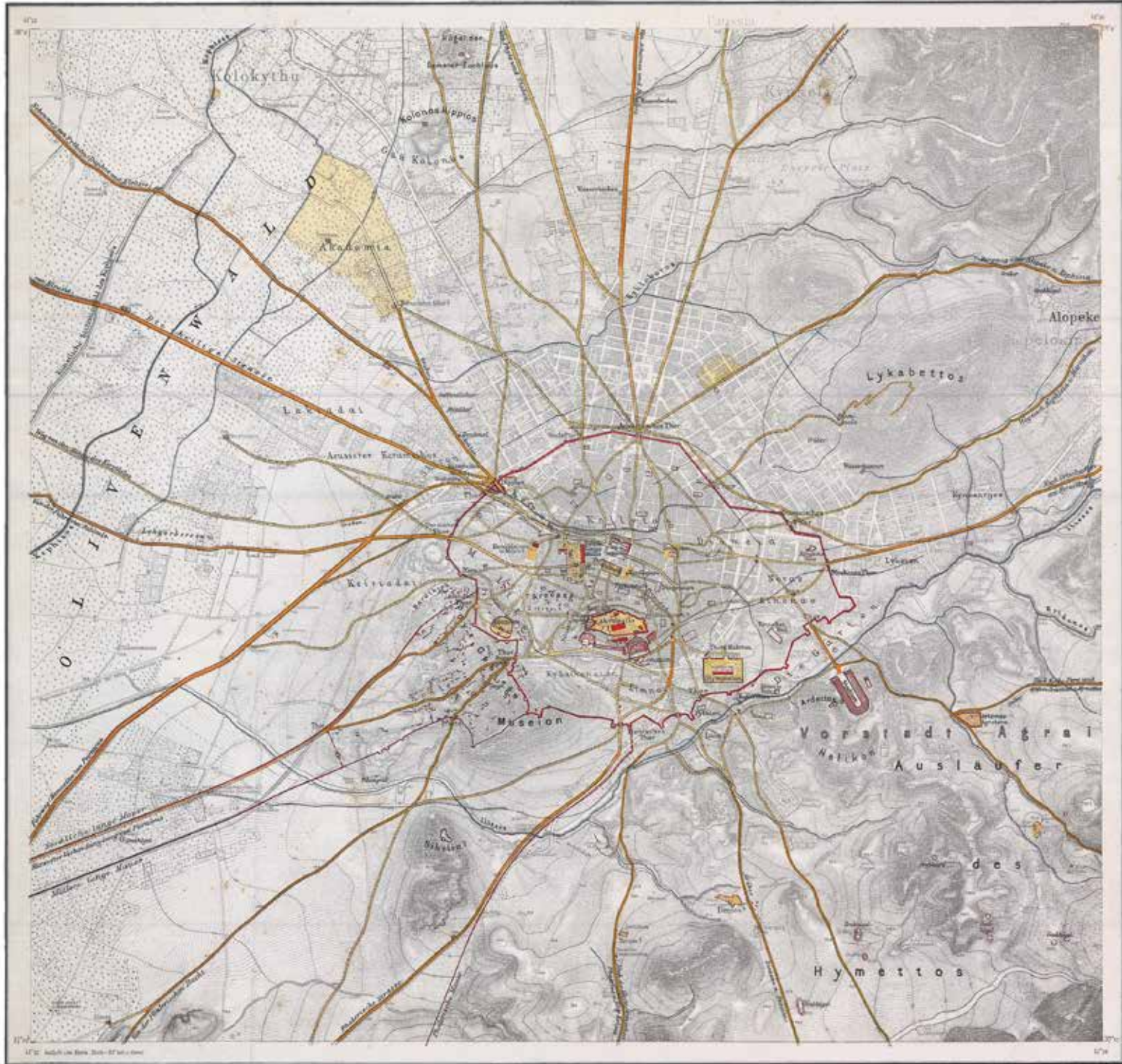
ATHEN mit UMGEBUNG

Karten von Antika. Bl. 1

aufgenommen im Jahr 1870, herausgegeben von Kaiserl. Österreich. archäologisches Institut
in Wien, 1877

Alt-Athen mit seinen nachweislichen Denkmälern, Plätzen und Verkehrstrassen.

ATHEN - PEIRAEUS

Karten von Attika Bl. II

abgenommen und gezeichnet 1871/72 von G. Allen & J.A. Haupt, herausgegeben von Kaiserlich deutsches archäologisches Institut

Tour d'Aliphan

Observatoire

Arre o

le Davallure

o Pils

Puyx

Trabour

Dilone

Vieux Puyx

Anciens

Tour

Plaque de Dan. Iriss
Porte Meride

S. de Gimon

Carthage

M. de Philopappos

ou tombeau du Syrien

Anciens

Tour

Trigues

Douve Antike

Στην παρούσα μελέτη, όλα αυτά τα στοιχεία, που συλλέγονται και ερμηνεύονται, συντελούν στη διαμόρφωση των τοπικών ορίων των δυτικών λόφων για τη διεξαγωγή της έρευνας. Έτσι, σαν κύρια και βασικά όρια θεωρούνται τα “τείχη”, που δημιουργούνται από τη διαπλοκή των δρόμων του νερού, του ανθρώπου και του γαιϊδάρου.

Διεισδύοντας στην περιοχή μελέτης μπορεί κάποιος να διακρίνει τις κόκκινες ενδείξεις, που σημειώνονται στο χάρτη Κλεάνθη-Schaubert. Ο γεωγράφος Burnouf (1849) αποτυπώνει στην περιοχή όλες τις αρχαιότητες, που είναι λαξευμένες στους βράχους των λόφων, με προσεγγμένο και επιμελή τρόπο και συσχετισμένες με τις τοπογραφικές κλίσεις. Η αποτύπωση αυτή είναι ένα πολύ σημαντικό τεκμήριο, καθώς μέχρι προσφάτως ήταν καλυμμένες με χώματα σε ένα τοπίο πολύ διαφορετικό από αυτό που είθισται. Ο πλούτος, που ξεδιπλώνεται σε αυτόν το χάρτη, φανερώνει την πυκνότητα της κατοίκησης και δραστηριότητας στους δυτικούς λόφους με έναν ευαισθητοποιημένο τρόπο, που παρακινεί τον αναγνώστη να ενασχοληθεί περισσότερο με αυτά τα αποτυπώματα. Πρόκειται για έναν πίνακα, που επιχειρεί να ζωογονήσει τους βράχους των λόφων και να εμψυχήσει τη ζωή, που υπήρξε εκεί.

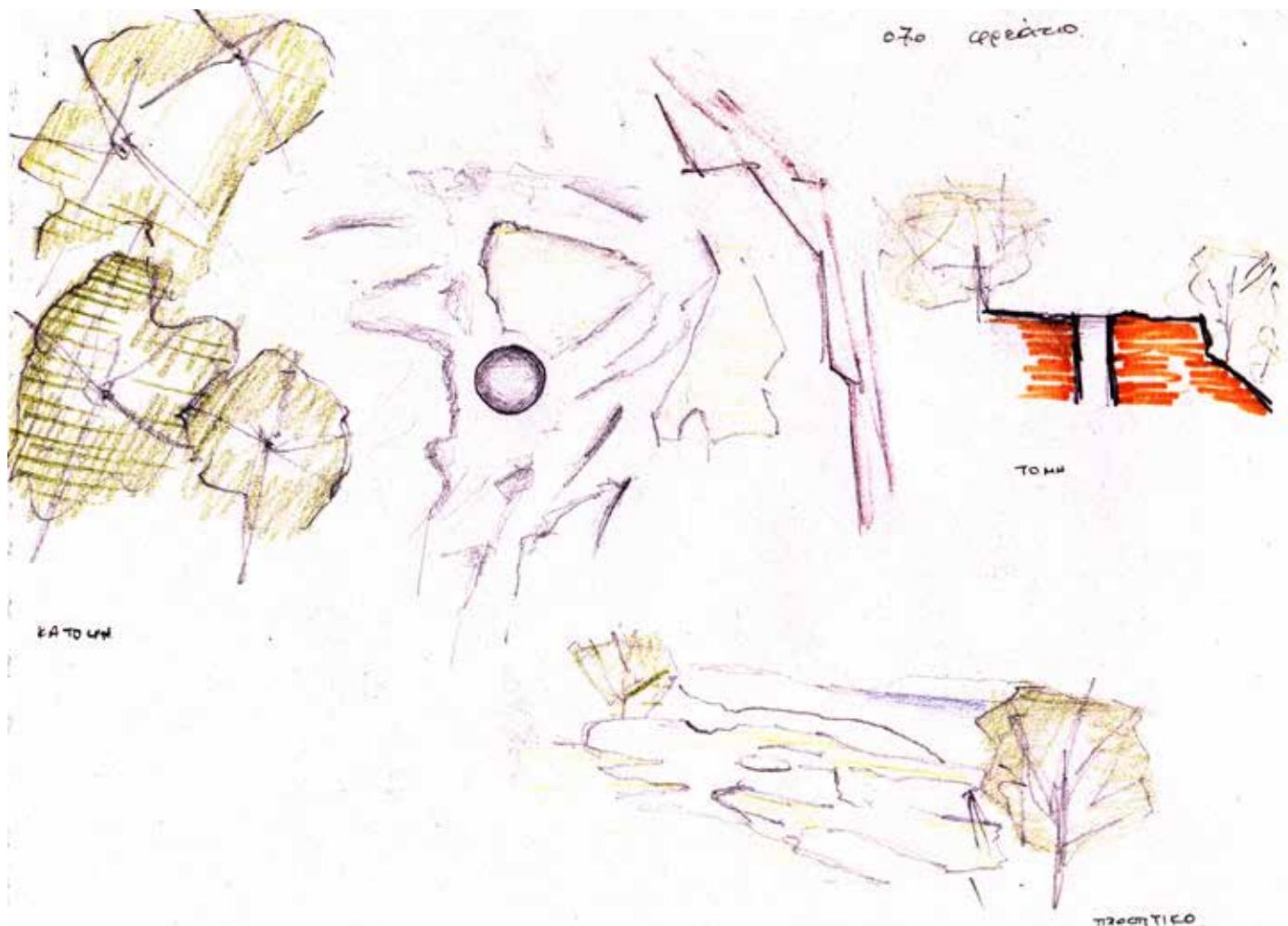
Ήρθε, λοιπόν, η στιγμή να αναδυθεί με μεγαλύτερη λεπτομέρεια το ιστορικό παρελθόν της περιοχής μελέτης, το οποίο είναι άμεσα συνυφασμένο με τη θέση της στον ιστό της πόλης. Μιλώντας για τη θέση των λόφων είναι καλό να αποσαφηνιστεί ότι οι λόφοι διακρίνονται από τον Ιερό Βράχο και τον Άρειο Πάγο με μία βαθιά κοιλάδα, αλλά και οι δύο αυτοί λόφοι μεταξύ τους διαχωρίζονται από το κοίλον, το οποίο συμπίπτει με μία αρχαία οδό, την οδό Κοίλης, η οποία θα αναλυθεί σε επόμενο στάδιο του κειμένου αυτού. Τόσο το κοίλον, όσο και η κοιλάδα, που προαναφέρθηκε, αποτέλεσαν τις πανάρχαιες προσβάσεις από την πόλη προς τον Ελαιώνα και τον Πειραιά. Μπορεί κάποιος να αδράξει την ευκαιρία της πανοραμικής θέασης του λεκανοπεδίου, ανεβαίνοντας σε αυτούς του λόφους. Το υψόμετρό τους επιτρέπει θεάσεις προς όλα τα σημεία του ορίζοντα και προς όλα τα σημεία ενδιαφέροντος, από το βράχο της Ακρόπολης έως το λιμάνι του Πειραιά και το Σαρωνικό. Από αυτό το ύψος μπορεί κάποιος να ατενίσει τις αλλαγές, που έχουν προκληθεί στο φυσικό σώμα των λόφων με το πέρασμα των αιώνων, καθώς υπάρχουν μάρτυρες, δηλαδή υπολείμματα φυσικού λόφου, που αποδεικνύουν την έκταση που καταλάμβαναν οι λόφοι.

Ο νότιος λόφος, ο λόφος των Μουσών, είναι ο ψηλότερος (147μ.) και δανείστηκε το όνομά του από το ηρώο του μυθικού ποιητή Μουσαίου, που έζησε, δίδαξε και τάφηκε πάνω σε αυτόν, σύμφωνα με τον Πausανία. Εκτός από αυτήν την ονομασία, ο λόφος είναι παγκοσμίως γνωστός ως ο λόφος του Φιλοπάππου, επωνυμία που επικράτησε από το μαρμάρινο μνημείο του Γάιου Ιούλιου Αντίοχου Φιλόπαππου (2ο αι. μ.Χ) και το οποίο κυριάρχησε στο τοπίο. Ο βόρειος λόφος με χαμηλότερο υψόμετρο (105 μ.) ταυτοποιήθηκε με μεγαλύτερη δυσκολία από ότι ο λόφος Φιλοπάππου και τελικά ονομάστηκε ως λόφος των Νυμφών, από το ομώνυμο ιερό. Και σε αυτόν το λόφο, όμως, επικράτησε εν τέλει η επωνυμία λόφος του Εθνικού Αστεροσκοπείου, καθώς η κατασκευή (1842 μ.Χ) αυτού επισκίασε όποια άλλη αρχαιότητα βρισκόταν εκεί και σηματοδότησε όλην την περιοχή.

Η ανακάλυψη των λόφων και των αρχαιολογικών ευρημάτων σε αυτές και οι ανασκαφές, που έχουν λάβει χώρα σε αυτήν την περιοχή, προσθέτουν στοιχεία για την αρχαία κατοίκηση στην περιοχή, τον πολεοδομικό ιστό, που είχε αναπτυχθεί, και τις δραστηριότητες που τόνων την ίδια την περιοχή. Η κατοίκηση αυτή πιστοποιείται ακόμη και από φιλολογικές πηγές και μαρτυρίες, οι οποίες εστιάζουν στη λειτουργία της “δια Κοίλης οδού” και στην εγκατάσταση της εκκλησίας του δήμου στο λόφο της Πνύκας, όσο και στο επιγραφικά μαρτυρημένο ιερό του Διός στο λόφο των Νυμφών και στα ανασκαφικά στοιχεία για την υδροδότηση της περιοχής από το Πεισιστράτειο δίκτυο.

Είναι γεγονός πως οι λόφοι αυτοί τοποθετούνται σε ένα στρατηγικό σημείο και για το λόγο αυτό συμπεριελήφθησαν στον οχυρωματικό περίβολο της πόλης και αναδείχτηκαν κομβική άρθρωση για την κατασκευή των Μακρών Τειχών από τον Κίμωνα, μέσω των οποίων εξασφαλιζόταν η ασφαλής επικοινωνία με τα λιμάνια του Πειραιά και του Φαλήρου. Το πλεονέκτημα αυτό σε συνδυασμό με το θελκτικό τοπίο, τη διάφανη και υγιή ατμόσφαιρα, την εξάισια θέα προς την πεδιάδα του Ελαιώνα, τη θάλασσα και τα βουνά της Αττικής, αλλά και την άμεση επαφή με τον Ιερό βράχο και την Αγορά αποτέλεσαν το εφαλτήριο για την ανάπτυξη ενός πυκνοδομημένου πολεοδομικού ιστού, που μοιράζεται την ιστορική τοπογραφία ανάμεσα στους δήμους της Μελίτης, της Κοίλης και του Κολλυτού.

Λέγοντας δήμος Μελίτης νοείται ο δήμος, που καταλαμβάνει προνομιούχο θέση πάνω στο λόφο των Νυμφών. Πρόκειται για τον πολυπληθέστερο δήμο του άστεως και έναν από τους πιο σημαντικούς και πλούσιους. Περιελάμβανε σημαντικά ιερά, άνηκε στη φυλή Κεκροπίδα και τον κατοίκησαν εξέχουσες προσωπικότητες της πολιτικής ζωής των Αθηνών, όπως ο Μιλτιάδης, ο Κίμων, ο Θεμιστοκλής, που της προσέδωσαν αριστοκρατική υπόσταση. Στο δήμο Μελίτης ανήκει και η περιοχή της Πνύκας, η οποία δανείζεται το όνομά της από τη λέξη Πνύξ, η οποία υποδηλώνει τη μεγάλη πυκνότητα κατοίκησης. Με το χαρακτηρισμό δήμος της Κοίλης νοείται ο οικισμός, που βρίσκεται νότια από το δήμο Μελίτης και κατοικεί στο λόφο του Μουσείου και στο κοίλο, που δημιουργείται μεταξύ των δύο λόφων. Πρόκειται για ένα δήμο, ο οποίος είναι πολυάσχολος και περισσότερο θορυβώδης, καθώς τον χαρακτηρίζει ο άξονας της «διά Κοίλης οδό», (Ηρόδοτος 6, 103), ένας άξονας που παραλαμβάνει το οδικό, εμπορικό και στρατηγικό ρόλο ενός δρόμου. Η πανάρχαιη αυτή φυσική δίοδος, ανάμεσα στους λόφους των Μουσών και της Πνυκός, αποτελούσε τον συντομότερο δρόμο προς το επίγειο του Πειραιά και καθόρισε την πορεία των Μακρών Τειχών, που ένωσαν τις οχυρώσεις των δύο πόλεων.

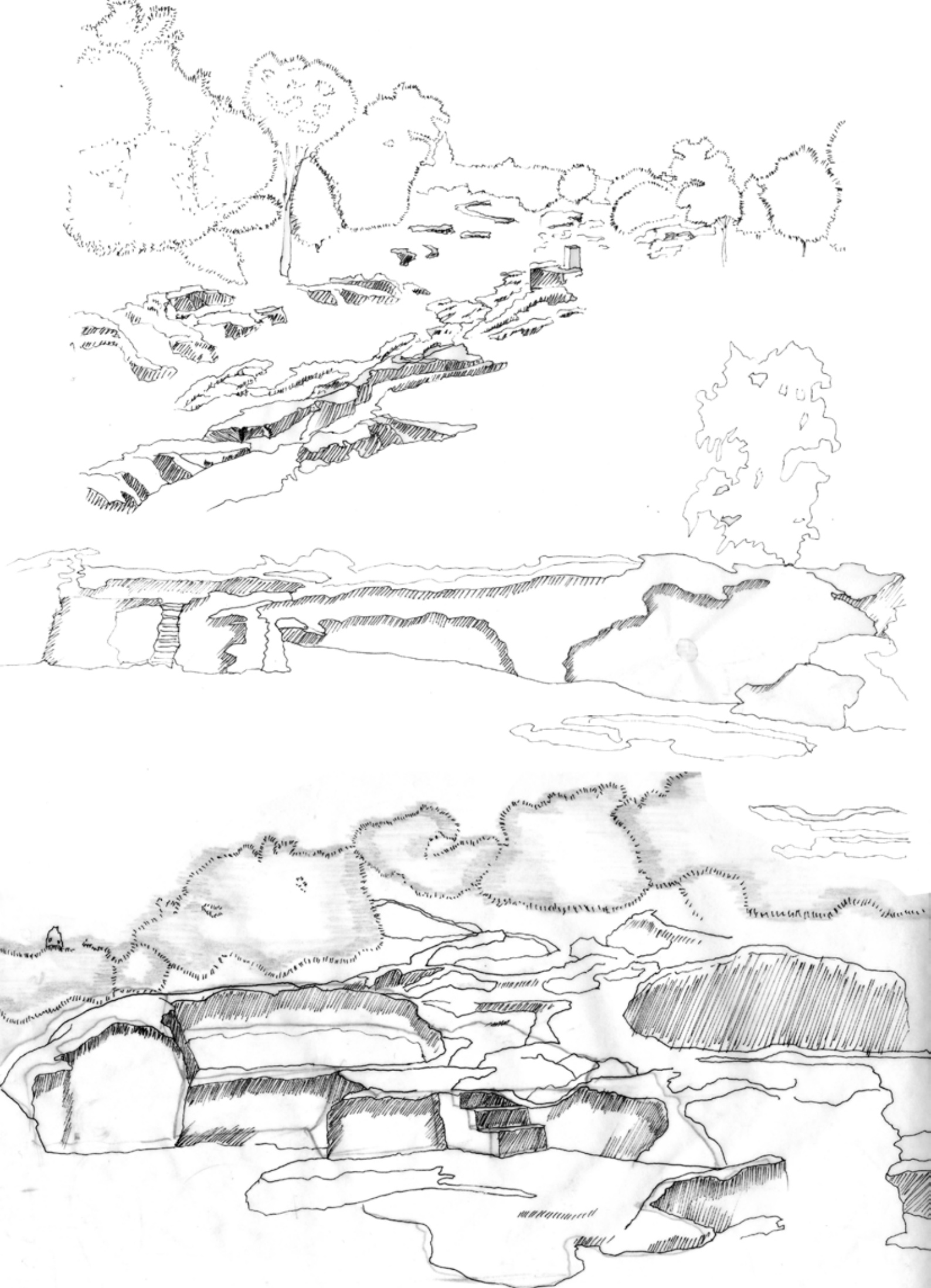

Οι δύο αυτοί δήμοι γνώρισαν ιδιαίτερη ανάπτυξη στη διάρκεια του 5ου και του 4ου αι. π.Χ. Στα μέσα, όμως, του 4ου αι. π.Χ., οι εικόνες που έχουν μεταλλαμπαδευθεί επί σειρά ετών φανερώνουν μία ερημωμένη περιοχή και παρηκμασμένη. Ο λόγος αυτής της μεταστροφής είναι η κατασκευή μίας νέας οχύρωσης, η οποία έθεσε εκτός πόλης τους δύο λόφους και εκτόπισε τη δραστηριότητα και τη ζωντάνια αυτού του τοπίου. Πρόκειται για το Διατείχισμα, το οποίο διήλθε από τις κορυφογραμμές των τριών λόφων, μείωσε την περίμετρο των τειχών και δημιούργησε ένα ενδιάμεσο τείχος. Οι πύλες αυτού του νέου ορίου τοποθετήθηκαν σε καίρια σημεία και είναι γνωστές ως Δίπυλο υπέρ των πυλών (έναντι του Λουμπαρδιάρη) και Μελιτίδες Πύλες (έναντι της εισόδου του Αστεροσκοπείου). Την ίδια πορεία παρακμής ακολούθησε και η οδός Κοίλης, η οποία μετατράπηκε σε ένα νεκροταφείο, το οποίο επεκτάθηκε κατά τους ρωμαϊκούς και υστερορωμαϊκούς χρόνους και κατέλαβε τον κατοικημένο χώρο, εκεί που άλλοτε έσφυζε η ζωή και η κίνηση. Στην υποβάθμιση της περιοχής θεωρείται ότι συντέμνει και η μεταστέγαση της εκκλησίας του Δήμου στο Διονυσιακό Θέατρο στα τέλη 4ου αι. π.Χ., ενώ φαίνεται να υπήρξε καταλυτική η μεταφορά του βωμού του Αγοραίου Διός από την Πνύκα στην Αγορά τον 1ο αι. μ.Χ. με εντολή του Αυγούστου.

Τη χρήση της περιοχής των λόφων με την πάροδο του χρόνου ακολούθησε η αγροτική ζωή και η καλλιέργεια στα χαμηλότερα μέρη και βοσκοτόπια στα υψηλότερα και πιο βραχώδη. Σε μετέπειτα περίοδο ανάμεσα στις δεκάδες των εκκλησιών, που ιδρύονται στην Αθήνα, είναι και η Αγία Μαρίνα και ο Άγιος Δημήτριος ο Λουμπαρδιάρης, οι οποίοι χτίστηκαν σε θέσεις παλαιότερων αρχαίων ιερών, όπως συνήθιζαν οι Βυζαντινοί. Τη συνέχεια αυτής της περιόδου έρχεται να καταλάβει ο Μεσαίωνας και η Τουρκοκρατία, που καλύπτουν με ένα σκοτεινό πέπλο τους λόφους και εκεί δημιουργείται το πρόσφορο έδαφος, στο οποίο μπορούν να βρουν καταφύγιο οι μύθοι, οι θρύλοι, τα ξωτικά, τα κακά δαιμόνια και ό,τι άλλο έχει σχέση με τη λαϊκή φαντασία και τις παραδόσεις.

Η λησμονημένη Αθήνα επαναφέρεται στο φως το 17ο αι., σχεδόν εκ νέου, από τον Guillet, τον Nointel, τον Spon και τον Wheler, οι οποίοι φέρουν τις πρώτες μαρτυρίες για τη ζωή της πόλης και τα πρωιμότερα δείγματα επιστημονικής προσέγγισης των ελληνικών αρχαιοτήτων. Ακολουθεί μία τεράστια έρευνα και προσπάθεια αποκάλυψης και ταυτοποίησης των τοπωνυμιών, ιερών και ευρημάτων και μάλιστα σε μία διαδικασία κατά την οποία το σενάριο απορρίπτει το άλλο, έως ότου να δημιουργηθεί η πραγματία ακολουθία της ιστορίας. Από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χάρτες που συντάσσονται στις αρχές του 19ου αι. (1799-1800) είναι ο ανάγλυφος χάρτης που αποδίδεται στον αρχαιόφιλο Γάλλο πρόξενο Louis Sebastian Fauvel. Ο χάρτης του αποτελεί πολύτιμο μάρτυρα της ανατομίας των τριών Λόφων και των οδικών αξόνων, όπως διατηρήθηκαν στην πάροδο των αιώνων.

Ακολουθούν τα χρόνια της απελευθέρωσης από τους Τούρκους (1821-1827), κατά τα οποία οι λόφοι για ακόμη μία φορά αποδεικνύουν τη σημασία της θέσης τους και λειτουργούν σαν τα μοναδικά στρατηγικά προπύργια εναντίον της Ακροπόλεως, τα οποία άλλαζαν χέρια ανάμεσα στους πολιορκητές του κάστρου (Έλληνες και Τούρκους). Ακολουθεί η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας, η οποία οδηγεί στην αυταπόδεικτη αρχαιολογική και ιστορική σημασία των Δυτικών Λόφων και, έτσι, κάνουν την εμφάνισή τους οι πρώτοι πολεοδόμοι της Αθήνας. Ο Κλεάνθης και Schaubert εκπονούν σχέδιο για τη νέα πρωτεύουσα, στο οποίο αφήνουν αδόμητους τους λόφους εντάσσοντάς τους σε ένα ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο γύρω από την Ακρόπολη, οραματιζόμενοι την ανάπτυξη ενός πολιτιστικού άλσους, που θα αναδεικνύει τις αρχαιότητες και τα μνημεία. Αυτή η κεντρική ιδέα αποτέλεσε και τη σπερματική ιδέα της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων των Αθηνών.

Είναι εύληπτο το γεγονός ότι οι όγκοι των δύο λόφων απασχολούν την κοινωνία και την πολιτική καθόλη τη διάρκεια της ιστορίας, καθώς τοποθετούνται σε έναν ιδιαίτερο κόμβο, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να ακτινοβολήσει τη σπουδαιότητά του. Για το λόγο αυτό έχει εκμεταλλευτεί και χρησιμοποιηθεί κατά ανάλογο τρόπο.

Ο αναμορφωτής του πολεοδομικού σχεδίου, των Κλεάνθη και Schaubert, Leo von Klenze προέβαλε την ιδέα της κατασκευής των ανακτόρων σε κλιμακωτή διάταξη στις βορειοδυτικές πλαγιές της Πνυκός. Η συνέχεια αυτής της πρότασης ονειρεύτηκε μία πόλη πάνω σε λόφο, τοποθετώντας το κέντρο της στο διάσελο του Λουμπαρδιάρη. Τα σχέδια αυτά ποτέ δεν καρποφόρησαν και αποφεύχθει η ριζική καταστροφή του αρχαιολογικού χώρου των λόφων. Οι λόφοι, έτσι, διασφαλίστηκαν από τη δόμηση, όμως δεν προστατεύτηκαν από τις ιδιοκτησιακές απαιτήσεις, καθώς ζητήθηκαν και καταπατήθηκαν επιμόνως από ιδιώτες και από πρόσωπα με αυξημένο κύρος. Την καταστροφική πορεία των λόφων ακολουθούν οι συνεχείς λατομείσεις για το χτίσιμο της νέας πρωτεύουσας και η επέμβαση στο λόφο των Νυμφών για τη ίδρυση του Εθνικού Αστεροσκοπείου, η οποία αποτελεί την πρώτη νεότερη δομική επέμβαση στο ιστορικό τοπίο των λόφων. Επίσης ανεπανόρθωτη αλλοίωση στην ιστορική φυσιογνωμία της περιοχής έφερε η θεσμοθέτηση το 1866 δύο οικοδομικών τετραγώνων εκατέρωθεν της Αγίας Μαρίνας, πράξη που είχε ως επακόλουθο τη διάρρηξη της άμεσης σχέσης των λόφων με την αρχαία αγορά και τον Άρειο Πάγο. Η συνεχόμενη μεταχείριση των λόφων αναχέτιζεται με την επιχείρηση δάσωσής τους (1899).

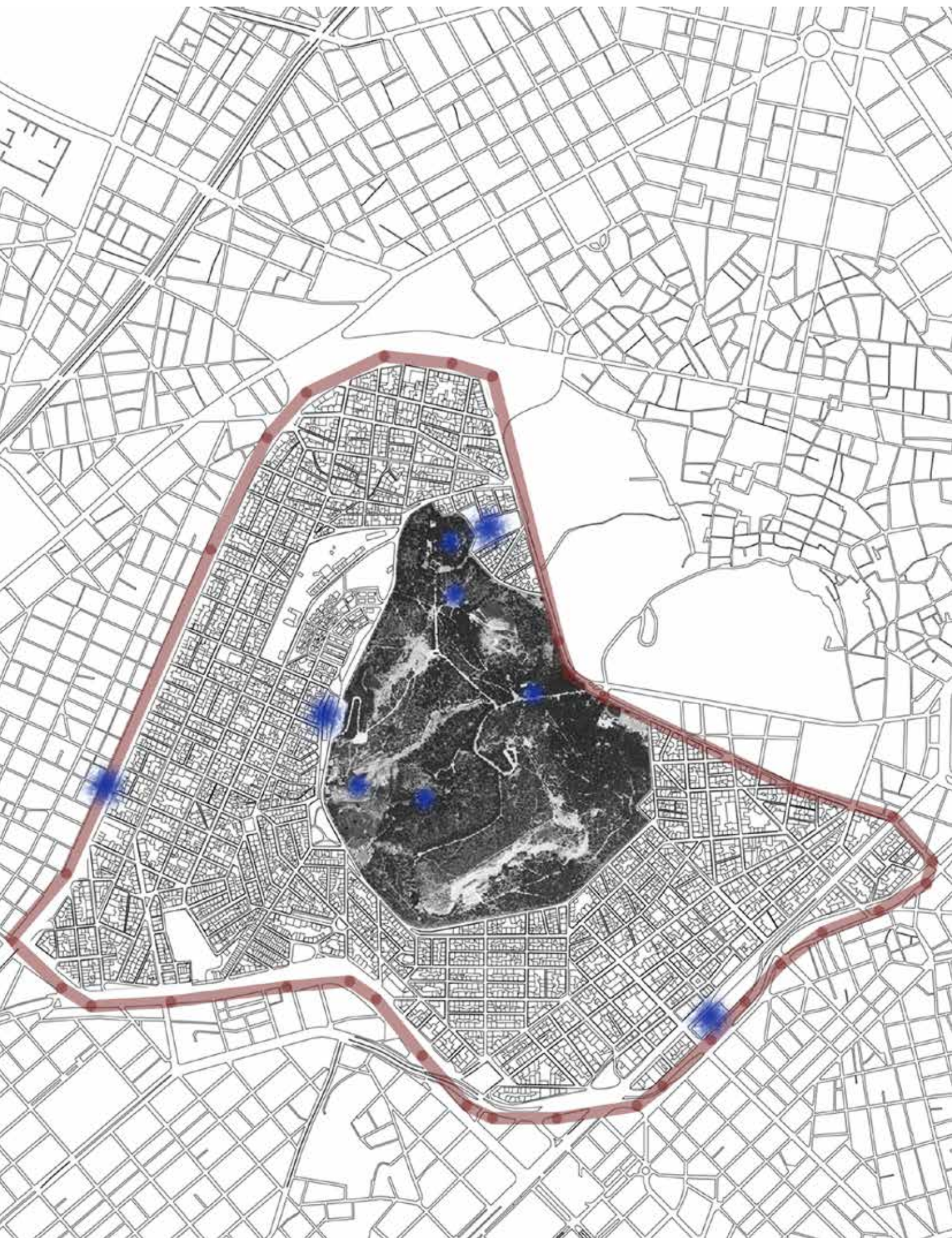
Το 1922 η εισροή του ενάμιση εκατομμυρίου Μικρασιατών προσφύγων και η ανάγκη για άμεση στέγασή τους βρήκε πρόσφορο έδαφος στα αρχαία δάπεδα της Κεκροπίας. Η δυτική περιοχή καταλήφθηκε από μία άθλια παραγκούπολη, γνωστή ως συνοικισμός του Ασυρμάτου (από έναν ασύρματο που είχαν εγκαταστήσει οι Γερμανοί στον πόλεμο) ή Απταλειώτικα, που απομακρύνθηκε από τον αρχαιολογικό χώρο με την τελευταία αποκατάσταση των προσφύγων, το 1955, επί υπουργίας Κωνσταντίνου Καραμανλή και απαθανάτιστηκε στην ταινία «Συνοικία το Όνειρο». Στην ταινία αυτή απαθανατίζεται και το θρασύτερο έργο, που υλοποιήθηκε πάνω στους λόφους. Πρόκειται για την “Υπαιθρια Σκηνή” του Βασιλικού Θεάτρου, ένα θέατρο μεγαλοϊδεατικής έμπνευσης του Μεταξά και σχεδιασμένο από τον Κ. Δοξιάδη το 1938. Οι συγκυρίες της εποχής (Β΄ παγκόσμιος πόλεμος, διαμαρτυρίες αρχαιολόγων και πνευματικού κόσμου) άφησαν ημιτελές το καταστροφικό έργο, γνωστό ως θέατρο Μπαστιά, το οποίο στη συνέχεια αποξηλώθηκε, πληγώνοντας τις αρχαιότητες.

Τη δεκαετία του '50-60 παρατηρείται έντονη εστίαση βλέμματος στην περιοχή γύρω από την Ακρόπολη με στόχο την τουριστική προσέλκυση. Ο Κων/νος Καραμανλής προσλαμβάνει τον αρχιτέκτονα Δ. Πικιώνη να αναλάβει τα «έργα Ακροπόλεως», ο οποίος με ευαισθητοποιημένο και προσεγμένο σχεδιασμό επιχειρεί να συνδέσει τους λόφους του Μουσείου και της Πνυκός με τα μνημεία της Ακροπόλεως με χειροποίητους πεζοδρόμους, καθώς επίσης να αναμορφώσει και την εκκλησία του Αγίου Δημητρίου Λουμπαρδιάρη, στην οποία προσέθεσε ένα μικρό αναπαυτήριο. Στη σύνθεσή του περιλαμβάνεται η φύτευση των λόφων με φυτά και δέντρα της ελληνικής υπαίθρου, όχι με άναρχο και αδιάφορο τρόπο όπως είχε συμβεί τις προηγούμενες δεκαετίες. Με την πάροδο του χρόνου οι πυκνά δασωμένοι πλέον Λόφοι αποτέλεσαν ένα τοπίο με πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Ουσιαστικά, όμως, το ιστορικό τους παρελθόν ελάχιστα καταγραφόταν στον ιστορικό χάρτη της πόλης των Αθηνών, παραμένοντας αγνοημένο.

Στο ίδιο πνεύμα της τουριστικής ανασυγκρότησης και με στόχο την προβολή του λαϊκού πολιτισμού ιδρύθηκε, το 1963, το θέατρο Λαϊκών Χορών της Δώρας Στράτου που κατέλαβε ένα πολύ ευαίσθητο τμήμα του αρχαιολογικού χώρου. Παράλληλα, εξυγιάνθηκε η δυτική πλευρά με την απομάκρυνση του προσφυγικού συνοικισμού και το κλείσιμο του λατομείου Κωνσταντέλλου, ενώ ενισχύθηκε το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των τριών Λόφων που κηρύχθηκαν στο σύνολό τους ως Αρχαιολογικός Χώρος και οριοθετήθηκαν με τη χάραξη της περιφερειακής οδού Φιλοπάππου.

Η εν δυνάμει αρχαιολογική αξία των τριών Δυτικών Λόφων αναδείχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας (1997-2004). Η ένταξή τους στο πρόγραμμα αποτέλεσε, αναμφισβήτητα, το σημαντικότερο σταθμό στη διαδρομή της ιστορίας τους. Οι αποχωματώσεις, αποκαλύψεις και αναδείξεις των μνημείων, η σύνδεσή τους με λειτουργικές διαδρομές, οι χώροι στάσης και θέασης, οι πινακίδες σήμανσης και πληροφόρησης, μαζί με την εξυγίανση του πρασίνου, λειτούργησαν ως καθαρτήριο του θλιβερού παρελθόντος της εγκατάλειψης. Οι τρεις Λόφοι με νέο ένδυμα άνοιξαν τις πύλες τους στο κοινό, στους επιστήμονες και κυρίως στα σχολεία.

Οι λειτουργικές αυτές επιχειρήσεις σε συνδυασμό με μία διαφορετική κυκλοφοριακή οργάνωση της Αθήνας, η οποία πατάει σε μία ανάγνωση της στρωματογραφίας της πόλης, είναι δυνατό να ακτινοβολήσει την ολότητα και σπουδαιότητα των λόφων, πράγμα που θα αναδειχθεί στην πορεία αυτής της μελέτης.

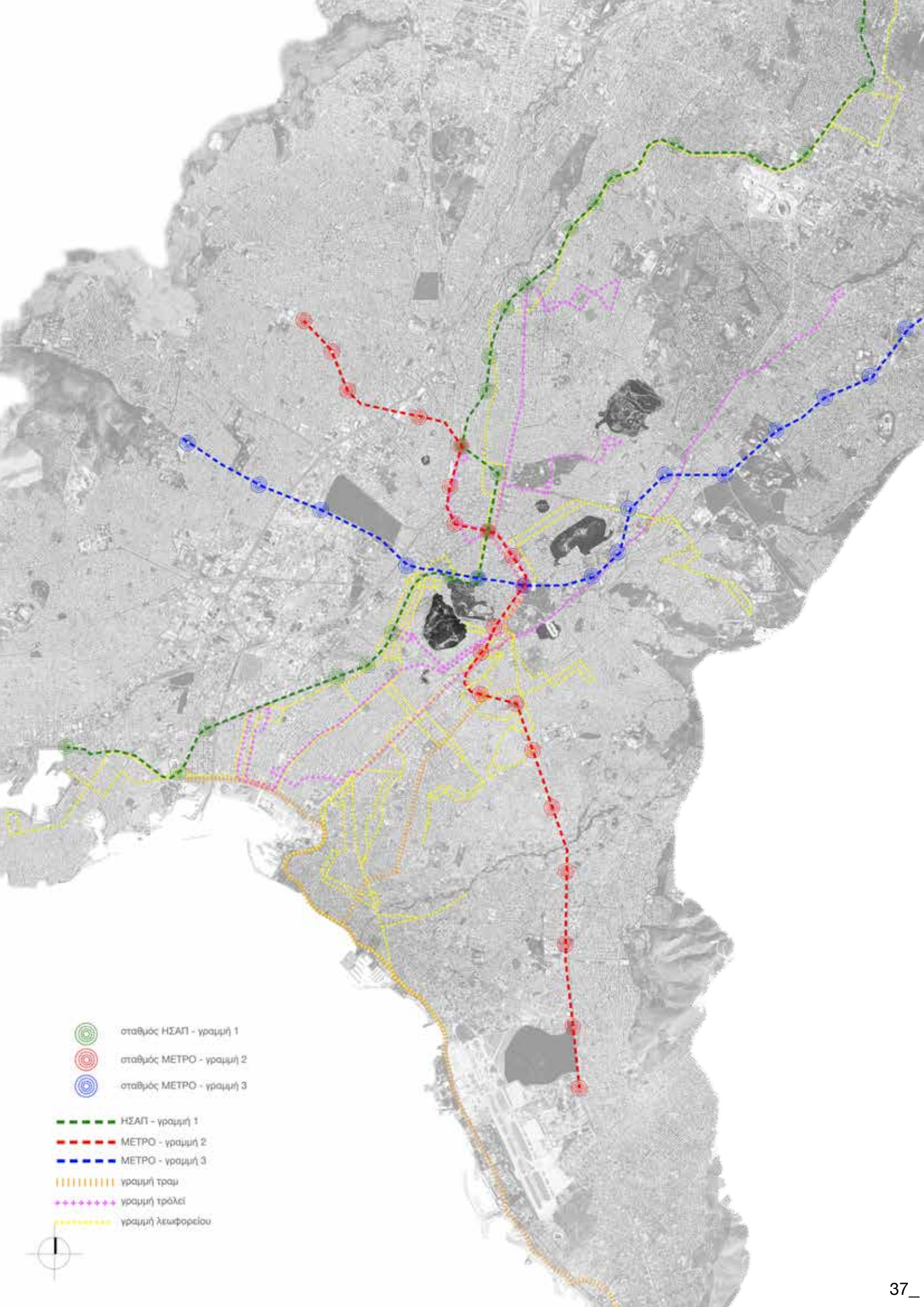
03_ ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Οι λόφοι Φιλοπάππου και Νυμφών, όπως έχει προαναφερθεί, τοποθετούνται σε ένα πολύ καίριο και κομβικό σημείο για το κέντρο της Αθήνας, καθώς ακουμπούν το ιστορικό τρίγωνο και το λόφο της Ακρόπολης: δύο καταστάσεις, οι οποίες έχουν υποδεχθεί και αγκαλιάσει τον πεζό, μέσω των υποδομών της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας. Η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων (ρυθμιστικό του '85) προκάλεσε μία τεράστια ανατροπή, καθώς μετατόπισε την κεντρικότητα των δραστηριοτήτων προς το λόφο της Ακρόπολης και, έτσι, άλλαξε τη γεωγραφία του τόπου. Η εμβέλεια αυτού του έργου ξεπέρασε ακόμη και τις πιο αισιόδοξες προσδοκίες, η οποία σε συνδυασμό με τις εκρηκτικές δυνάμεις έλξης του μετρό, επιτυγχάνει μία γραμμική σύνδεση της ακρόπολης, με χώρους θεάτρου και πολιτισμού και οικοδομεί πορείες και διασυνδέσεις με τρόπο, ώστε να διαπλέκεται η αρχαιολογία με την αρχιτεκτονική.

Σε αυτό τον κύκλο ενδιαφέροντος και προσανατολισμού εγγράφεται και η εν λόγω περιοχή μελέτης, η οποία συνοδεύει το λόφο της Ακρόπολης χωρίς, όμως, να έχει διασφαλιστεί η ίδια προσοχή και εστίαση βλέμματος. Αν αναγνώσει κάποιος το χάρτη που ακολουθεί, μπορεί αρκετά εύκολα να συνειδητοποιήσει ότι δικαίωμα πρόσβασης και χρήσης των λόφων δεν έχουν μόνο οι κάτοικοι των γύρω συνοικιών, αλλά και όλοι οι υπόλοιποι επισκέπτες, που προέρχονται από το ευρύτερο λεκανοπέδιο. Πιο συγκεκριμένα, τα μέσα σταθερής τροχιάς, δηλαδή μετρό, ηλεκτρικός και τραμ, διασφαλίζουν την πρόσβαση στην περιοχή μελέτης και την είσοδο στα όριά της, καθώς οι στάσεις αυτών των μέσων ακουμπούν την περίμετρο της περιοχής. Έτσι, μπορεί κάποιος αρκετά εύκολα και σε σύντομο χρονικό διάστημα να φτάσει στα όρια της περιοχής μελέτης και από εκεί να αρχίσει να διεισδύει στην περιοχή με ποικίλους τρόπους.

Ένας τρόπος είναι η πεζή κατάσταση, η οποία συνήθως δεν προτιμάται, καθώς οι παρούσες συνθήκες οργάνωσης δεν εξασφαλίζουν ομαλή σύνδεση, δηλαδή δεν είναι προς όφελος του πεζού χρήστη. Ένας άλλος τρόπος είναι η ανταπόκριση με λεωφορείο ή τρόλεϊ, τα οποία επιτρέπουν στον επισκέπτη να φτάσει ως την καρδιά της περιοχής, δηλαδή τους λόφους και το θεσμοθετημένο αρχαιολογικό χώρο που υπάρχει εντός τους. Παρατηρείται, λοιπόν, μία σκυταλοδρομία, η οποία έχοντας σα σκυτάλη τα δημόσια μέσα μεταφοράς, κατορθώνει σταδιακά να εισχωρίσει στον ιστό της πόλης και να διασφαλίσει την ομαλή προσέγγιση των δυτικών λόφων. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι γραμμές των λεωφορείων και τρόλεϊ δεν περιορίζονται μόνο εντός των ορίων της περιοχής μελέτης, αλλά επεκτείνονται και εκτός αυτής, πράγμα που εξυπηρετεί συνάμα τους κατοίκους, που βρίσκονται πλησίον και δεν είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιήσουν αναγκαστικά κάποιο από τα μέσα σταθερής τροχιάς.

Συμπερασματικά, διαφαίνεται ότι υφίσταται ένα καλά διαπλεκομένο δίκτυο δημόσιων μέσων μεταφοράς, το οποίο εξασφαλίζει στο χρήστη-περιπατητή την οργανική πρόσβαση με τους λόφους, την οποία και αποζητά. Κατά αυτόν τον τρόπο, μπορεί κάποιος να πραγματοποιεί τις Λειτουργικές Συνδέσεις της περιοχής μελέτης με το ευρύτερο λεκανοπέδιο.

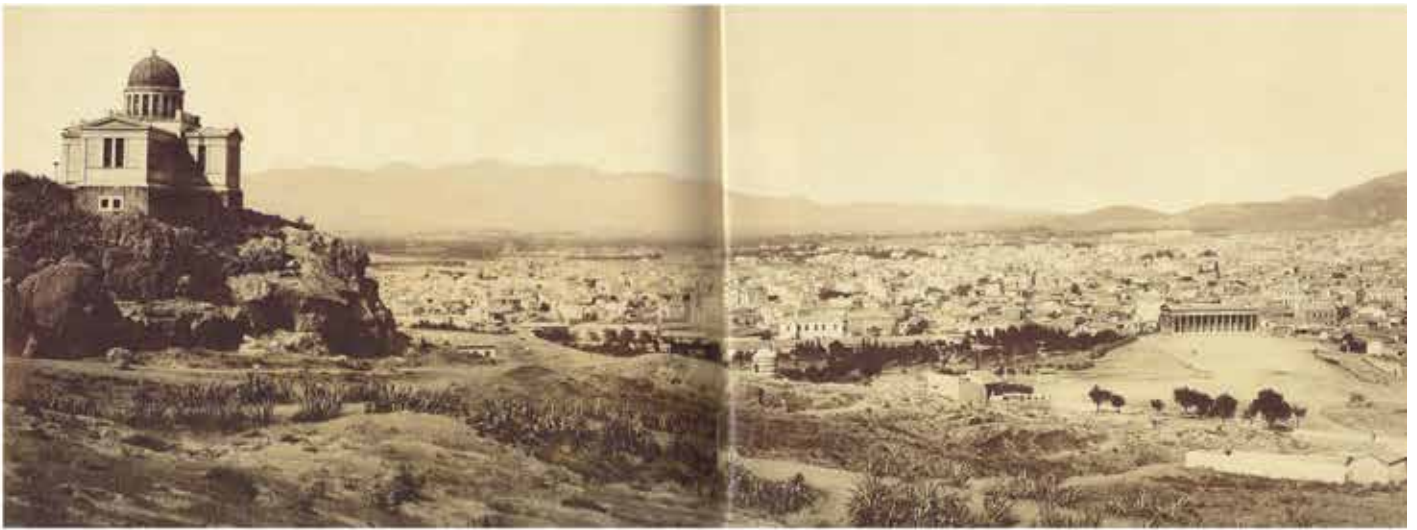
- σταθμός ΗΣΑΠ - γραμμή 1
- σταθμός METPO - γραμμή 2
- σταθμός METPO - γραμμή 3

- ΗΣΑΠ - γραμμή 1
- METPO - γραμμή 2
- METPO - γραμμή 3
- γραμμή τραμ
- γραμμή τρόλεϊ
- γραμμή λεωφορείου

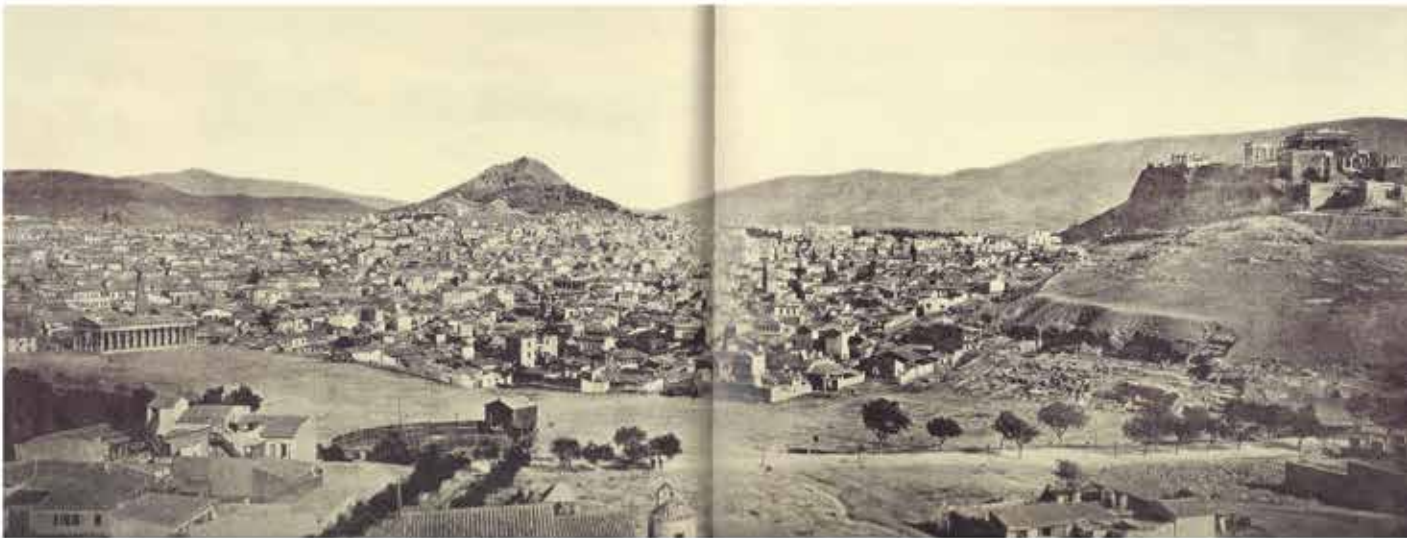

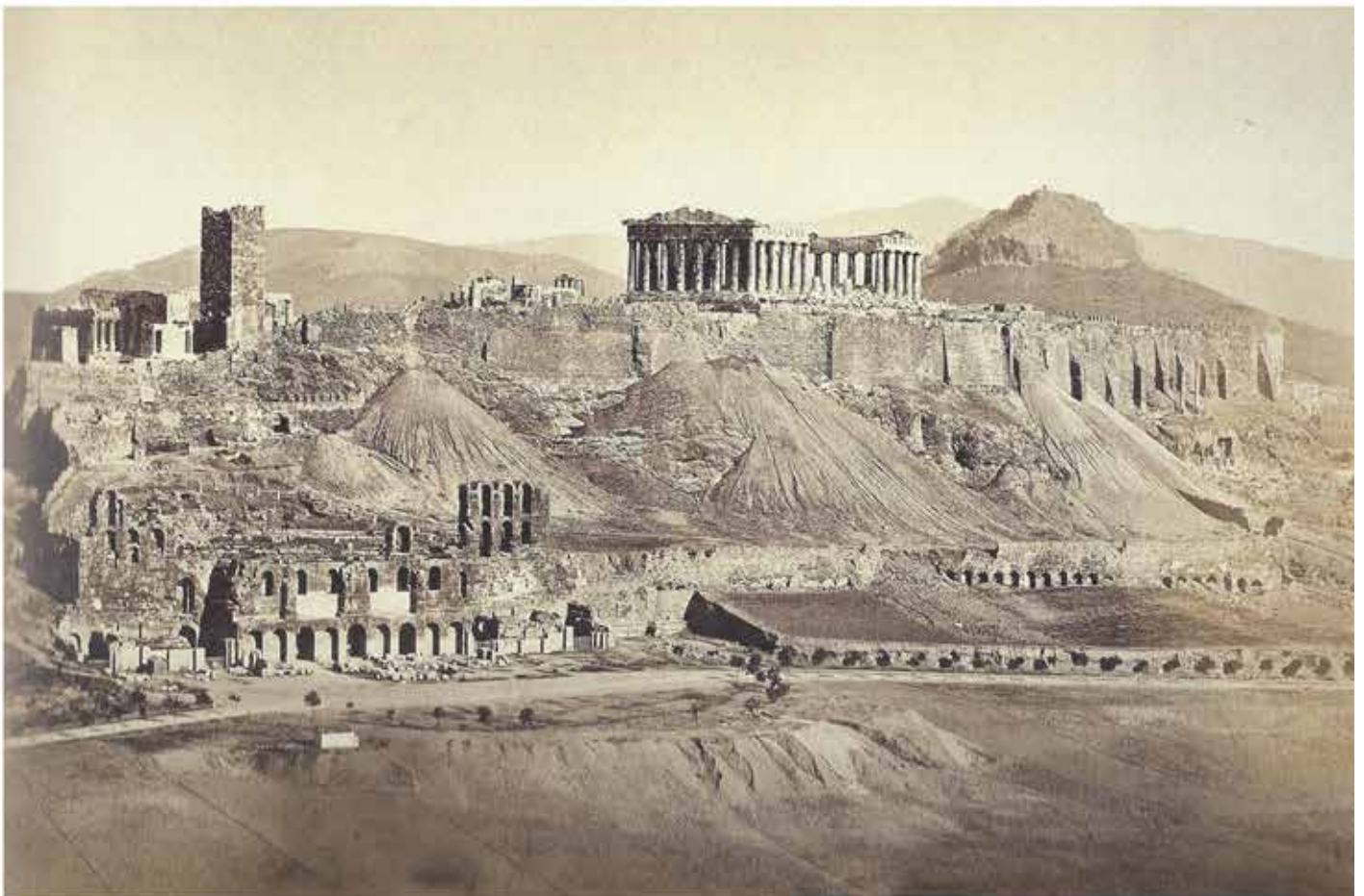
04_ ΟΙ ΟΠΤΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Αποψη της Αθήνας από το λόφο των Νυμφιών_γύρω στο 1886

Αποψη της Αθήνας από το λόφο των Νυμφιών_γύρω στο 1895

Η Ακρόπολη από το λόφο του Φιλοπάππου_γύρω στο 1860_ Δημήτριος Κωνσταντίνου

Οι Δυτικοί λόφοι της Αθήνας μπορούν να χαρακτηριστούν ως ένα ανοικτό σύστημα, το οποίο επικοινωνεί με τις πέριξ περιοχές και το αττικό τοπίο μέσω των θεάσεων. Μπορεί οποιοσδήποτε περιηγητής να αντιληφθεί το σύνολο του λεκανοπεδίου της Αττικής και των στοιχείων που το απαρτίζουν, κινούμενος εντός των λόφων και περιμετρικά αυτών. Ακόμη, όμως, και αν κάποιος ακολουθεί την αντίθετη πορεία, δηλαδή από τον περίγυρο των λόφων προς τους λόφους, μπορεί να θεάσει αποσπασματικές εικόνες των λόφων και κυρίως αν επιλέξει να ακολουθήσει τις πορείες οι οποίες αναρριχώνται στους λόφους.

Η δυναμική αυτή των οπτικών φυγών ή αλλιώς οπτικών συνδέσεων είναι εμφανής όχι μόνο στο εδώ και το τώρα, αλλά και σε προηγούμενες εποχές και πραγματικότητες. Για παράδειγμα, οι απεικονίσεις που προηγούνται είναι κάποιες από την πληθώρα των αποτυπώσεων, που επισφραγίζουν και ενδυναμώνουν την ανάγκη σύνδεσης των δύο λόφων με το αττικό τοπίο και τους ιστορικούς λόφους.

Είναι προφανές ότι η σύνδεση αυτή υλοποιείται στον όγκο των λόφων, διότι το υψόμετρό τους χαρίζει αυτήν την ευκαιρία. Η δυνατότητα της πανοραμικής θέασης των ορεινών όγκων της Αττικής, της πόλης και της θάλασσας συνεχίζει να διατηρείται και στον περιφερειακό του Φιλοπάππου, δηλαδή το δακτύλιο που σφίγγει τους λόφους, τους οριοθετεί και τους αποκόβει από την υπόλοιπη πόλη. Οι εν λόγω συνδέσεις συνεχίζουν να υφίστανται σχεδόν σε όλους τους δρόμους, που εκκινούν από τον περιφερειακό και είναι κάθετοι ως προς τις υψομετρικές καμπύλες. Η έντασή τους φθίνει, καθώς οι δρόμοι οδηγούν σε μειωμένες τοπογραφικές κλίσεις έως ότου φτάσουν στο επίπεδο της πόλης, εξισορροπηθούν με αυτό και, επομένως, ξεφύγουν από τα υψόμετρα των λόφων. Σε αυτό το σημείο δεν πρέπει να ξεχάσει κανείς ότι όλοι οι εν λόγω δρόμοι άνηκαν στον όγκο των λόφων και τώρα πλέον υπηρετούν τις ανάγκες της εποχής, καθώς έχουν παραδοθεί στις ανάγκες της αστικής εξάπλωσης και πολεοδόμησης.

Ακολουθούν χάρτες, οι οποίοι αποδεικνύουν αυτήν την ιδιότητα του “ανοικτού” συστήματος και έρχονται να διαπραγματευτούν και να βαθμολογήσουν τον αστικό ιστό της περιοχής, που μεσολαβεί μεταξύ των δύο λόφων και της ευρύτερης πόλης της Αθήνας. Να σημειωθεί ότι η ένταση και το μήκος των γραμμών των φυγών αντιστοιχούν στην πραγματική δυνατότητα θέασης ενός περιπατητή και ότι σημειώνονται μόνο οι δρόμοι, που προσφέρουν αυτήν τη δυνατότητα. Όλοι οι υπόλοιποι δρόμοι του ιστού δεν προσφέρουν αυτό το πλεονέκτημα και για αυτό δεν τονίζονται.

δεξιά: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΟΠΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

6

- 1 ΛΟΦΟΣ ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΩΝ
- 2 ΛΟΦΟΣ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ
- 3 ΥΜΗΤΤΟΣ
- 4 ΙΣΤΟΣ ΠΟΛΗΣ
- 5 ΛΟΦΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΣ
- 6 ΟΡΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ
- 7 ΠΑΡΝΗΘΑ

5

7

1

2

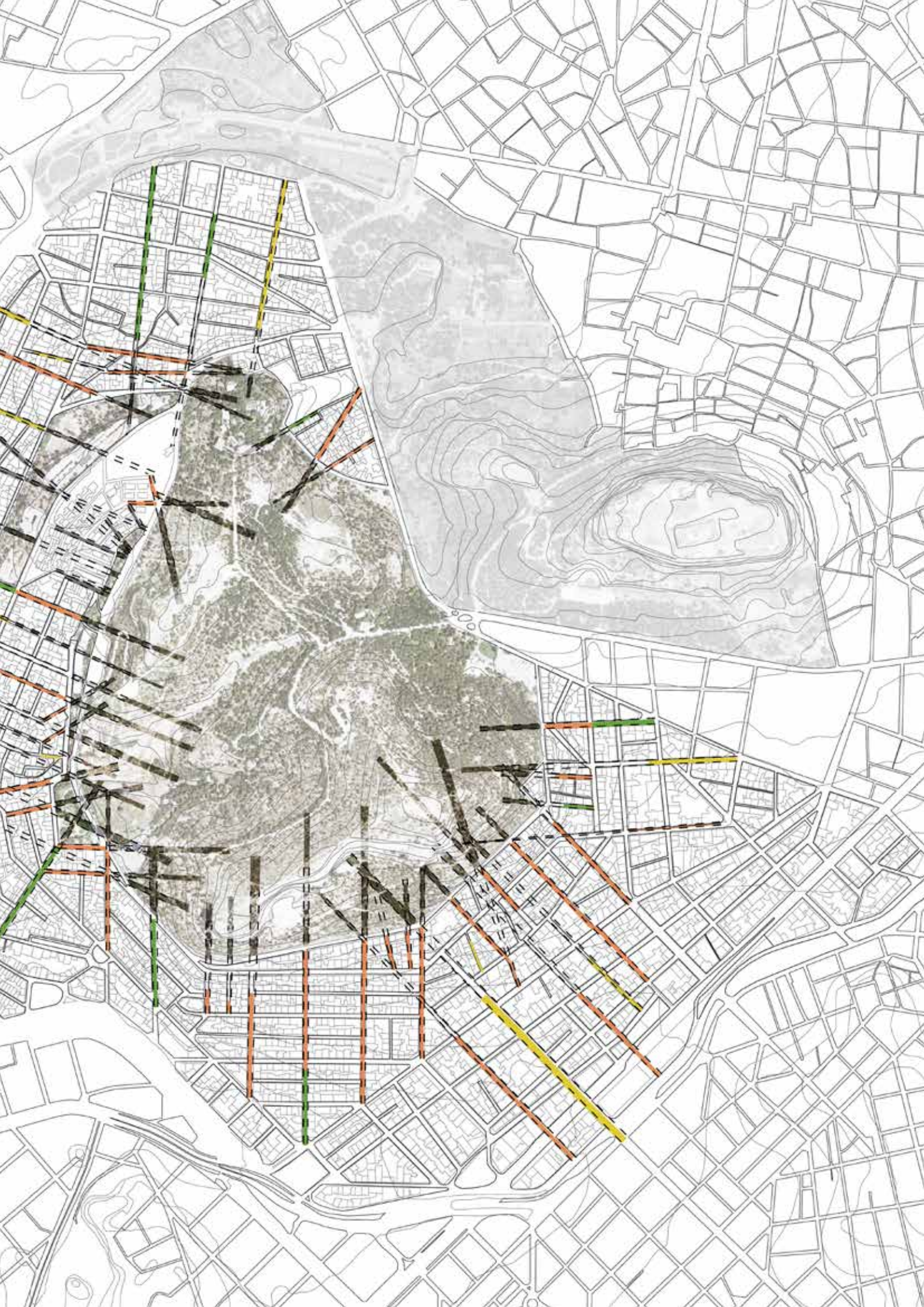
3

4

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΟΠΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΕΩΝ ΜΕ ΛΟΦΟ

- φυσικό περιβάλλον με φύτευση
- βραχώδες φυσικό περιβάλλον
- δομημένο περιβάλλον πόλης και φυσικός λόφος
- υπολειμματικός χώρος "θραύσμα πρώην λόφου"

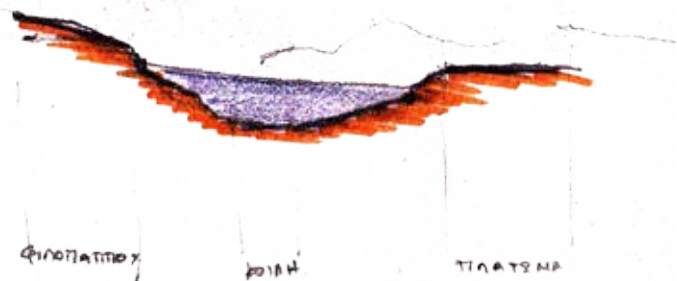

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΟ ΠΡΗΓΟΥΜΕΝΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

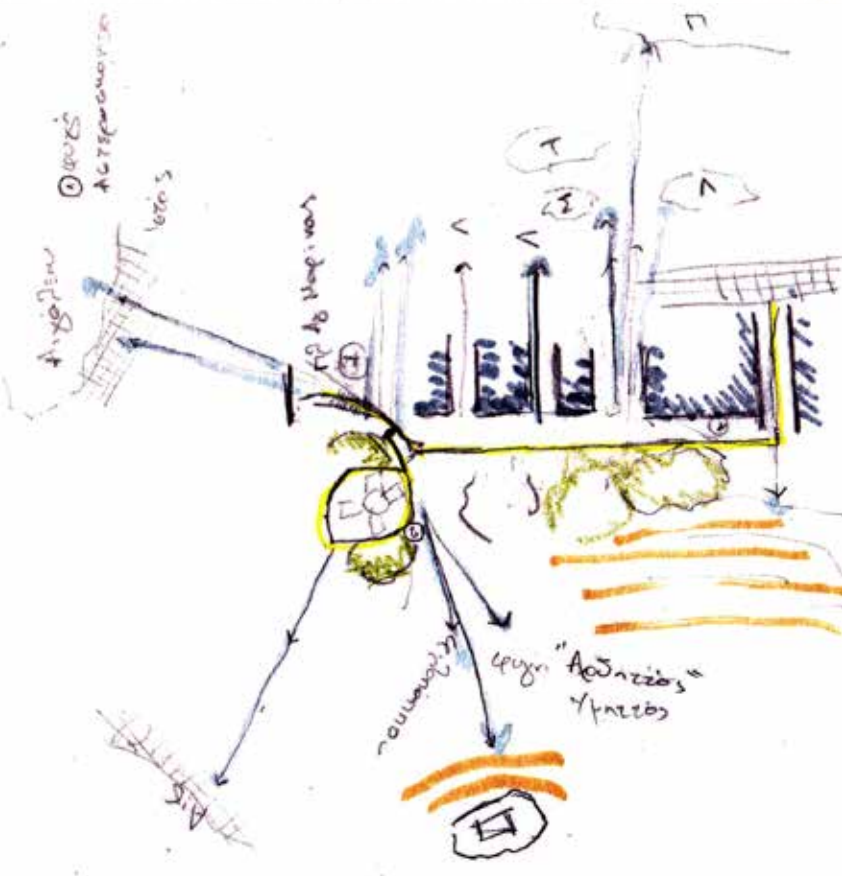
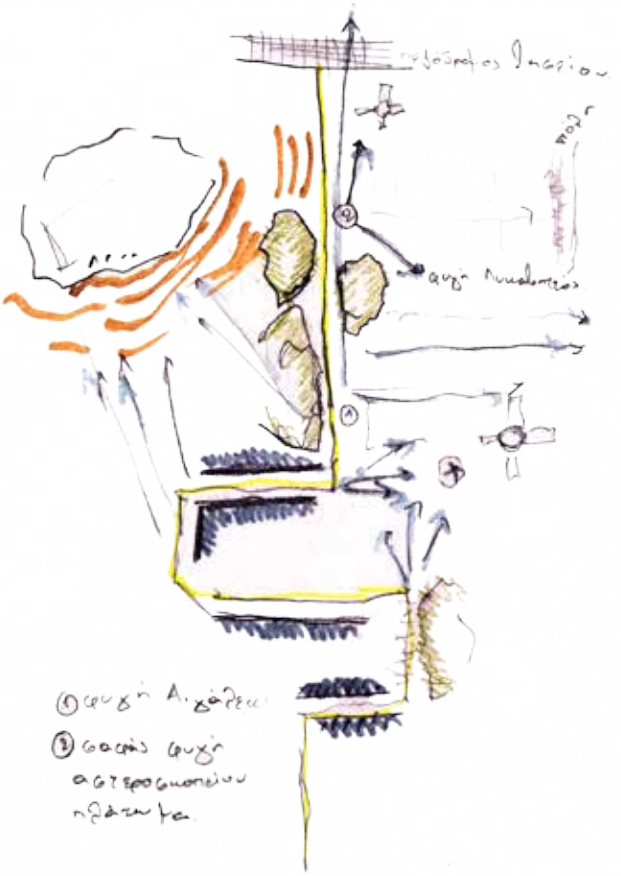
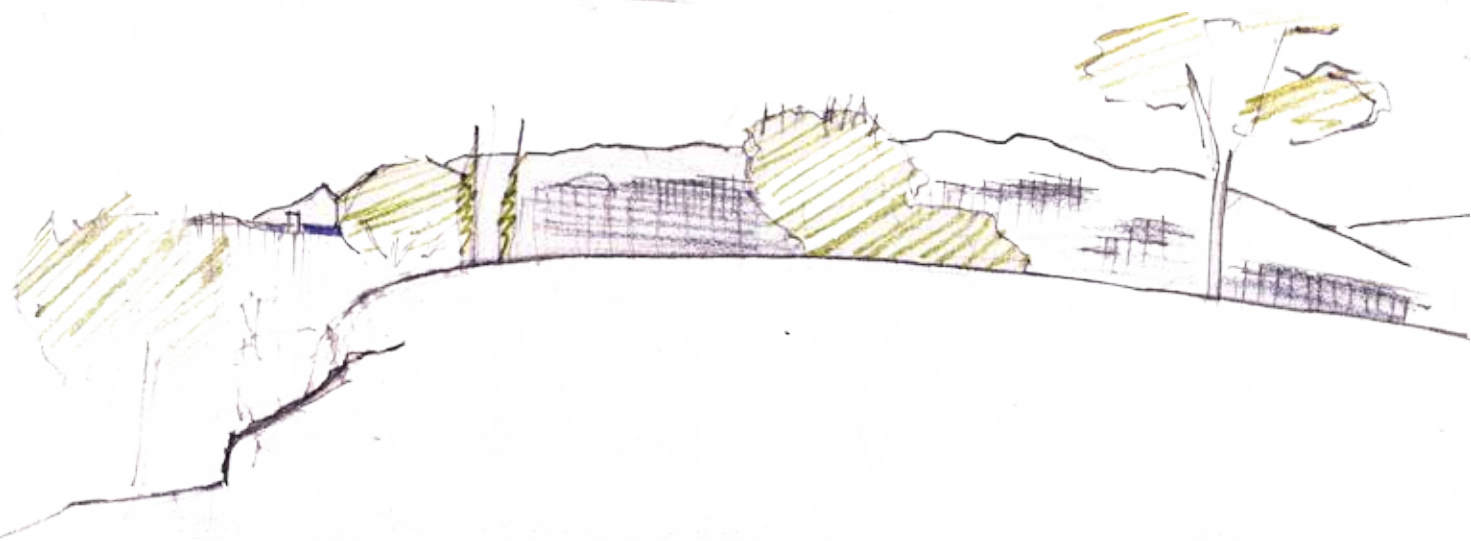
δεξιά: ΣΚΙΤΣΑ ΕΠΙΤΟΠΙΑΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΟΠΤΙΚΩΝ ΦΥΓΩΝ

ΦΙΛΟΠΛΑΤΕΙΑ

ΠΟΛΗ

ΤΙΛΑΤΣΗΝΑ

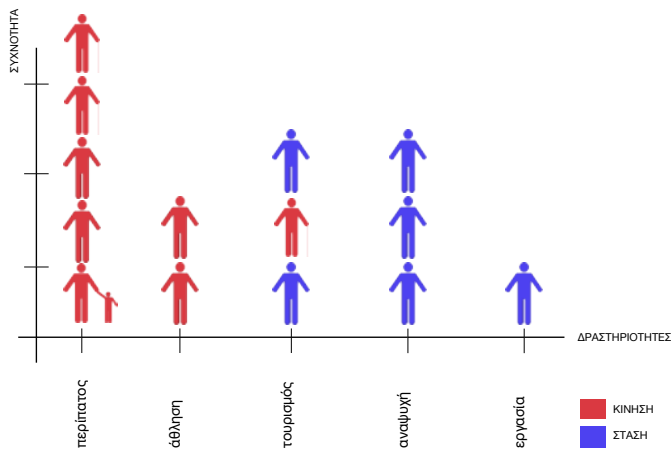

05_ Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Όλα τα προηγούμενα κεφάλαια συνετέλεσαν στο να κατακτηθούν κάποιες ουσιώδεις και καίριες πληροφορίες, ώστε να προετοιμαστεί ο κάθε αναγνώστης για το επόμενο βήμα. Μετά από το ταξίδι που προηγήθηκε, μπορεί κανείς να αρχίσει να διεισδύσει περισσότερο στην περιοχή και να εισχωρήσει στον πολεοδομικό της ιστό, έτσι ώστε να αντιληφθεί και να γνωρίσει τα ιδιαίτερα και γεωμετρικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης. Ακολουθούν, λοιπόν, τα στοιχεία τα οποία θα ολοκληρώσουν μία συγκροτημένη άποψη για το ποιά είναι και πώς είναι δομημένη και οργανωμένη η περιοχή μελέτης, η οποία πάντα αναφέρεται στην περιοχή της αρχικής τοπιογραφίας των δυτικών λόφων.

Ο δεδομένος περικλειστος χώρος πρασίνου, που συμπίπτει με τον αρχαιολογικό χώρο, φαίνεται να δέχεται πληθώρα επισκεπτών τόσο ως προς την ηλικία όσο και ως προς το είδος.

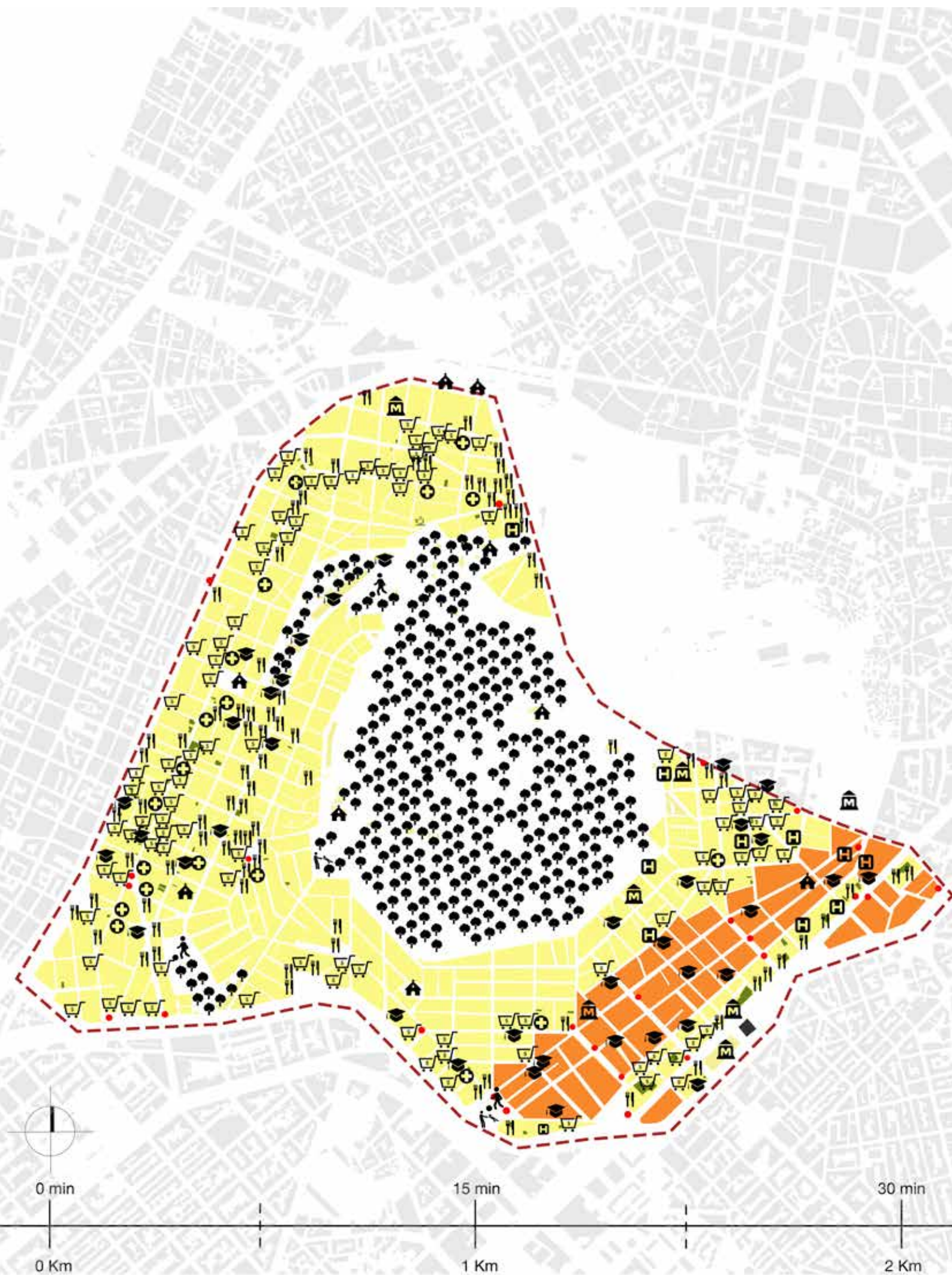
Πιο συγκεκριμένα, το λόφο επισκέπτονται τουρίστες με σκοπό τη μάθηση και τη μόρφωση, επισκέπτες με σκοπό τον περίπατο, την αναψυχή και τη φωτογράφιση, ακόμη και κάτοικοι για τη σωματική τους άθληση ή τον περίπατο με το κατοικίδιό τους. Οι ηλικίες ποικίλουν, καθώς ο χώρος ενδείκνυται τόσο για άτομα τρίτης ηλικίας, νέους όσο και για παιδιά.

Η περιοχή μελέτης έχει ένα κέντρο, το οποίο αποτελεί έναν πυρήνα, βρίσκεται σε κεντρική θέση και συμπίπτει με τα όρια του ορισμένου αρχαιολογικού χώρου των δύο λόφων. Ο πυρήνας-θύλακας αυτός φιλοξενεί το μεγαλύτερο ποσοστό πρασίνου της περιοχής και προσφέρει τη δυνατότητα για περιπάτους και δραστηριότητες συμφυείς με αυτή. Μπορεί κάποιος περπατώντας στο εύρος της περιοχής μελέτης να εντοπίσει και άλλους χώρους με παρόμοια χρήση, όμως το μέγεθός τους και η ποσότητά τους δεν μπορούν να συγκριθούν με την έκταση των λόφων. Είναι γεγονός πως οι χώροι αυτοί αντιστοιχούν σε τμήματα των πρώην λόφων και πλέον αποτελούν μάρτυρες της ύπαρξής τους και έκτασής τους.

Τον πυρήνα αγκαλιάζουν οικοδομικά τετράγωνα με χρήσεις κατοικίας αποκλειστικά και δε διαφαίνονται χρήσεις άλλου τύπου να αναστατώνουν το σύστημα του λόφου-πρασίνου. Η κατάσταση αυτή συνεχίζεται με φθίνουσα πορεία προς τα όρια της περιοχής. Περιηγούμενος κάποιος στην περιοχή θα συνειδητοποιήσει ότι οι χρήσεις εμπορίου, αναψυχής, εστίασης, εκπαίδευσης, υπηρεσιών και άλλων συγκεντρώνονται σε οδικούς άξονες, οι οποίοι είναι παράλληλοι στα γεωγραφικά όρια της περιοχής και διέρχονται από αυτήν προσπαθώντας να βγουν εκτός της. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως οι άξονες αυτοί είναι εκείνοι, που φιλοξενούν ταυτοχρόνως τις γραμμές των μέσων μαζικής μεταφοράς.

Διαφαίνεται, λοιπόν, η τάση που έχουν οι χρήσεις να απλώνονται σε απόσταση από το λόφο και σε γραμμική πορεία παράλληλη με τα όρια της περιοχής μελέτης. Δεν εντοπίζεται, συνεπώς, κάποια λειτουργική σύνδεση των πέριξ περιοχών με το λόφο με τη βοήθεια των χρήσεων γης, καθώς αυτές δεν υφίστανται στην κάθετες συνδέσεις ή αλλιώς οδικούς άξονες με το λόφο, έτσι ώστε να προσελκύσουν τους επισκέπτες και τους περιηγητές και να τους προσφέρουν την προτροπή να αναρριχηθούν στο λόφο.

Είναι αρκετά εύκολο να συνειδητοποιήσει κάποιος με τη βοήθεια του διαγράμματος ότι η συνολική αυτή περιοχή έχει την τάση να επιμεριστεί, πράγμα το οποίο επαληθεύεται από τη διασπορά και το είδος των χρήσεων.

ΘΥΛΑΚΑΣ ΛΟΦΩΝ	[1]
ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ	[2]
ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ	[3]
ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΚΟΥΚΑΚΙΟΥ	[4]
ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ	[5]

Η περιοχή μελέτης επιμερίζεται σε πέντε βασικές υποενότητες, και συγκεκριμένα σε τέσσερις οικιστικές υποπεριοχές και ένα θύλακα, με βάση τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά τους, τη μορφή του αστικού ιστού και των ορίων τους.

Χαρακτηριστικό είναι ότι βασική και κεντρική περιοχή θεωρείται ο λόφος [1], ο οποίος αναζητά τη σύνδεσή του με τις υπόλοιπες υποενότητες και το ρόλο του σε συνδυασμό με την υπόλοιπη πόλη και το λόφο της Ακρόπολης. Οι ενότητες [4] και [5] μοιάζουν να εξυπηρετούν το στόχο τους, δηλαδή τη σύνδεση και τη διεπαφή, καθώς έχουν δομηθεί βάσει ιπποδάμειου συστήματος, το οποίο προσφέρει την τάση σύνδεσης και αγκίστρωσης της ευρύτερης πόλης και του λόφου.

Ωστόσο, αυτή η τάση αναχαιτίζεται, διότι μεσολαβούν οι οικιστικές ενότητες [2] και [3], οι οποίες λόγω του αναγλύφου και της αστικής μορφής διακόπτουν την επιθυμητή σύνδεση και δημιουργούν εσωτερικά όρια, εμποδίζοντας τη μία περιοχή να γλιστρήσει μέσα στην άλλη και στη συνέχεια όλες με το λόφο.

δεξιά: **ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟ-ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ**

0 min

15 min

0 Km

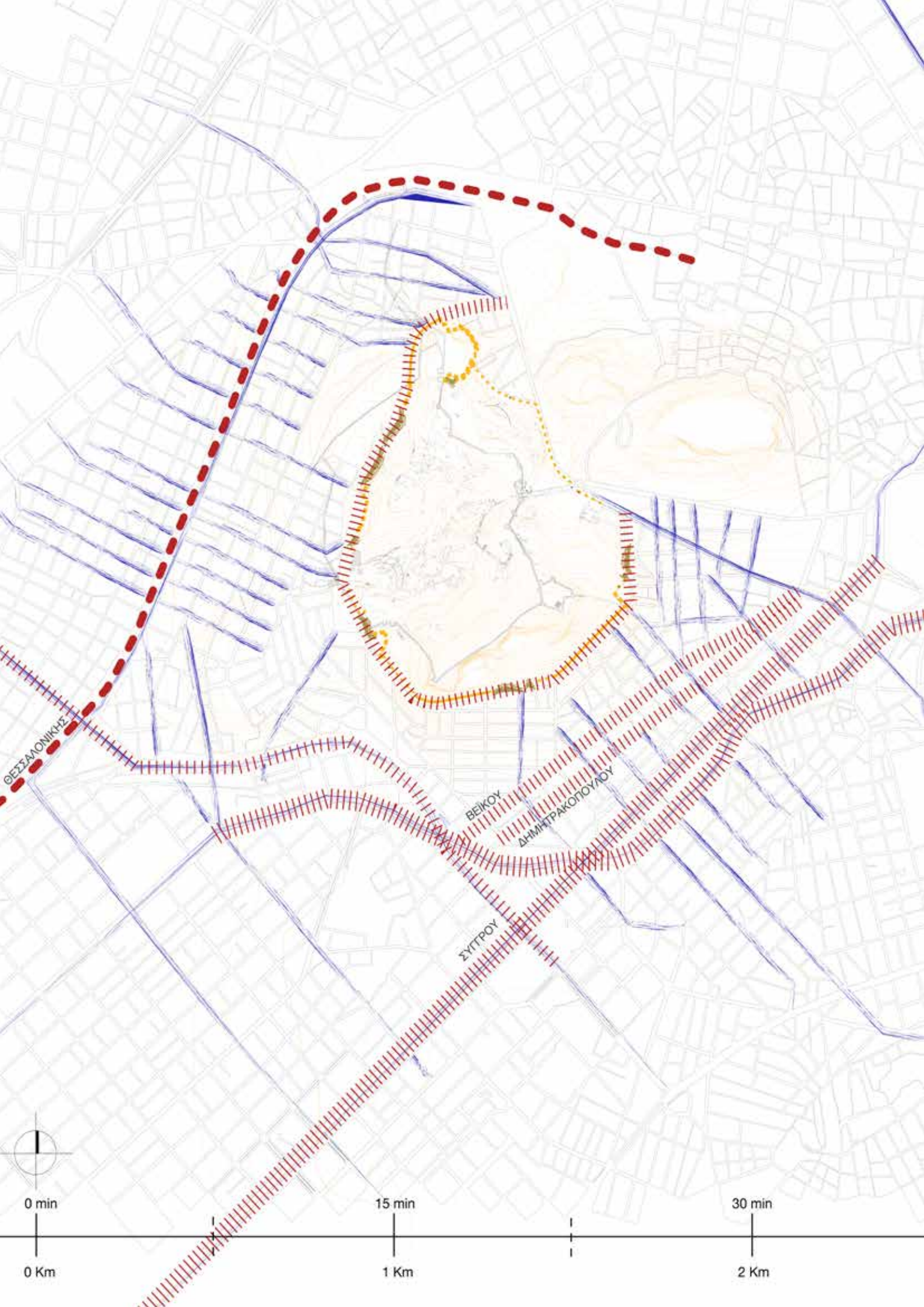
1 Km

Τα εσωτερικά όρια της περιοχής μελέτης σχετίζονται με το οδικό δίκτυο και τον αστικό ιστό και ποικίλουν από μαλακά έως αρκετά σκληρά. Η έντασή τους οφείλεται στη γεωμετρία τους, στη χωροθέτησή τους και στο φορτίο που φέρουν ή διοχετεύουν. Για παράδειγμα, στα μαλακά όρια μπορεί να συμπεριληφθεί η Θεσσαλονίκης, η οποία φέρει το γνωστό ηλεκτρικό, αλλά μπορεί αρκετά εύκολα (π.χ με μία απλή πεζογέφυρα) να “κατεβάσει” τη ζωή του άνω ιπποδάμειου συστήματος (Άνω Πετράλωνα) στο κάτω ιπποδάμειο σύστημα (Κάτω Πετράλωνα). Η σκληρότητα των ορίων αυξάνει κατά μία βαθμίδα, όταν μιλάει κάποιος για τον περιφερειακό, τη Βεΐκου ή τη Δημητρακοπούλου. Πρόκειται για περιπτώσεις, που δημιουργούν χωρικές και αστικές ασυνέχειες, καθώς και “τείχη” μεταξύ οικιστικών ενοτήτων, απομονώνοντας τες. Η σκληρότητα των ορίων εντείνεται σε οδικούς άξονες, όπως η Συγγρού και η Χαμοστέρνας, οι οποίες αποκόβουν παντελώς τις εκατέρωθεν σε αυτές περιοχές και μοιάζουν να δημιουργούν δύο “απέναντι” αντικείμενες και χωριστές πόλεις. Όλες οι περιπτώσεις, που εξετάστηκαν παραπάνω, εμφανίζονται στον αστικό ιστό σε ένα διάλογο με τις τοπογραφικές κλίσεις και τα όρια της περιοχής μελέτης και, συγκεκριμένα, σε μία θέση παραλληλίας με αυτά και τς υψομετρικές καμπύλες.

Φαίνεται, όμως, πως αστικός ιστός από την άλλη έχει στο DNA του την τάση να διοχετευθεί προς τα έξω έως ότου συναντήσει τη ζωή της υπόλοιπης πόλης. Έτσι, μπορεί κάποιος να διακρίνει κάποιες αμυδρές προσπάθειες του ιστού να διαφύγει εκτός των γενικών ορίων σε μία λογική συρραφής με την πόλη. Αυτήν την επιδίωξη αναλαμβάνουν οι εγκάρσιοι στις τοπογραφικές καμπύλες δρόμοι, που αναρρίχονται στο λόφο και με απωθητικές δυνάμεις σαν από μαγνητικό πεδίο φεύγουν προς την ευρύτερη περιοχή. Δε φαίνεται, ωστόσο, να καρποφορεί αυτή τάση, επειδή υπερισχύουν τα γενικότερα όρια της περιοχής μελέτης και την αποκόβουν από την υπόλοιπη πόλη, μεταθέτοντάς τη σε ένα θύλακα μέσα στην πόλη ή αλλιώς σε ένα νησί μέσα στην πόλη. Πρόκειται, δηλαδή για μία εν δυνάμει συρραφή.

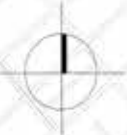

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΒΕΙΚΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΤΤΟΥ

0 min

15 min

30 min

0 Km

1 Km

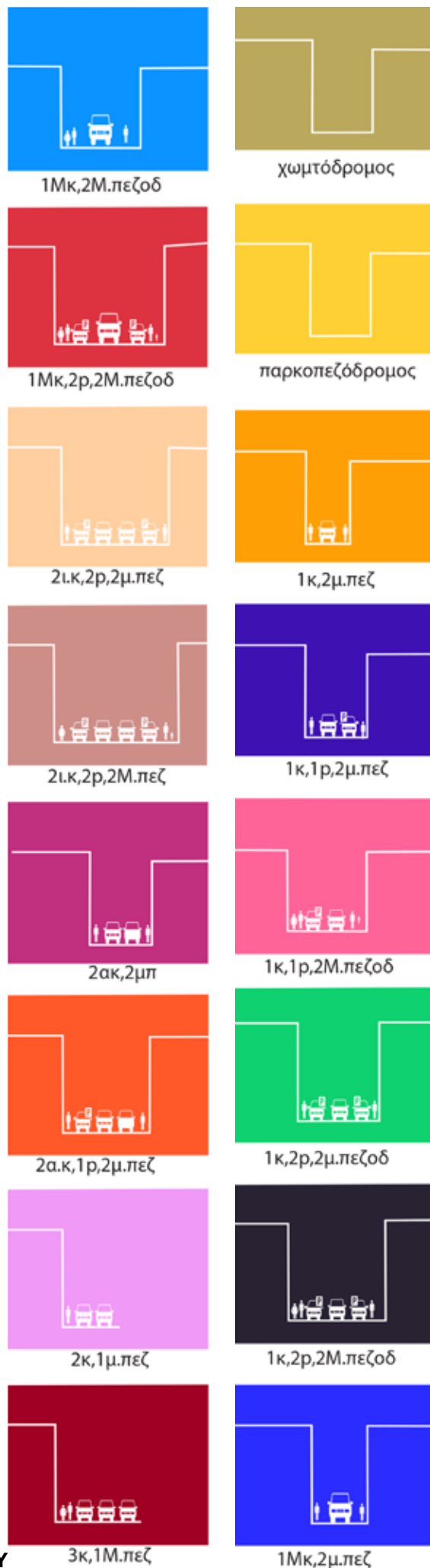
2 Km

Ο αστικός ιστός εμφανίζεται συνεχώς να αναλαμβάνει ρόλους και να συμμετέχει στη ζωή της πόλης, επισφραγίζοντας τις συνθήκες και τις τάσεις της εποχής. Άρα, μπορεί κάποιος να παραδεχθεί ότι ο αστικός ιστός είναι ο καθρέφτης της εξέλιξης της πόλης και της μορφής.

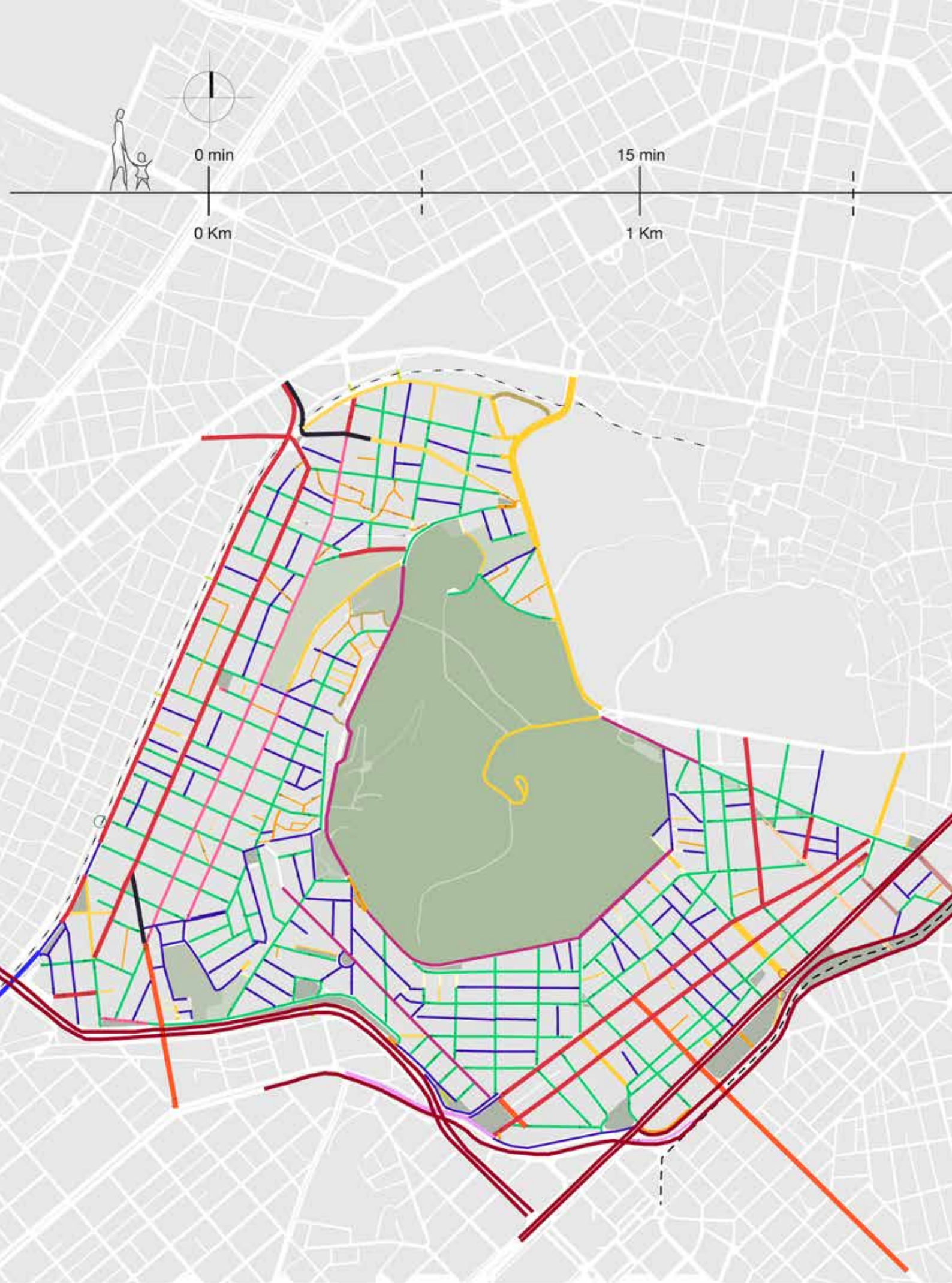
Η καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης του οδικού δικτύου δημιουργεί συνθήκες κατηγοριοποίησης ανάλογα με τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά του δρόμου (πλάτος, διελεύσεις) και την εικόνα της πόλης (ύψη και μορφή κτηρίων). Περιδιαβαίνοντας στην περιοχή μελέτης είναι προφανές ότι οι δρόμοι, που προσφέρουν προτεραιότητα στον πεζό είναι ελάχιστοι (χρώματα κίτρινου-ώχρας). Αντιθέτως, όλοι οι υπόλοιποι δρόμοι στην πλειοψηφία τους μιλάνε για το αυτοκίνητο και το πώς θα το υποδεχτούν, έτσι ώστε αυτό να αποκτήσει προτεραιότητα φτάνοντας αβίαστα ακόμη και στα πιο τρυφερά σημεία της περιοχής.

Πρόκειται για ένα σύστημα, στο οποίο κυριαρχεί το αυτοκίνητο και αδυναμεί ο πεζός. Το αυτοκίνητο και η διευκόλυνσή του τίθενται επί τάπητος σε μία λογική πόλης, που ο καθένας χρησιμοποιεί το ιδιωτικό αυτοκίνητό του για να φτάσει σε οποιοδήποτε σημείο επιθυμεί με οποιαδήποτε επακόλουθη αναταραχή συνεπάγεται αυτό, να σταθμεύσει κι έπειτα να αποχωρήσει κατά τον αντίστοιχο τρόπο.

Συγκεντρώνονται, λοιπόν, τα στοιχεία τα οποία επιβεβαιώνουν τη διατύπωση ότι η πόλη χρειάζεται επανερμηνεία και αναθεώρηση σε μία λογική υγιούς και βιωματικής διάδρασης με το χώρο.

δεξιά: **ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΟΥ**

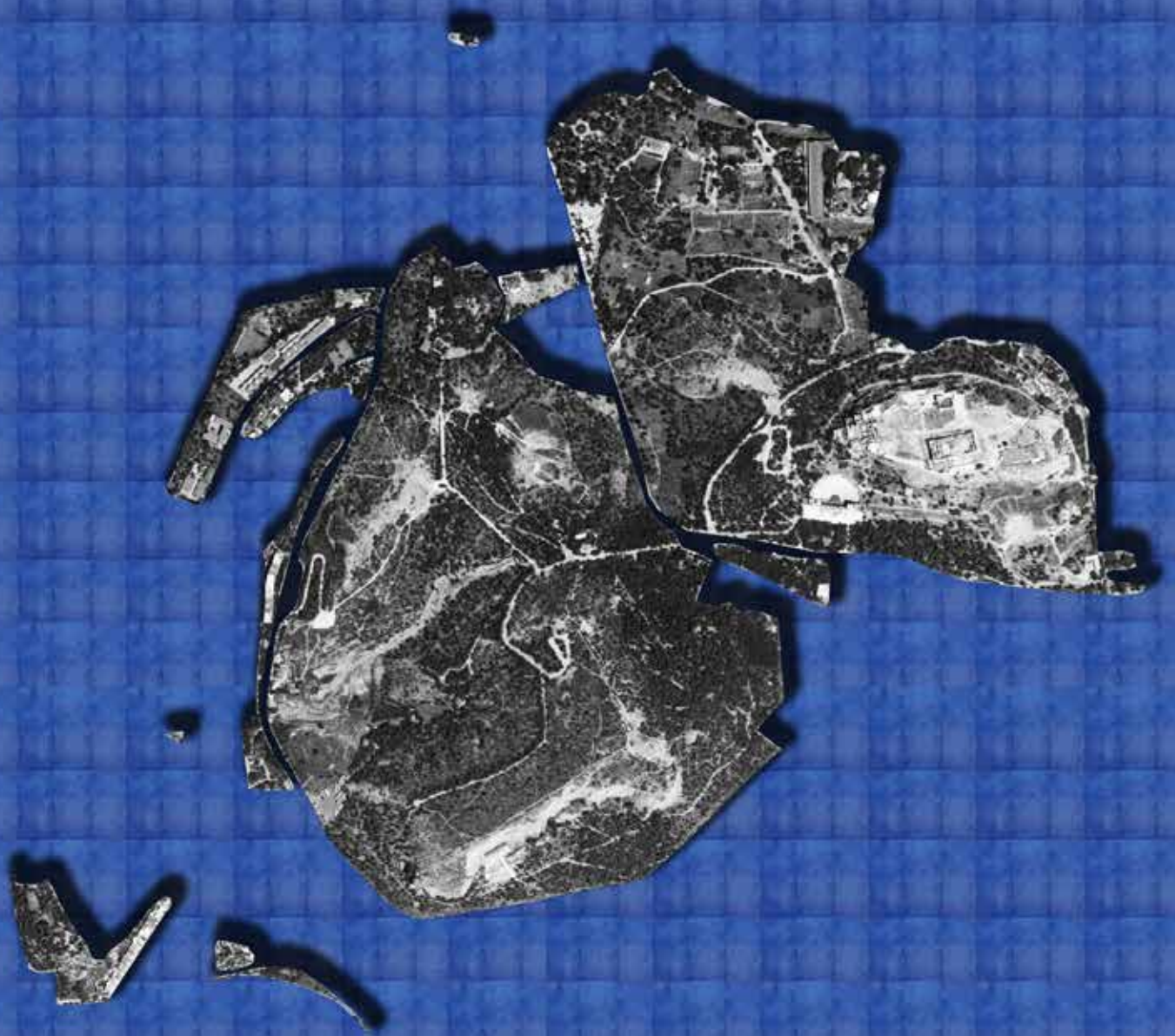
06_ Το ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Σε ένα περιβάλλον με κυρίαρχο στοιχείο την ύπαρξη και κίνηση του αυτοκινήτου και ανενεργές ή ακόμη και ανεπαρκείς συνδέσεις μοιάζει η περιοχή μελέτης σαν ένα νησί αποκομμένο από την πόλη. Μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιος τον όρο “θύλακας”.

Το πρόβλημα του θύλακα αντιμετωπίζεται σε δύο επίπεδα. Αφενός ο λόφος λειτουργεί μόνος και ανεξάρτητα, περιβαλλόμενος από άλλους μικρούς δορυφόρους-μάρτυρες πρασίνου, και περικυκλωμένος από ένα σφικτό δακτύλιο, που δεν του επιτρέπει να αναπνεύσει και να ακτινοβολήσει. Και αφετέρου ολόκληρη η περιοχή μελέτης μπορεί να περιγραφεί από μία περιμετρική κλειστή διαδρομή, που την ανεξαρτητοποιεί και την περιορίζει.

Είναι γεγονός πως ο αστικός ιστός προσφέρει τις υποδομές για μία δυναμική σύνδεση, όμως η υπάρχουσα διαχείριση των εν δυνάμει συνδέσεων προσγειώνει την περιοχή και την καθιστά προβληματική, εφόσον κανείς περιηγούμενος στην περιοχή δεν μπορεί να συνθέσει μία συνολική εικόνα, που να αντανακλά τη σημασία και τη βαρύτητά της.

Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να ειπωθεί ότι η περιοχή δε συνομιλεί με τις γειτονικές της περιοχές νότια και δυτικά, καθώς βόρεια και ανατολικά φαίνεται ο λόφος να αναλαμβάνει το ρόλο του σα συνδετικός κρίκος και να ξεχύνεται οργανικά στο λόφο της ακρόπολης και στο ιστορικό τρίγωνο με τη βοήθεια της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων. Αυτή η “στροφή επικοινωνίας” φανερώνει σαφώς την αδυναμία και απουσία κινήτρου από την άλλη πλευρά της πόλης, που θα θέσει σε κίνηση τους ανενεργούς συντελεστές της.

07_ Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η παρούσα διπλωματική επιχειρεί να πραγματευτεί τις λανθάνουσες καταστάσεις, που προαναφέρθηκαν, με σκοπό την οργανικότερη και λειτουργικότερη σύνδεση των οικιστικών ενότητων μεταξύ τους και με το λόφο, αλλά και όλης της περιοχής μελέτης με την ευρύτερη πόλη. Αρχική επιδίωξη είναι να επιτραπεί στο λόφο να ακτινοβολήσει τη σπουδαιότητά του και την ολότητά του, με τρόπο, ο οποίος επιτρέπει στο λόφο να ξεχυθεί και να γλιστρήσει στο εύρος στο οποίο κάποτε άνηκε. Έτσι, κεντρική ιδέα της διπλωματικής αποτέλεσε η απόφαση να επιλεγούν δρόμοι, οι οποίοι είναι κάθετοι στις υψομετρικές καμπύλες του λόφου, συνδέουν με την πόλη και έχουν την ικανότητα να λειτουργήσουν σα “χτένια” και να δώσουν το δικαίωμα στο λόφο να “κατηφορήσει” σε αυτά τα μονοπάτια, παρασέρνοντας μαζί του και τα φυσικά υλικά του.

Μία τέτοια ιδέα, όμως, δεν μπορεί να καρποφορήσει χωρίς την αντίστοιχη μελέτη, προετοιμασία και υποβοήθηση. Για το λόγο αυτό, ο τρόπος, με τον οποίο διαχειρίζεται αυτές τις συνθήκες η διπλωματική, χρησιμοποιεί τρία εργαλεία, το σημείο, τη γραμμή και το επίπεδο. Με την έννοια σημείο νοούνται σημεία-στάσεις, με την έννοια γραμμή οι δρόμοι και οι διαδρομές και με την έννοια επίπεδο νοούνται οικοδομικά τετράγωνα. Στο ακόλουθο κείμενο διευκρινίζονται με τη σειρά όλες οι αποφάσεις και επιλογές, οι οποίες αναπαρίστανται και στον ακόλουθο χάρτη διαχείρισης της περιοχής μελέτης.

Πρωταρχικοί μοχλοί κινητοποίησης του όλου εγχειρήματος θεωρούνται τρεις σταθμοί μετρό και ηλεκτρικού (σταθμός Θησείου, Πετραλώνων και Συγγρού-Φιξ), οι οποίοι είναι τοποθετημένοι σε κομβικά σημεία για τη διαχείριση του θέματος, καθώς ακουμπούν στην περίμετρο της περιοχής μελέτης και εξασφαλίζουν τόσο την πρόσβαση των επισκεπτών από το ευρύτερο λεκανοπέδιο όσο και εκρηκτικές δυνάμεις πόλωσης με την πρόταση. Συνεπώς, πρόκειται για το πρώτο στοιχείο διαχείρισης, το οποίο καλείται να συνεισφέρει στην προσέλκυση της επισκεψιμότητας των λόφων.

Τα τρία αυτά σημεία, για να λειτουργήσουν ομαλά, χρειάζονται την υποστήριξη γενναιόδωρων αποφάσεων στο χώρο. Αυτές είναι η επιλογή τριών βασικών διαδρομών, που εκκινούν από τους υπερτοπικούς σταθμούς και οδηγούν με γραμμική πορεία στην περίμετρο του λόφου, δηλαδή στην καρδιά της περιοχής μελέτης.

Εκεί, οι διαδρομές αυτές συναντούν τρία κομβικά οικοδομικά τετράγωνα, τα οποία εδράζονται πάνω στο λόφο και στο όριο του με την πόλη. Έτσι, δημιουργούνται τρία δίπολα, μεταξύ των οικοδομικών τετραγώνων και των σταθμών, τα οποία έλκονται μέσω των γενναιόδωρων πεζοδρόμων του αστικού ιστού και προετοιμάζουν το έδαφος για την είσοδο και τη μετάβαση στο λόφο και τον αρχαιολογικό χώρο. Αυτά τα οικοδομικά τετράγωνα επιλέγονται από τη διπλωματική και διαχειρίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να λειτουργήσουν σε πολυδιάστατο επίπεδο, εκ των οποίων το ένα είναι ο ρόλος τους σαν “κράχτες” της περιοχής.

Είναι εύλογο το γεγονός ότι για τη λειτουργική σύνδεση του λόφου δεν αρκούν μόνο τρεις επιλεγμένες χαράξεις για τη συρραφή του αστικού ιστού. Έτσι, στο σημείο αυτό έρχονται να συμβάλλουν οι στάσεις των λεωφορείων και τρόλεϊ εντός του ιστού, η δυναμική των κάθετων συνδέσεων σε επίπεδο λειτουργικό και οπτικό (βλέπε: διαγράμματα οπτικών και λειτουργικών συνδέσεων), τα σημεία ενδιαφέροντος από τα οποία μπορεί μία διαδρομή να διέλθει, καθώς και η πυκνότητα εμφάνισής τους στο εύρος της περιοχής. Λέγοντας σημεία ενδιαφέροντος νοούνται όλα εκείνα τα σημεία, τα οποία κάνουν αναφορά στην ιστορία της περιοχής, στα θραύσματα του πρώην λόφου ή ακόμη και σε κενά οικόπεδα, τα οποία μπορούν να συμβάλλουν στην τόνωση αυτών των διαδρομών.

Είναι προφανές ότι το κύριο μέσο μετακίνησης θεωρείται η πεζή μετακίνηση, για αυτό και όλες οι καταγραφές βασίζονται στο χρόνο και στο μήκος μετακίνησης. Όλα τα στοιχεία κίνησης στο χώρο, που προαναφέρθηκαν, έχουν στόχο να εισχωρήσουν στην καρδιά των λόφων, όπου πάλι εκεί ο πεζός απολαμβάνει τα προνόμιά του, απαλλαγμένος από τα όρια και τα εμπόδια, που τίθενται από τα υπόλοιπα μέσα μεταφοράς. Είναι κατανοητή, λοιπόν, μία διαχείριση καταστάσεων

σε διπλό επίπεδο. Στο επίπεδο της πόλης, δηλαδή του αστικού ιστού, και στο επίπεδο του λόφου, δηλαδή του φυσικού περιβάλλοντος και τοπίου.

Έχει αρχίσει, λοιπόν, να διαφαίνεται η τάση απαλοιφής οποιωνδήποτε ορίων ή “τειχών”, που βρίσκονται σήμερα στον αστικό ιστό και αναστέλλουν την ομαλή κίνηση του πεζού. Αρχικός και τελικός στόχος οποιουδήποτε βήματος πρόκειται να ακολουθήσει είναι να γλιστρήσει η μία περιοχή μέσα στην άλλη, ο ένας δρόμος μέσα στον άλλο, το ένα οικόπεδο μέσα στο άλλο, το ένα υλικό μέσα στο άλλο.

Η κατάσταση αυτή έχει εν μέρει κατορθωθεί στη βόρεια πλευρά της περιοχής μελέτης, εκεί όπου ο λόφος γεινιάζει με το λόφο της Ακρόπολης και η ένωση των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας έχει πλέον εδραιωθεί και προσφέρει απτά τα αποτελεσματά της καθημερινώς τόσο στο χώρο όσο και στους επισκέπτες. Η διεπαφή αυτή θεωρείται εδώ ιδιαιτέρως κρίσιμη και εξυπηρετική, καθώς έχει προετοιμάσει το έδαφος για την αναθεώρηση και του υπόλοιπου τμήματος της πόλης.

Η πεζοδρόμηση της Αποστόλου Παύλου και Διονυσίου Αρεοπαγίτου θέτει τις συνθήκες, ώστε αυτή η κατάσταση να απλωθεί, να περικυκλώσει το λόφο και με νέους πλέον όρους να επαναδιαχειριστεί τα όριά του και να δημιουργήσει ένα κλίμα μετάβασης από το φυσικό περιβάλλον στο σκληρό αστικό και ένα κλίμα φιλικό στον πεζό.

Η προσπάθεια της διπλωματικής αυτής επιχειρεί να αναδείξει την ιστορία του λόφου και των πέριξ οικιστικών ενοτήτων, μέσα από ένα σενάριο διαδρομών, στάσεων και χρήσεων, οι οποίες αναρρίχονται στο λόφο και συρράπτουν τη σχισμή με την ευρύτερη πόλη.

Έχοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν και το διάγραμμα που ακολουθεί, είναι η στιγμή να διεισδύσει κάποιος στην επίλυση της διαχείρισης του όλου εγχειρήματος. Τα στοιχεία κίνησης στο χώρο αξιολογούνται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το αποτέλεσμα στο οποίο αποσκοπούν. Η πρώτη κατηγορία (χρώμα κίτρινο) αφορά σε αμιγείς πεζοδρόμους, οι οποίοι εντοπίζονται εντός του λόφου και προτείνονται από τη θέση της διπλωματικής. Πρόκειται για δρόμους και χαράξεις δρόμων, των οποίων η γεννέτειρα σχεδίασης έρχεται να συνομίλησει δυναμικά με το τοπίο και να αναλάβει μία διαδοχή στάσεων και περασμάτων. Έτσι, επιλέγεται η τεθλασμένη γραμμή, καθώς φέρει μία δυναμικότητα, η οποία σε συνδυασμό με τις υψομετρικές καμπύλες του λόφου και την έντασή τους, επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα διαλόγου σχεδιασμού και τοπίου. Η χάραξη τους λαμβάνει υπόψη της τα υψόμετρα, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται μία ομαλή περιήγηση, και τα διάφορα σημεία ενδιαφέροντος εντός του λόφου, τα οποία αντιστοιχούν με αρχαιότητες, με αρχαιολογικά ευρήματα και με τη γενικότερη ιστορία του λόφου, η οποία αγγίζει το πολύ σύγχρονο παρόν.

Η επόμενη κατηγορία (χρώμα κόκκινο) εντοπίζεται στον αστικό ιστό, καθώς είναι εκείνη που αναλαμβάνει να συσχετίσει λόφο και πόλη με όρους φιλικούς στον πεζό και επανερμηνεία των ορίων που δημιουργούνται. Έτσι, αυτή η κατηγορία δρόμου περικυκλώνει το λόφο, επαναπραγματεύεται την έννοια του περιφερειακού δρόμου, σπάζοντας τα όρια του υπάρχοντος θύλακα και συνεννώνοντάς τη με την πεζοδρόμηση της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων. Από αυτήν τη διαδρομή εκκινούν όλοι εκείνοι οι κάθετοι δρόμοι, οι οποίοι αγκιστρώνονται στους υπερτοπικούς σταθμούς μέσων μεταφοράς και υπακούν σε μία λογική φιλική στον πεζό. Πρόκειται, λοιπόν, για δρόμους οι οποίοι ονομάζονται “παρκοπεζόδρομοι”, δηλαδή διαδρομές, οι οποίες έχουν προτεραιότητά τους τον πεζό και ταυτοχρόνως επιτρέπουν τη διέλευση οχημάτων, αλλά με ελεγχόμενη κίνηση και στάθμευση. Μειώνουν, δηλαδή, την ταχύτητα των οχημάτων και τη χαώδη χρήση τους.

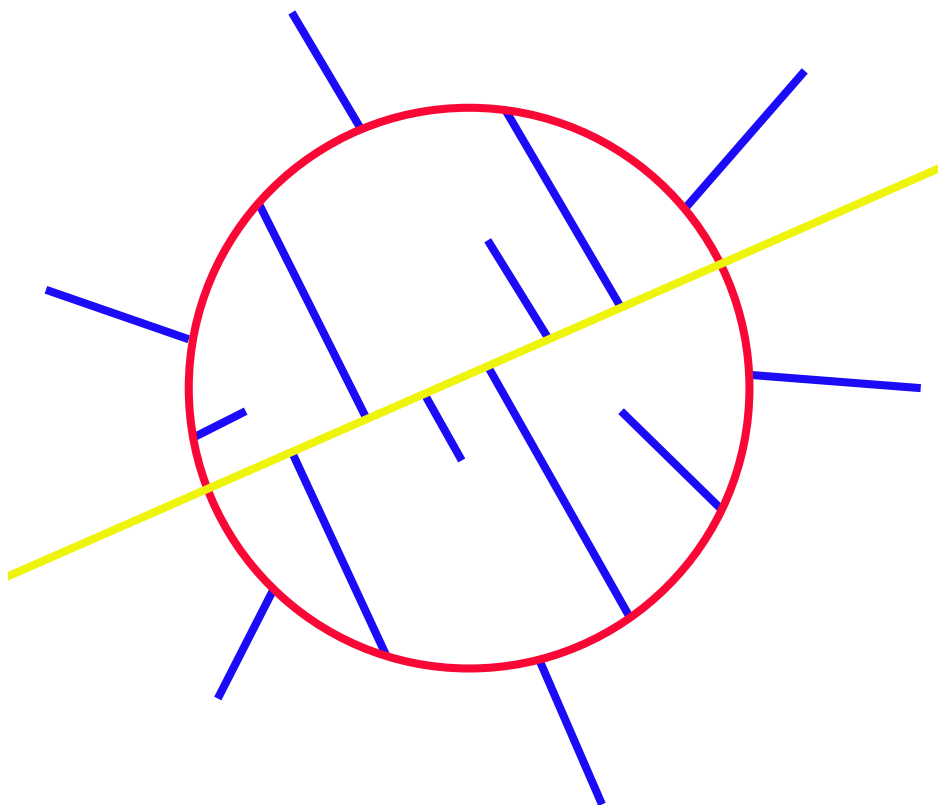
Τελευταία κατηγορία (μπλε χρώμα) είναι εκείνη, που ολοκληρώνει τη συνένωση πόλης και λόφου και υποβοηθάει τις άλλες κινήσεις στο χώρο. Συνεχίζει να προσανατολίζεται και εκείνη κάθετα ως προς τις υψομετρικές καμπύλες και να προσφέρει δικαιώματα στον πεζό, περιορίζοντας κατά

πολύ την αναξέλεγκτη κίνηση των οχημάτων, σε μία προσπάθεια εύρεσης της ισορροπίας μεταξύ των δύο διαφορετικών καταστάσεων. Πρόκειται για πορείες, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους τις στάσεις των λεωφορείων και τρόλεϊ, έτσι ώστε να μπορέσουν να διοχετεύσουν τους επισκέπτες, που φτάνουν στην περιοχή και να τους προσανατολίσει. Τέλος, οι πορείες αυτές συνομιλούν σε τομή με το αττικό τοπίο, καθώς φέρουν τα χαρακτηριστικά των οπτικών συνδέσεων (που έχουν προαναφερθεί και αναλυθεί) και προσφέρουν τις επιθυμητές θεάσεις μετατρέποντάς τες σε λειτουργικές.

Είναι γεγονός πως οι διαδρομές, που επιλέγονται και ανασχεδιάζονται εκ νέου, δεν τερματίζουν στα αυστηρά όρια της περιοχής μελέτης, αλλά προσπαθούν να βρουν τη θέση τους και εκτός αυτών, σπάζοντας τα “τείχη”, με τρόπο που αντιστοιχεί σε κάθε περίπτωση και διευκολύνει τη συνένωση. Επίσης, οι διαδρομές αυτές δανείζονται υλικά από το φυσικό περιβάλλον του λόφου και υπακούν σε ένα κοινό λεξιλόγιο σχεδιασμού, το οποίο παρουσιάζεται και αναλύεται παρακάτω στα αντίστοιχα διαγράμματα. Τέλος, ένας περιηγητής, που έχει την ευκαιρία να ακολουθήσει αυτά τα μονοπάτια, έχει τη δυνατότητα να συλλέξει πληροφορίες για την περιοχή και τη σχέση της με τους φυσικούς και αστικούς συντελεστές, αλλά και την ιστορία.

ΣΚΙΙΤΣΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΡΟΜΩΝ

Διάγραμμα λειτουργίας
 διαδρομών εντός λόφου:
 -Κίτρινο=κύρια διαδρομή
 -Κόκκινο=δευτερεύουσα
 διαδρομή
 -Μπλε=τριτεύουσα διαδρομή

Στόχος της κύριας διαδρομής είναι επιτρέψει στον επισκέπτη να διέλθει άμεσα και με τον ευκολότερο τρόπο από τους δύο λόφους. Η δευτερεύουσα διαδρομή επιχειρεί να οδηγήσει τον επισκέπτη από τα κυριότερα σημεία ενδιαφέροντος του λόφου και της ιστορίας του. Η τρίτη διαδρομή δημιουργεί πιο ελεύθερες κινήσεις στο χώρο, στάσεις και ένα παιχνίδισμα περιπλάνησης.

Στο διάγραμμα των στοιχείων κίνησης στο χώρο, που ακολουθεί, μπορεί ο κάθε αναγνώστης εύκολα να ιεραρχήσει τις συνθετικές αποφάσεις, αποκωδικοποιώντας το σχέδιο.

Πιο συγκεκριμένα, είναι προφανές πως μεταξύ των βασικών συνθετικών χειρονομιών είναι τα τρία δίπολα, που αναπτύσσονται μεταξύ των υπερτοπικών σταθμών των δημόσιων μέσων μεταφοράς και των τριών οικοδομικών τετραγώνων που επιλέγονται προς επίλυση, και τα οποία με τη σειρά τους αρθρώνονται με τον περιφερειακό του Φιλοπάππου, ο οποίος αποτελεί ένα δακτύλιο σε συνέχεια με την πεζοδρόμηση της Αεροπαγίτου και ο οποίος μετατρέπεται στο μέσο διαχείρισης και επαφής πόλης και λόφου. Ραχοκοκκαλιά της σύνθεσης αποτελεί ο άξονας ή αλλιώς η κονδυλιά που εκκινά από την είσοδο του Πικιώνη στους λόφους, συνεχίζει στην αρχαίο οδό Κοίλης, συναντά την πλατεία Μερκούρη με στόχο την επικοινωνία με το σταθμό των Πετραλώνων και έπειτα με έναν προσεκτικό τρόπο εξέρχεται από τα όρια της περιοχής μελέτης συναντώντας το υπόλοιπο επίπεδο πόλης. Η διαδρομή αυτή μελετάται εκτενέστερα σε επόμενο κεφάλαιο.

Τις χειρονομίες αυτές υποστηρίζουν όλοι οι υπόλοιποι σημασμένοι δρόμοι, που λειτουργούν σα συνδέσεις δακτυλίου λόφου και πόλης, όπως επίσης και τα αστικά κενά, που εντοπίζονται εκατέρωθεν αυτών των διαδρομών, με στόχο την προώθηση και ακτινοβολία του λόφου.

1. Πνυξ
2. Ιερό Πανός
3. Κρήνη Καλλιρρόη
4. Ιερό Διός
5. Αστεροσκοπείο
6. Ιερό Νυμφών
7. Αγία Μαρίνα
8. Άγιος Δημήτριος Λουμπαρδιάρης
9. Δίπυλο Υπέρ των Πυλών
10. Φυλακές Σωκράτη
11. Διατείχισμα
12. Κιμώνεια Μνήματα
13. Επτάθρονο
14. Οδός Κοίλης
15. Αγορά δήμου Κοίλης
16. Νεκροταφείο Κοίλης
17. Συνοικία Μελίτης
18. Ηρώο Μουσσαίου
19. Μνημείο Φιλοπάππου
20. Μακεδονικό Οχυρό
21. Θεμιστόκλειο Τείχος
22. Πύλες του Τείχους
23. Διαμορφώσεις Πικιώνη
24. Θέατρο Δώρας Στράτου
25. Υπαίθριος εκθεσιακός χώρος
26. Θέατρο Μπαστιά

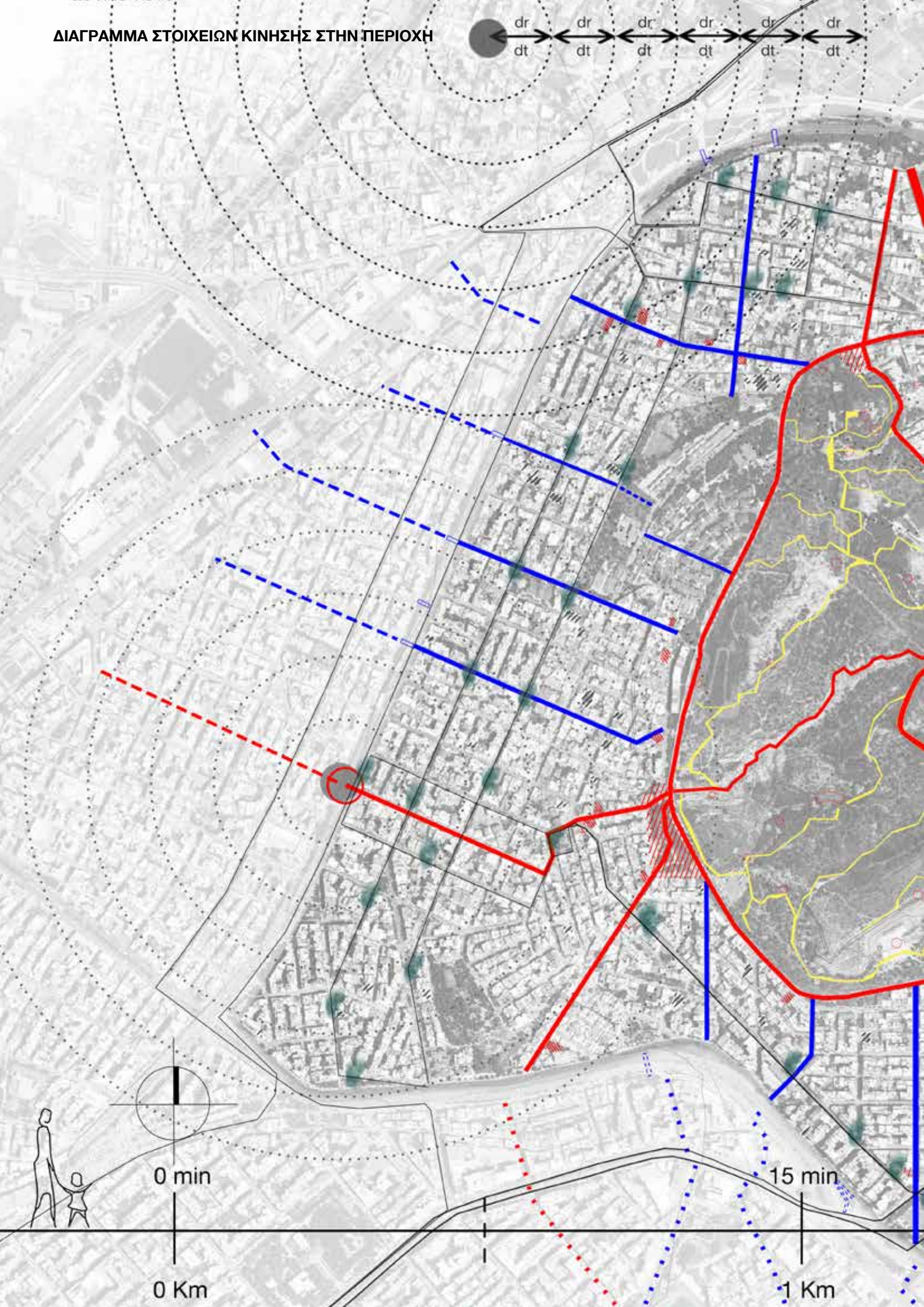
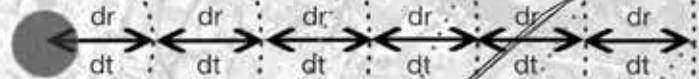

ΑΠΟΨΗ ΚΟΙΛΟΥ: ΟΔΟΣ ΚΟΙΛΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

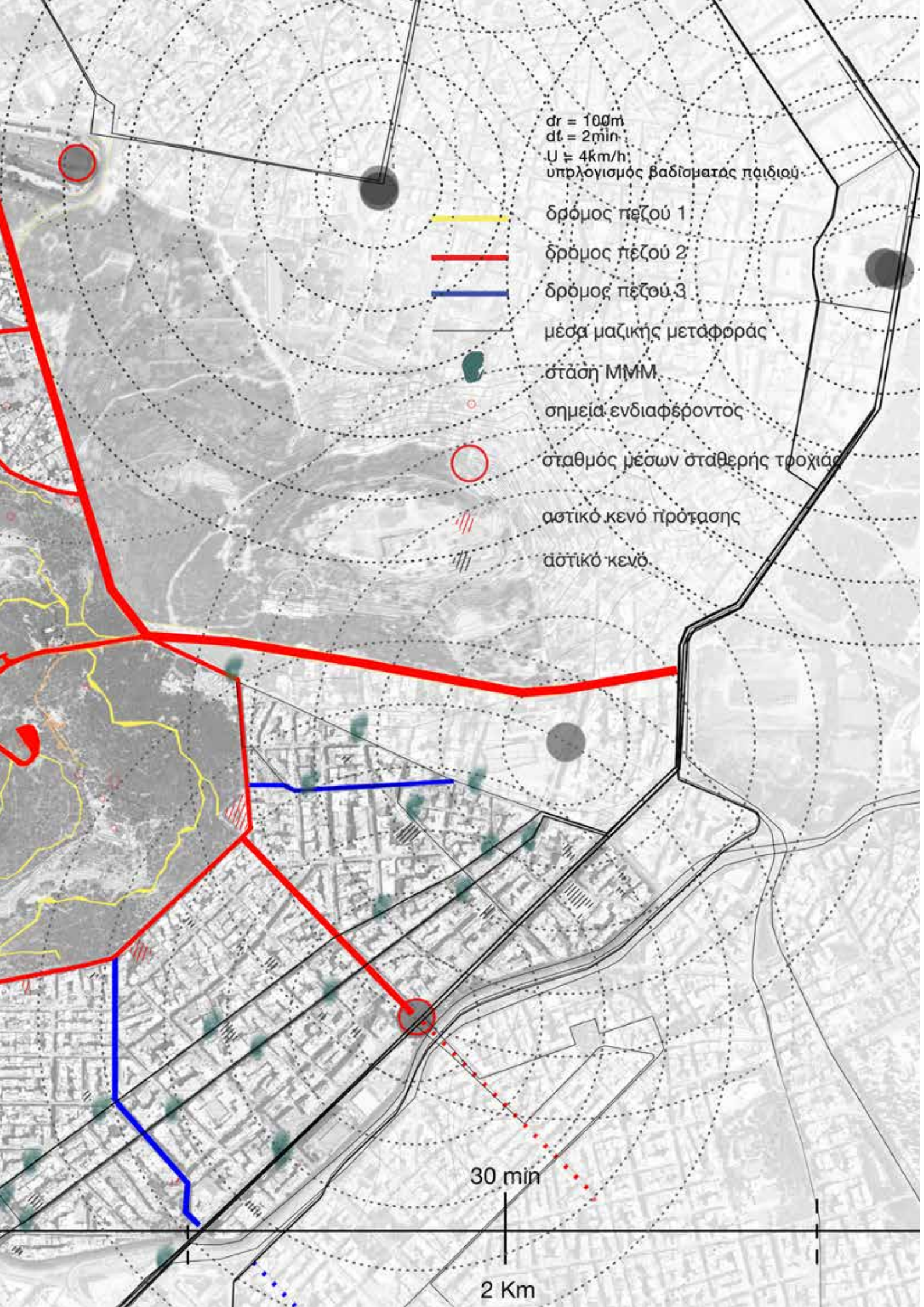
0 min

0 Km

15 min

1 Km

$dr = 100m$
 $dt = 2min$
 $U = 4km/h$
υπρλογισμός βαδίσματος παιδιού

- δρόμος πεζού 1
- δρόμος πεζού 2
- δρόμος πεζού 3
- μέσα μαζικής μεταφοράς
- στάση ΜΜΜ
- σταθμός μέσων σταθερής τροχιάς
- αστικό κενό πρότασης
- αστικό κενό

30 min

2 Km

ΔΡΟΜΟΣ 1

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΡΟΜΟΥ:

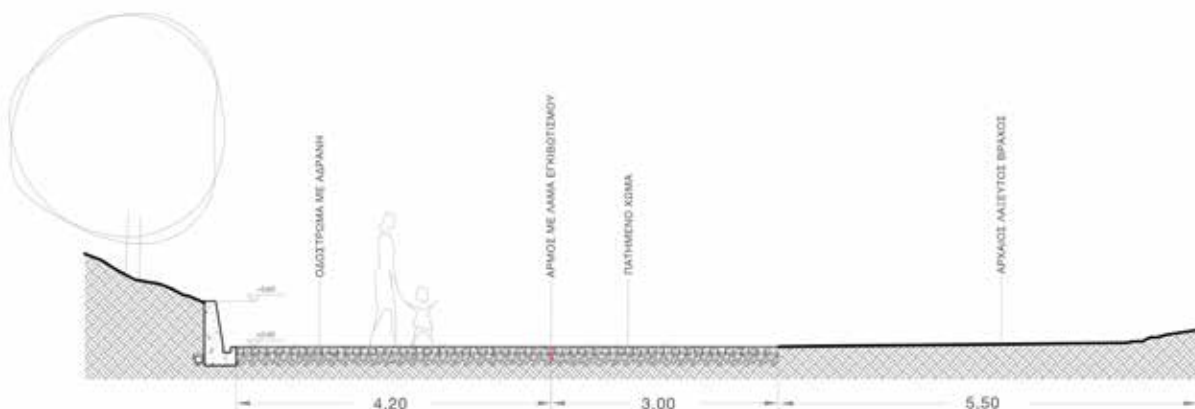
1. Δρόμοι που αφορούν αμιγώς στον πεζό.
2. Δρόμοι εντός φυσικού περιβάλλοντος-λόφου.
3. Δρόμοι που γειτνιάζουν ή ακουμπούν με αρχαία και λοιπές αρχαιότητες.

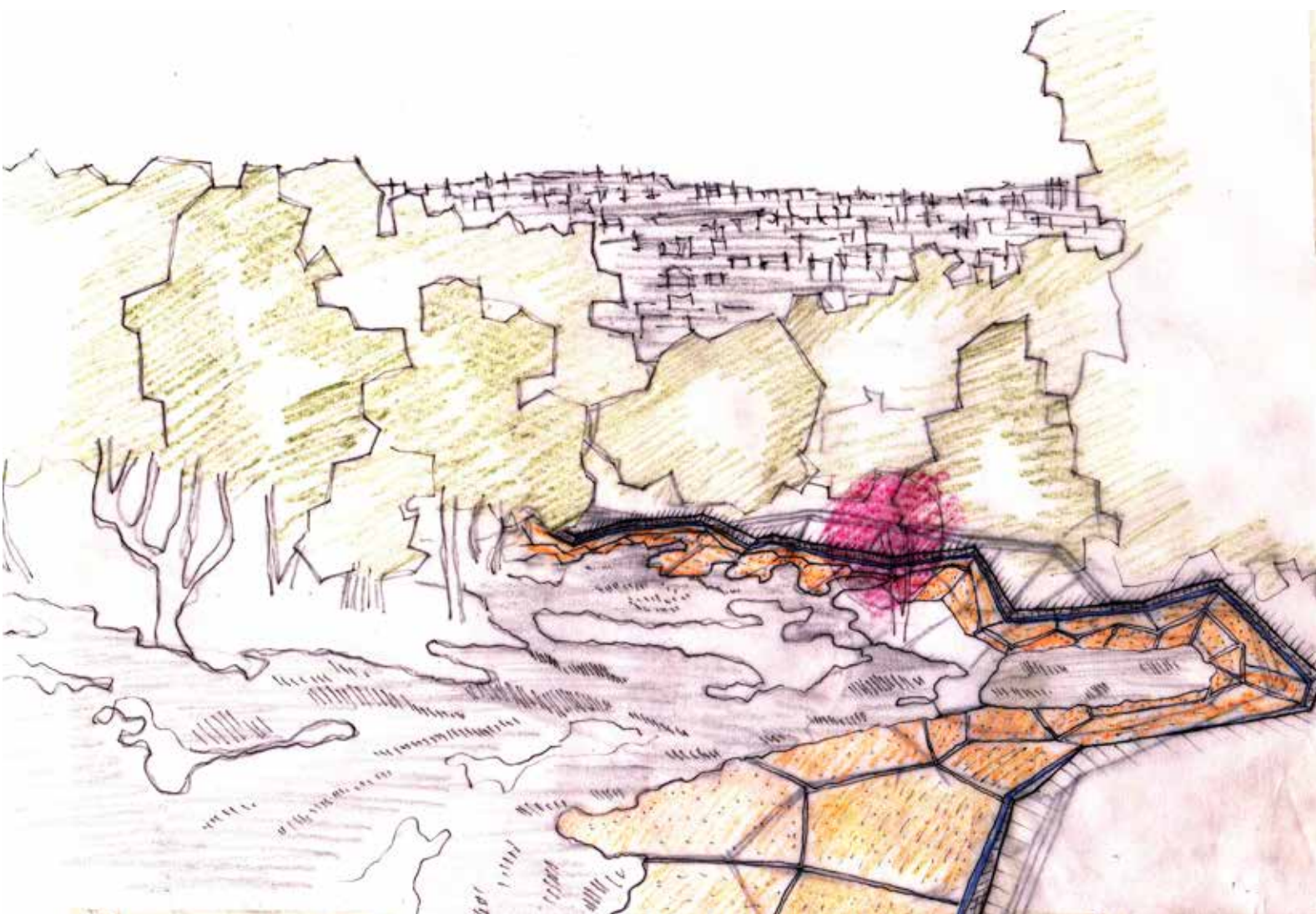
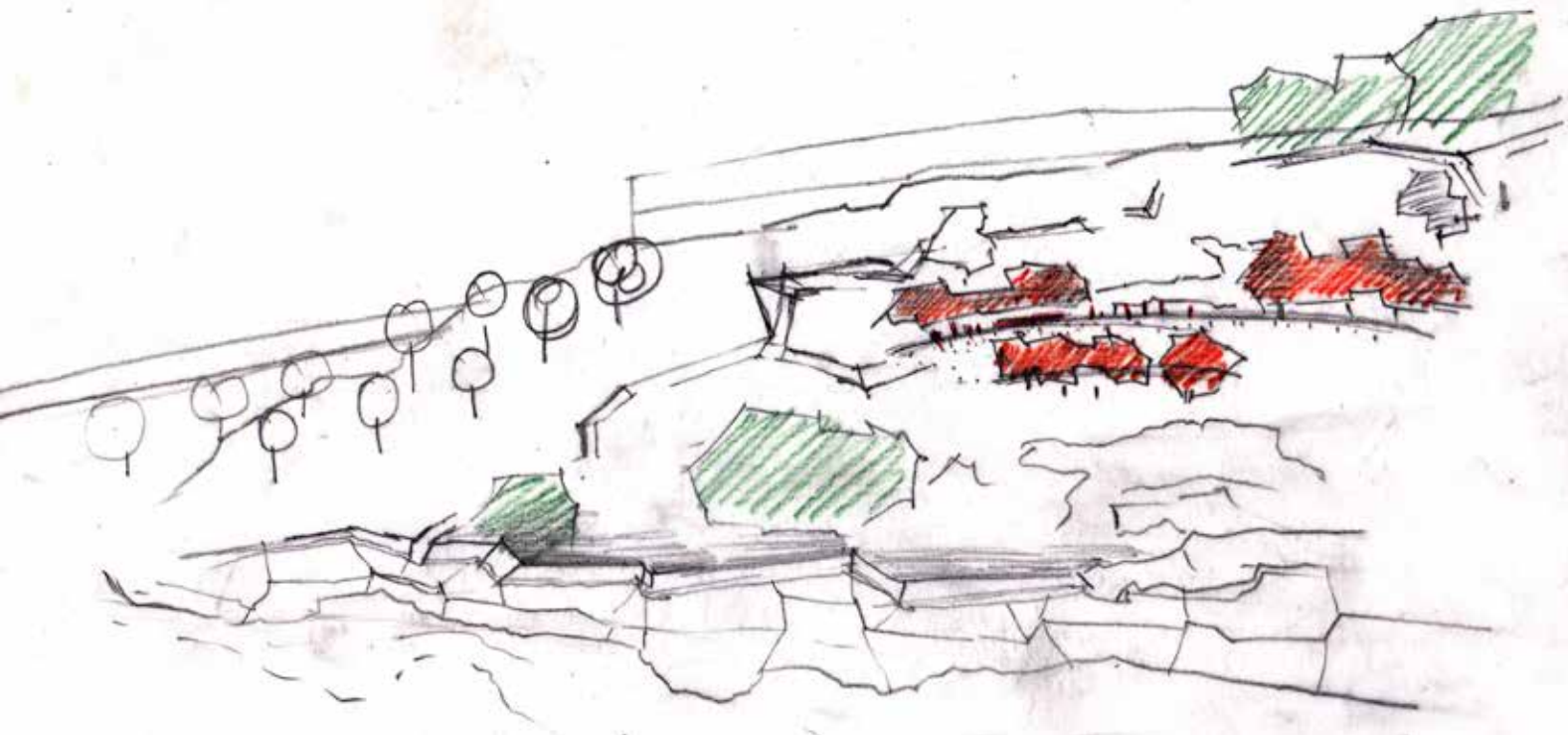
ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ:

1. Τεθλασμένες χαράξεις, οι οποίες επιλέγονται για ένταξη στο τοπίο, διάλογο με αυτό και δυναμική παρουσία με αυτό.
2. Στοιχείο υδρορρόης ή αλλιώς συλλογής ομβρίων υδάτων επιλέγεται και χρησιμοποιείται κατά μήκος των διαδρομών σα στοιχείο οριοθέτησης και κίνησης της διαδρομής, το οποίο σε συνδυασμό με την τομή στο έδαφος στρέφει το βλέμμα προς τις αρχαιότητες και τα σημεία ενδιαφέροντος.
3. Υλικότητα που υπακούει σε κανόνες διαβάθμισης της σκληρότητας. Το πιο σκληρό υλικό (beton) επιλέγεται στη θέση της τομής του εδάφους λόγω των ιδιοτήτων να στηρίζει τα χώματα. Η διαδρομή επιμερίζεται σε δύο ζώνες, οι οποίες με φθίνουσα πορεία ως προς την υλικότητα συναντούν τα αρχαία. Πιο συγκεκριμένα, το beton ακολουθεί ένα αργιλώδες υλικό με συνδετικό κονίαμα το τσιμέντο, το οποίο με τη σειρά του ακολουθείται από το πατημένο χώμα, το οποίο και καταλήγει στις αρχαιότητες. Οι λεπτομέρειες και η κατασκευαστική λογική τους αναλύεται στη συνέχεια.

ΣΤΟΧΟΣ:

1. Ομαλή κίνηση πεζών. Η κλίση 5% διασφαλίζεται στη ραχοκοκαλιά της σύνθεσης των διαδρομών.
2. Ένταξη στο τοπίο.
3. Διάδραση με φυσικό περιβάλλον και αρχαιότητες.
4. Διασφάλιση βιωματικής εμπειρίας του πεζού.
5. Ενοποίηση και συρραφή ενοτήτων λόφου.
6. Ανάδειξη λόφου και ιστορίας του, με στόχο την ακτινοβολία αυτού.
7. Η συνολική χάραξη αυτών των διαδρομών στο τοπίο του λόφου τονώνει την ιδέα της κεντρικής αρτηρίας, η οποία δημιουργεί δευτερεύουσες πορείες, που με τη σειρά τους εκκινούν από αυτήν, διασχίζουν τους λόφους, τροφοδοτούνται από τα σημεία ενδιαφέροντος και καταλήγουν σε αυτήν ανατροφοδοτώντας την.

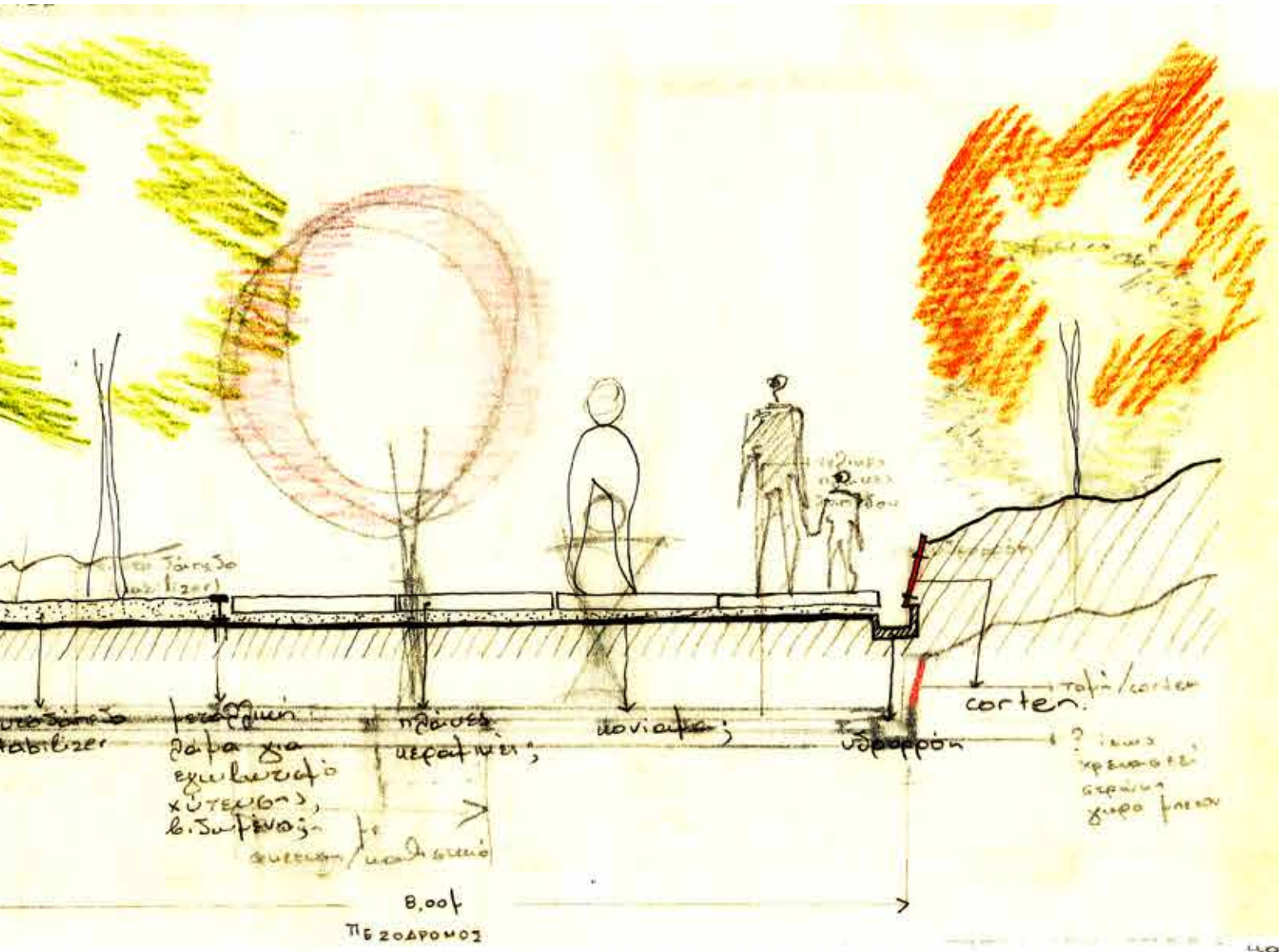

ΣΚΙΤΣΑ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΕΝΤΟΣ ΛΟΦΟΥ

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΜΗΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ ΚΟΙΛΗΣ κλίμακα 1:50

ΚΑΤΟΨΗ 1:100
(Δείγμα-Κοιλής)

ΣΚΙΤΣΟ ΚΑΤΟΨΗΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ ΚΟΙΛΗΣ κλίμακα 1:100

спустяк 2х на 3х з'являюцца ф'акт'оры

уліч

xіт

→ бетон 6000 діаметр
2000 мм

* стабіліз

ΔΡΟΜΟΣ 2

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΡΟΜΟΥ:

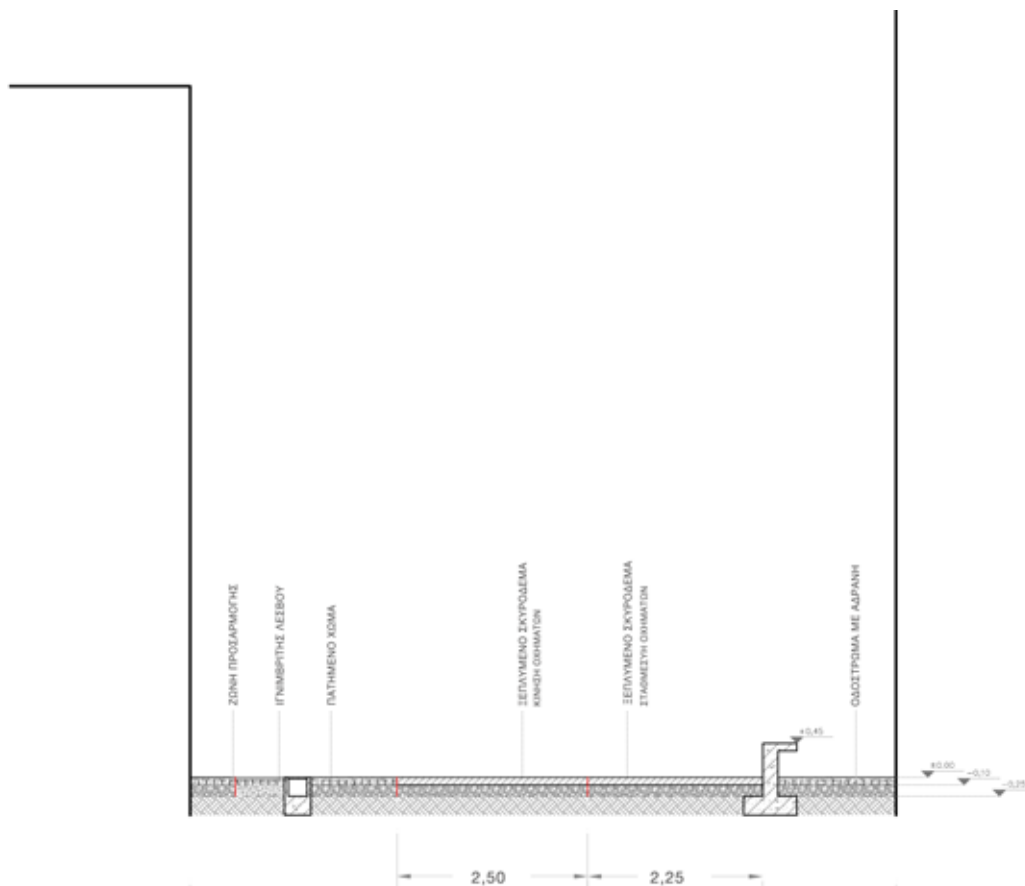
1. Δρόμοι που αφορούν στον πεζό, με την έννοια του παρκοπεζόδρομου και της λογικής του ενός επιπέδου κίνησης, χωρίς αναβαθμούς επιπέδων.
2. Δρόμοι εντός αστικού ιστού.
3. Δρόμοι που ακουμπούν τόσο στο λόφο όσο και στην πόλη.
4. “Κεντρικές” διαδρομές σύνθεσης.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ:

1. Τεθλασμένες χαράξεις, στη λογική της οφιοειδούς κίνησης, έτσι ώστε αφενός να υπακούει στο λεξιλόγιο της κατηγορίας ΔΡΟΜΟΣ 1 και αφετέρου να επιτυγχάνει την παρεμπόδιση της ευθείας και άμεσης κίνησης των οχημάτων με στόχο την ελάττωση και τον έλεγχο της ταχύτητας των οχημάτων.
2. Το στοιχείο της υδρορροής παύει να συνδυάζεται με τομή στο έδαφος, όπως συνηθίζεται εντός λόφου, και αρχίζει να συλλειτουργεί με τις όψεις των κτηρίων σε μία λογική “ενδιάμεσου” των υφιστάμενων κτηρίων και του στοιχείου του νερού και της πρότασης.
3. Η υλικότητα δανείζεται όλα τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητές της από το ΔΡΟΜΟ 1. Το beton δε λειτουργεί ως αναλημματικός τοίχος, αλλά “σηκώνεται”, για να δημιουργήσει αντίστοιχα ύψη και καθιστικά για την οικειοποίηση του χώρου από το χρήστη.

ΣΤΟΧΟΣ:

1. Ομαλή κίνηση πεζών.
2. Δρόμοι που πολεδομικά λειτουργούν ως συνδετικοί δρόμοι.
3. Δρόμοι σύνδεσης λόφου με την πόλη, σύνδεσης λόφου και σταθμών, σύνδεσης λόφου με λόφο Σικελίας.
4. Δρόμοι φιλοξενίας πεζού και των επακόλουθων δραστηριοτήτων του. (παιχνίδι)
5. Δρόμοι πολικότητας και προσανατολισμού στο χώρο.
6. Δρόμοι που επιτρέπουν στα υλικά να “κατρακυλήσουν” από το λόφο στο επίπεδο της πόλης.
7. Δρόμοι που επιτρέπουν να γλιστρήσει η μία περιοχή στην άλλη.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΜΗΣ ΔΡΟΜΟΥ 2 (χρώμα κόκκινο)

ΔΡΟΜΟΣ 3

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΡΟΜΟΥ:

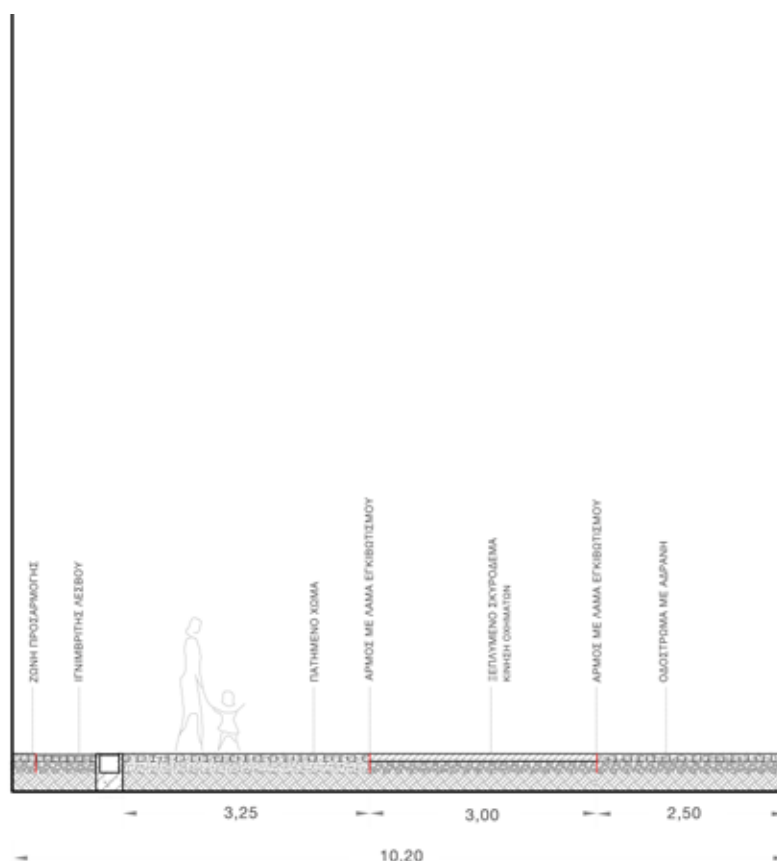
1. Δρόμοι διαχείρισης κυκλοφορίας και εξισορρόπησης με πεζό.
2. Δρόμοι εντός αστικού ιστού.
3. Δρόμοι που λειτουργούν ως “χτένια”.
4. “Δευτερεύουσες” διαδρομές σύνθεσης.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ:

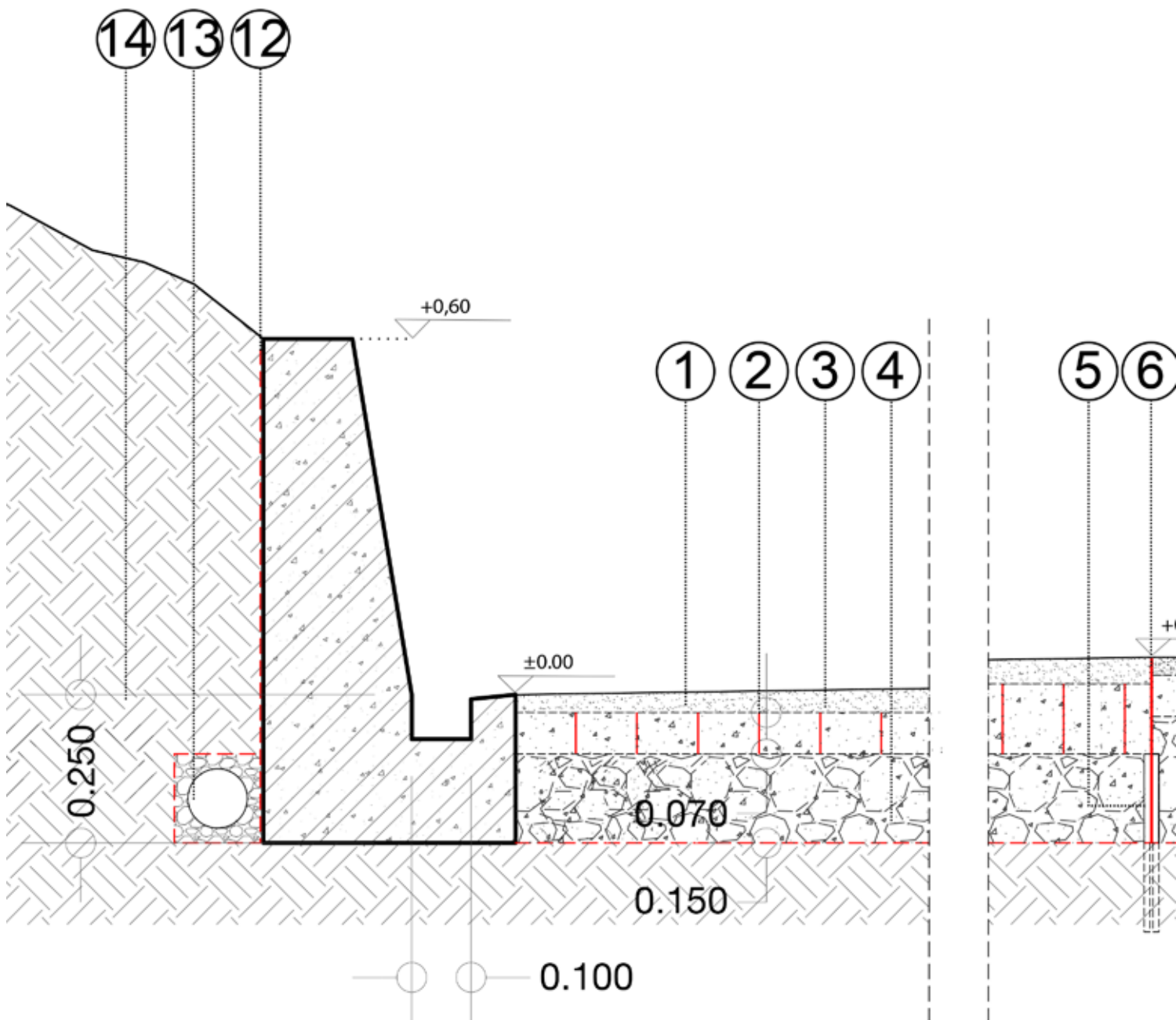
1. Απαλοιφή ανισοσταθμιών μεταξύ πεζοδρομίου και δρόμου.
2. Δρόμοι που φιλοξενούν επιλεγμένα κοινά οικόπεδα εκατέρωθέν τους.
3. Η υλικότητα δανείζεται όλα τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητές της από το ΔΡΟΜΟ 1 και ΔΡΟΜΟ 2.

ΣΤΟΧΟΣ:

1. Ομαλή κίνηση πεζών.
2. Σύνδεση λόφου με αττικό τοπίο.
3. Μετατροπή οπτικών συνδέσεων σε λειτουργικές.
4. Υποβοήθηση κύριων συνδέσεων.
5. Πύκνωση δρόμων που προσφέρουν “δικαιώματα” στον πεζό.
6. Κίνητρα αναρρίχησης στο λόφο.
7. Κίνητρα περιήγησης στον αστικό ιστό.
8. Διασπορά στοιχείων λόφου στο εύρος της πόλης.
9. Δημιουργία πολλαπλών και μομβικών σημείων εισόδου στο λόφο.

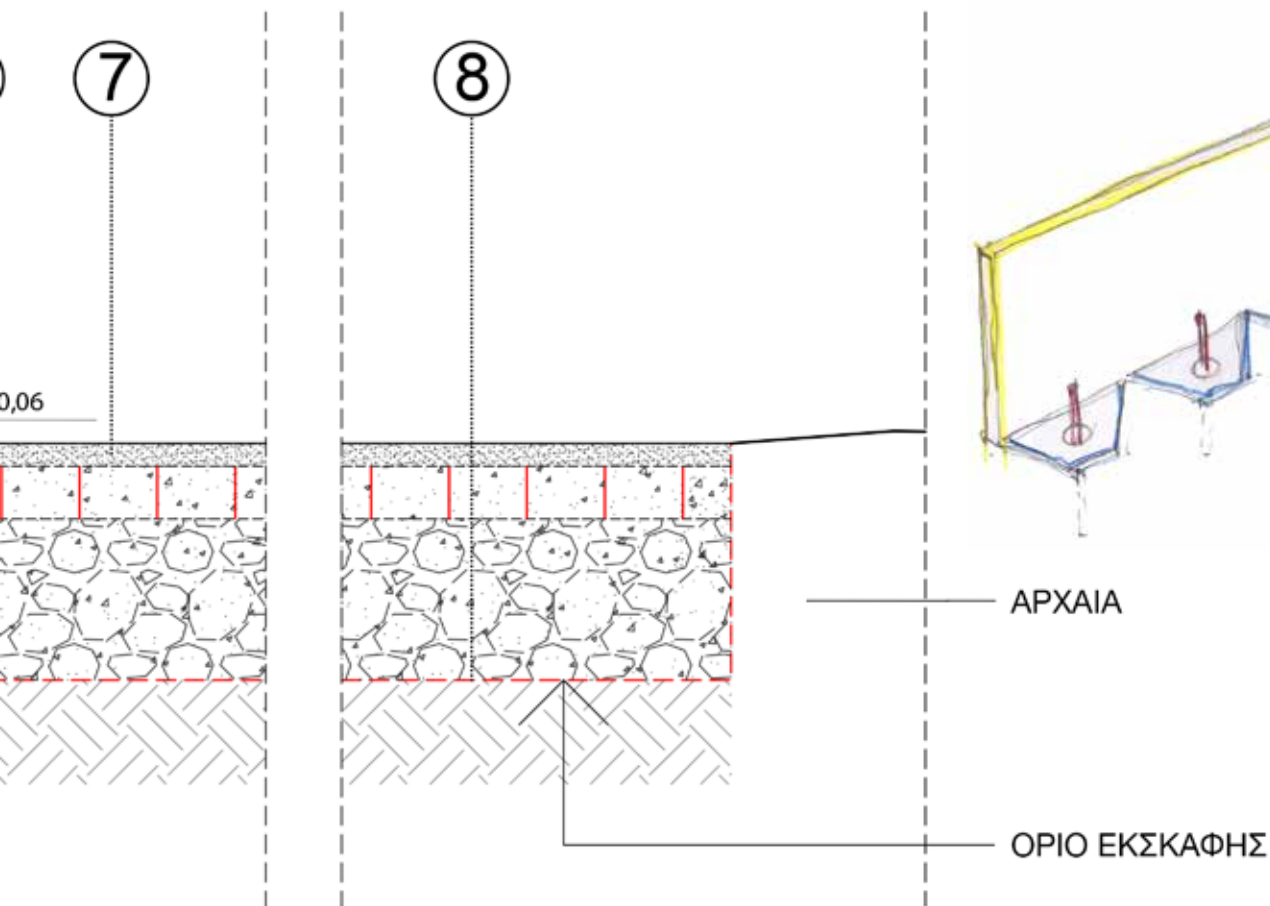
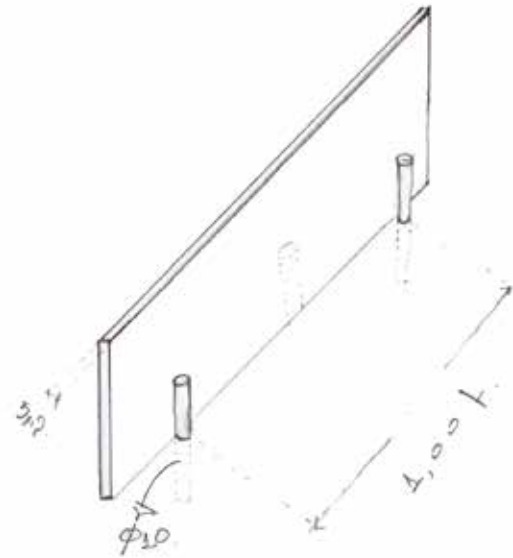

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΜΗΣ ΔΡΟΜΟΥ 3 (χρώμα μπλε)

ΤΟΜΗ ΔΡΟΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 1 κλ. 1:10

- ① ΟΔΟΣΤΡΩΜΑ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΟ
- ② ΓΕΩΚΥΨΕΛΗ
- ③ ΓΕΜΙΣΜΑ ΓΕΩΚΥΨΕΛΗΣ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ
- ④ ΥΠΟΒΑΣΗ 3Α
- ⑤ ΜΠΕΤΟΒΕΡΓΑ
- ⑥ ΑΡΜΟΣ ΜΕ ΛΑΜΑ ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΥ
- ⑦ ΠΑΤΗΜΕΝΟ ΧΩΜΑ
- ⑧ ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΒΑΣΗΣ ΜΕ ΓΕΩΥΦΑΣΜΑ
- ⑨ ΙΓΝΙΜΒΡΙΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ
- ⑩ ΚΑΝΑΛΙ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ
- ⑪ ΞΕΠΛΥΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ
- ⑫ ΓΕΩΥΦΑΣΜΑ
- ⑬ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΟΣ ΣΩΛΗΝΑΣ
- ⑭ ΚΡΟΚΑΛΑ

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 1:

A_ ΚΥΡΙΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΟΥ ΑΚΟΥΜΠΑ ΜΕ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ:

Ο κύριος αυτός δρόμος συμπίπτει με τον πεζόδρομο, που συνοδεύει όλο το μήκος της αρχαίας οδού Κοίλης. Για την αποκωδικοποίηση της κατασκευαστικής και συνθετικής λογικής του, επιμερίζεται η ανάλυση των προδιαγραφών σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι η τελική επιφάνεια του οδοστρώματος και το δεύτερο είναι η υποδομή του δρόμου.

Τ Ε Λ Ι Κ Η Ε Π Ι Φ Α Ν Ε Ι Α :

Όπως έχει προαναφερθεί, ο κύριος αυτός πεζόδρομος φιλοξενεί δύο ζώνες κίνησης, που συμπίπτουν με δύο ζώνες υλικών, και μία τομή. Πιο αναλυτικά:

-> Βeton (κατακόρυφος προσανατολισμός τοποθέτησης): Το υλικό του σκυροδέματος είναι το σκληρό υλικό, που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του πεζοδρόμου και τοποθετείται για την αντιστήριξη του χώματος. Στην υπάρχουσα παθολογία του πλαϊνού δρόμου παρατηρείται μία επιχωμάτωση της διαδρομής, γεγονός που δημιουργεί μία ανεπιθύμητη ανισοσταθμία των δύο περιοχών. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η αφαίρεση αυτών των χωμάτων με τη βοήθεια ενός σκάμματος εκσκαφής. Τα χώματα αυτά αναλαμβάνει να αντιστηρίξει αυτό το χαμηλό αναλημματικό τοίχιο. Ο στόχος της επίπεδης επικοινωνίας των δύο διαδρομών (αρχαίος και σύγχρονος) είναι η ισόπεδη πορεία, η διαπλάτυνση της αρχαίας οδού στο έυρος της σύγχρονης και η βιωματική εμπειρία με την κατάσταση αυτή. Ο αναλημματικός τοίχος καταλήγει σε μία υδρορρόη με κεκλιμένη απόληξη, με στόχο την εμφανή συλλογή των ομβρίων υδάτων. Η λωρίδα αυτή ξεδιπλώνεται στο τοπίο σε μία ταινία, η οποία οριοθετεί την οδό Κοίλης, στρέφει προς αυτήν και δημιουργεί μία “ανακουφιστική πλάτη” του δρόμου με τις υψομετρικές καμπύλες. Πρόκειται για μία χειρονομία που γράφει δυναμικά στο τοπίο.

-> Αργιλώδες κονίαμα (οριζόντιος προσανατολισμός τοποθέτησης): Το υλικό αυτό χρησιμοποιείται στην κύρια ζώνη βαδίσματος και χρησιμοποιεί σε συνδετικό κονίαμα το τσιμέντο, έτσι ώστε να αποκτήσει τις ιδιότητες μίας μη απορροφητικής και σκληρής επιφάνειας, που οδηγεί τις ρύσεις της στην πλαϊνή υδρορρόη. Πρόκειται για μία ζώνη, η οποία ενθαρρύνει την περιήγηση στον τόπο και την άμεση προσπέλαση των δύο λόφων μέσω αυτού του μονοπατιού, καθώς βρίσκεται στο κοίλον των δύο λόφων, δηλαδή στη συντομότερη διαδρομή και με τις χαμηλότερες υψομετρικές κλίσεις.

-> Πατημένο χώμα (οριζόντιος προσανατολισμός τοποθέτησης): Χρησιμοποιείται για τη δεύτερη ζώνη βαδίσματος. Πρόκειται για μία απορροφητική επιφάνεια, που με σταδιακή προώθηση οδηγεί τις ρύσεις της στον υδροφόρο ορίζοντα. Αυτή η ζώνη βαδίσματος αναλαμβάνει τόσο την οριοθέτηση όσο και τη συρραφή με τις λαξευτές αρχαιότητες στο πλάι της. Αυτή η “μαλακή” ζώνη φιλοξενεί κατά μήκος της τις στάσεις της διαδρομής, με τη δημιουργία μικροκλίματος με τη βοήθεια καθιστικών, φύτευσης και σημεία πληροφόρησης. Ο προσανατολισμός αυτής της ζώνης (νότια της πρώτης ζώνης) εξυπηρετεί και την προστασία των επισκεπτών από την ηλιακή ακτινοβολία ή τη βροχόπτωση, καθώς καθένας μπορεί να βρει προσωρινό καταφύγιο σε αυτή.

-> Μεταλλικές λάμες: Τα γραμμικά αυτά στοιχεία χρησιμοποιούνται στο επίπεδο της επιφάνειας του οδοστρώματος. Αφενός προσδίδουν ρυθμό στο βάδισμα και υπογραμμίζουν τις τεθλασμένες γραμμές των χαράξεων και αφετέρου συγκρατούν τα υλικά στη θέση τους και λειτουργούν ως αρμοί. Ο αρχικός στόχος αυτού του διπτού ρόλου εξυπηρετεί τόσο αισθητικούς λόγους, όσο και λόγους ένταξης στο τοπίο και συνομιλίας με αυτό, καθώς δημιουργούν τοπικές πολιτικές χαράξεις, που κατευθύνουν το βλέμμα σε συγκεκριμένες και σημασμένες περιοχές ή σημεία ενδιαφέροντος. Ο δεύτερος στόχος αναφέρεται στο σχέδιο ως “αρμός με λάμα εγκιβωτισμού” και εξυπηρετεί τις έννοιες, που αντιπροσωπεύει. Αφενός, αναλαμβάνει το ρόλο του αρμού σε συνθήκες συστολής, διαστολής, σεισμού ή και χρονικής φθοράς, καθώς είναι γνωστό ότι με την πάροδο

του χρόνου τα χυτά και μη σταθερά υλικά έχουν την τάση να διαφεύγουν από τη θέση τους, και αφετέρου δημιουργεί το καλούπι μέσα στο οποίο χυτεύονται τα υλικά της τελικής επιφάνειας του οδοστρώματος.

-> Ιγνιμβρίτης Λέσβου: Πρόκειται για ένα φυσικό πέτρωμα, το οποίο παρεμβάλλεται εγκάρσιως κατά το μήκος της διαδρομής και ανά κάποια μέτρα, έτσι ώστε να προσθέτει ενδιαφέρον και ποικιλία στη μικροκλίμακα του πεζοδρόμου. Η τοποθέτηση του τρίτου αυτού υλικού του οδοστρώματος επιλέγεται σε συγκεκριμένες περιοχές με κάποια απόσταση μεταξύ τους, έτσι ώστε να στρέψει το βλέμμα προς ένα ενδιαφέρον σημείο αρχαιοτήτων, προς μία δευτερεύουσα διαδρομή που εκτονώνεται πάνω σε αυτόν τον κύριο δρόμο ή ακόμη και να οδηγήσει σε κάποιο σημείο στάσης εντός ή εκτός της ζώνης αυτής. Ακόμη, το μέγεθος που επιλέγεται για το κάθε κομμάτι αυτής της λίθινης σύνθεσης είναι 7x15cm, ώστε να συνδράμει στην κλίμακα των υλικών και της ανάδειξης της διαφοροποίησης του ενιαίου και συμπαγούς βράχου του λόφου και του πρόσθετου αυτού υλικού της πρότασης. Η ένταση του χρώματος, που φέρει, έχει μία ερυθρή χροιά, ιδιότητα η οποία εντείνει τη διαφοροποίηση και τη δυναμική παρουσία στο περιβάλλον του λόφου, στο οποίο προτείνονται κατά τα άλλα παρεμβάσεις ήπιας μορφής.

Υ Π Ο Δ Ο Μ Η Ο Δ Ο Σ Τ Ρ Ω Μ Α Τ Ο Σ :

-> Γεωύφασμα: Στην περιοχή δημιουργίας του νέου οδοστρώματος πραγματοποιείται τοπική εκσκαφή για τη δημιουργία του επιθυμητού σκάμματος, στην οποία τοποθετείται γεωύφασμα πριν τη διάστρωση των υλικών. Το γεωύφασμα αφενός αναλαμβάνει να εγκιβωτίσει και να συγκρατήσει την υπόβαση και αφετέρου επιλέγεται για την αναίμακτη επαφή με την ευαίσθητη παρειά των αρχαιοτήτων στο πλάι του δρόμου. Είναι γεγονός πως το υλικό αυτό δε βλάπτει τις αρχαιότητες, συνεπώς θεωρείται κατάλληλο και αναγκαίο για την άμεση και συνεπίπεδη επαφή με το λαξευτό βράχο.

-> Υπόβαση 3Α: Για μία σταθερή, ομαλή και επίπεδη βάση διαστρώνεται υπόβαση 3Α κατόπιν συμπίεσης.

-> Γεωκυψέλη: Για την επιπλέον ενίσχυση του οδοστρώματος προτείνεται ένα ακόμη στρώμα υπόβασης, το οποίο λέγεται “γεωκυψέλη”, έχει κυψελοειδή μορφή και εξασφαλίζει τη σταθεροποίηση των αδρανών, τα οποία διαστρώνονται και εντός των κυψελών. Οι κατάλληλες κλίσεις διαμορφώνονται σε αυτό το στάδιο, ώστε να μπορεί το νερό της βροχής να απορρέει στην υδρορρόη. Καταλαβαίνει κάποιος ότι οι κλίσεις αυτές αφορούν στην κύρια ζώνη του δρόμου, η οποία είναι μη απορροφητική και σταθερή.

-> Τελική επιφάνεια: Το στάδιο, που προαναφέρθηκε μόλις, ακολουθεί η διάστρωση των τελικών επιφανειών (προαναφέρθηκαν), οι οποίες προτείνεται να είναι αδρές, για να επιτρέπουν την ομαλή κύλιση των αμαξιδίων ΑΜΕΑ.

-> Βέργες: Οι μεταλλικές λάμες εγκιβωτισμού τοποθετούνται και στηρίζονται με τη βοήθεια κατακόρυφων στοιχείων, που εισχωρούν στο έδαφος για να αποκτήσουν έδραση και να ενσωματωθούν στον όγκο του λόφου. Πιο συγκεκριμένα, ανά 1μ. τοποθετούνται εκατέρωθεν της λάμας και εναλλάξ μπετόβέργες Φ10, οι οποίες διεισδύουν στο έδαφος και πακτώνονται σε αυτό.

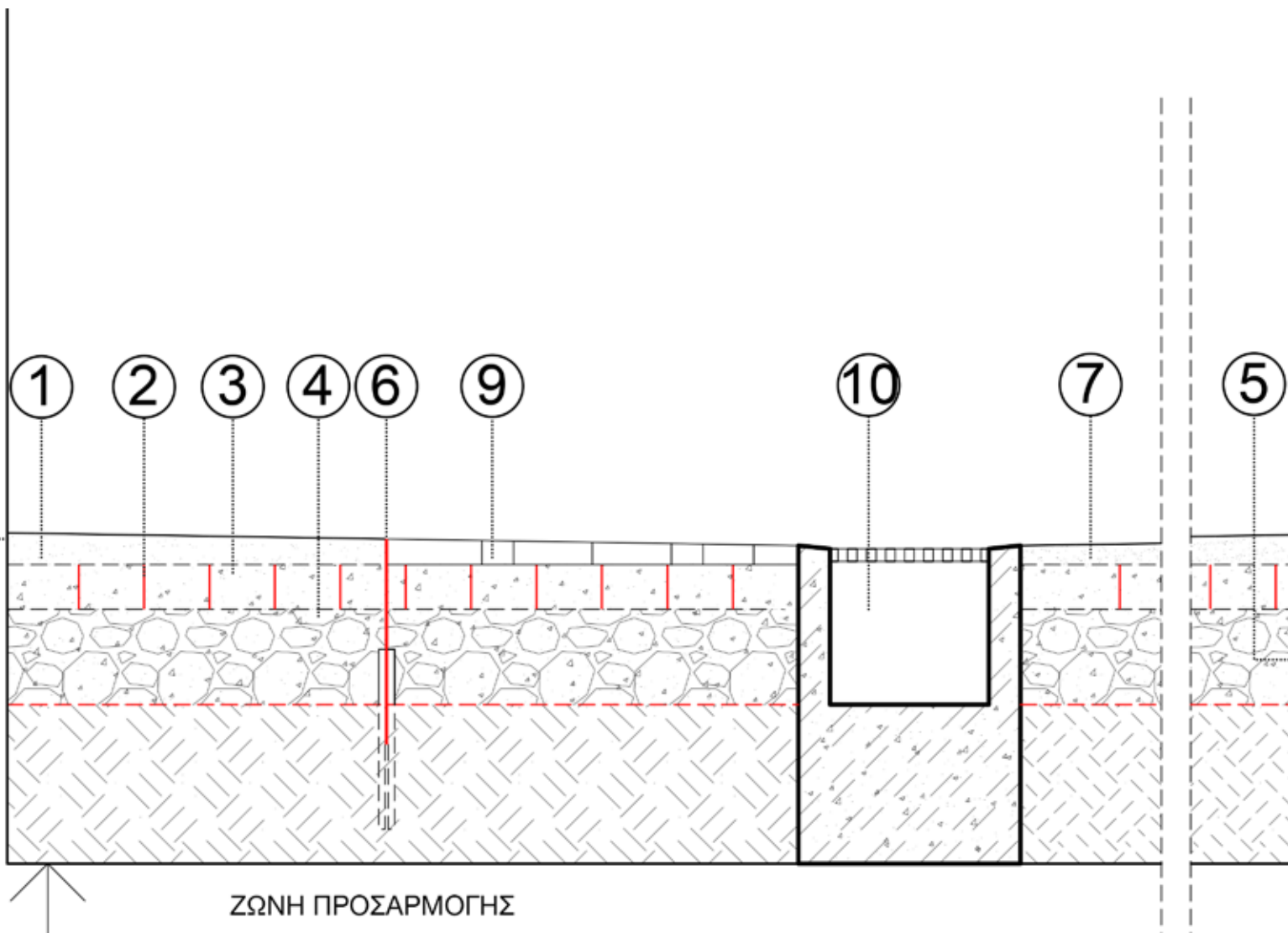
Β_ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ ΔΡΟΜΟΣ:

Οι δρόμοι αυτής της κατηγορίας δανείζονται τόσο το υλικό όσο και το κατασκευαστικό σύστημα του κονιάματος, που περιέχει αργιλώδη και τσιμέντο.

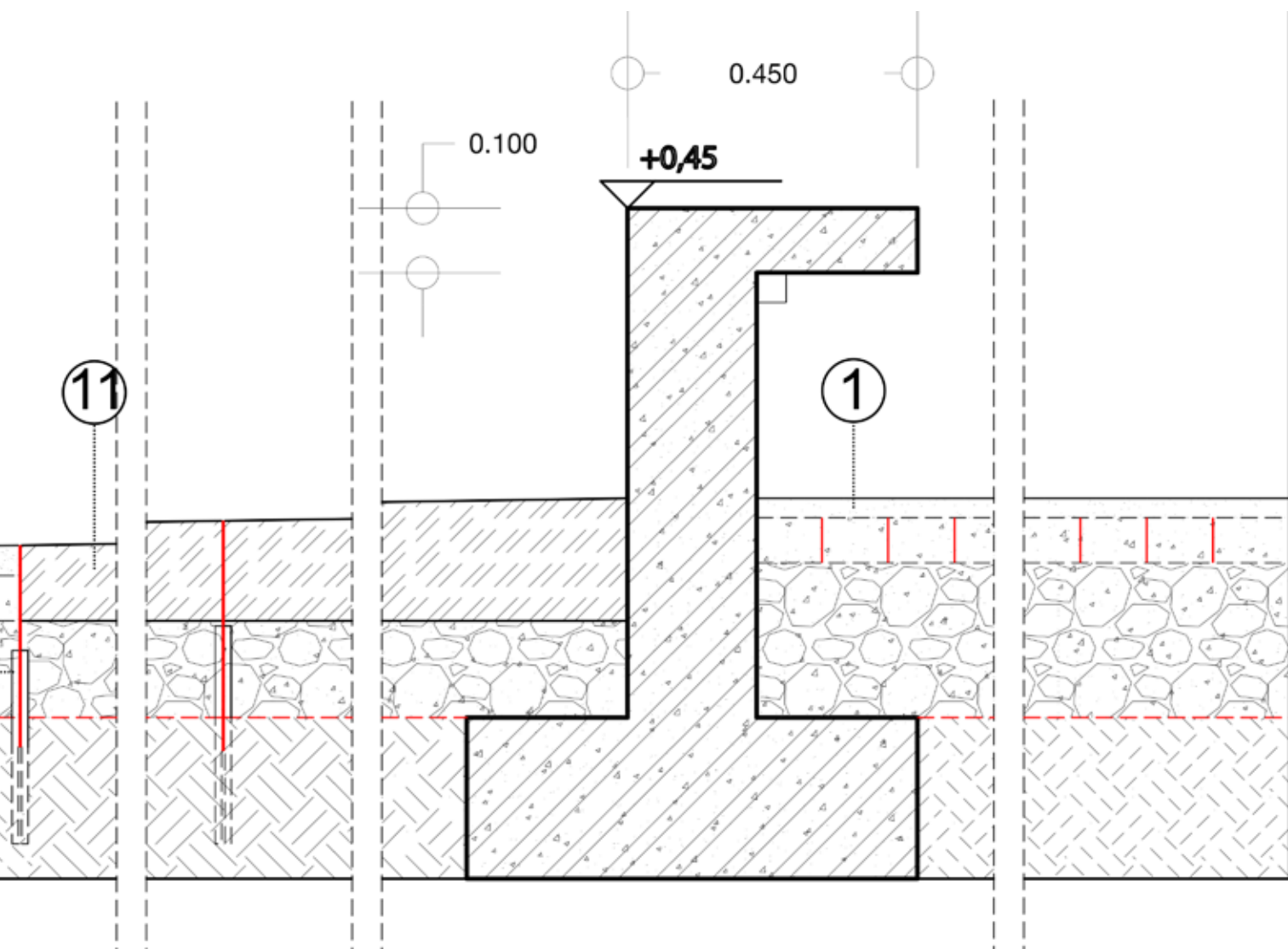
Γ_ ΤΡΙΤΕΡΕΥΟΝ ΔΡΟΜΟΣ:

Δανείζονται τόσο το υλικό όσο και το κατασκευαστικό σύστημα του πατημένου χρώματος.

- ① ΟΔΟΣΤΡΩΜΑ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΟ
- ② ΓΕΩΚΥΨΕΛΗ
- ③ ΓΕΜΙΣΜΑ ΓΕΩΚΥΨΕΛΗΣ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ
- ④ ΥΠΟΒΑΣΗ 3Α
- ⑤ ΜΠΕΤΟΒΕΡΓΑ
- ⑥ ΑΡΜΟΣ ΜΕ ΛΑΜΑ ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΥ
- ⑦ ΠΑΤΗΜΕΝΟ ΧΩΜΑ
- ⑧ ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΒΑΣΗΣ ΜΕ ΓΕΩΥΦΑΣ
- ⑨ ΙΓΝΙΜΒΡΙΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ
- ⑩ ΚΑΝΑΛΙ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ
- ⑪ ΞΕΠΛΥΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ
- ⑫ ΓΕΩΥΦΑΣΜΑ
- ⑬ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΟΣ ΣΩΛΗΝΑΣ
- ⑭ ΚΡΟΚΑΛΑ

ΤΟΜΗ ΔΡΟΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 2 κλ. 1:10

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 2:

Η κατηγορία αυτών των δρόμων ανταποκρίνεται στην κατηγορία των “παρκοπεζοδρόμων”. Πρόκειται για δρόμους, που βρίσκονται εντός του αστικού ιστού της περιοχής μελέτης και οι οποίοι φιλοξενούν το χρήστη, τις εν δυνάμει δραστηριότητές του και τις χρήσεις της πρότασης. Είναι εύληπτο το γεγονός ότι οι δρόμοι αυτοί υπακούουν στο λεξιλόγιο της συνολικής πρότασης, πράγμα το οποίο συνοδεύει και την κατασκευαστική λογική τους. Οι δρόμοι αυτοί αναλαμβάνουν να διοχετεύσουν τα υλικά της πρότασης στο εύρος του αστικού ιστού και να λειτουργήσουν σαν μονοπάτια καθοδήγησης προς τα σημεία ενδιαφέροντος. Αναλυτικά παρατίθενται τα υλικά:

Τ Ε Λ Ι Κ Η Ε Π Ι Φ Α Ν Ε Ι Α :

Το τελικό αποτέλεσμα αποδίδει υφές και χρώματα φυσικών τονικοτήτων και αίσθηση περιβάλλοντος σε μία λογική, ώστε να φαίνεται ότι το υπέδαφος έχει την τάση να αναπνέει. Το οδόστρωμα επιμερίζεται σε τρεις ζώνες, εκ των οποίων οι δύο είναι ακριβώς ίδιες με αυτές του ΔΡΟΜΟΥ 1 και η τρίτη απευθύνεται στη ζώνη προσαρμογής.

-> Βeton: Το υλικό του σκυροδέματος χρησιμοποιείται και στις δύο διαστάσεις του προσανατολισμού. Κατά την οριζόντια διεύθυνση χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη και οριοθετημένη λωρίδα, η οποία είναι η μοναδική που επιτρέπει την ελεγχόμενη κίνηση και στάθμευση των οχημάτων. Η τεχνική, μάλιστα που επιβάλλεται στο υλικό, είναι εκείνη η διαδικασία του “ξεπλυμένου σκυροδέματος”, έτσι ώστε να φέρει στην επιφάνεια τα αδρανή του και να προσδώσει μία πιο αδρή και φυσική αίσθηση. Κατά την κάθετη διεύθυνση το οπλισμένο σκυρόδεμα χρησιμοποιείται για να δημιουργήσει χαμηλά όρια-εμπόδια στο χώρο, το οποίο λειτουργούν και ως καθιστικά, προσφέροντας τη δυνατότητα στους κατοίκους και τους επισκέπτες να οικειοποιηθούν το δημόσιο χώρο του δρόμου. Μία λεπτομέρεια, που εντοπίζεται στα περισσότερα καθιστικά, είναι αυτή του ιδιαίτερου φωτισμού, ο οποίος τοποθετείται κατά μήκος των καθιστικών και εσωτερικά της παρειάς του, έτσι ώστε να δώσει ένα αποτέλεσμα κρυφού φωτισμού.

-> Αργιλώδες κονίαμα: Το υλικό αυτό χρησιμοποιείται σε μεγάλο ποσοστό στο μήκος του συνολικού οδοστρώματος και υπακούει στη λογική, που προαναφέρθηκε στο ΔΡΟΜΟ 1.

-> Πατημένο χώμα: Αποτελεί και αυτό ένα από τα κύρια υλικά της οδοποιίας και συγκεκριμένα χρησιμοποιείται στις περιοχές του δρόμου, οι οποίες πρόκειται να φιλοξενήσουν στοιχεία και χρήσεις της πρότασης, φύτευση, καθιστικά, αλλά και για να ενισχύσουν την αίσθηση ότι ο δρόμος αναπνέει και συσχετίζεται με το φυσικό περιβάλλον του λόφου.

-> Ιγνιμβρίτης Λέσβου: Πρόκειται για το φυσικό πέτρωμα, που προαναφέρθηκε στο ΔΡΟΜΟ 1, το οποίο στην περίπτωση αυτή (εκτός λόφου) χρησιμοποιείται για τη συνοδεία της διαδρομής της συλλογής των ομβρίων υδάτων και το οποίο παραλαμβάνει το ενδιάμεσο μεταξύ της ζώνης προσαρμογής των υφιστάμενων κτηρίων και εισόδων του και των συνθετικών επιλογών της πρότασης. Η χρήση του αποσκοπεί στην εκμείευση όλων των χαρακτηριστικών, που έχουν ήδη αναφερθεί και το συνοδεύουν.

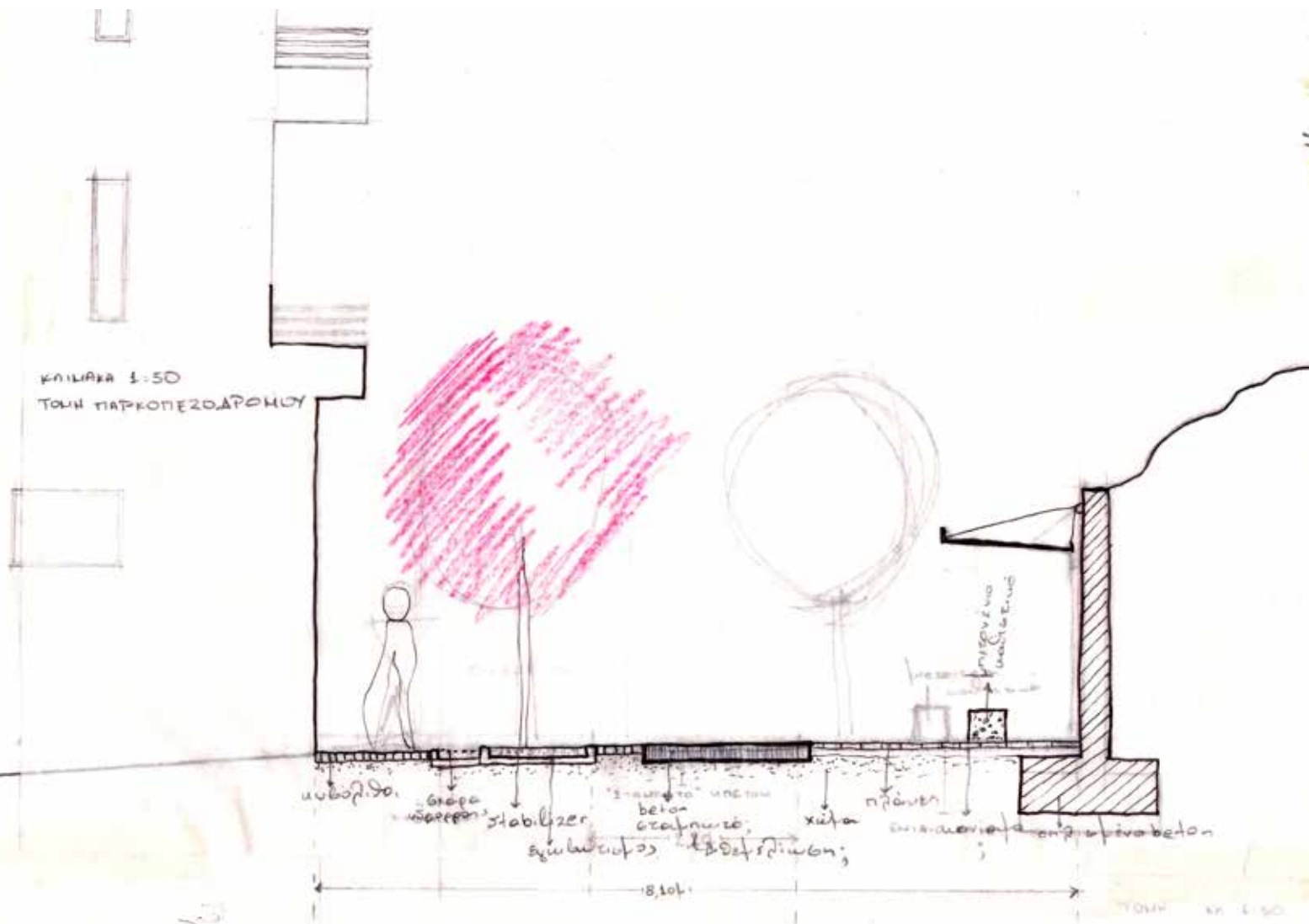
-> Μεταλλικές λάμες: Ο τρόπος χρήσης και τοποθέτησής τους είναι εφάμιλλος με εκείνον που αναφέρεται στην κατηγορία ΔΡΟΜΟΥ 1.

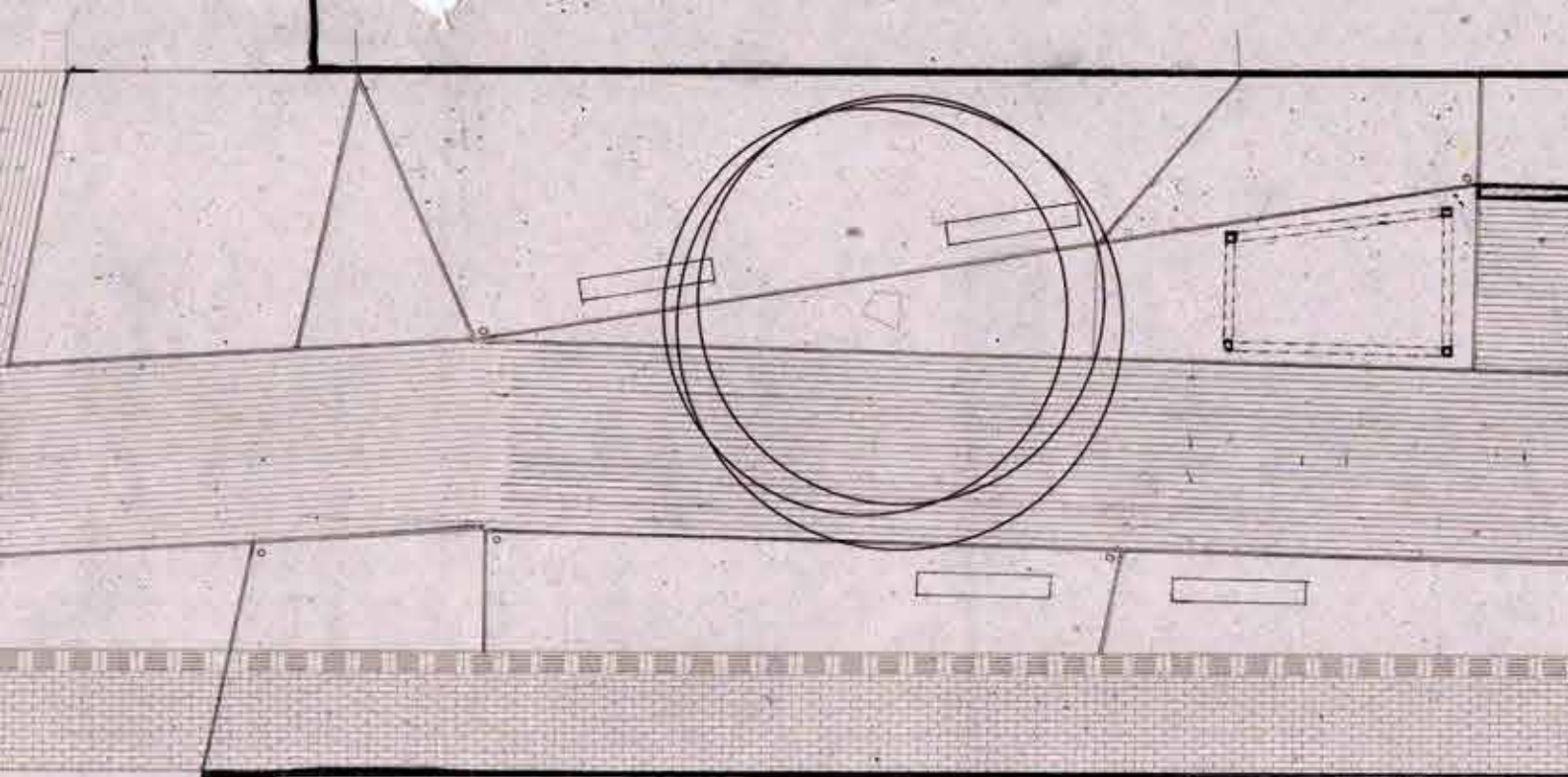
Υ Π Ο Δ Ο Μ Η Ο Δ Ο Σ Τ Ρ Ω Μ Α Τ Ο Σ :

Παραλείπεται η εκτενής αναφορά και περιγραφή της κατασκευαστικής λογικής και συνέπειας αυτής της κατηγορίας δρόμου, καθώς μιμείται κατά αντιστοιχία τη λογική της οδοποιίας του ΔΡΟΜΟΥ 1.

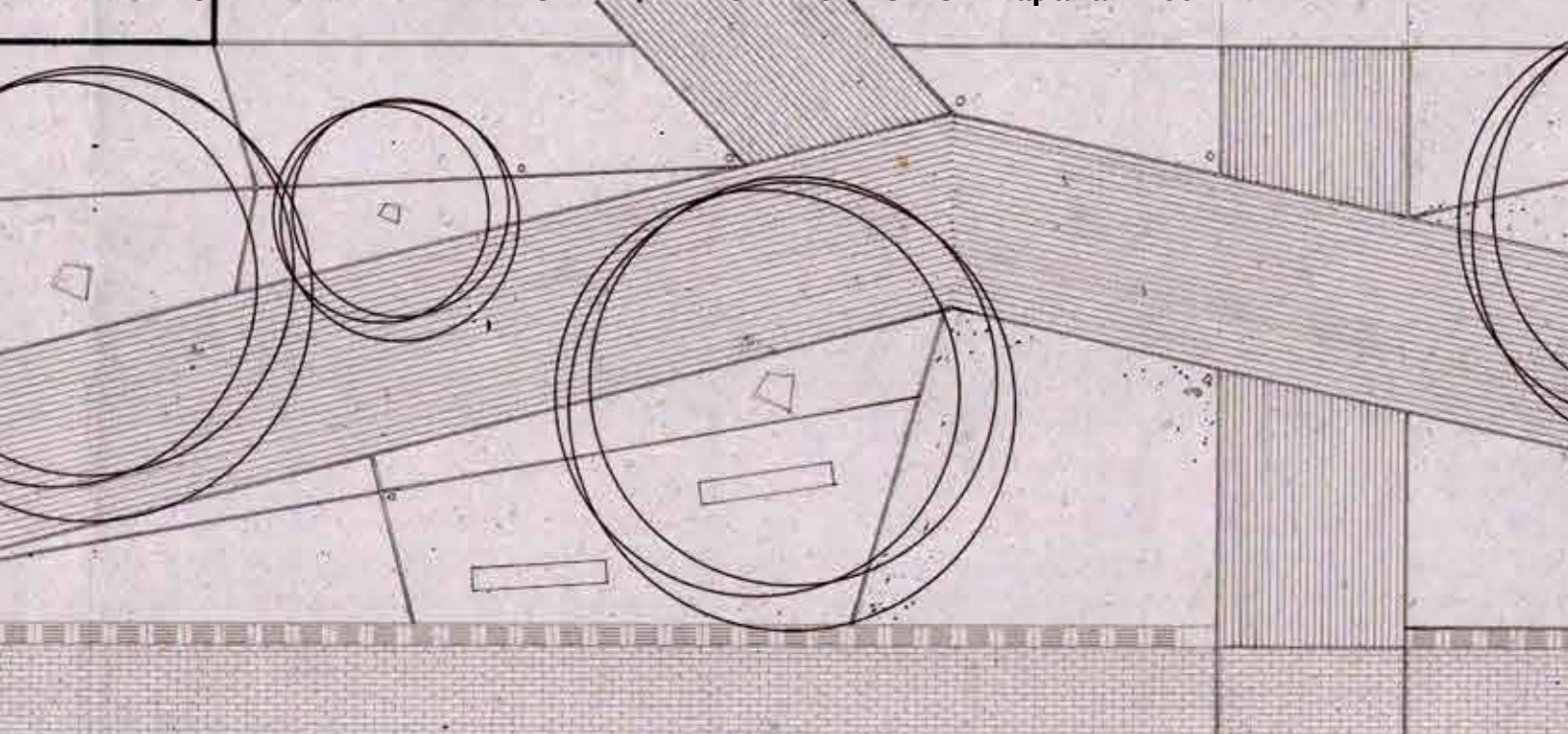
ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 3:

Η κατηγορία αυτών των δρόμων ανταποκρίνεται στην κατηγορία των δρόμων “ήπιας κυκλοφορίας”. Πρόκειται για δρόμους, οι οποίοι ανασχεδιάζονται με στόχο την επανερμηνεία της κίνησης του πεζού. Προκύπτει, λοιπόν, μία κατηγορία δρόμου, από την οποία αφαιρούνται οι υπάρχουσες θέσεις στάθμευσης των οχημάτων και εξισορροπούνται οι ανισοσταθμίες μεταξύ επιπέδων κίνησης πεζού και οχημάτων, σε μία λογική αναθεώρηση του δρόμου και συρραφής οικιστικών ενοτήτων με το δρόμο και το λόφο. Τα υλικά, οι υφές, οι φυτεύσεις και η κατασκευαστική λογική συμπίπτει πλήρως με το ΔΡΟΜΟ 2.

ΣΚΙΤΣΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΟΨΗΣ ΠΑΡΚΟΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ κλίμακα 1:100

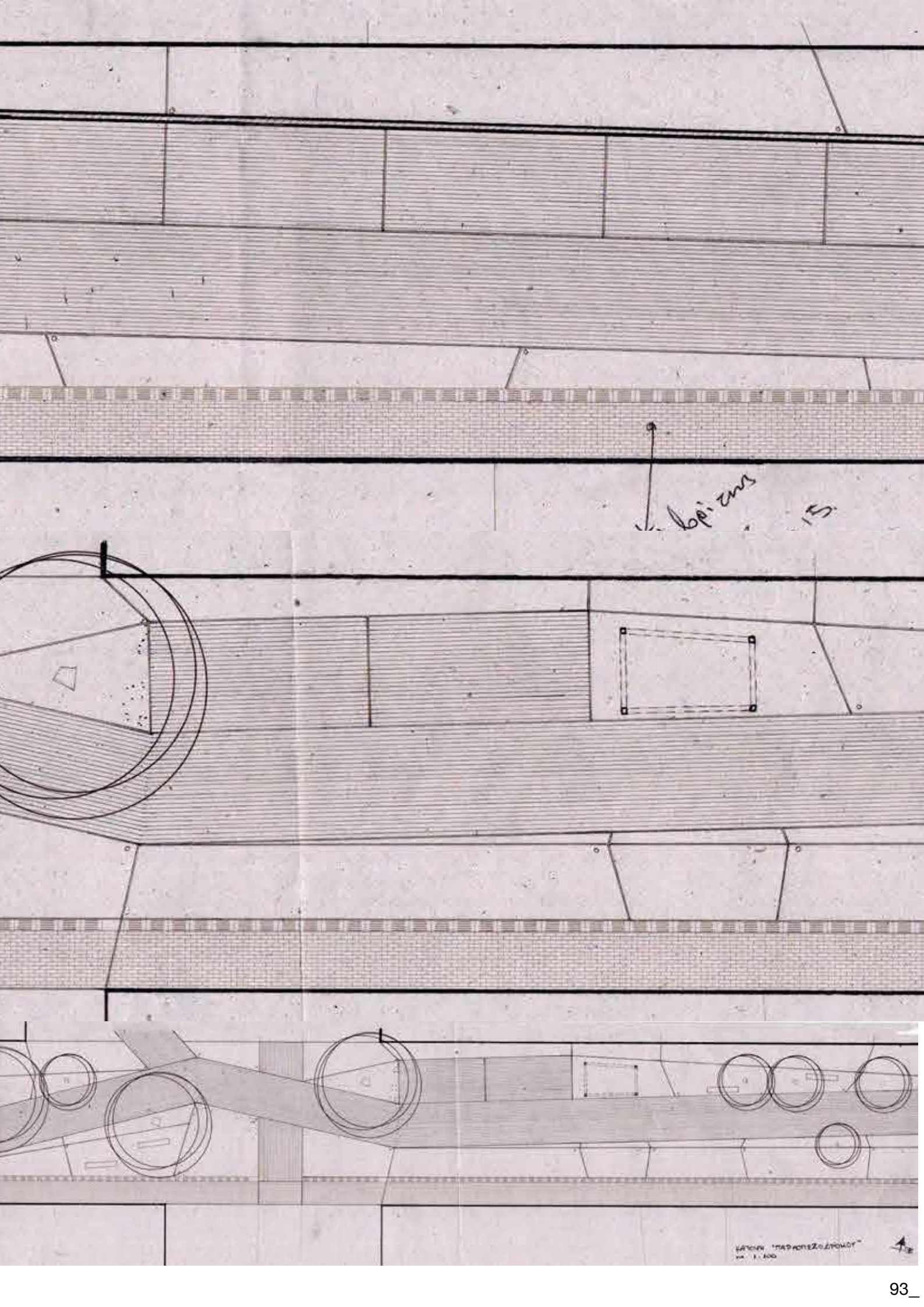

ΣΚΙΤΣΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΟΨΗΣ ΠΑΡΚΟΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ κλίμακα 1:100

Κ. Μ. Μ. Μ. Μ.
Λεωφόρος
02/04/15

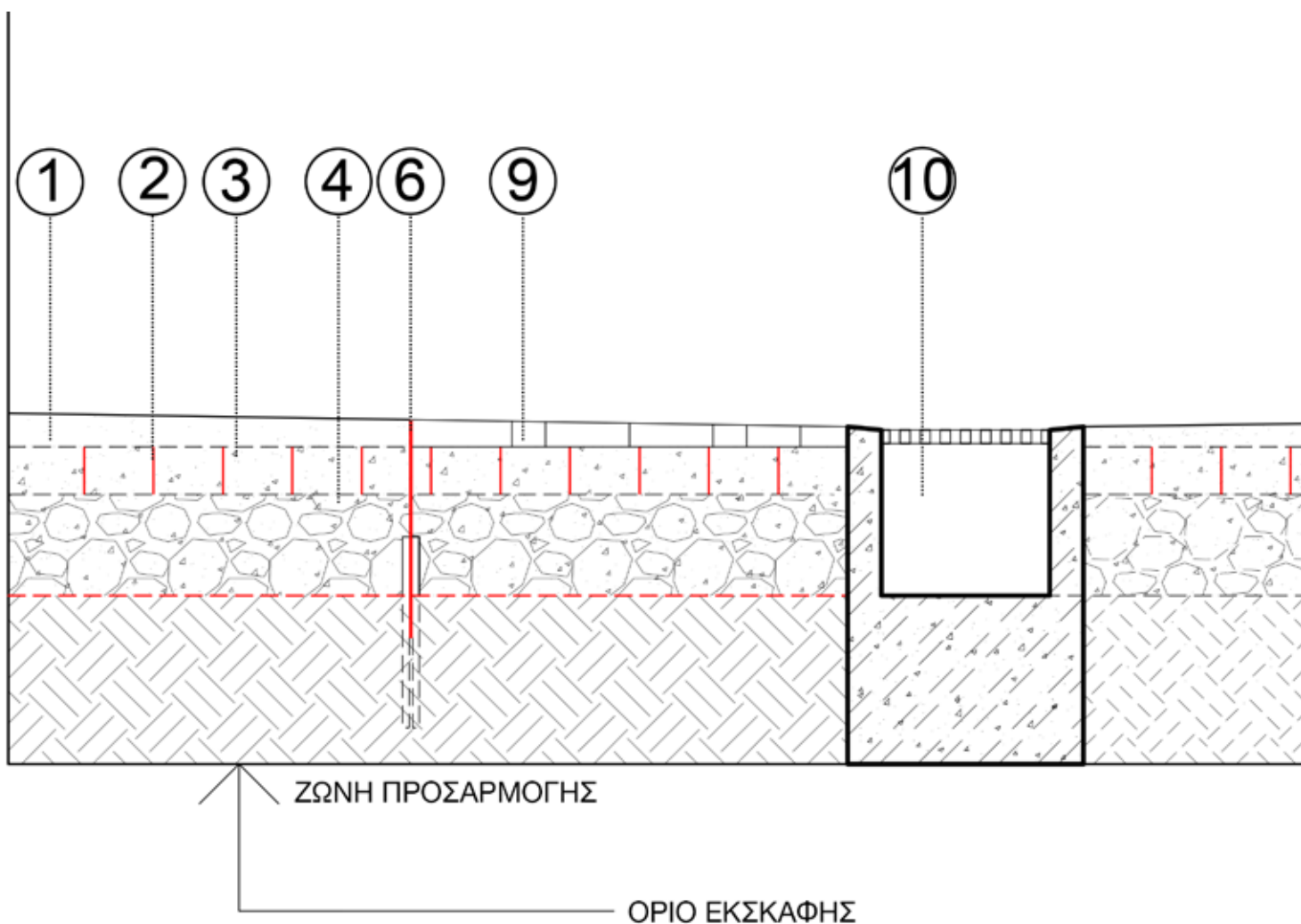
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΟΨΗΣ ΠΑΡΚΟΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ

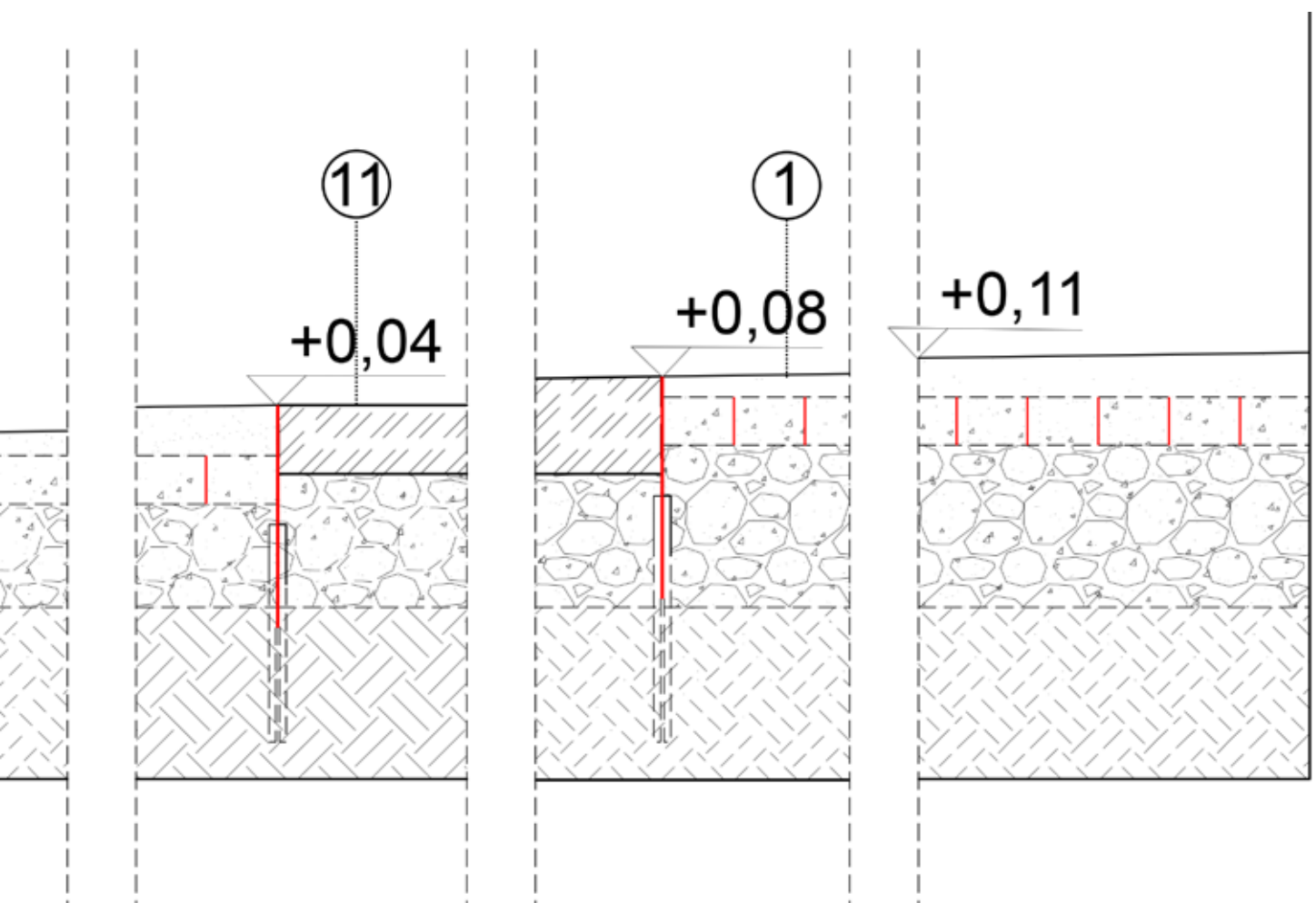
↓ 60:200 1:5

КАРТИН "МАРАКЕЗЕРИМОН" № 1:100

- ① ΟΔΟΣΤΡΩΜΑ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΟ
- ② ΓΕΩΚΥΨΕΛΗ
- ③ ΓΕΜΙΣΜΑ ΓΕΩΚΥΨΕΛΗΣ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ
- ④ ΥΠΟΒΑΣΗ 3Α
- ⑤ ΜΠΕΤΟΒΕΡΓΑ
- ⑥ ΑΡΜΟΣ ΜΕ ΛΑΜΑ ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΥ
- ⑦ ΠΑΤΗΜΕΝΟ ΧΩΜΑ
- ⑧ ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΒΑΣΗΣ ΜΕ ΓΕΩΥΦΑΣ
- ⑨ ΙΓΝΙΜΒΡΙΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ
- ⑩ ΚΑΝΑΛΙ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ
- ⑪ ΞΕΠΛΥΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ
- ⑫ ΓΕΩΥΦΑΣΜΑ
- ⑬ ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΟΣ ΣΩΛΗΝΑΣ
- ⑭ ΚΡΟΚΑΛΑ

ΤΟΜΗ ΔΡΟΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 3 κλ. 1:10

“Ο πολιτισμός γεννιέται και εξελίσσεται σαν παιχνίδι”
Johan Huizinga

08_ Η ΙΔΕΑ

Johan Huizinga : "Υπάρχει μία τρίτη λειτουργία, εφαρμόσιμη τόσο στην ανθρώπινη ζωή όσο και στη ζωή των ζώων, και εξίσου ακριβώς σπουδαία όσο το λογίζεσθαι και το κατασκευάζειν. Νομίζω πως στο ίδιο επίπεδο με τον Homo Sapiens και τον Homo Faber είναι ο Παιζων Άνθρωπος (Homo Ludens)."

"Ο ίδιος ο πολιτισμός έχει χαρακτήρα παιχνιδιού."

"Το παιχνίδι είναι μία εθελοντική δραστηριότητα ή απασχόληση η οποία πραγματοποιείται μέσα σε κάποια καθορισμένα τοπικά και χρονικά όρια, σύμφωνα με κανόνες ελεύθερα αποδεκτούς αλλά απολύτως δεσμευτικούς, αποτελώντας αυτοσκοπό και συνοδευόμενη από ένα αίσθημα έντασης, χαράς και από τη συνείδηση ότι είναι κάτι "διαφορετικό" από τη συνήθη ζωή."

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Roger Caillois : "Το παιχνίδι δεν προετοιμάζει για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, εισάγει στη ζωή στο σύνολό της αυξάνοντας κάθε ικανότητα για υπερπήδηση των εμποδίων ή για αντιμετώπιση των δυσκολιών."

Aldo Van Eyck : "Οι παιδικές χαρές είναι πρόγονοι της προσέγγισης του ενδιαμέσου στην πόλη."

"Τα παιδιά έχουν περισσότερη ανάγκη να υπάρξουν από τα αυτοκίνητα."

ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Rousseau : Κατά την περίοδο 1757-1762 συνθέτει το το έργο του «Αιμίλιος», το οποίο αναφέρεται στην αγωγή του παιδιού της πρώτης παιδικής ηλικίας με συστατικά στοιχεία αυτής το παιχνίδι.

Friedrich Fröbel : σημασία δραστηριότητας παιδιών στη μάθηση. Εισήγαγε την έννοια της "ελεύθερης εργασίας" στην παιδαγωγική και καθιέρωσε το "παιχνίδι", ως την κύρια δραστηριότητα της παιδικής ηλικίας, καθώς επίσης τόνισε και την εκπαιδευτική αξία του παιχνιδιού."

Υπέρμαχος φυσικού περιβάλλοντος και της σχέσης του με την εκπαίδευση.

Βασικές δραστηριότητες νηπιαγωγείου: χορός, μουσική, κηπουρική.

Maria Montessori : "Τα παιδιά μαθαίνουν από το περιβάλλον τους."

Μέθο της μεθόδου αποτελεί το -βοήθησε με να το κάνω μόνος μου.

Τρία πράγματα χρειάζονται για την εκπαίδευση:

ΦΥΣΗ

ΑΘΛΗΣΗ

ΜΑΘΗΣΗ

Η παρούσα διπλωματική ερευνά την έννοια του παιχνιδιού ως ενεργοποιητή του δημόσιου χώρου και την ηθική του *homo ludens* (δηλαδή ο άνθρωπος που παίζει) ως απελευθερωτική και μετασχηματιστική δύναμη του ανθρώπου στη σύγχρονη πόλη. Αφορμή για την ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα αποτέλεσε η αναζήτηση τρόπων οικειοποίησης του χώρου από το χρήστη-πεζό και, κατά κύριο λόγο, η αναζήτηση ενός τρόπου εδραίωσης του πεζού στο εύρος του αστικού ιστού. Πιο συγκεκριμένα, η υποβάθμιση του δημόσιου χώρου από χώρο κοινωνικής συναναστροφής σε χώρο ταχείας και απαραίτητης μετακίνησης και η παθητική-καταναλωτική παρουσία των ανθρώπων αντί για την ενεργή συμμετοχή τους σε αυτόν χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης και επανεξέτασης της κοινωνικής δομής. «Το παιχνίδι, στην ευρύτερη εκδοχή του («*paidia*»), δεν υποτάσσει τους κανόνες του στη γραφειοκρατία, δίνει προτεραιότητα στο χρόνο αντί του χώρου (αλλά ο χρόνος εγγράφεται στο χώρο) και μπορεί να γίνει η νέα κεντρικότητα μιας κοινωνίας- πόλης προσφέροντας στους κατοίκους το πιθανό και τις συναντήσεις.» (Henri Lefebvre, Το δικαίωμα στην πόλη : χώρος και πολιτική, μετάφραση: Πάνος Τουρνικιώτης, Κλώντ Λωράν, Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 162-165)

Στόχος της εργασίας είναι ο σχεδιασμός του χώρου σε συνάρτηση με το πώς η ηθική του παιχνιδιού μπορεί να βοηθήσει τον κάτοικο της σύγχρονης πόλης να βιώσει το δημόσιο χώρο. Παράλληλα, στόχο αποτελεί η αποσαφήνιση της έννοιας «παιχνίδι» και των χαρακτηριστικών του, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να σχεδιαστούν και να επιλεγθούν ώστε να τοποθετηθούν στο εύρος της πόλης και να λειτουργήσουν αντιστοίχως. Σύμφωνα με το Johan Huizinga, έναν από τους σημαντικότερους ιστορικούς του 20ού αιώνα, το παιχνίδι αποτελεί τη θεμελιώδη βάση πάνω στην οποία ο πολιτισμός γεννάται, πλάθεται και εξελίσσεται. Θεωρεί ότι ο πολιτισμός γεννιέται από την έμφυτη στον άνθρωπο τάση να παίζει, και οι διάφορες πολιτισμικές μορφές από το δίκαιο και τη φιλοσοφία ως την ποίηση και την τέχνη μπορούν να κατανοηθούν ως εκδηλώσεις ή μεταμορφώσεις της θεμελιώδους ορμής προς το παιχνίδι. Συνεπώς, το παιχνίδι είναι αρχαιότερο από τον πολιτισμό και ο ανθρώπινος πολιτισμός δεν έχει να προσθέσει κανένα ουσιαστικό χαρακτηριστικό στη γενική έννοια του παιχνιδιού.

Ορίζει το παιχνίδι ως μία εθελοντική δραστηριότητα ή απασχόληση, η οποία πραγματοποιείται μέσα σε κάποια καθορισμένα τοπικά και χρονικά όρια, σύμφωνα με κανόνες ελεύθερα αποδεκτούς αλλά απολύτως δεσμευτικούς, αποτελώντας αυτοσκοπό και συνοδευόμενη από ένα αίσθημα έντασης, χαράς και από τη συνείδηση ότι είναι κάτι “διαφορετικό” από τη “συνήθη ζωή”. Όλοι οι λαοί παίζουν και παίζουν κατά τρόπο όμοιο. Δεν είναι ίσως τυχαίο ότι οι λαοί που έχουν έντονο και πολύπλευρο “ένστικτο” παιχνιδιού έχουν και διάφορες ξεχωριστές εκφράσεις για τη δραστηριότητα του παιχνιδιού. Αντιλαμβάνεται, δηλαδή, κάποιος ότι το παιχνίδι είναι μία δραστηριότητα, που εντοπίζεται σε όλους τους πολιτισμούς και λαούς με διαφοροποιήσεις, οι οποίες αφορούν στη γλώσσα, στους κανόνες, στο είδος και ίσως στον τρόπο έκφρασης. Πρόκειται για μία τελετή, η οποία σχεδιάζεται και εκτελείται με ευλάβεια και συνέπεια. Το παιχνίδι δε διαχωρίζεται από την καθημερινή ζωή. Είναι άμεσα συνυφασμένο με αυτήν.

Τη θεωρία αυτή του Huizinga λαμβάνει ως αφετηρία του ο Caillois, ο οποίος επιχειρεί τη δική του εξερεύνηση στο παιγνιακό σύμπαν. Καταφέρνει να κατατάξει συστηματικά τα παιχνίδια με βάση παράγοντες και αρχές, που διέπουν αυτήν την τόσο τυπική και ανθρώπινη δραστηριότητα, και εξετάζει το βαθμό διάχυσης του παιγνιακού πνεύματος στη “σοβαρή” καθημερινή ζωή. Για αυτόν, ο όρος παιχνίδι συνδυάζει τις ιδέες των ορίων, της ελευθερίας και της επιπόνησης μέσα σε ένα πλαίσιο κανόνων. Ακόμη, θεωρεί ότι το παιχνίδι δεν προετοιμάζει για ένα νέο συγκεκριμένο επάγγελμα, αλλά εισάγει στη ζωή στο σύνολό της αυξάνοντας κάθε ικανότητα για υπερπήδηση των εμποδίων ή για αντιμετώπιση των δυσκολιών. Καταλαβαίνει, λοιπόν, ο οποιοσδήποτε ότι εναποθέτει στην έννοια του παιχνιδιού ένα πολύ κεντροβαρικό ρόλο, ο οποίος σχετίζεται με την κατάλληλη προετοιμασία για το “πραγματικό” παιχνίδι της ζωής.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρει ότι το παιχνίδι προτρέπει και εθίζει το άτομο να ακούει από το μάθημα αυτοκυριαρχίας και να επεκτείνει την πρακτική του στο σύνολο των ανθρώπινων σχέσεων

και γεγονότων, ακόμη κι εκεί που ο ανταγωνισμός δεν είναι ανιδιοτελής. Τίποτα δεν απαιτεί τόση προσήλωση, εγρήγορση και γερά νεύρα όσο το παιχνίδι. Η θεωρία αυτή τον ωθεί να δημιουργήσει ένα σύστημα βάσει του οποίου μπορεί να κατηγοριοποιήσει τα παιχνίδια σύμφωνα με τις ιδιότητές τους και τους στόχους τους.

Τη σκυτάλη σε αυτόν το αγώνα (στα πλαίσια της διπλωματικής) αποκωδικοποίησης και ερμηνείας της έννοιας και της αναγκαιότητας του παιχνιδιού αναλαμβάνει ο Aldo van Eyck, ο οποίος διερευνά κατά πόσο ο πολιτισμός αντέχει το χαρακτήρα του παιχνιδιού. Είναι εκείνος, που πιστεύει ότι ένας κόσμος σχεδιασμένος για παιδιά είναι ένας καλύτερος κόσμος και αρχίζει να αναζητεί χώρους και τόπους μέσα στην πόλη, που μπορούν να φιλοξενήσουν αυτές τις ιδιότητες. Έτσι, αρχίζει και σχεδιάζει τις πρώτες παιδικές χαρές αλλάζοντας το αστικό τοπίο προς ένα υψηλότερο τοπίο. Δεν απαιτεί χώρους εκτεταμένης επιφάνειας, αλλά μπορεί να δημιουργήσει αυτές τις συνθήκες ακόμη και σε μία γωνία ενός οικοδομικού τετραγώνου ή και σε υπολειμματικούς χώρους της πόλης. Οι παιδικές χαρές, κατά τον Eyck, “μαθαίνουν” από το ευρύτερο πλαίσιο και φέρνουν κοντά διαφορετικούς ανθρώπους και συνδράμουν στη διαδικασία της κοινωνικοποίησης. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι τα παιδιά έχουν περισσότερη ανάγκη να υπάρξουν από τα αυτοκίνητα και συνέχίζει λέγοντας ότι όταν χιονίζει τα παιδιά ξεπρνούν την πόλη, καθώς όλη η πόλη μετατρέπεται σε χώρους παιχνιδιού, που υποστηρίζουν παιχνίδια με το έλκηθρο, χιονόμπαλες, χιονάνθρωπους και άλλα. Όμως, η πόλη χρειάζεται κάτι πιο ανθεκτικό για τα παιδιά της. Οι θεωρίες αυτές οφείλουν να συνδυαστούν με τις θεωρίες της προσχολικής αγωγής και της σχέσης του χώρου με το παιδί, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ο συνδυαστικός κρίκος του παιχνιδιού, του παιδιού και του χώρου.

Πολλοί θεωρούν το J. J. Rousseau θεμελιωτή της προσχολικής αγωγής. Κατά την περίοδο 1757-1762 συνθέτει το έργο του «Αιμίλιος», το οποίο αναφέρεται στην αγωγή του παιδιού της πρώτης παιδικής ηλικίας με συστατικά στοιχεία αυτής το παιχνίδι. Το πρώτο νηπιαγωγείο, όμως, ιδρύεται από το Friedrich Fröbel το 1837. Ο Fröbel δίνει μεγάλη ώθηση στην εκπαίδευση των παιδιών της νηπιακής ηλικίας. Αναγνωρίζει τη σημασία της δραστηριότητας του παιδιού στη μάθηση. Εισάγει την έννοια της «ελεύθερης εργασίας» στην παιδαγωγική και καθιέρωσε το “παιχνίδι”, ως την κύρια δραστηριότητα της παιδικής ηλικίας, καθώς επίσης τονίζει και την εκπαιδευτική αξία του παιχνιδιού. Είναι υπέρμαχος του φυσικού περιβάλλοντος και της σχέσης του με την εκπαίδευση, κυρίως των μικρών παιδιών. Βασικές δραστηριότητες στο πρώτο αυτό νηπιαγωγείο είναι το τραγούδι, ο χορός και η κηπουρική. Το χώρο και την εκπαίδευση αυτή τα ονομάζει «kindergarten», η οποία προκύπτει από το συνδυασμό των γερμανικών λέξεων παιδί και κήπος. Μπορεί να μιλήσει, δηλαδή, κάποιος για τις αρχές του φοβελιανού κινήματος.

Κομβικό σημείο για την εξέλιξη της παιδαγωγικής αποτελούν οι ιδέες της Maria Montessori. Ο τρόπος διδασκαλίας των παραπάνω βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο παιδί και στις δυνατότητες του. Για τη Montessori ο χώρος του νηπιαγωγείου είναι μεγάλης σημασίας για την κοινωνική διαπαιδαγώγηση του παιδιού. Ιδιαίτερη σημασία δίνει στην αυτοαγωγή, στην ατομική ελευθερία, και στην ανεξαρτησία του παιδιού. Για την επίτευξη αυτού του εγχειρήματος διαμορφώνονται παιχνίδια κατάλληλα για την ανάπτυξη των αισθήσεων, παιχνίδια λογικομαθηματικών δραστηριοτήτων και παιχνίδια αντίληψης του χώρου.

Με βάση όσα έχουν προαναφερθεί και σύμφωνα με τη βιβλιογραφική έρευνα, που υποστηρίζει αυτή τη διπλωματική εργασία, επιλέγεται το παιχνίδι ως το “ενδιάμεσο”, εκείνο που θα φέρει σε επαφή το παιδί με την πόλη και θα λειτουργήσει ως ενεργοποιητής του δημόσιου χώρου. Το παιχνίδι, ιδωμένο από μία διαφορετική αντιμετώπιση, είναι ικανό να συνδράμει στην εκπαίδευση του ανθρώπου. Στόχος αυτής της διπλωματικής είναι το παιχνίδι να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες, αλλά και να προσφέρει τα κατάλληλα κίνητρα, έτσι ώστε ο καθένας που θα το ακολουθήσει να ενημερωθεί για τις την ιστορία των Δυτικών λόφων της Αθήνας και όλης της εξέλιξής τους στο πέρας του χρόνου. Για να αποκτήσει σάρκα και οστά αυτή η επιδίωξη, το παιχνίδι παίρνει μορφή μέσα από τρεις βασικούς συντελεστές. Αυτοί είναι η Φύση, η Άθληση

και η Μάθηση. Ο ορισμός αυτών των τριών προκύπτει από τις παιδαγωγικές θεώρησεις και τις ιδιότητες του παιχνιδιού.

Η τρίαίνα αυτών των συντελεστών εντοπίζεται σε κάθε παιχνίδι της πρότασης, είτε αφορά σε σημειακή παρέμβαση είτε αφορά σε μεγαλύτερης κλίμακας παρέμβαση. Η διπλωματική υιοθετεί την άποψη ότι το παιδί, όπως και οποιοσδήποτε άλλος χρήστης, εκπαιδεύεται καλύτερα και επικοινωνεί με το χώρο ασφαλέστερα, όταν η επαφή γίνεται με έμπρκατο τρόπο. Έτσι, η συναναστροφή με τη φύση και την άθληση, όπως και το παιχνίδι με τη μάθηση μπορούν να κινητοποιήσουν το χρήστη, ο οποίος μέσω της βιωματικής εμπειρίας που του προσφέρεται, είναι πλέον ικανός να συνομιλήσει με το τοπίο, την ιστορία και το φορτίο των δύο αυτών λόφων. Το παιχνίδι δε θεωρείται σαν κάτι αποκομμένο από τους σύγχρονους ρυθμούς της πόλης, ούτε περιτειχισμένο με σαφή και αδιαπέραστα όρια. Στόχος είναι η επανερμηνεία του παιχνιδιού και η νέα θέση του στον ιστό της πόλης. Στόχος ακόμη είναι να αναλάβει το ρόλο του σα συνδεδετικό στοιχείο, σα στοιχείο μετάβασης.

Πιο συγκεκριμένο, το παιχνίδι κάνει αισθητή την παρουσία του τόσο στο εύρος του αστικού ιστού όσο και στο φυσικό περιβάλλον των λόφων. Επιχειρεί με ήπιο τρόπο να δημιουργήσει σενάρια τα οποία φέρουν στην επιφάνεια στοιχεία της ιστορίας των λόφων, ενώ σε άλλες περιπτώσεις επιχειρεί να χωρικοποιήσει θραύσματα της ιστορίας σε μία λογική ανάπλασης της περιοχής. Ακόμη, όταν αυτό έρχεται σε επαφή με τα αρχαία προσπαθεί με διάφορες μεθόδους να συνομιλήσει μαζί τους. Μιλώντας κάποιος για το παιχνίδι αυτό θίγει έννοιες “συνδεδετικού κρίκου”, “ενημέρωσης”, “εκπαίδευσης”, “διάδρασης”, “μετάβασης” και “προετοιμασίας για την είσοδο στον αρχαιολογικό χώρο των λόφων”.

Η μορφή του παιχνιδιού, το αρχιτεκτονικό του λεξιλόγιο, το σενάριό του, οι ιδιότητές του και ό,τι άλλο αφορά σε αυτό αναλύονται σε επόμενα κεφάλαια.

«Η κοινωνία μίας πόλης δεν μπορεί να αρκεστεί στις περασμένες κεντρικότητες, ακόμα κι αν δεν τις καταστρέψει αλλά να τις χρησιμοποιήσει και να τις οικειοποιηθεί τροποποιώντας τις.»

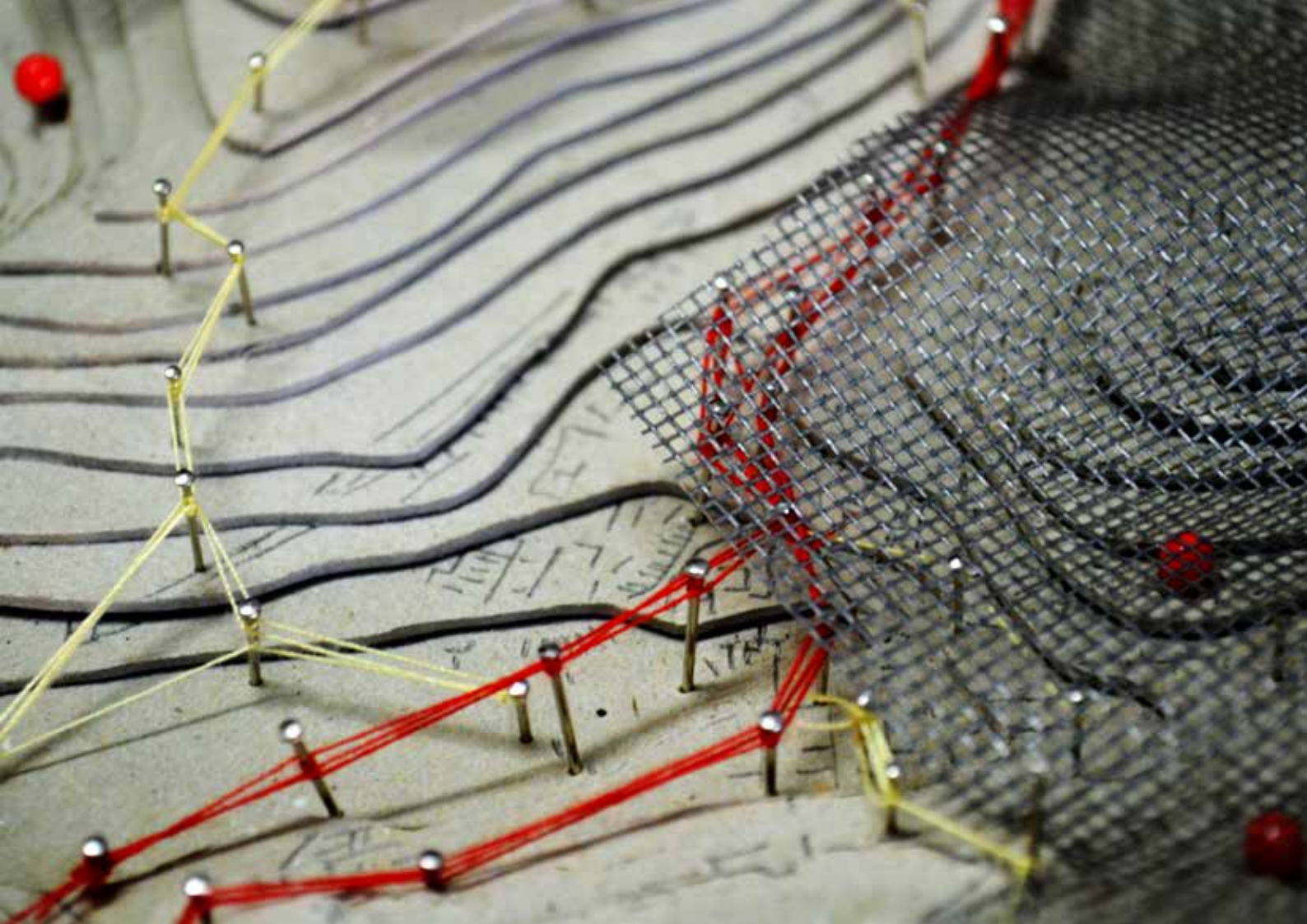
«Η κεντρικότητα του παιχνιδιού συνεπάγεται να δοθεί προτεραιότητα στο χρόνο αντί του χώρου, χωρίς να ξεχνάμε ότι ο χρόνος εγγράφεται μέσα σ' ένα χώρο και να τεθεί η προσοικείωση υπεράνω της κυριαρχίας.»

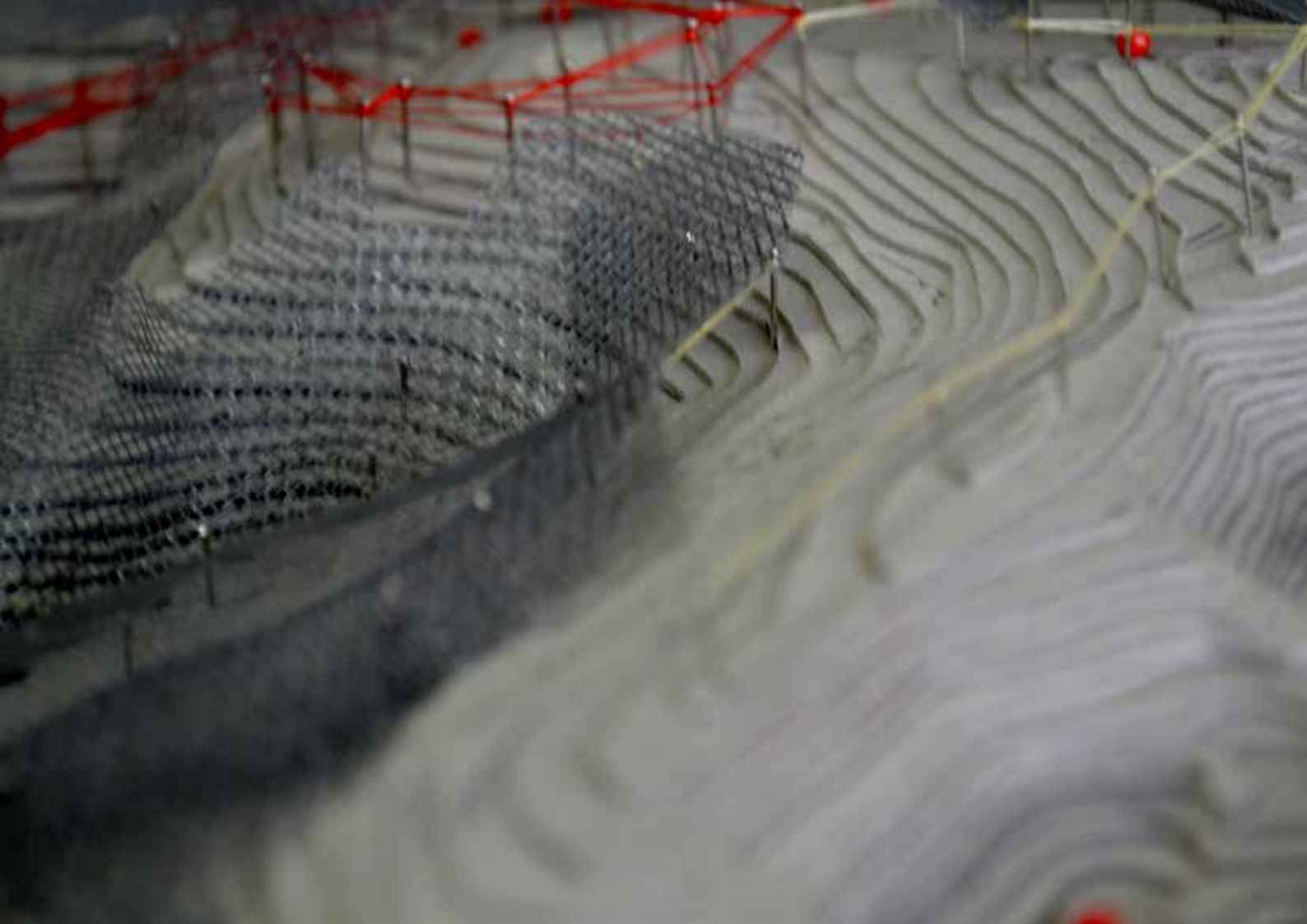
Henri Lefebvre

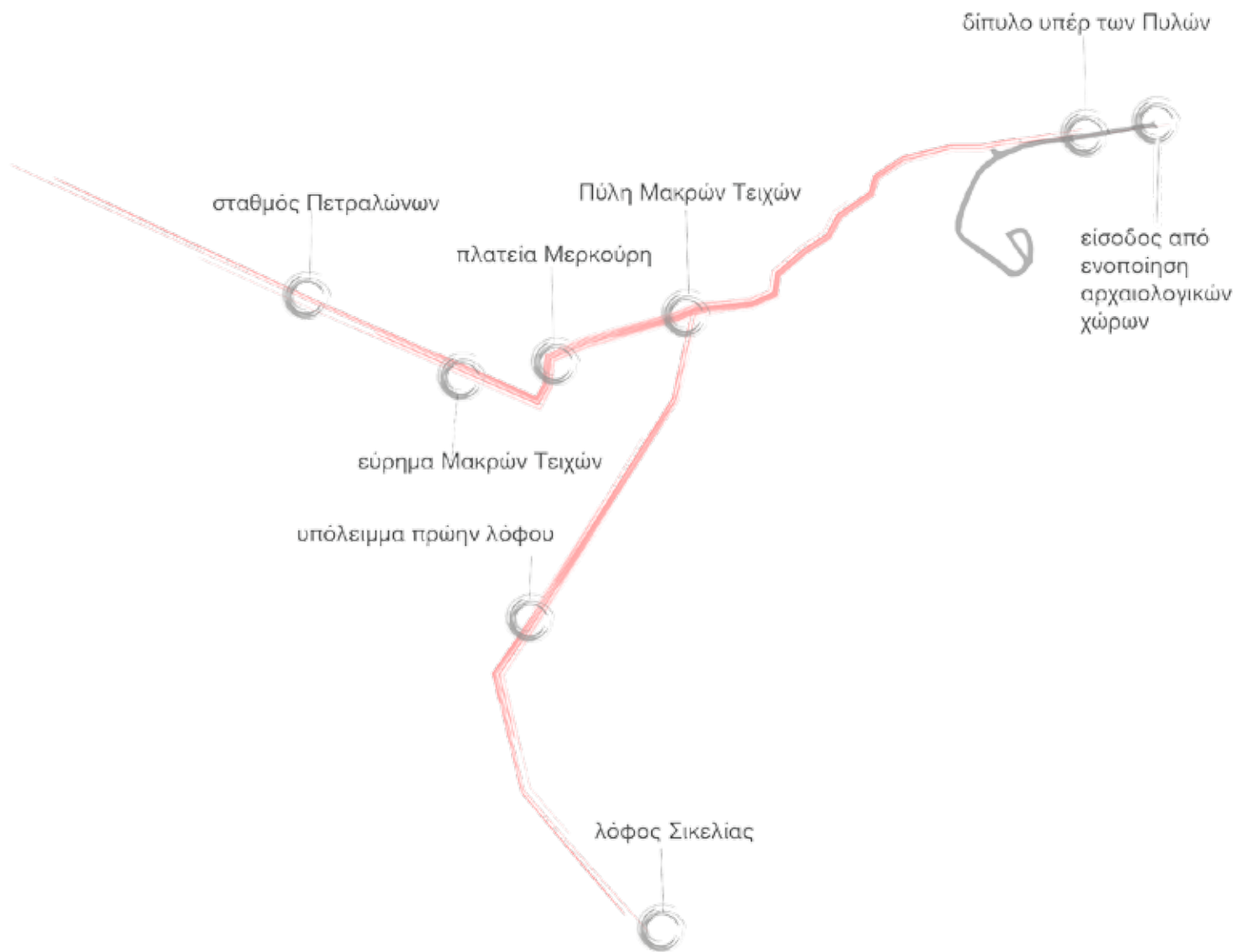

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΜΑΚΕΤΑΣ κλίμακας 1:2000

Βασική **ραχοκοκαλιά** της πρότασης είναι η διαδρομή που παρίσταται στο άνω διάγραμμα και στον επόμενο χάρτη. Πρόκειται για μία διαδρομή, η οποία επιλέγεται διότι

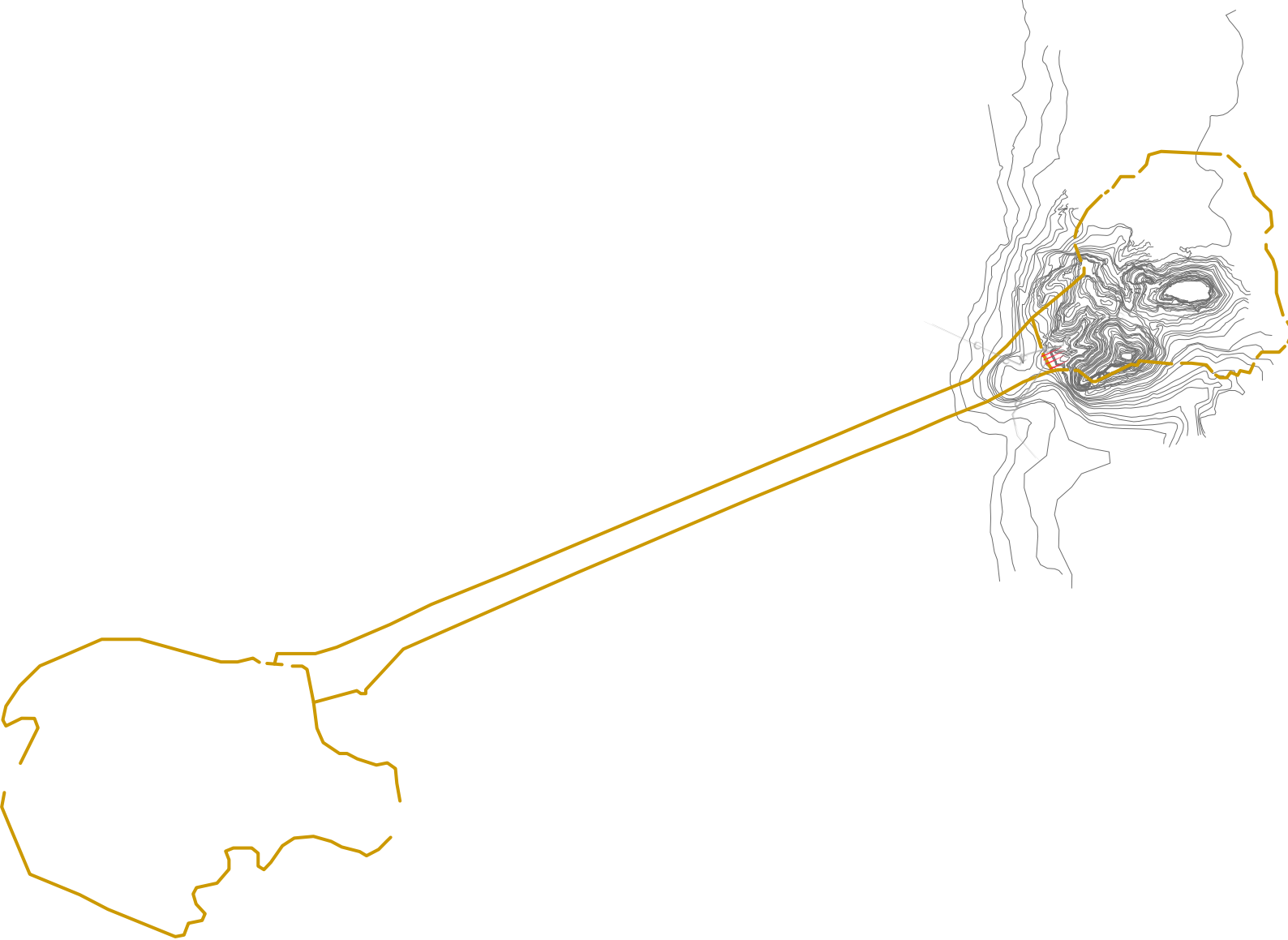
α) ενώνει κομβικά σημεία, όπως:

- είσοδος από τον πεζόδρομο της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων
- δίπτυλο υπέρ των Πυλών
- αρχαία οδός Κοίλης
- πύλη εξόδου Μακρών Τειχών προς Πειραιά
- πρόσφατο εύρημα κρήνης στον ιστό της πόλης
- πλατεία Μερκούρη
- ευρήματα τειχών σε οικοδομικά τετράγωνα του αστικού ιστού
- σταθμός Πετραλώνων

β) διέρχεται από το κοίλο των δύο λόφων και διατηρεί μία ομαλή κλίση περιήγησης

γ) καταλαμβάνει στρατηγική θέση, καθώς φαίνεται να διχοτομεί την περιοχή μελέτης

δ) δημιουργεί πολικότητες με ιστορικούς λόφους και υπερτοπικούς σταθμούς

Οι βασικές **συνθετικές αρχές** αυτού του εγχειρήματος αφορούν σε:

α) Τη δημιουργία μίας συνεχούς διαδρομής πεζού, η οποία προσφέρει ποικιλία και ενδιαφέρον λόγω των στάσεων, των σημείων ενδιαφέροντος, του τρόπου χειρισμού της και των οπτικών συνδέσεων που προσφέρει.

β) Τη δημιουργία ενός πάρκου-πλατώματος, που φιλοξενεί τις χρήσεις της “φύσης-άθλησης-μάθησης”, και αναλαμβάνει να προετοιμάσει για τη νέα είσοδο στον αρχαιολογικό χώρο, να συρράψει την πόλη με το λόφο και να διαχειριστεί την άρθρωση αστικού ιστού, τοπίου, λόφου και αρχαιοτήτων.

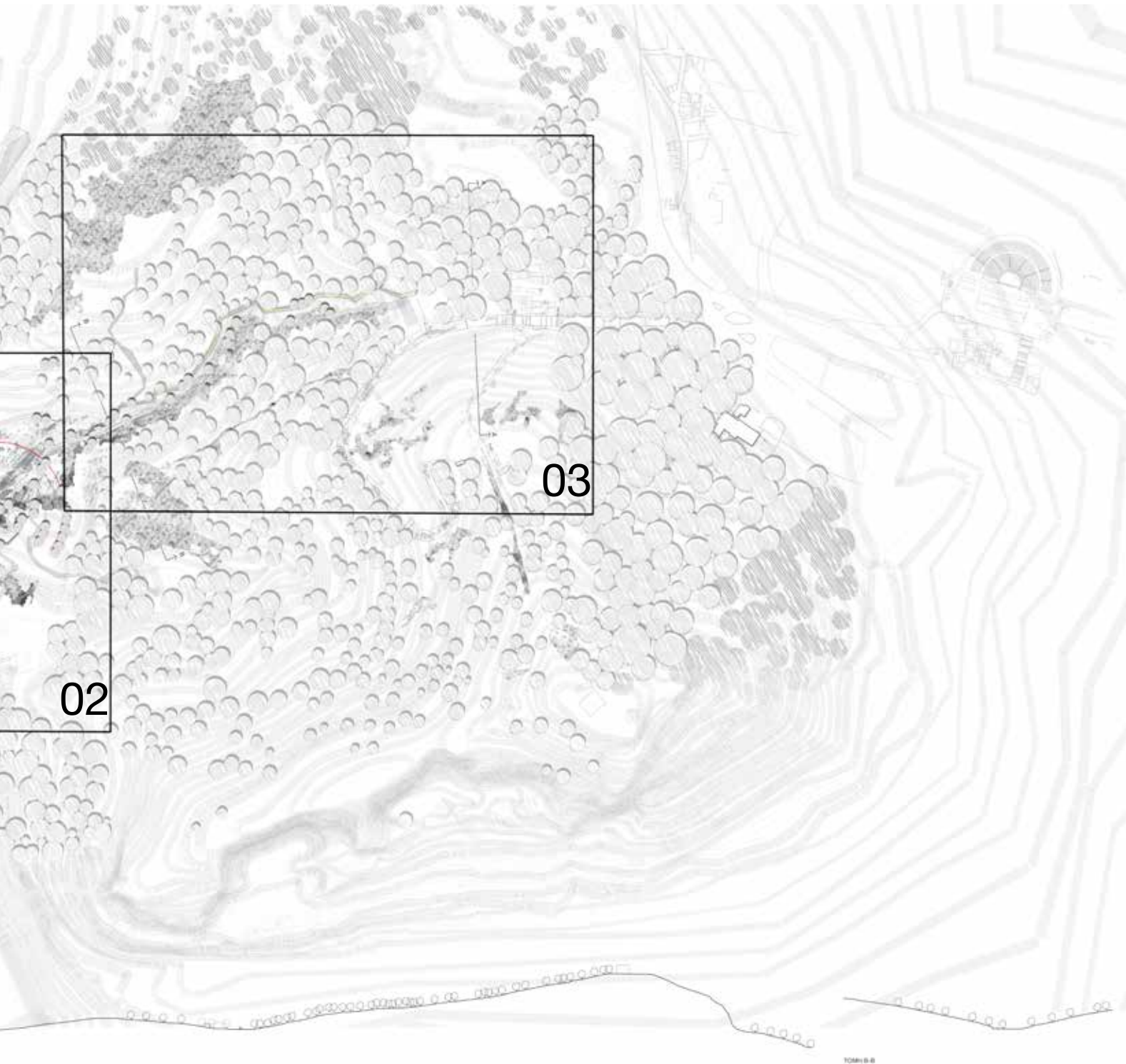
γ) Τη δημιουργία ενδιαφέροντων σημείων στάσης, που κατά κύριο λόγο αφορούν σε ιστορικά ευρήματα και κενά οικοπέδα και έχουν ως στόχο την τόνωση της πρότασης και την κινητοποίηση των επισκεπτών.

Η **κεντρική ιδέα** βασίζεται στην οργανική σύνδεση πόλης και λόφου και στη συρραφή της ρωγμής που υπάρχει. Συνεπώς, η γενέτειρα της παρέμβασης στηρίζεται σε χαράξεις, οι οποίες τείνουν να συρράψουν τις υψομετρικές καμπύλες του κύριου σημείου παρέμβασης (του πλατώματος-εισόδου), δηλαδή πρόκειται για χαράξεις, οι οποίες είναι κάθετες στις υψομετρικές καμπύλες. Η κατεύθυνση αυτών συμπίπτει με την κατεύθυνση των μακρών τειχών και της εξόδου της αρχαίας οδού Κοίλης. Ακόμη, η κατεύθυνση των χαράξεων επιτρέπει στις προτεινόμενες χρήσεις να αναρριχηθούν προς το λόφο και να συνδράμουν στην οργανική σύνδεση πόλης και λόφου.

- “γκρέμισμα” ορίων
- διοχέτευση της μίας περιοχής εντός της άλλης
- συρραφή σχισμής πόλης και λόφου
- αποκατάσταση τοπίου
- προσέλκυση επισκεπτών από δύο βασικές εισόδους (σταθμός και πεζόδρομος ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων)
- τόνωση πολικότητας σταθμού Πετραλώνων και πλατείας Μερκούρη
- συνεχής διαδρομή που διέρχεται από φυσικό τοπίο και αστικό ιστό- επανανοηματοδότηση αρχαίων καταλοίπων και ανθρωπογενών παρεμβάσεων στο πέρασ του χρόνου με τη βοήθεια του παιχνιδιού
- δημιουργία ενός χώρου - πάρκου στα όρια λόφου και πόλης για τη μετάβαση από τον αυστηρό και σκληρό ιστό στο μαλακό και φυσικό περιβάλλον του λόφου
- πολεοδομική συνέχεια δρόμων, οι οποίοι συναντώνται εντός του πάρκου

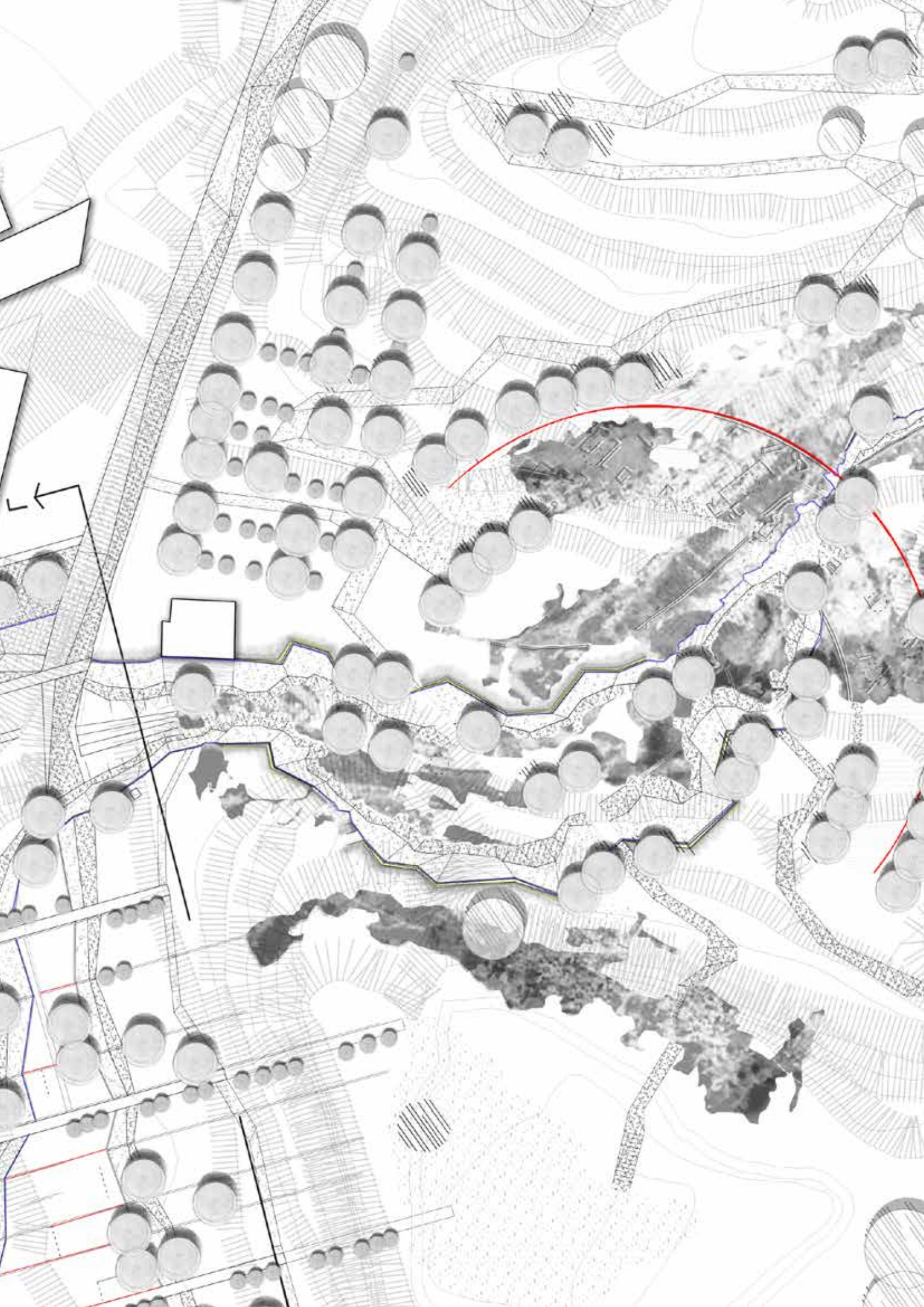
Συμπερασματικά, σε πολεοδομικό επίπεδο η πρόταση επιχειρεί να αποτελέσει ένα δρόμο σύνδεσης, ένα δρόμο φιλοξενίας του πεζού και των δραστηριοτήτων του και ένα δρόμο επανανοηματοδότησης του χώρου και των ιστορικών φάσεών του.

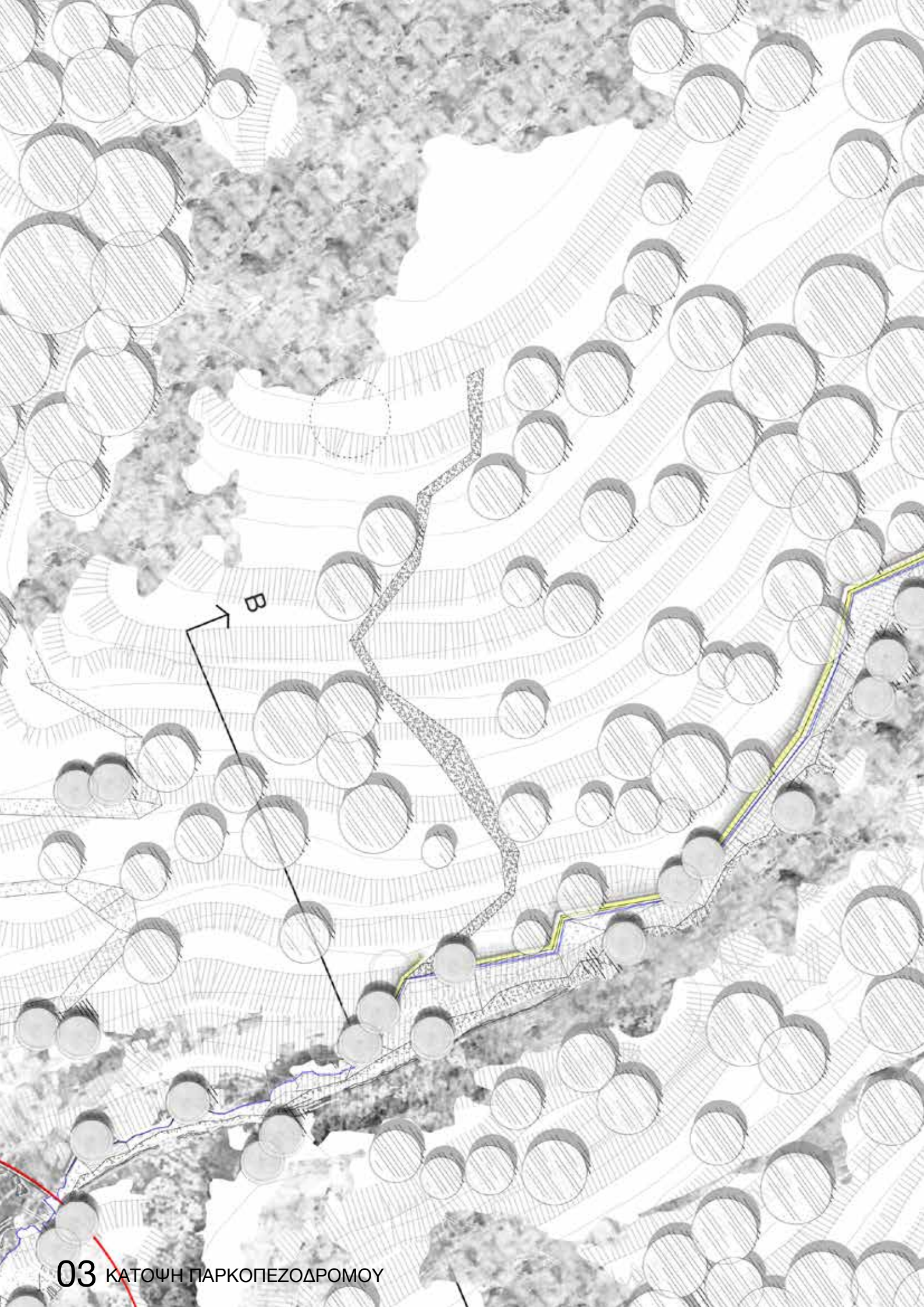

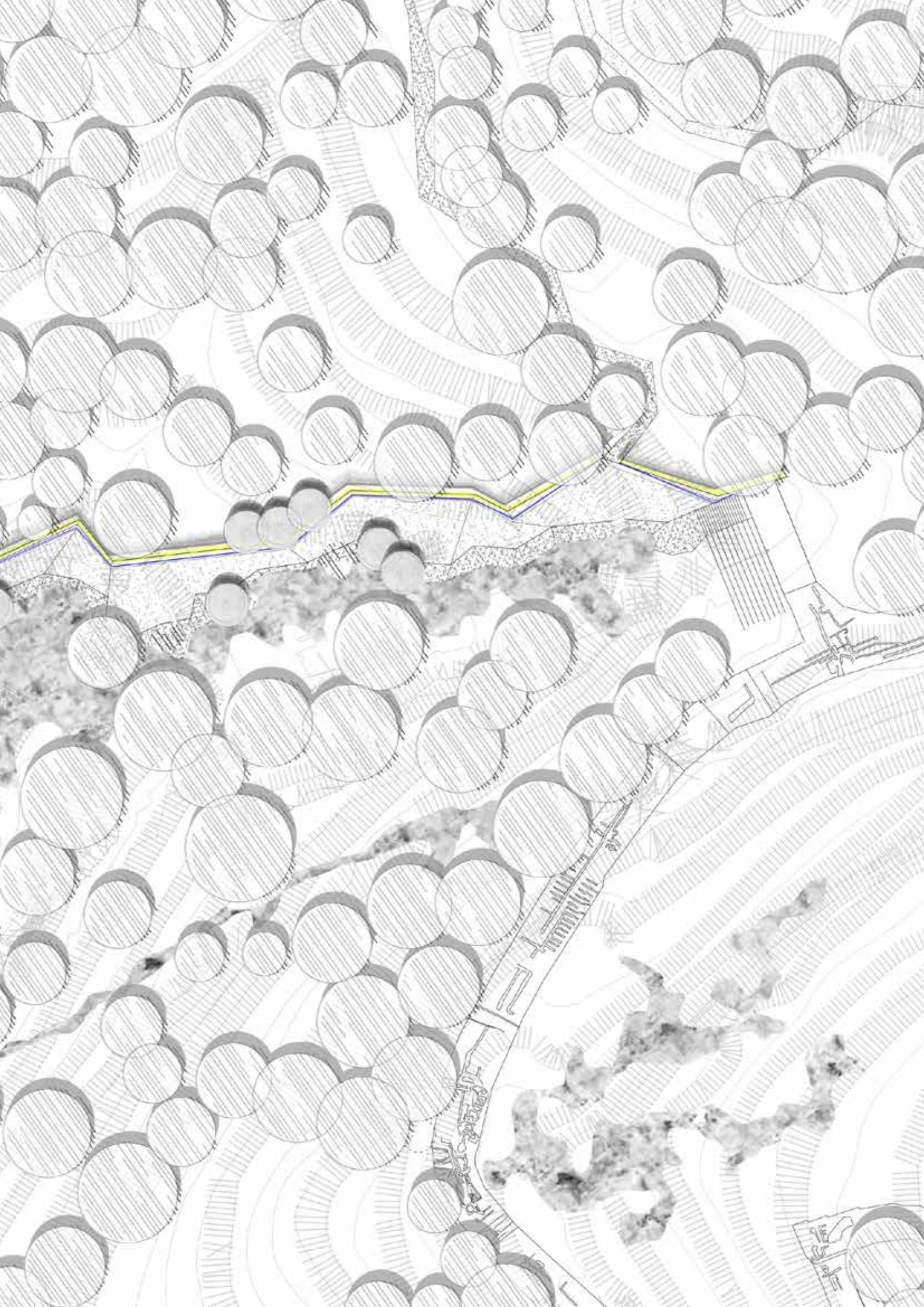

Όλο το εγχείρημα που υποστηρίζει η παρούσα διπλωματική αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση του παιχνιδιού, έτσι ώστε κάθε παιδί ή κάθε επισκέπτης, που επιθυμεί να λάβει μέρος, να μπορεί να δημιουργήσει σχέσεις δράσης-αντίδρασης με το χώρο. Ο ρόλος του παιχνιδιού είναι να μυήσει τους χρήστες στην ιστορία του λόφου σε όλο το πέρασ των αιώνων και να δημιουργήσει τις συνθήκες για την επανερμηνεία της σχέσης και θέσης ενός λόφου στην καρδιά της πόλης. Τα παιχνίδια, που επιλέγονται και σχεδιάζονται, επιμερίζονται σε δύο κατηγορίες, σε αυτά που συναντώνται στο εύρος του αστικού ιστού και σε εκείνα που εντοπίζονται εντός του λόφου και συνομιλούν με τις αρχαιότητες.

Τα παιχνίδια, που συναντά ο επισκέπτης εντός του αρχαιολογικού χώρου, ανταποκρίνονται σε σχεδιασμό ήπιας κλίμακας, καθώς δεν αποβλέπουν στη διατάραξη αυτού του ιστορικά φορτισμένου χώρου. Αντιθέτως, επιθυμούν την επανανοηματοδότηση των ευρημάτων και λαξεύσεων, καθώς είναι αρκετά δύσκολο να αντιληφθεί ένας μη ενημερωμένος επισκέπτης τι τον περιβάλλει. Έτσι, τα παιχνίδια αυτής της κατηγορίας εμπνέονται τη φύση τους από τις έννοιες κατοίκησης, που δέσποζαν στο αρχαίο αυτό βραχώδες τοπίο. Εκεί, που υπάρχουν λαξευτά αρχαία σκαλοπάτια, αρκεί η τοποθέτηση ενός κιγκλιδώματος, το οποίο αποτελεί ένα παιχνίδι από μόνο του και υποδεικνύει στον επισκέπτη την αρχαία χρήση αυτού. Μπορεί κάποιος να στηριχτεί σε αυτό και να αναρριχηθεί σε ψηλότερη στάθμη, ή μπορεί να παίξει με αυτό, καθώς αποτελείται από ένα σκοινί, το οποίο φέρει ένα βαρίδι και υπακούοντας στους νόμους της βαρύτητας πραγματοποιείται η πράξη του παιχνιδιού. Μπορεί, ακόμη, κάποιος να αντιληφθεί τους πυκνοκατοικημένους δήμους του λόφου, αν ακολουθήσει το παιχνίδι της “κατοίκησης”. Αφορμώμενη από τις συνήθειες της καθημερινής ζωής των αρχαίων Ελλήνων, η διπλωματική συντάσσει μία λίστα επίπλων και αντικειμένων, τα οποία σχεδιάζει εκ νέου με ένα σύγχρονο τρόπο και τα τοποθετεί αντιστικτά στους χώρους των κατόψεων των κατοικιών, οι οποίες αποτελούνται συνήθως από μία τρίεδρη λαξευτή γωνία, καθώς όλα τα υπόλοιπα δομικά στοιχεία έχουν αλλοιωθεί με το πέρασ των αιώνων.

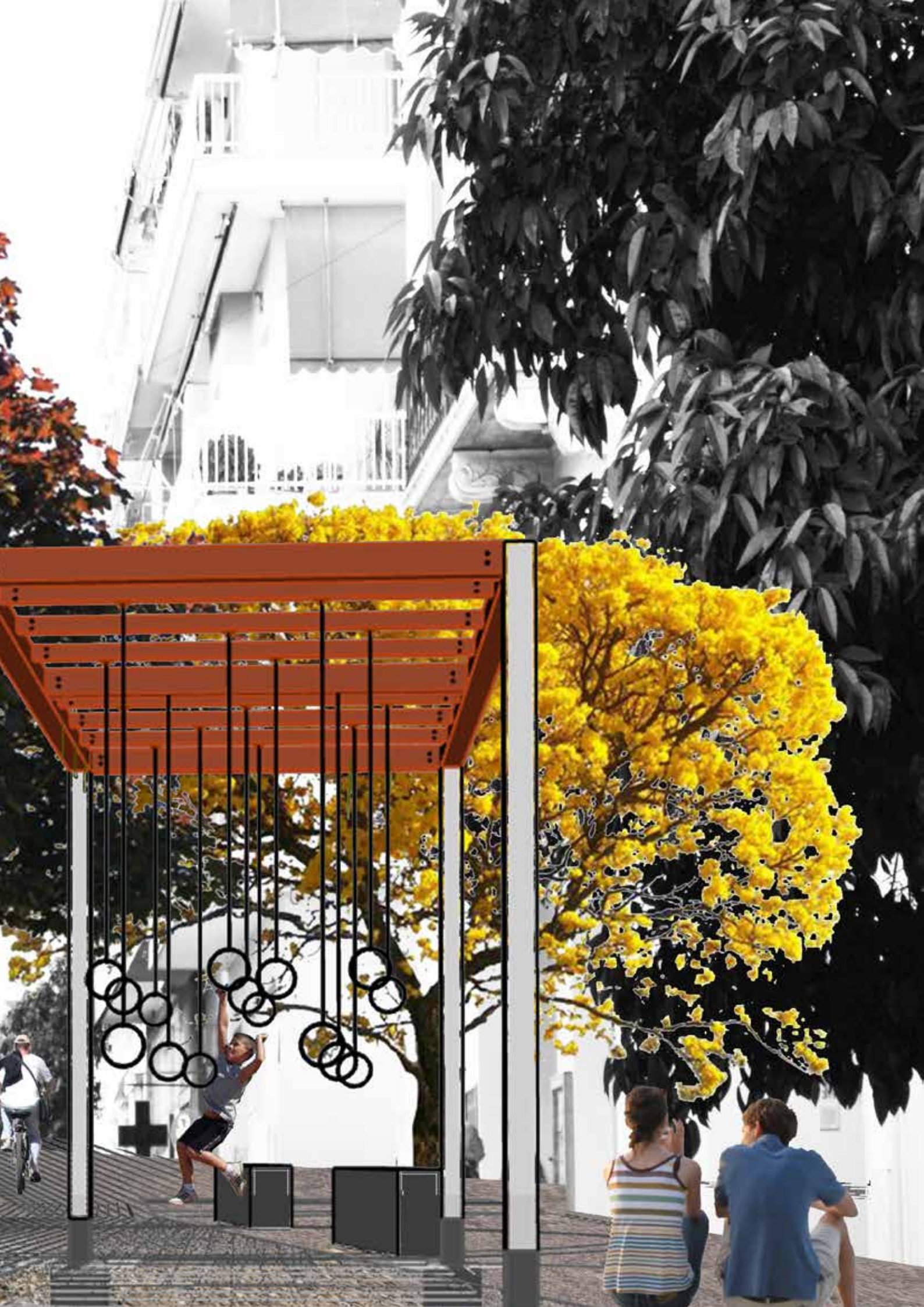
Την πρώτη θέση σε αυτή τη λίστα κατέχει η έννοια του καθίσματος, η οποία είναι αρχαιότατη και συνοδεύει την πρώτη πράξη της οικειοποίησης ενός χώρου. Το κάθισμα σε ένα χώρο φανερώνει πολλά περισσότερα από όσα μπορεί κανείς να υποθέσει. Για το λόγο αυτό, έπιπλα που φιλοξενούν τη χρήση του καθίσματος κατά τα αρχαία χρόνια, όπως θρόνος, κλισμός, δίφρος ή ακόμη και κλίνη, τοποθετούνται διάσπαρτα στις αρχαίες κατοικίες. Άλλα αντικείμενα, όπως τράπεζα, κρατήρες, αργαλιός, οπτάνιο, μαγκάλι, ακόμη και “τοιχογραφίες” στο οριζόντιο επίπεδο με τη χρήση ψηφιδωτών, που συναντώνται σε γειτονικές κατόψεις κατοικιών, επιχειρούν να συμπληρώσουν τη “ζωή” των δήμων και να δημιουργήσουν τις συνθήκες για ένα παιχνίδι “κατοικιών”. Τέλος, ένα ακόμη στοιχείο, που μπορεί να συμπληρώσει την έννοια της αρχαίας κατοικίας, είναι η τοποθέτηση ενός κώδωνος, το οποίο υποδηλώνει την είσοδο στους ιδιωτικούς χώρους των κατοικιών.

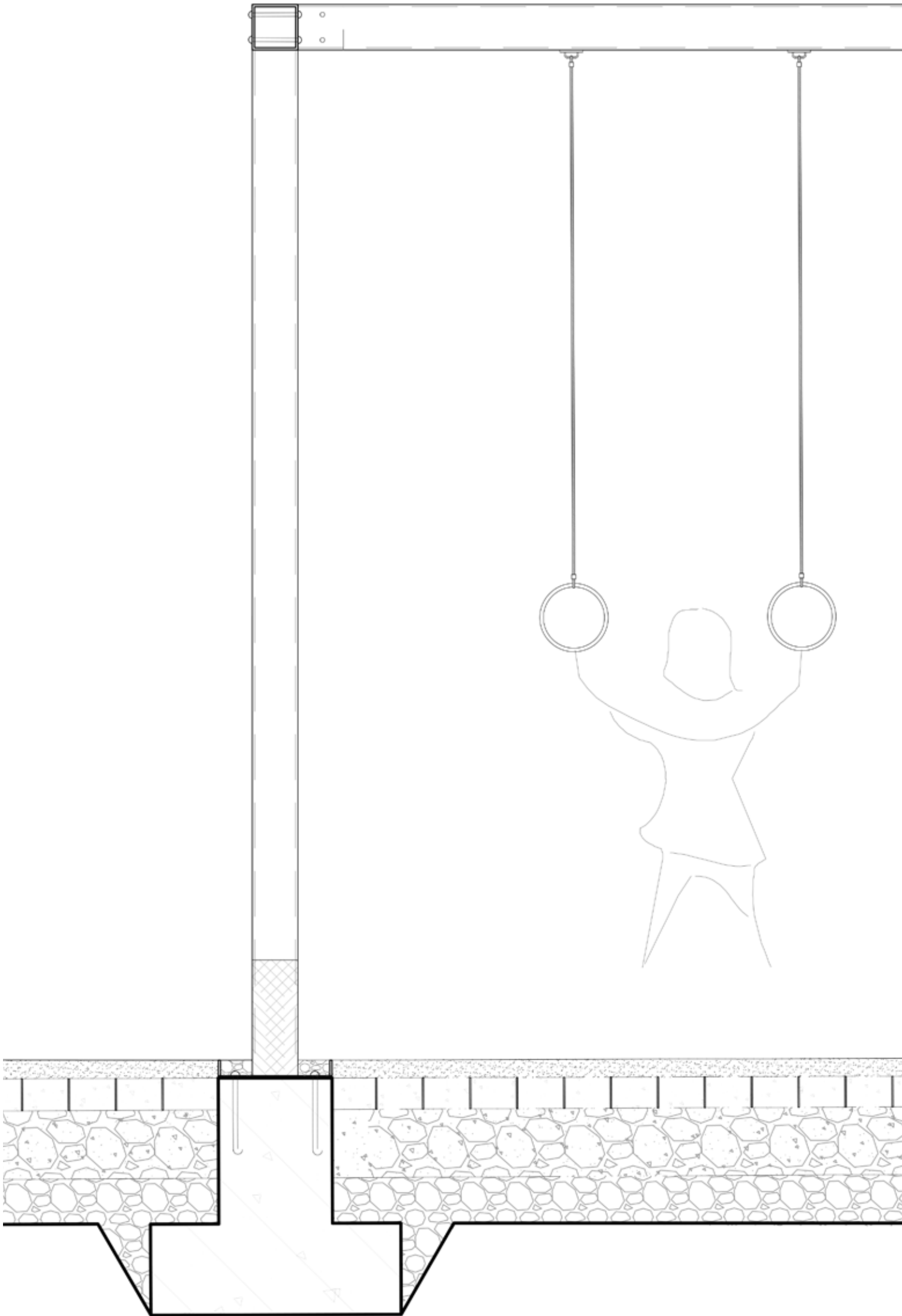
Σύγχρονα έπιπλα και αντικείμενα συνομιλούν με τις αρχαίες λαξεύσεις και δημιουργούν ένα ενδιαφέρον παιχνίδι κατοίκησης.

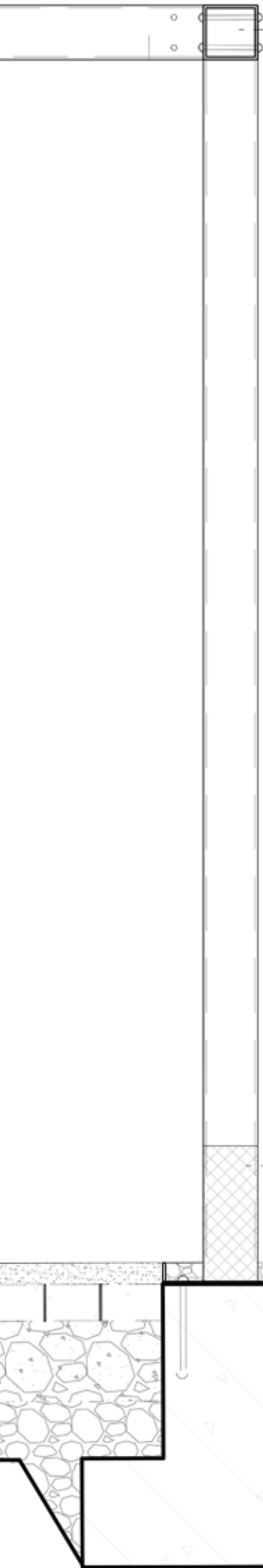
Όσον αφορά στα παιχνίδια που εντοπίζονται στο εύρος του αστικού ιστού, η έκφρασή τους φαίνεται να διαφοροποιείται, καθώς ο ρόλος τους δεν περιορίζεται στην επανανομηματοδότηση του χώρου, αλλά και στην ώθηση της περιήγησης, έτσι ώστε κάποιος να οδηγηθεί και να καταφέρει να εισέλθει στον αρχαιολογικό χώρο. Είναι γεγονός πως τα παιχνίδια αυτά εντοπίζονται σημειακά στους δρόμους της παρέμβασης, αλλά και στα κενά οικόπεδα που έχουν επιλεχθεί. Επιχειρούν να δημιουργήσουν ένα μικροκλίμα για τον πεζό και συνθήκες οικειοποίησης με το χώρο. Επίσης, μέλημά τους είναι η εδραίωση του πεζού στην περιοχή, καθώς βάσει αυτών διαμορφώνεται η χωρικότητα του δρόμου, ώστε να αποπνέει αίσθημα ασφάλειας και εξοικείωσης. Κατά βάσει χρησιμοποιούνται μεταλλικές κατασκευές για να στεγάσουν το βασικό χώρο παιχνιδιού, χωρίς να πραγματοποιείται συγκεκριμένη οριοθέτηση του χώρου αυτού. Ο πεζός και ο παίκτης είναι ελεύθεροι να κινηθούν προς κάθε διεύθυνση. Η ατμόσφαιρα και η οικοδομική υποστήριξη αυτών φαίνεται στις ακόλουθες απεικονίσεις.

ΚΟΙΛΟΔΟΚΟΣ 10x10

ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΒΕΡΝΙΚΙ

ΧΑΛΙΚΙ

ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΕΛΑΣΜΑ ΠΑΧΟΥΣ 1 ΕΚ.

ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ

ΠΑΤΗΜΕΝΟ ΧΩΜΑ

ΓΕΩΚΥΨΕΛΗ

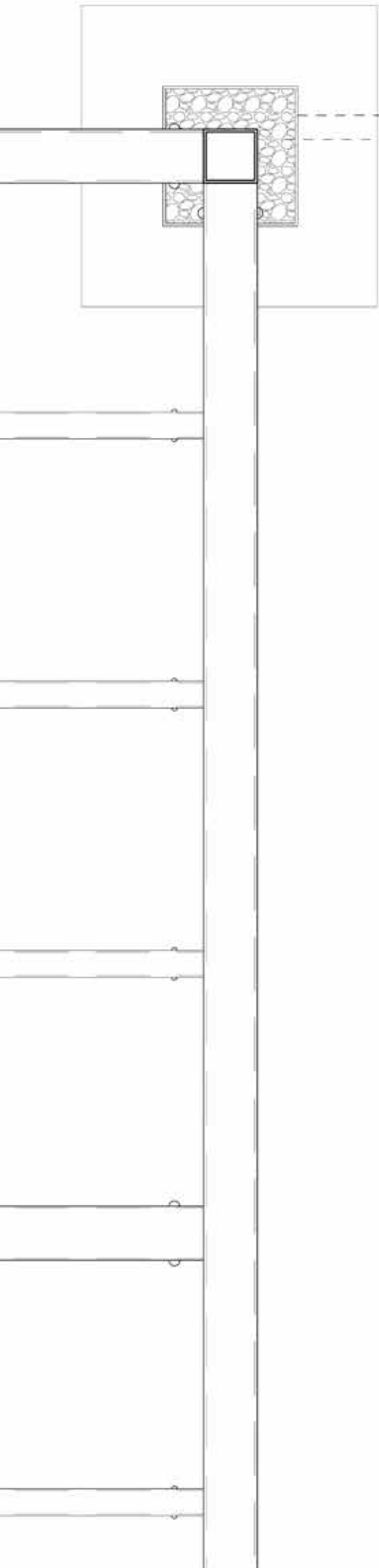
ΠΛΗΡΩΣΗ ΓΕΩΚΥΨΕΛΗΣ ΜΕ ΑΔΡΑΝΗ

ΓΕΩΦΑΣΜΑ

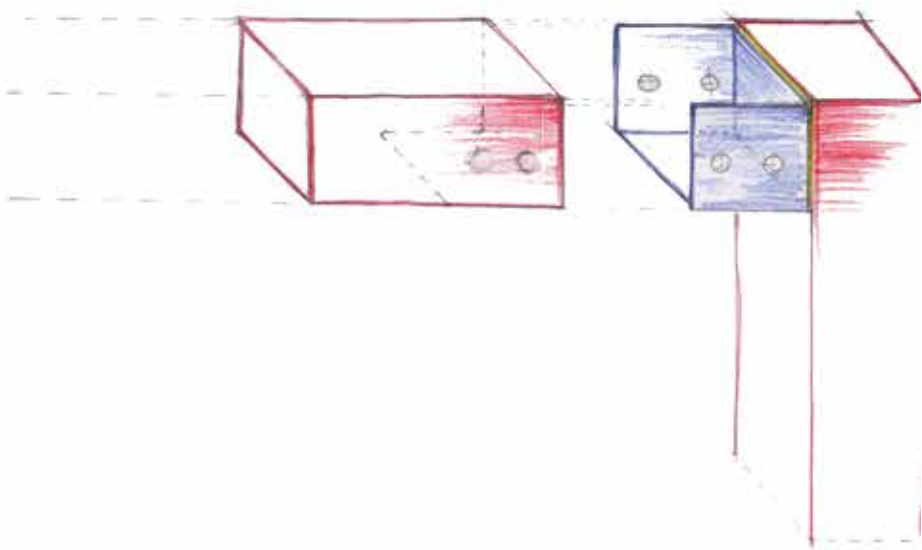
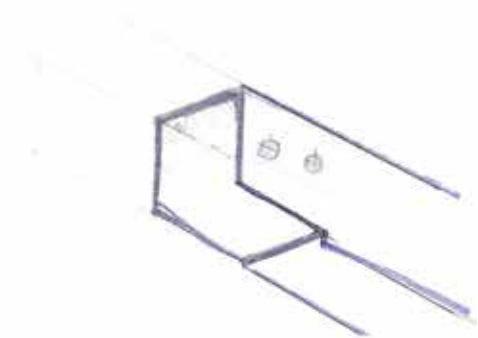
ΓΕΜΙΣΜΑ ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗΣ ΜΕ ΧΑΛΙΚΙ 3Α

ΥΠΟΒΑΣΗ 3Α

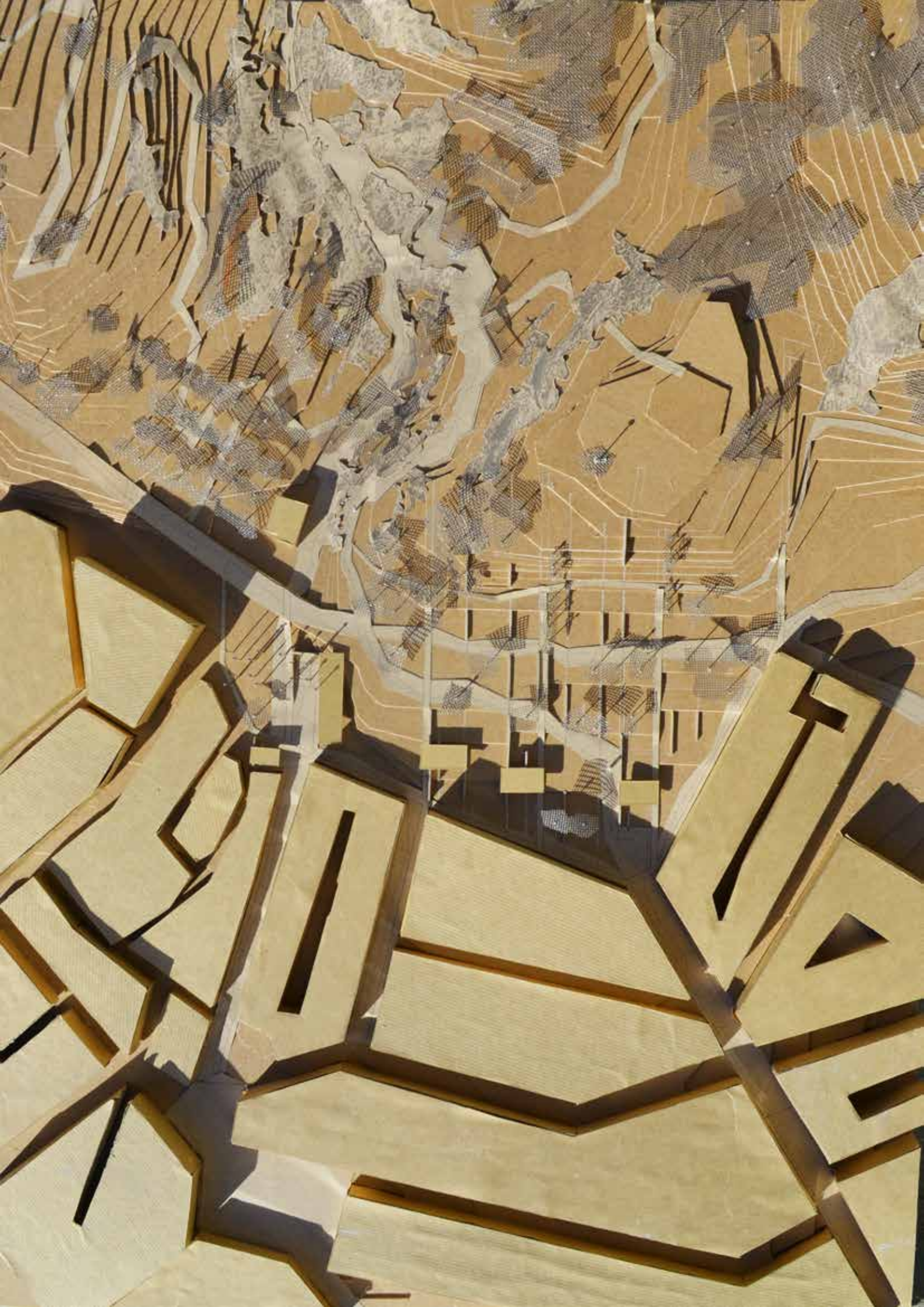

ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ
ΧΑΛΙΚΙ

10_ Το ΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΟ

01

03

02

κάτοψη

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΟΥ ΜΕ ΣΤΟΧΟ:

- επαναπροσδιορισμός σχέσης αστικού ιστού και λόφου
- επαναπροσδιορισμός ορίων
- συρραφή πόλης και λόφου
- ένταξη στο τοπίο
- είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο
- εγκαθίδρυση "κέντρου εκπαίδευσης"

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

- Συρραφή πόλης και λόφου
- ένταξη στο ανάγλυφο
- σεβασμός ροών αναγλύφου
- κίνηση στο τοπίο
- ανάπτυξη βιωματικής σχέσης με τον τόπο
- διακριτές λειτουργικές ενότητες

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ :

τοπίο - λόφος - είσοδος αρχαιολογικού χώρου

μουσείο

μαθητεία

καλλιέργειες

φυτώριο

άθληση

παιχνίδι

Η διαχείριση του κομβικού οικοδομικού τετραγώνου, που επιλέγεται, έρχεται αντιμέτωπη με βαρυσήμαντες έννοιες, όπως "τοπίο", "αρχαιότητες", "αυστηρός αστικός ιστός", "τοπογραφικές κλίσεις". Ο τρόπος διαχείρισης οφείλει να είναι ήπιος λόγω εγγύτητας σε αυτό το φορτίο του περιβάλλοντος και να εναρμονίζεται με το τοπίο.

Η πρόταση καλείται να διαχειριστεί ένα περιβάλλον, το οποίο φιλοξενούσε ένα σημαντικό ποσοστό της Αρχαίας Αθήνας. Συγκεκριμένα, στα όρια του περιφερειακού και του αστικού ιστού αποδεικνύεται από ιστορικές καταγραφές η τοποθέτηση της πύλης εξόδου των Μακρών Τειχών προς τον Πειραιά, η οποία πλέον δεν υφίσταται. Προς όφελος αυτού του σημαντικού ευρήματος αποφασίζεται η κατεδάφιση μίας κατοικίας, έτσι ώστε να αναδειχθεί, με τρόπο που αναλύεται σε επόμενο κεφάλαιο, η καιρία αρχαία σύνδεση Αθήνας και Πειραιά.

Την περιοχή αυτή έχουν κατοικήσει και εκμεταλλευτεί ποικίλες φάσεις της αθηναϊκής ιστορίας, οι οποίες δεν περιορίζονται στην αρχαιότητα. Ακόμη και στο πολύ πρόσφατο παρελθόν, η ανθρώπινη παρέμβαση κάνει αισθητή την παρουσία της στην περιοχή. Στο συγκεκριμένο σημείο, θίγεται η εκτός κλίμακας κατασκευή του θεάτρου Μπαστιά, η οποία πλέον έχει κατεδαφιστεί αφήνοντας ισχυρά το σημάδι της στις αρχαίες λαξεύσεις. Η πράξη αυτή επιλέγεται να αναδειχθεί στη διπλωματική μέσα από μία κατάσταση παιχνιδιού επανανομηματοδότησης.

Είναι ιδιαιτέρως σημαντικό στο συγκεκριμένο σημείο να διευκρινιστεί ότι ο τρόπος με τον οποίο επιλύεται το πρόβλημα υπακούει στους κανόνες του παιχνιδιού "φύση-άθληση-μάθηση". Ακόμη, είναι προφανές ότι για τη διαχείριση αυτής της κατάστασης είναι αναγκαία η ρύθμιση της κυκλοφορίας, που έρχεται σε επαφή με το πλάτωμα της επίλυσης, πράγμα το οποίο μπορεί κάποιος να αναγνωρίσει στο διάγραμμα, που προηγείται.

Με οδηγό τη συρραφή πόλης και λόφου, την επανανομηματοδότηση της χαμένης ιστορίας, το σεβασμό σε αυτό το περιβάλλον, την πολεοδομική συνέχεια και την εγκαθίδρυση του πεζού στην περιοχή μελέτης, μπορεί κάποιος να διεισδύσει περισσότερο στον τρόπο αντιμετώπισης και διαχείρισης των ζητημάτων που προαναφέρθηκαν.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΠΙΟΥ/ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ:

Οι χαράξεις της συρραφής πόλης και λόφου δε μένουν σε γραφικό επίπεδο, αλλά αποκτούν χωρική και υλική μορφή με την υπόστασή τους ως λίθινα μονοπάτια ανάβασης, τα οποία δανείζονται το υλικό της από τη φυσικότητα του περιβάλλοντος και το διάλογο με το βραχώδες τοπίο στο οποίο αυτά οδηγούν.

Ο κύριος πεζόδρομος, που συνοδεύει την αρχαία οδό Κοίλης, όταν κατευθύνεται προς την έξοδο της πύλης των Μακρών Τειχών, διακλαδίζεται για δύο βασικούς λόγους και εξέρχεται από το φυσικό περιβάλλον του λόφου με την ίδια μορφή αλλά με χαρακτήρα παρκοπεζόδρομου. Ο πρώτος λόγος διακλάδωσης είναι ότι η απόληξη της οδού Κοίλης βρίσκεται μεταξύ δύο διαφορετικών υψομετρικών σταθμών (η μία στάθμη κάτω από τον περιφερειακό και η άλλη μέσα από το πάρκο-πλάτωμα) και ο δεύτερος λόγος είναι ότι επιχειρείται η συνέχιση του πολεοδομικού μετώπου και των ροών κίνησης πεζών, έτσι ώστε να μη δημιουργούνται κλειστοί βρόγχοι, που δε συνάδουν με το χαρακτήρα της σύνδεσης. Τους πεζοδρόμους αυτούς ακολουθεί στενά “υδρορρόη”, η οποία κάνει δυνατή την εμφάνισή της στο τοπίο σε γραμμή προσδιορισμού και καταλήγει εκτός λόφου σε δεξαμενές νερού για χρήση πορίσματος του πάρκου και παιχνιδιού.

Όλες οι χειρονομίες, που επιδιώκονται, έχουν ήπιο χαρακτήρα και επιθυμούν το συνεχή διάλογο με το τοπίο, έτσι ώστε να φαίνεται ότι η πρόταση βρισκόταν από πάντα εκεί.

Απαλείφεται οποιαδήποτε έννοια ορίου και σαφούς περιγράμματος, σε μία λογική διαχείρισης της συνολικής περιοχής και όχι μεμονωμένων και σημειακών παρεμβάσεων δημιουργώντας θύλακες. Κατά αυτόν τον τρόπο έννοιες, όπως πεζοδρόμιου και περίφραξη δημόσιου χώρου, δεν έχουν θέση στην παρούσα διπλωματική και επανεμφανίζεται η υπόσταση του “ορίου”. Για την ακριβεία, το όριο εδώ αναλαμβάνει ρόλο σύνδεσης και συρραφής, καθώς θεωρείται ότι αποτελεί τη μετάβαση από τον ιδιωτικό χώρο στο δημόσιο.

Την άρθρωση του αστικού ιστού, του λόφου, της διαχείρισης του περιφερειακού και των διαφόρων “ορίων” αναλαμβάνει το πάρκο-πλάτωμα, που βρίσκεται νοτιοδυτικά του περιφερειακού, εκεί που απολήγει η οδός Κοίλης. Το πλάτωμα αυτό έρχεται να συνομιλήσει με μία περιοχή κατοικίας, στο οποίο εκβάλουν όψεις ιδιωτικών χώρων, και με ένα τοπίο. Αναλαμβάνει να προετοιμάσει για την είσοδο στον αρχαιολογικό χώρο. Για το λόγο αυτόν, σε αυτό το πάρκο τοποθετείται το προτεινόμενο “κέντρο εκπαίδευσης”, με τη βοήθεια του οποίου αναπλάθεται η υπάρχουσα κατάσταση με τη βοήθεια του παιχνιδιού “φύση-άθληση-μάθηση”.

Υπάρχουν αρχαιολογικές και ιστορικές πηγές, που προδίδουν την ύπαρξη της πύλης του Θεμιστόκλειου τείχους, η οποία οδηγεί προς τον Πειραιά και η οποία τοποθετείται στην απόληξη της Κοίλης και, συγκεκριμένα, στο πλάτωμα το οποίο διαχειρίζεται η πρόταση. Για την ανάδειξη αυτού του αρχαιολογικού γεγονότος, αποφασίζεται αφενός η κατεδάφιση δύο κτηρίων, τα οποία καταπατούν το χώρο της κάτοψης της πύλης και αφετέρου η ανύψωση μίας νέας πύλης-πύργου με ένα σύγχρονο λεξιλόγιο στα πλαίσια του παιχνιδιού επανανοηματοδότησης.

Την κατεδάφιση των αυθαίρετων κτισμάτων της συνοικίας ασύρματος αποφασίζει, επίσης, η διπλωματική, καθώς διαταράσσουν το φυσικό τοπίο του λόφου. Στη θέση αυτών επιλέγεται η φύτευση σε αυστηρό κάρναβο, έτσι ώστε να υπονοείται η πρώην ύπαρξη αυτού του ιστού πόλης, την ιστορία της οποίας μπορεί κάποιος να διαβάσει στις επιγραφές που τοποθετούνται.

Όπως έχει προαναφερθεί, έχει συμβεί στο παρελθόν η κατεδάφιση του εκτός κλίμακας θεάτρου Μπαστιά. Ωστόσο, τα ίχνη αυτής της θηριώδους κατασκευής υπάρχουν ακόμη ως πληγές πάνω στις αρχαίες λαξεύσεις. Η θέση του θεάτρου αυτού ανήκει, επίσης, στην περιοχή εστίασης της διπλωματικής και τη χάραξη της περιμέτρου του επιλέγει η διπλωματική να διαχειριστεί με ένα παιγνιώδη τρόπο, έτσι ώστε να επανανοηματοδοτηθεί η πολύ σύγχρονη ιστορία του λόφου.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ:

Ο πυρήνας του όλου εγχειρήματος βρίσκεται τη θέση του σε αυτό το πλάτωμα, που προαναφέρθηκε, το οποίο συναντάει την πόλη σε δύο στάθμες επιπέδων. Οι χρήσεις που τοποθετούνται εδώ υπακούουν στις ήπιες επεμβάσεις της πρότασης και ακολουθούν το σενάριο του παιχνιδιού “φύση-άθληση-μάθηση”. ΜΟΥΣΕΙΟ (160τ.μ):

Πρόκειται για ένα χώρο που εκθέτει και ενημερώνει για τη χλωρίδα του λόφου και τη γεωλογία, επίσης. Ακόμη, φιλοξενεί περιοδικές εκθέσεις ανάλογα με τις ανάγκες των αρχαιολόγων και τις διάφορες δραστηριότητες, που λαμβάνουν χώρα και συσχετίζονται με το λόφο, τις αρχαιότητές του και την ιστορία του. Στην ουσία, όμως, αυτό το κτήριο είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα σύνηθες μουσείο, καθώς τα εκθέματά του αφορούν στην οντότητα του λόφου και έρχονται να συνομιλήσουν με την “παρουσία” του Πικιώνη, ο οποίος σχεδίασε και δημιούργησε στο άλλο άκρο της Κοίλης. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι πλακοστρώσεις και τα καθιστικά του συνδιαλέγονται με φυτεύσεις της περιοχής και εντόπια χλωρίδα, δηλαδή με φυτά που ευδοκούν στην περιοχή και αντέχουν το κλίμα, πράγμα που σπάνιζε κυρίως εκείνη την εποχή αν ληφθεί υπόψη ότι η δεντροφύτευση που προηγήθηκε δεν έλαβε υπόψιν αυτήν την πραγματικότητα. Έτσι, το μουσείο αυτό έρχεται να σταθεί απέναντι από το έργο του Πικιώνη, να συνομιλήσει με αυτό και να προετοιμάσει για το συνολικό υπαίθριο “μουσείο” του λόφου. Η διαδικασία αυτή μπορεί να ειπωθεί και αντίστροφα, καθώς ένας επισκέπτης που έχει περιηγηθεί στο λόφο κατά την έξοδό του από την “πύλη”, μπορεί να δει την περίληψη και τη συνολική εικόνα του λόφου στο χώρο αυτό.

ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ (50τ.μ):

Ο χώρος αυτός υποστηρίζει το πλάτωμα που δημιουργείται στη στάθμη του μουσείου, καθώς μπορεί να δεχθεί τις δημόσιες ροές και τη δυναμική του μουσείου.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (60τ.μ):

Απαραίτητη θεωρείται η διοίκηση του πάρκου, συνεπώς η στέγαση των διοικητικών είναι απαραίτητη. Σε αυτόν το χώρο προστίθεται και η λειτουργία της ενημέρωσης του κοινού για τις δράσεις που μαβάνουν χώρα και τον τρόπο λειτουργίας του συνολικού πυρήνα της πρότασης.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΤΩΡΙΟ (60+60τ.μ):

Τα δύο αυτά κτήρια αναλαμβάνουν τη διδασκαλία και εκπαίδευση των παιδιών και επισκεπτών με παράμετρο τη φύση και την καλλιέργεια με τη βοήθεια του παιχνιδιού “Φ-Α-Μ”. Εντός αυτών των χώρων πραγματοποιείται το πιο θεωρητικό κομμάτι, ενώ ο βασικός κορμός της εκπαίδευσης πραγματοποιείται στην ύπαιθρο, δηλαδή στο πάρκο.

Τα κτήρια αυτά μοιάζουν να γεννώνται από το έδαφος.

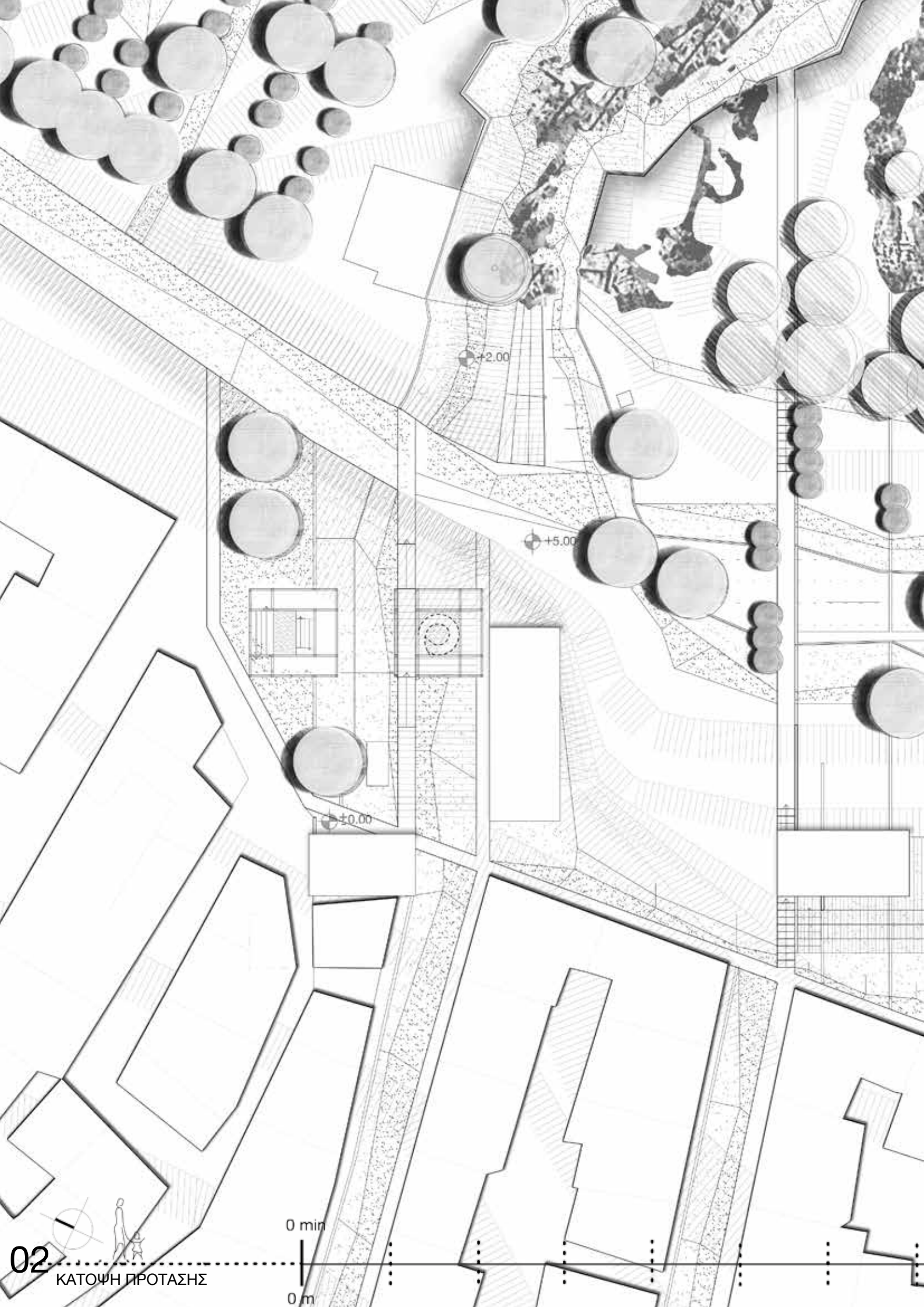
01

ΚΑΤΟΨΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

0 min

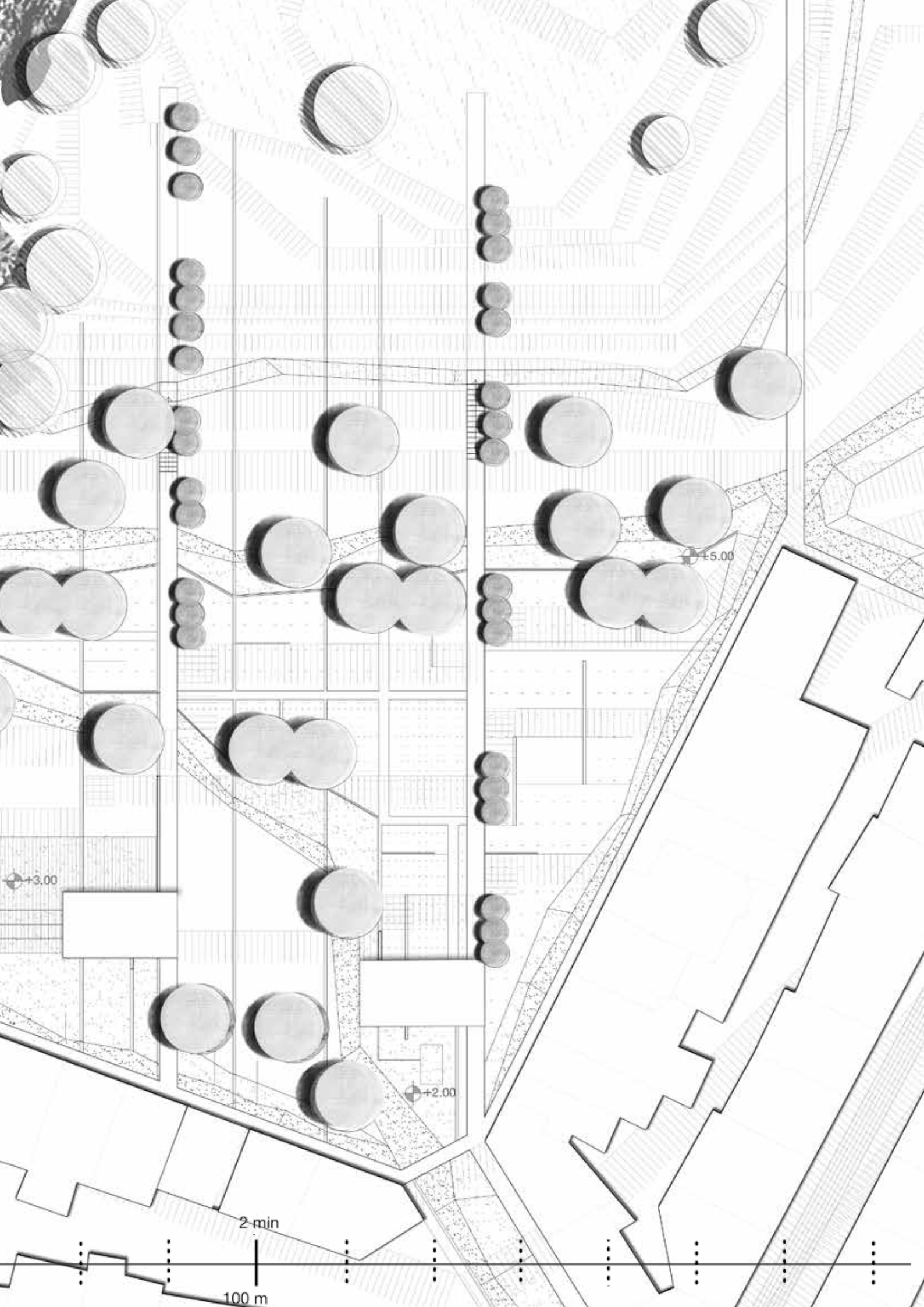
0 m

0 min

0 m

+0.00

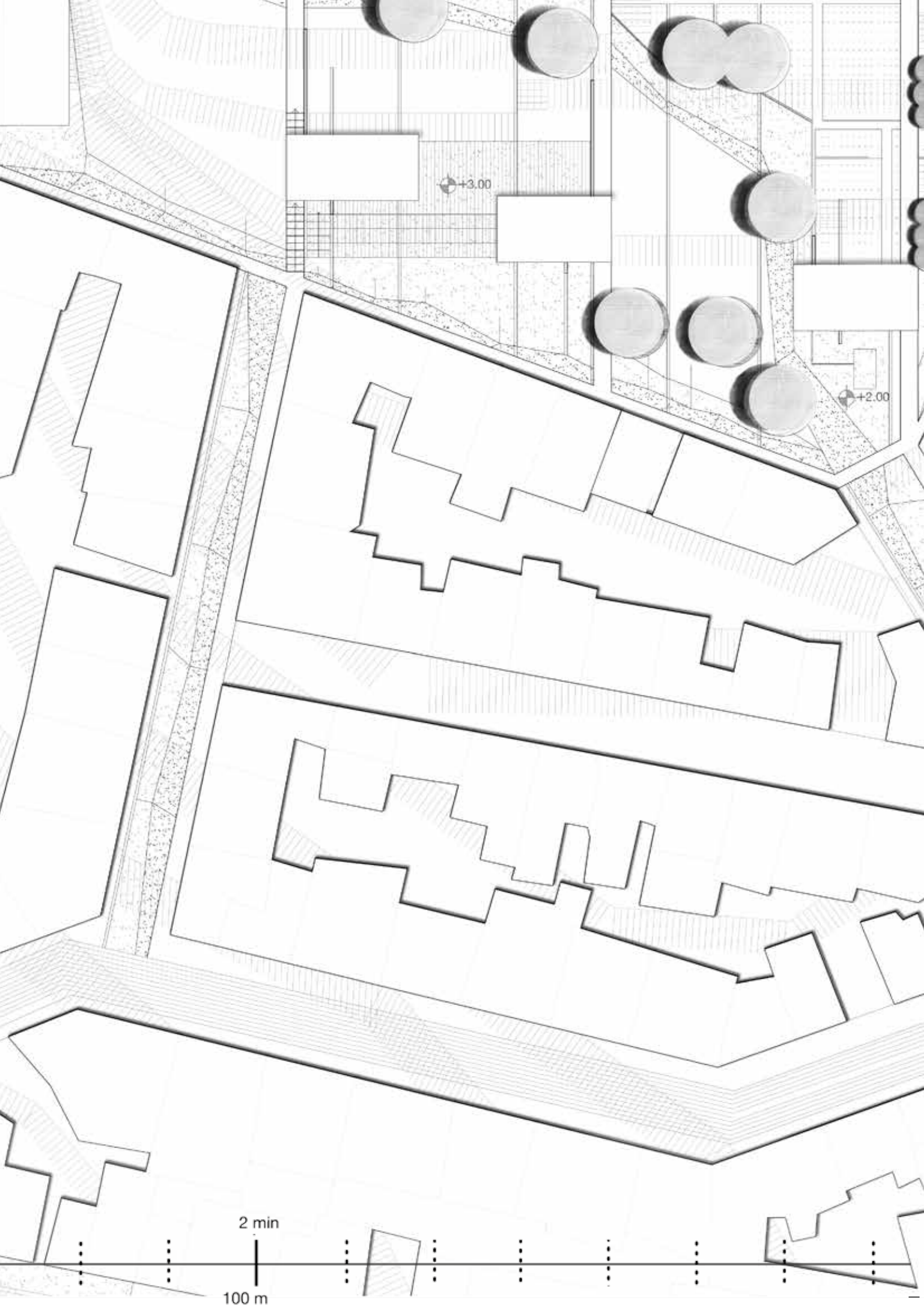
03

0 min

0 m

ΚΑΤΟΨΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Κολάμι_Roaceae

Παπαρούνα_Papaver

Ανεμώνη_Anemone coronaria

Καλέντουλα_Calendula officinalis

Χρυσάνθεμο_Chrysanthemum

Ασπρολούλουδο_Bellis perennis

Γεράνι_Geranium

Κυκλάμινο_Cyclamen graecum

Κολχικό μακρόφυλλο_Colchicum macrorhizum

Ίρις γερμανική_Iris germanica

Κισσός η έλιξ_Hedera helix

Προτεινόμενη φύτευση

κορβυθιά_Pistacia terebinthus

ισσοουτιά_Cercis siliquastrum

θύμα_Thymus vulgaris

φάκα_Phlomis fruticosa

ζάντα_Lavandula

όνη_Origanum vulgare

κι_Erica manipulliflora

αράγγι_Asparagus officinalis

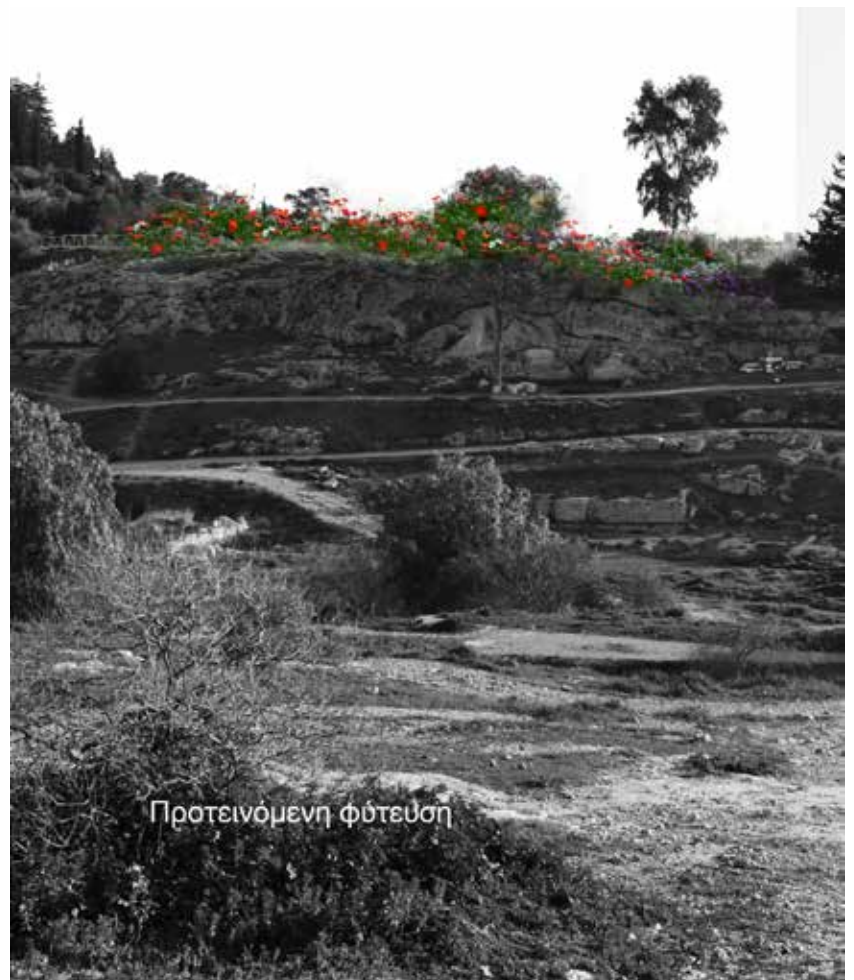
σανιά_Cistus creticus

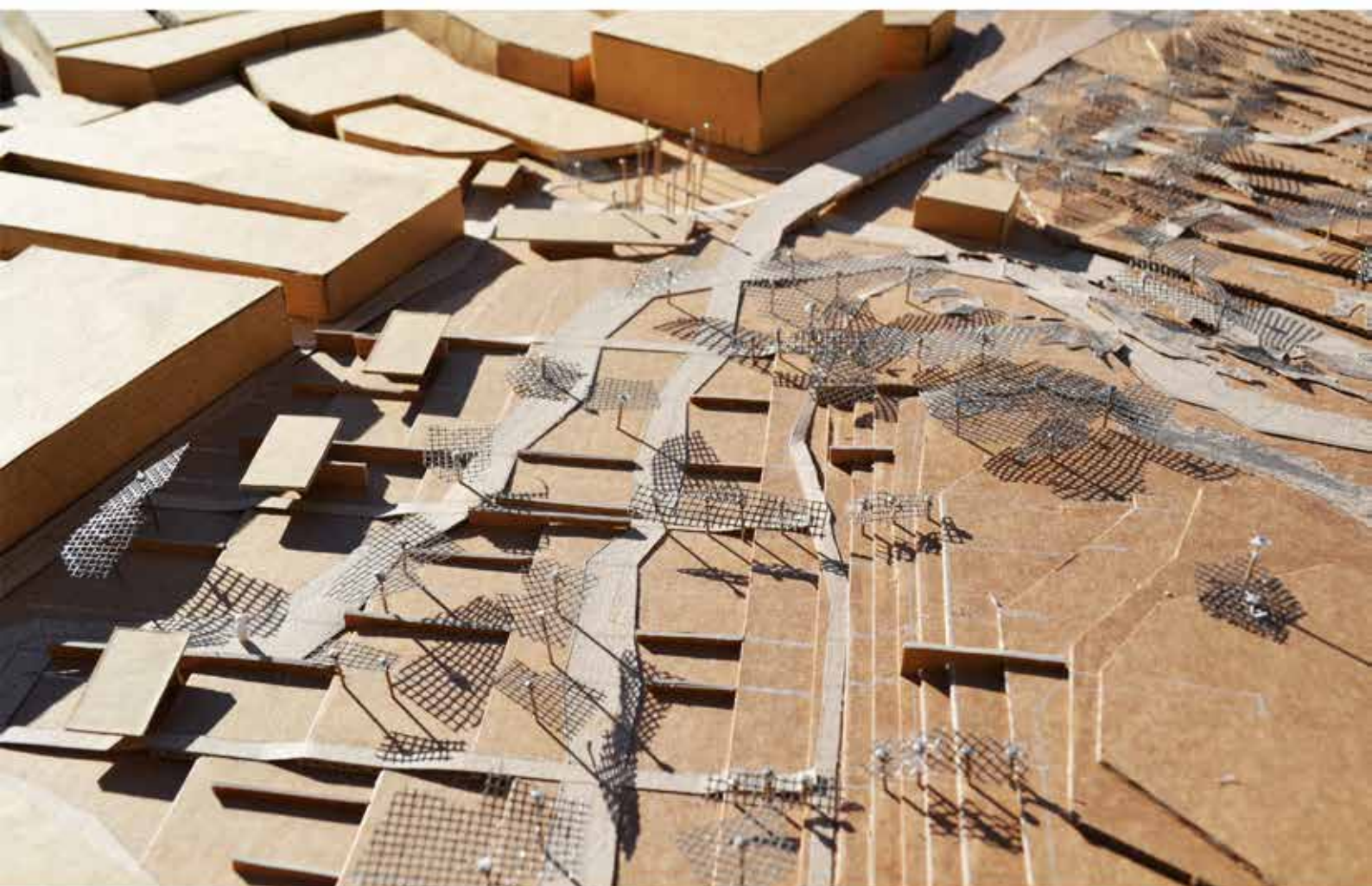
ώριο_Cichorium intybus

άρτο_Spartium junceum

Προτεινόμενη φύτευση

11_ Το ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ

Εξετάζοντας σε περισσότερο βάθος την ιδέα και τη μορφή της αρχιτεκτονικής πρότασης της διπλωματικής, καταλαβαίνει κάποιος ότι διαπραγματεύονται δύο βασικές ενότητες, ο υπαίθριος χώρος-τοπίο και η σύνθεση του παιχνιδιού. Όπως έχει προαναφερθεί, η διπλωματική στοχεύει στην ανάπλαση αυτής της περιοχής με σεβασμό στο τοπίο, ένταξη στο υπάρχον περιβάλλον του λόφου και εγκαθίδρυση του παιχνιδιού, το οποίο αποσκοπεί στην επανανοηματοδότηση της ιστορίας και της φύσης του λόφου.

Αρχικά, ως εργαλείο χρησιμοποιείται η δημιουργία πεζοδρόμων, των οποίων η υλικότητα και υποδομή αναλύεται σε προγενέστερα κεφάλαια. Ο στόχος των διαδρομών αυτών είναι να κατηγοριοποιήσουν τη λειτουργία και τη σημασία τους ανάλογα με τα σημεία επισκεψιμότητάς τους και των δυνατοτήτων. Για παράδειγμα, ο πιο “σημαντικός” πεζόδρομος είναι ο πιο πλατύς από όλους τους υπολοίπους και θεωρείται ο δρόμος που συνοδεύει την αρχαία οδό Κοίλης. Η ένταξη αυτών των νέων διαδρομών στην περιοχή πραγματοποιείται αφενός με τη μορφή τους, η οποία είναι δυναμική, γραμμική και συνομιλεί τις καμπύλες του λόφου, και αφετέρου με την υλικότητά της, διότι αποπνέει ένα φυσικό αποτέλεσμα, το οποίο δε διαταράσσει το πνεύμα του λόφου και προσφέρει την αίσθηση πως βρισκόταν εκεί από πριν, καθώς τα ίδια τα υλικά έχουν φυσική χροιά και δημιουργούν ένα θερμό περιβάλλον, που δεν προκαλεί στον περιπατητή δυσφορία από ανεπιθύμητες αντανakλάσεις, συνθήκες κλπ. Ακόμη, ο σχεδιασμός των διαδρομών αυτών δεν έχει αυτοσκοπό την ύπαρξη των μονοπατιών αποκλειστικά, αλλά σχεδιάζεται μαζί με τις φυτεύσεις και τα καθιστικά, δημιουργώντας ένα μικροκλίμα λεπτομέρειας και ευχάριστου περιβάλλοντος, το οποίο δημιουργεί τις συνθήκες του καθίσματος, της οικειοποίησης με το χώρο, της ενημέρωσης για το τι αντικρύζει κάποιος, αλλά και της αντιστικτικής σχέσης με τις αρχαιότητες και την αρχαία κατοίκηση του λόφου. Τα μονπάτια αυτά είναι διαδρομές παιχνιδιού και περιήγησης, από τις οποίες εξέρχεται ο καθένας γεμάτος με πληροφορίες και αισθανόμενος μία λύτρωση, η οποία επιτυγχάνεται με τη συνολική θεώρηση του λόφου.

Δεύτερο εργαλείο στην ανάπλαση της συγκεκριμένης περιοχής της πρότασης αποτελεί η διαχείριση της πρώην ύπαρξης ενός θεάτρου στο χώρο, του θεάτρου Μπαστιά. Η διπλωματική αυτή θεωρεί ιδιαίτερος σημαντική αυτήν την επέμβαση, αν και επρόκειτο για μία μεγακατασκευή εκτός κλίμακας και εκτός επιτρεπτής ζώνης. Όμως, η πράξη αυτή εγκρύπτει μία θεωρία και μία ιστορία μέσα της για το τι ήταν οι λόφοι για την Αθήνα, πώς μεταχειριζόντουσαν και πώς χρησιμοποιούνταν. Η πράξη αυτή αποτελεί τη γενέτειρα της χάραξης της πρότασης, ακθώς υπακούει στο περίγραμμα του θεάτρου και συγκεκριμένα στο ίχνος που άφησε στην περιοχή των αρχαιοτήτων. Η καμπυλοειδής μορφή του θεάτρου δανείζεται από τη διπλωματική και μετατρέπεται σε οδηγό, ο οποίος υποδεικνύει πώς θα φυτευθεί η περιοχή ή ακόμη και πού θα τοποθετηθούν συγκεκριμένες δραστηριότητες της πρότασης. Με πολύ συγκεκριμένη μελέτη επιχειρείται το “πάντρεμα” των διαδρομών και των χαράξεων της ανάπλασης, καθώς το τελικό αποτέλεσμα είναι επιθυμητό να αποπνέει ήπιες χειρονομίες και σεβασμό στο τοπίο. Στόχος είναι, επίσης, η συνύπαρξη αυτής της καμπύλης με τις αρχαιότητες, τις οποίες καταπατά.

Αυτό πραγματοποιείται με το τρίτο εργαλείο, που είναι το παιχνίδι. Το παιχνίδι αναλαμβάνει να αποτελέσει το συνδετικό κρίκο όλων των παραπάνω και να συσχετίσει αρχαιότητες, τοπίο και ανθρωπογενή δραστηριότητα, με στόχο την επανανοηματοδότηση της “χαμένης” ή “παραμελημένης” ιστορίας. Έτσι, επιλέγεται να στηθούν στα δύο άκρα της καμπύλης δύο περιοχές παιχνιδιού, οι οποίες λόγω της καμπύλης μορφής τους αποπνέουν την επιθυμητή ελευθερία του τοπίου και ότι η κατάσταση αυτή μπορεί να διοχετευθεί ελεύθερα στο λόφο προς κάθε κατεύθυνση. Ο καθένας, μέσω της διαδικασίας του παιχνιδιού, καθίσταται ικανός να αντιληφθεί τη χαμένη ιστορία και να εκπληρώσει το στόχο της επανανοηματοδότησης. Για παράδειγμα το πρώτο παιχνίδι αφορά σε παιχνίδι ισορροπίας, ισορροπία τόσο με τις έννοιες της φυσικής και του σώματος, όσο και με νοηματικό βάθος, εφόσον η ισορροπία πάνω σε ένα όριο ενδυναμώνει την ένταση και την ύπαρξη του ορίου αυτού και επιτρέπει στον παίκτη να αποκτήσει μία πιο βιωματική εμπειρία με το χώρο και να σταθεί στο όριο του τώρα και του τότε ή του σύγχρονου και του αρχαίου.

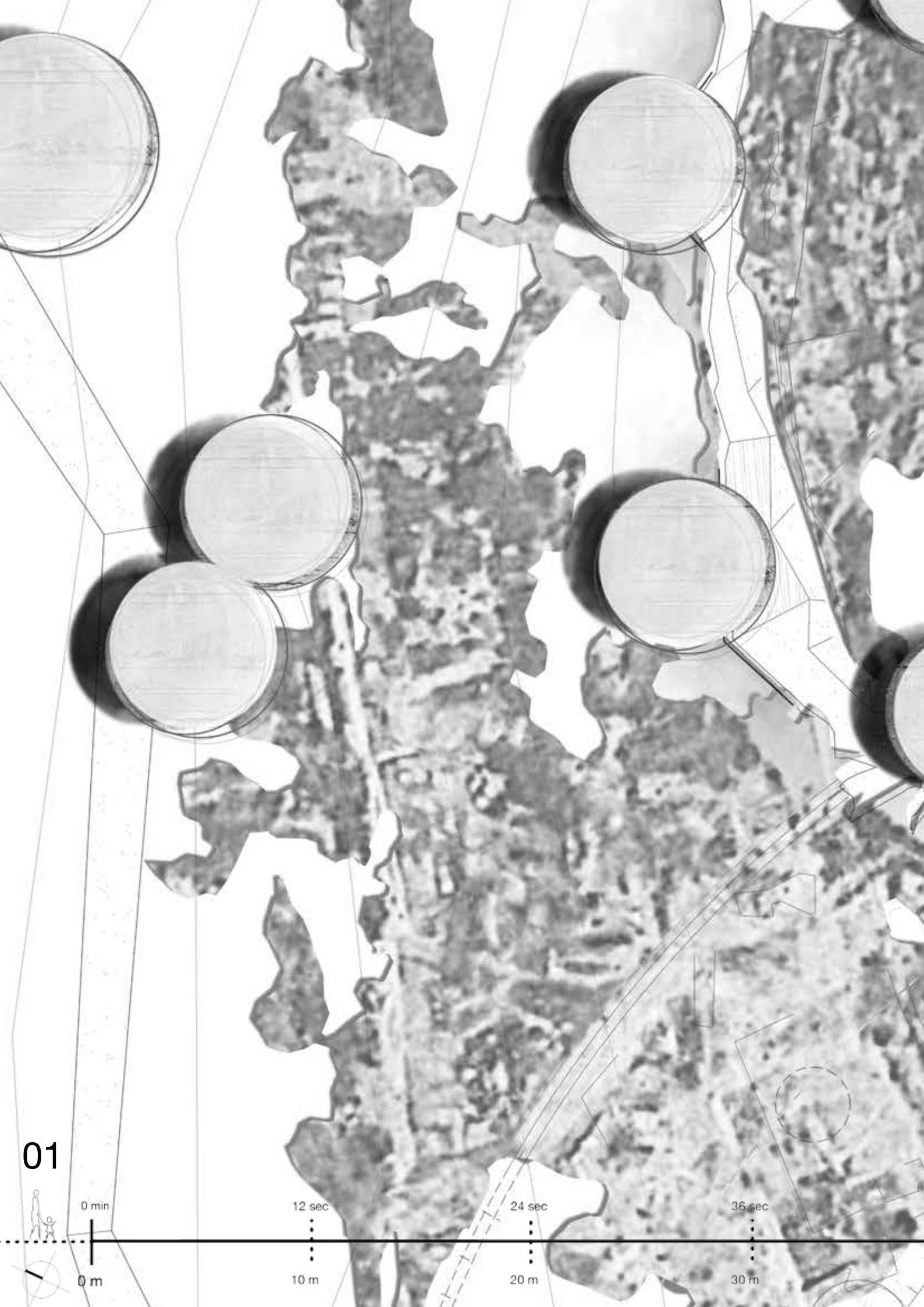

01

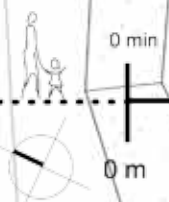
02

03

0 m 1 m 2 m 3 m 100 m

01

12 sec

10 m

24 sec

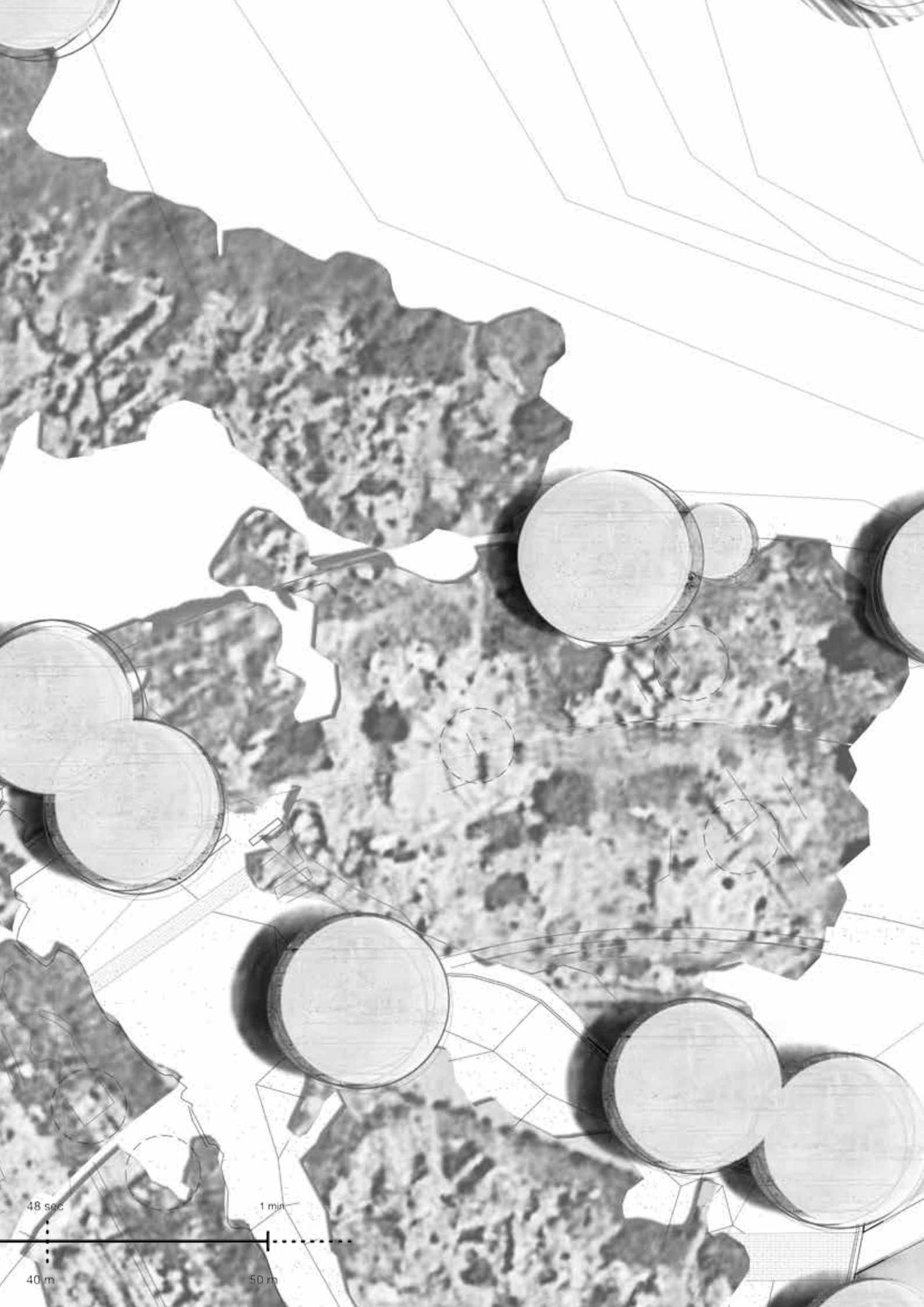

20 m

36 sec

30 m

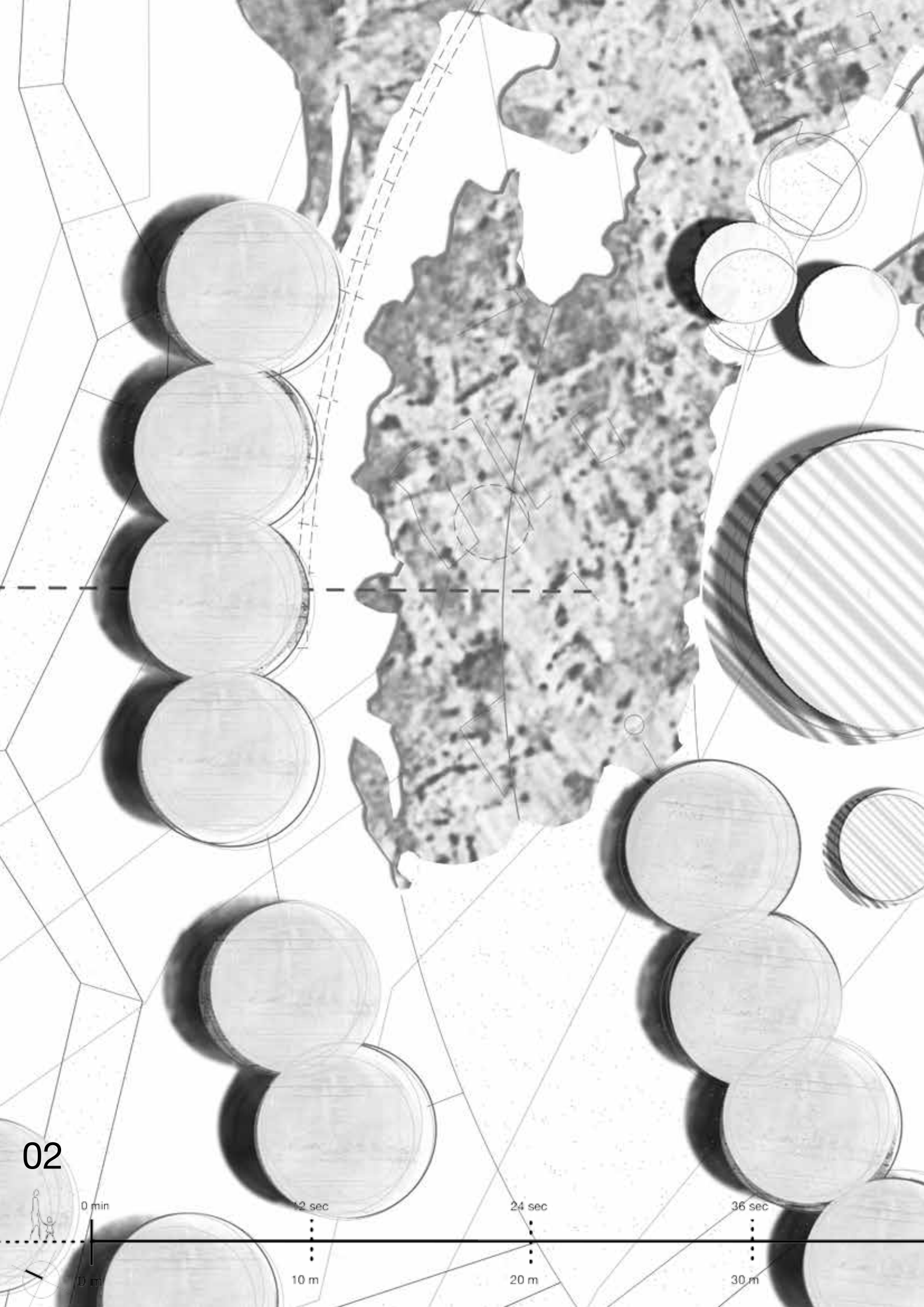

48 sec

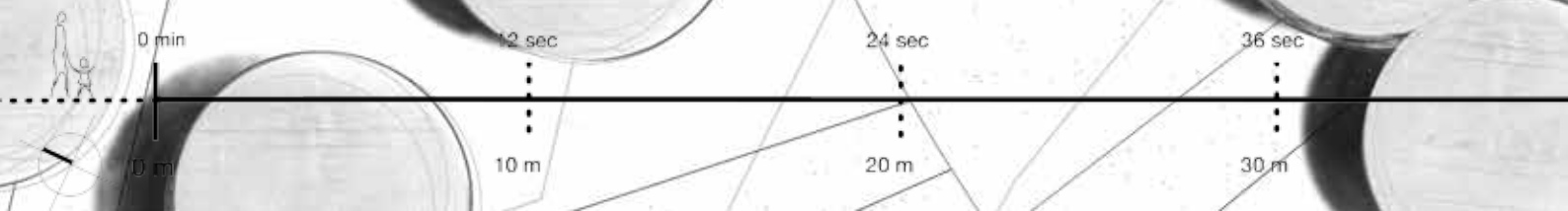
1 min

40 m

50 m

02

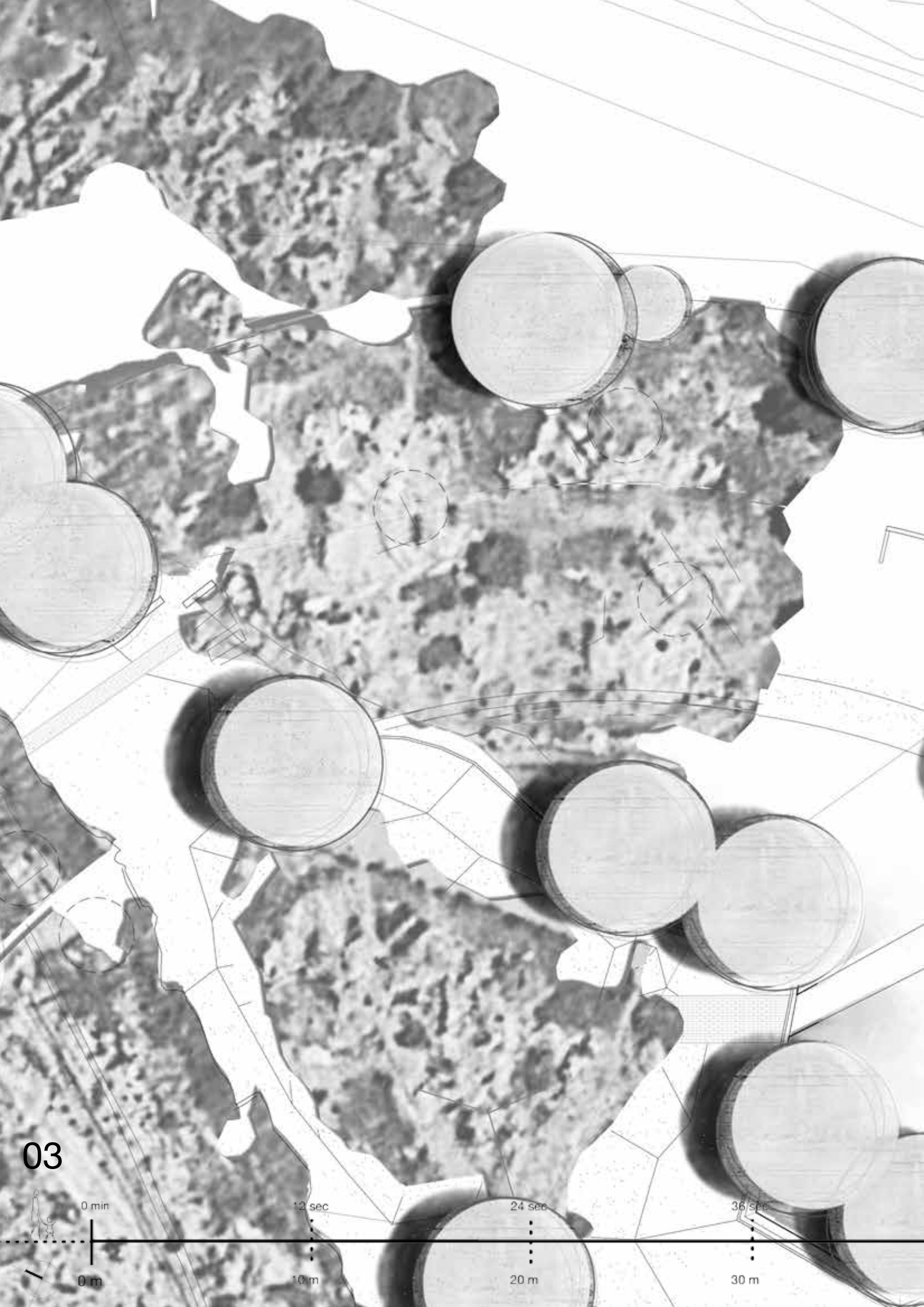

48 sec

1 min

40 m

50 m

03

48 sec

1 min

40 m

50 m

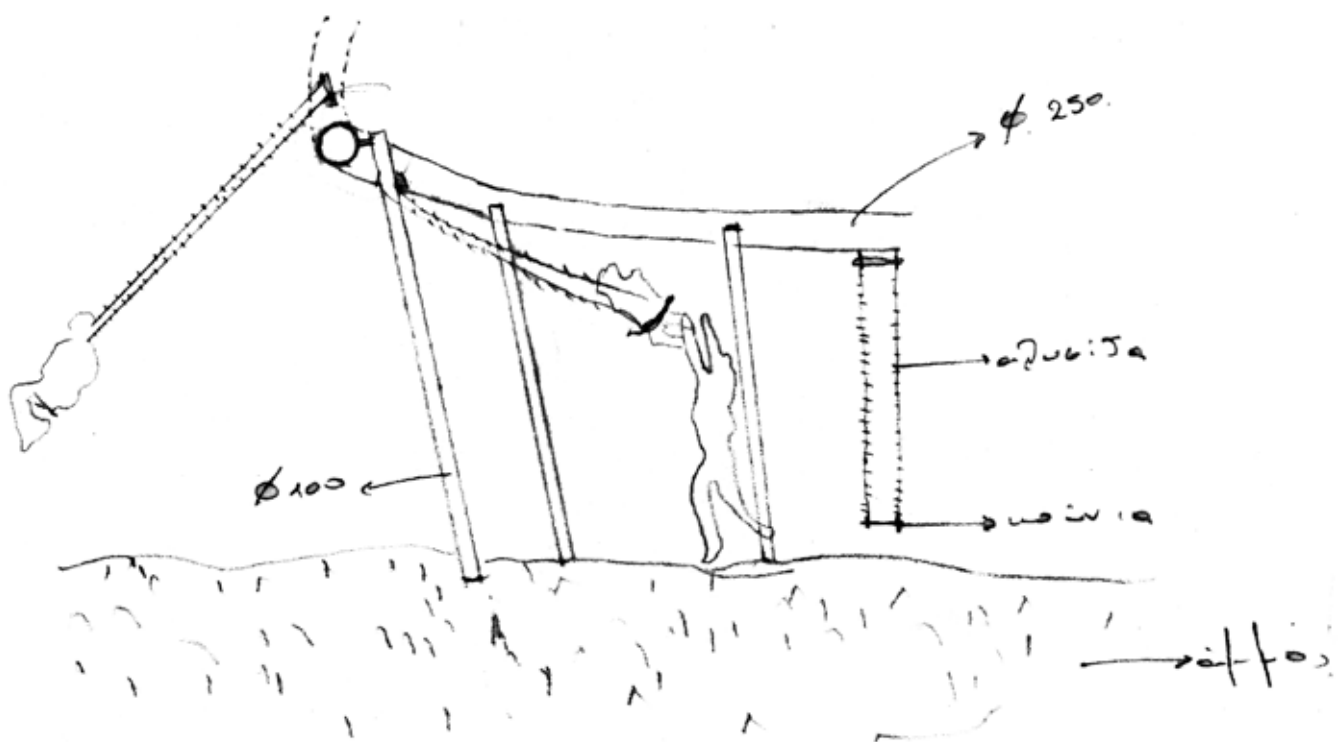
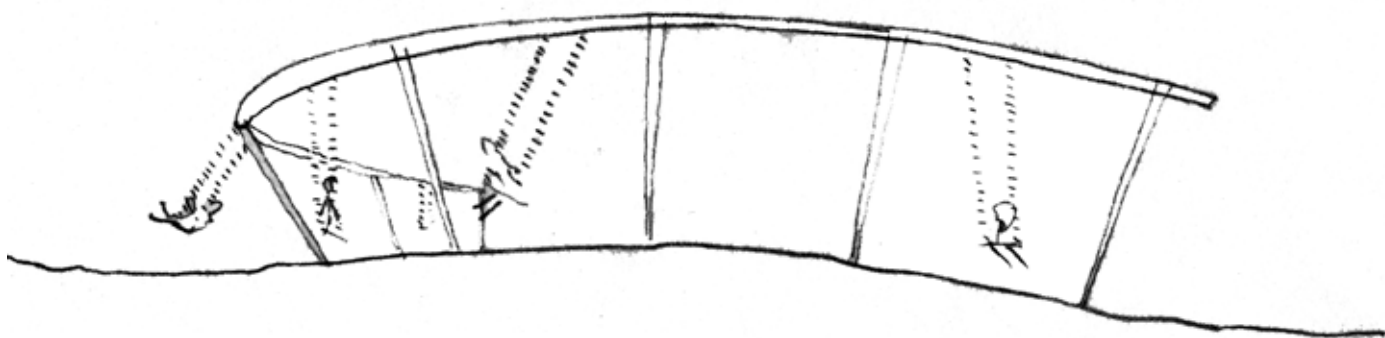

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

ανάμεσα στο τώρα και το παρελθόν
ανάμεσα στο φυσικό και τεχνητό
ανάμεσα στο μαλακό και σκληρό
ανάμεσα στη λήθη και την επανανοηματοδότηση
ανάμεσα στο παιχνίδι και την πραγματική ζωή
ανάμεσα στην κίνηση και τη στάση
ανάμεσα στο καμπύλο και το γραμμικό
ανάμεσα στο παίζω και μαθαίνω

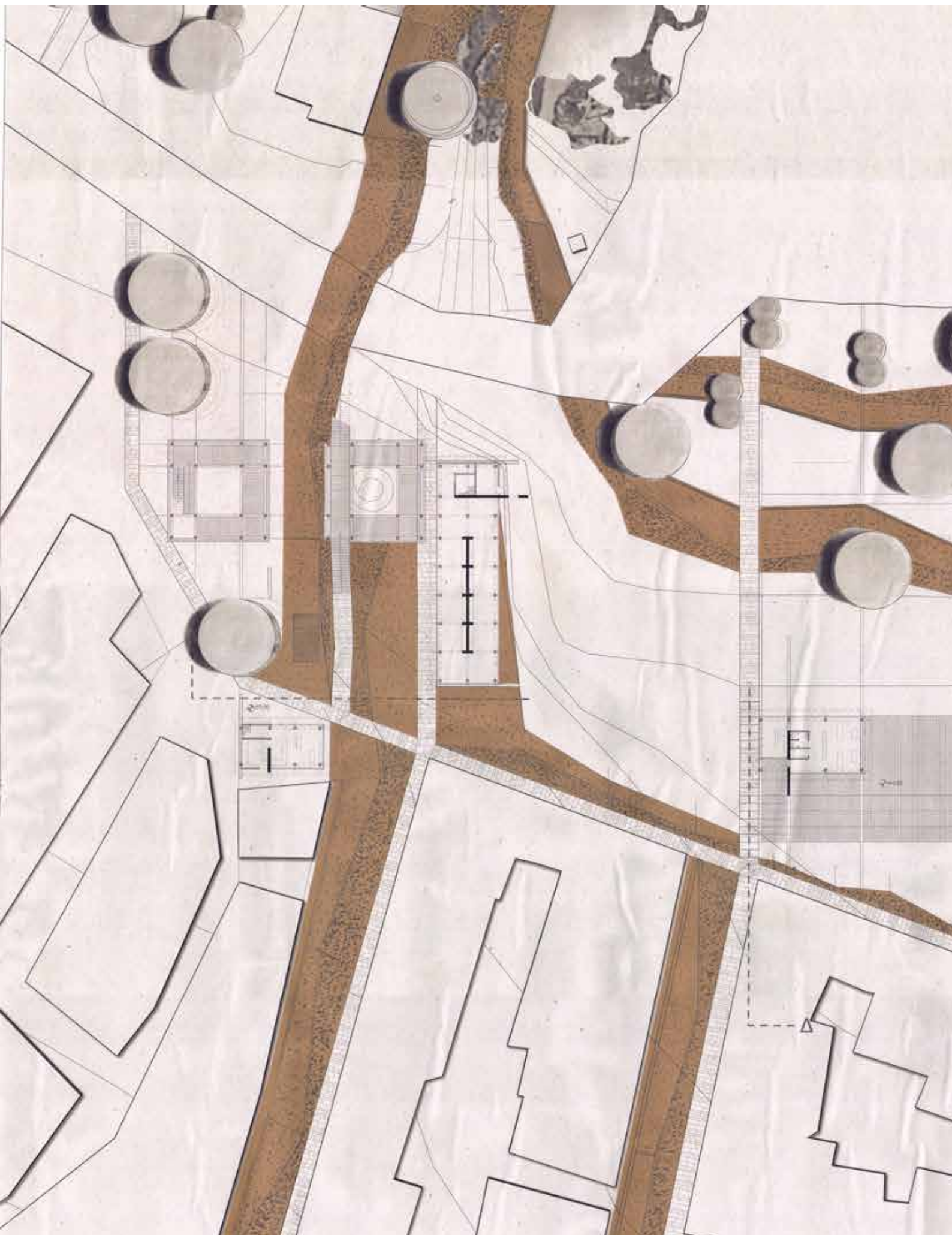

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΙΩΡΗΣΗΣ

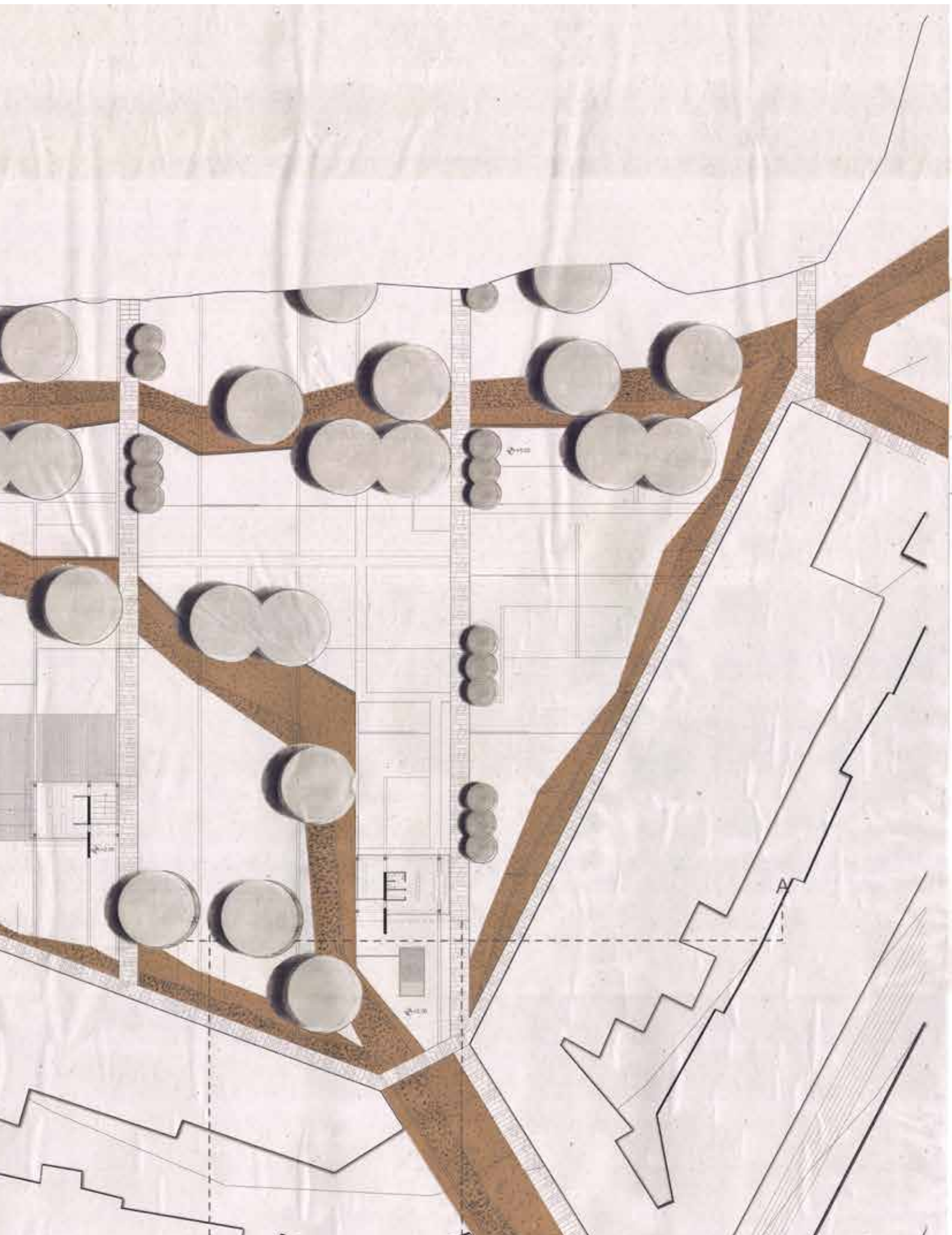
- αιώρηση πάνω από τα αρχαία
- αιώρηση πάνω από το παρελθόν
- αιώρηση πάνω από το πολύ σύγχρονο παρελθόν
- αιώρηση πάνω από τη λήθη
- αιώρηση σε φυσικό περιβάλλον
- αιώρηση ες αεί
- αιώρηση ατενίζοντας το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον
- αιώρηση για τη φύση, άθληση, μάθηση

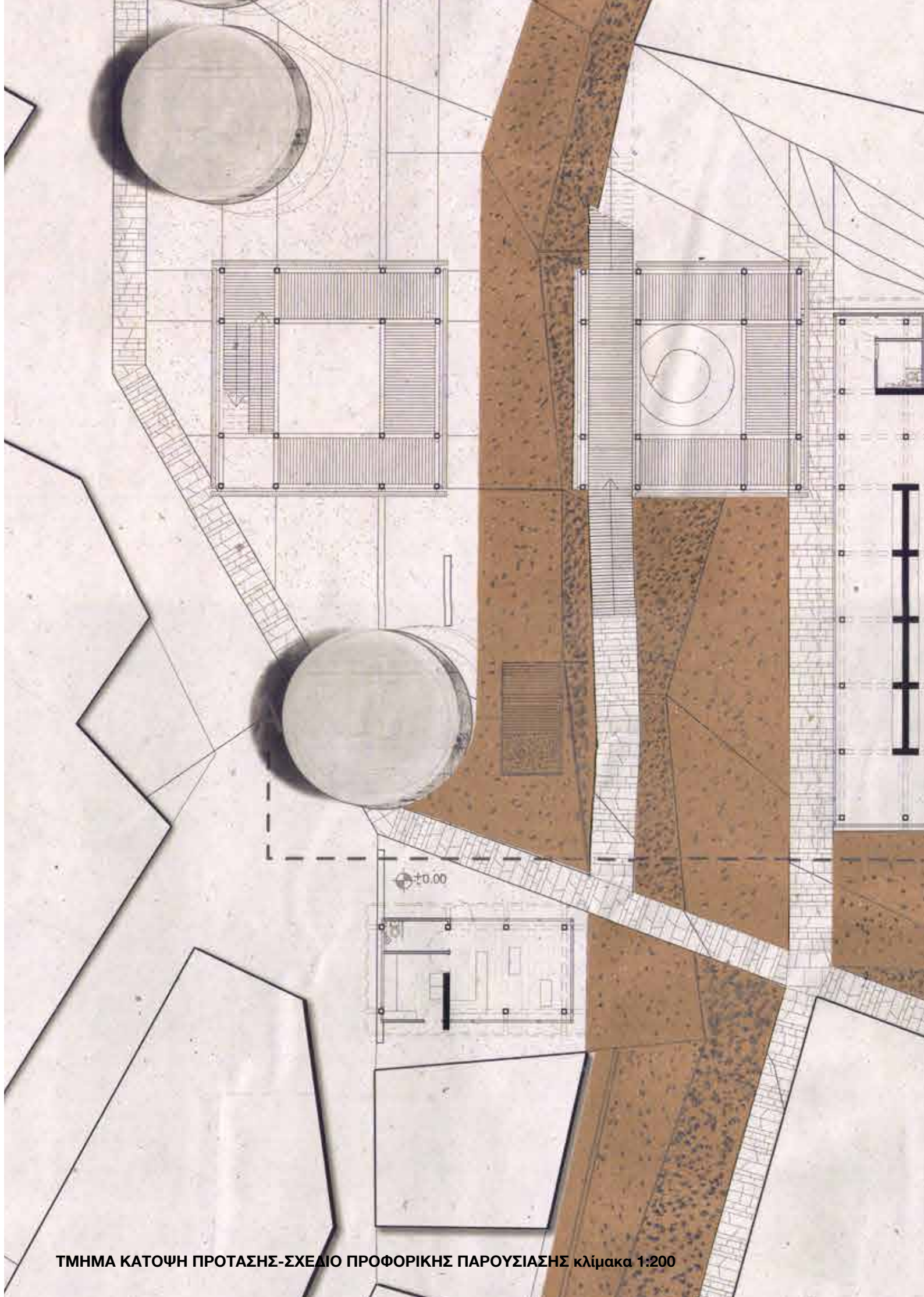

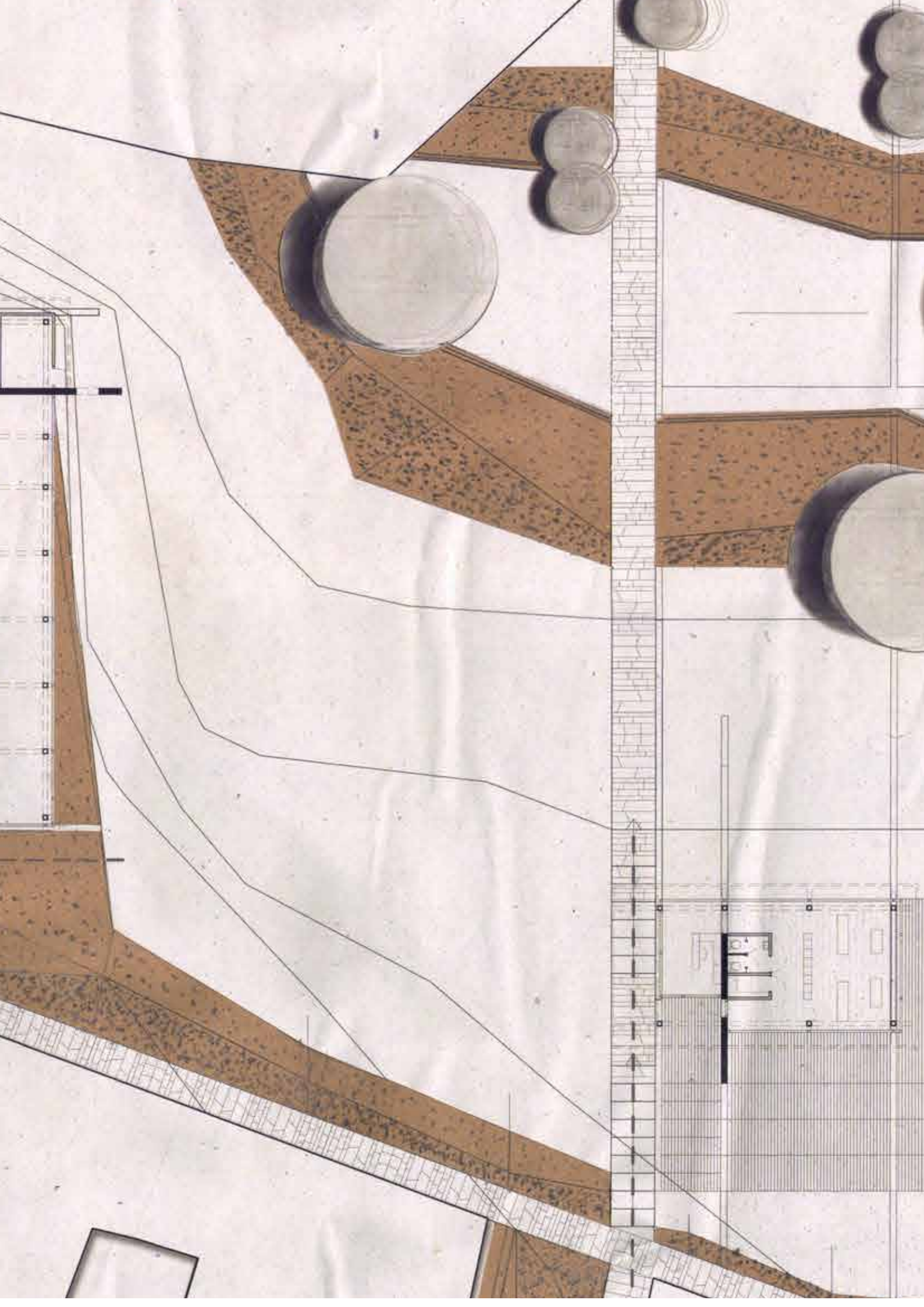

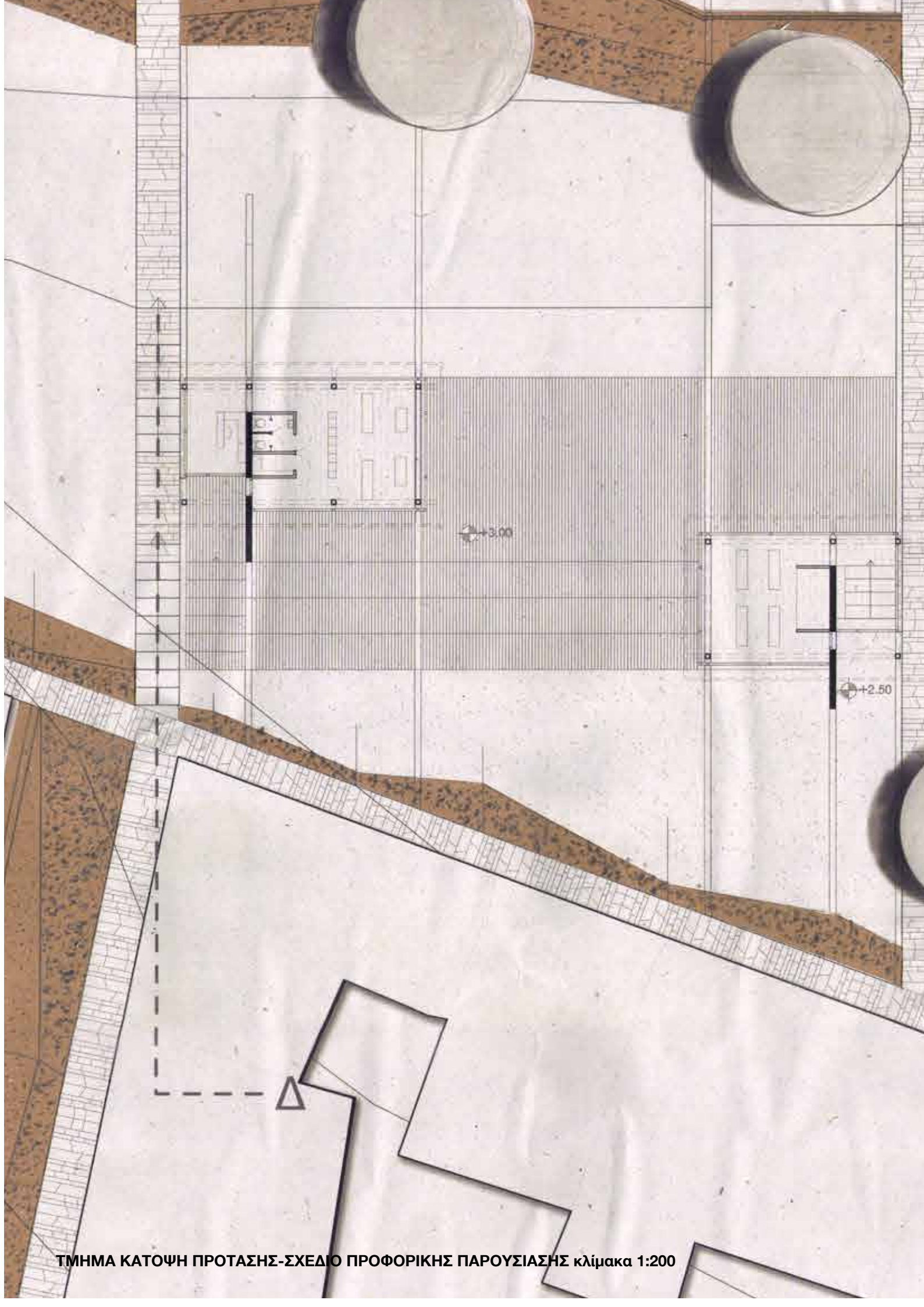
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΟΨΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ-ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

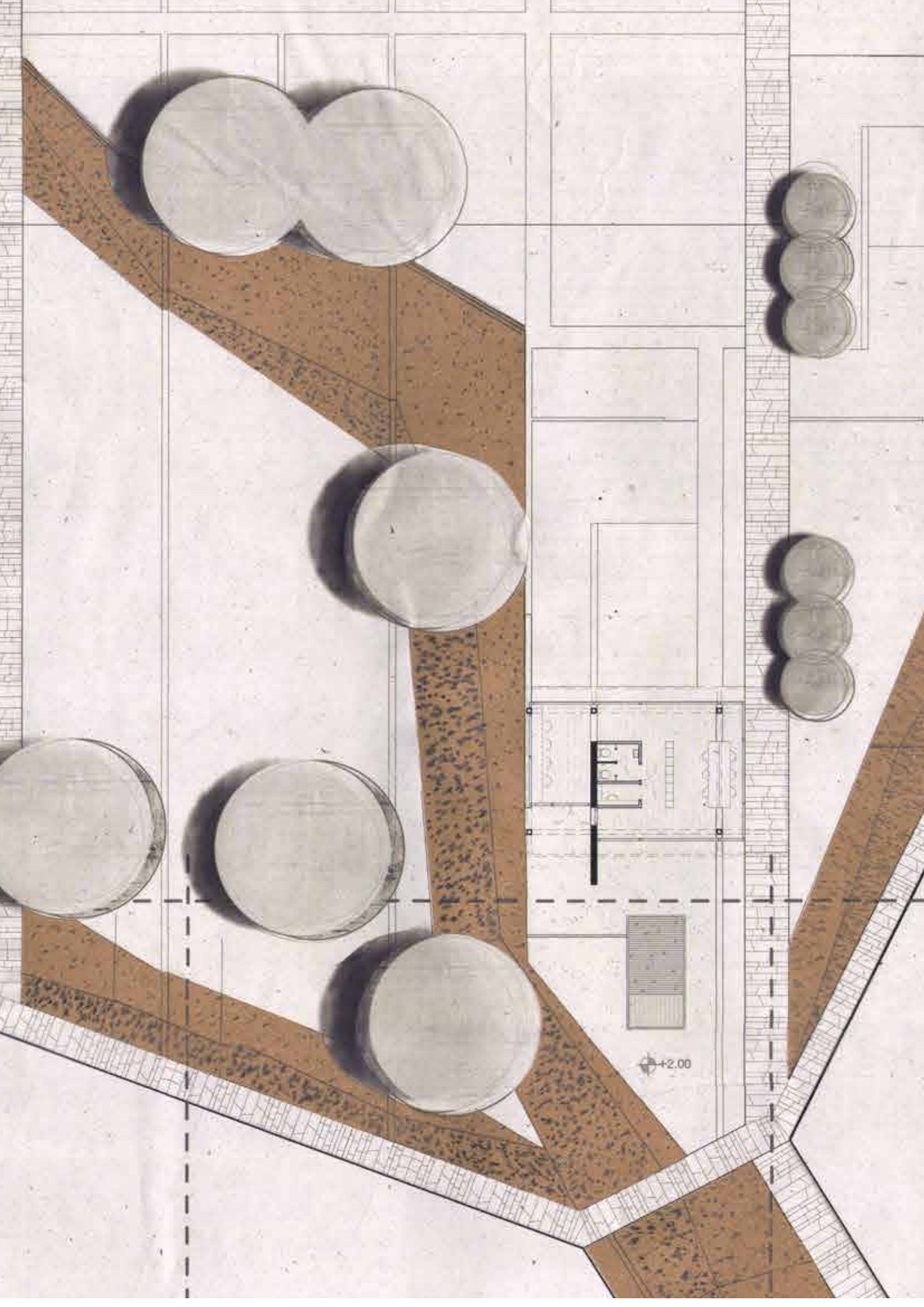

ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΟΨΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ-ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ κλίμακα 1:200

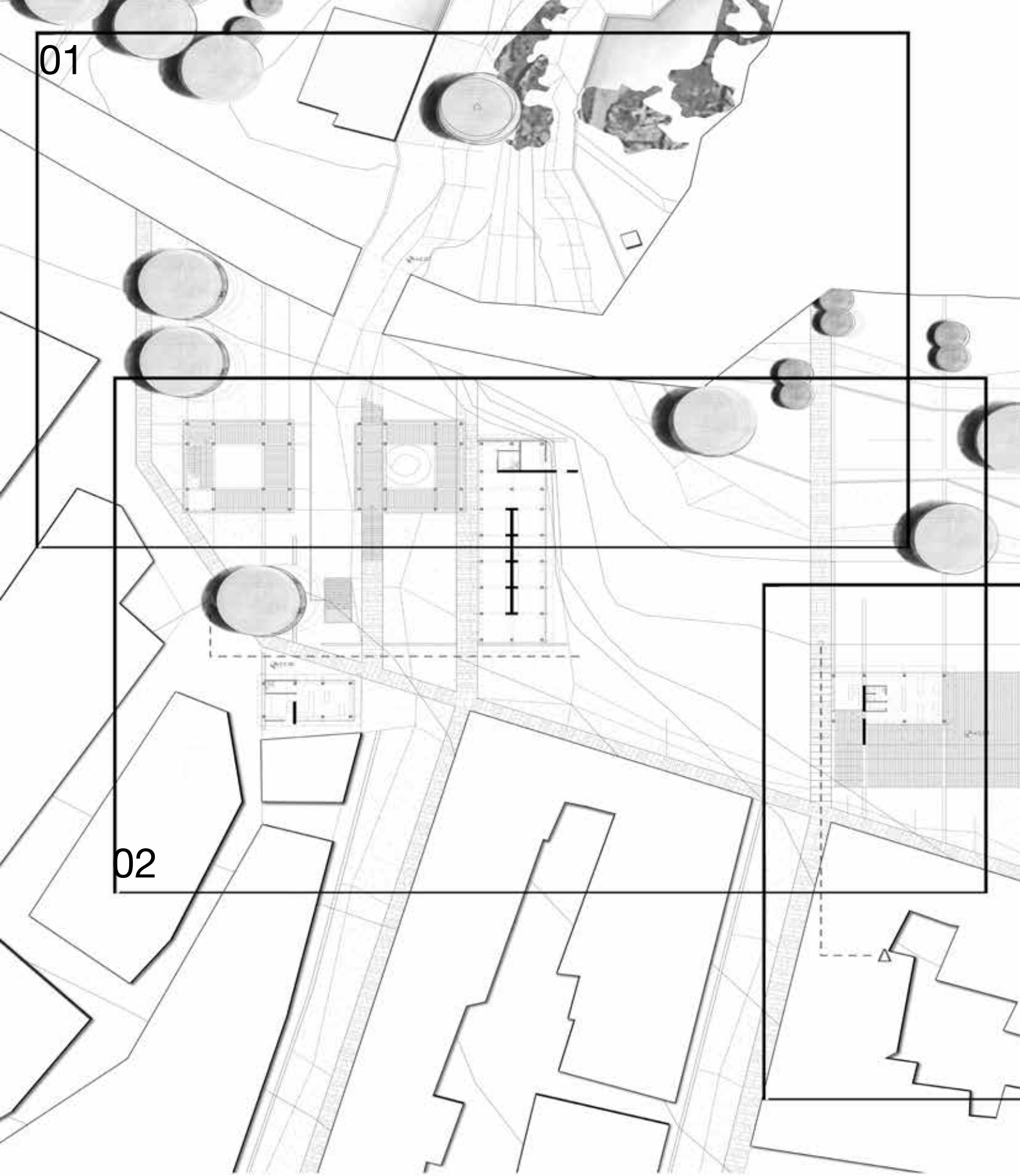

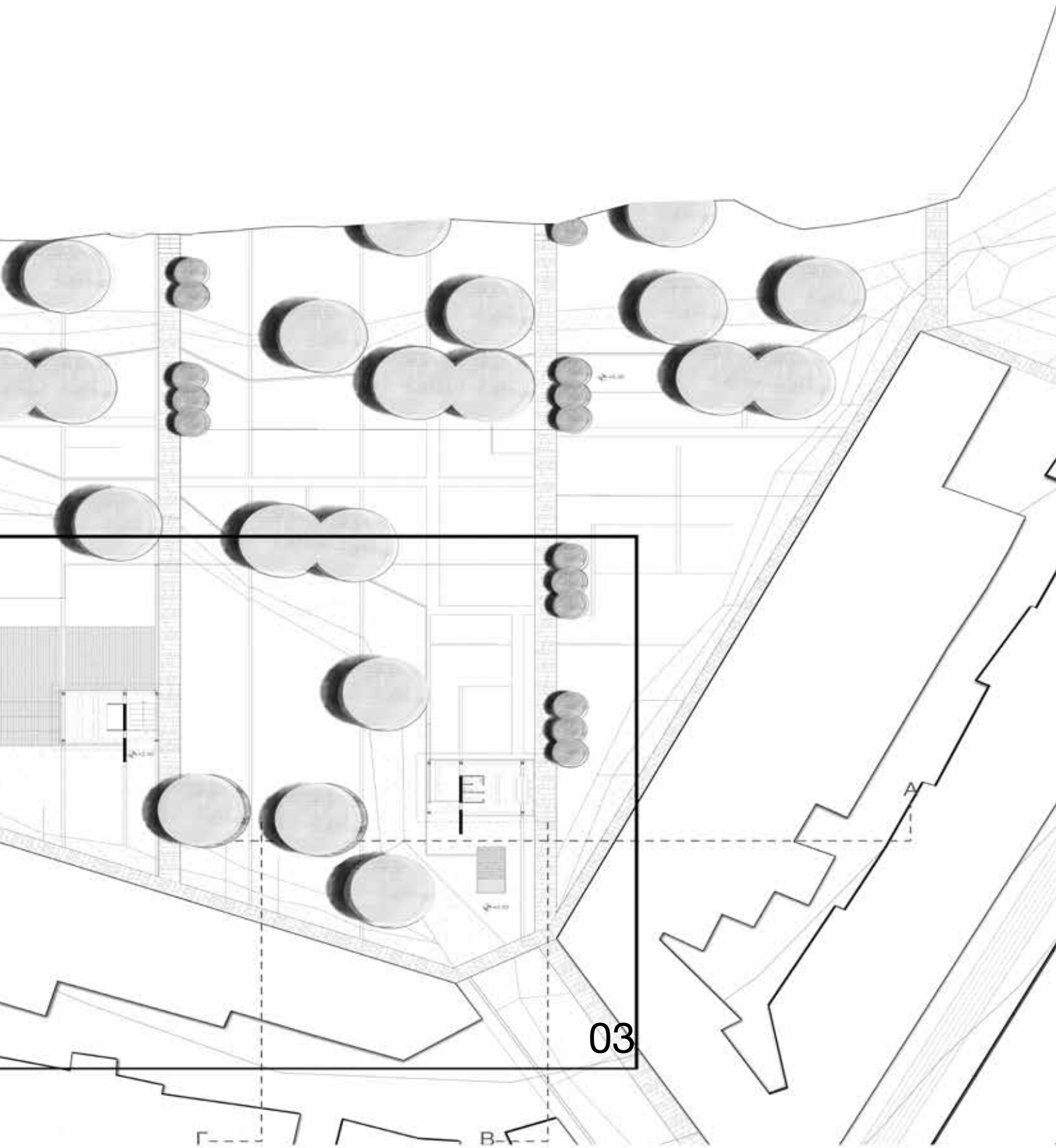

01

02

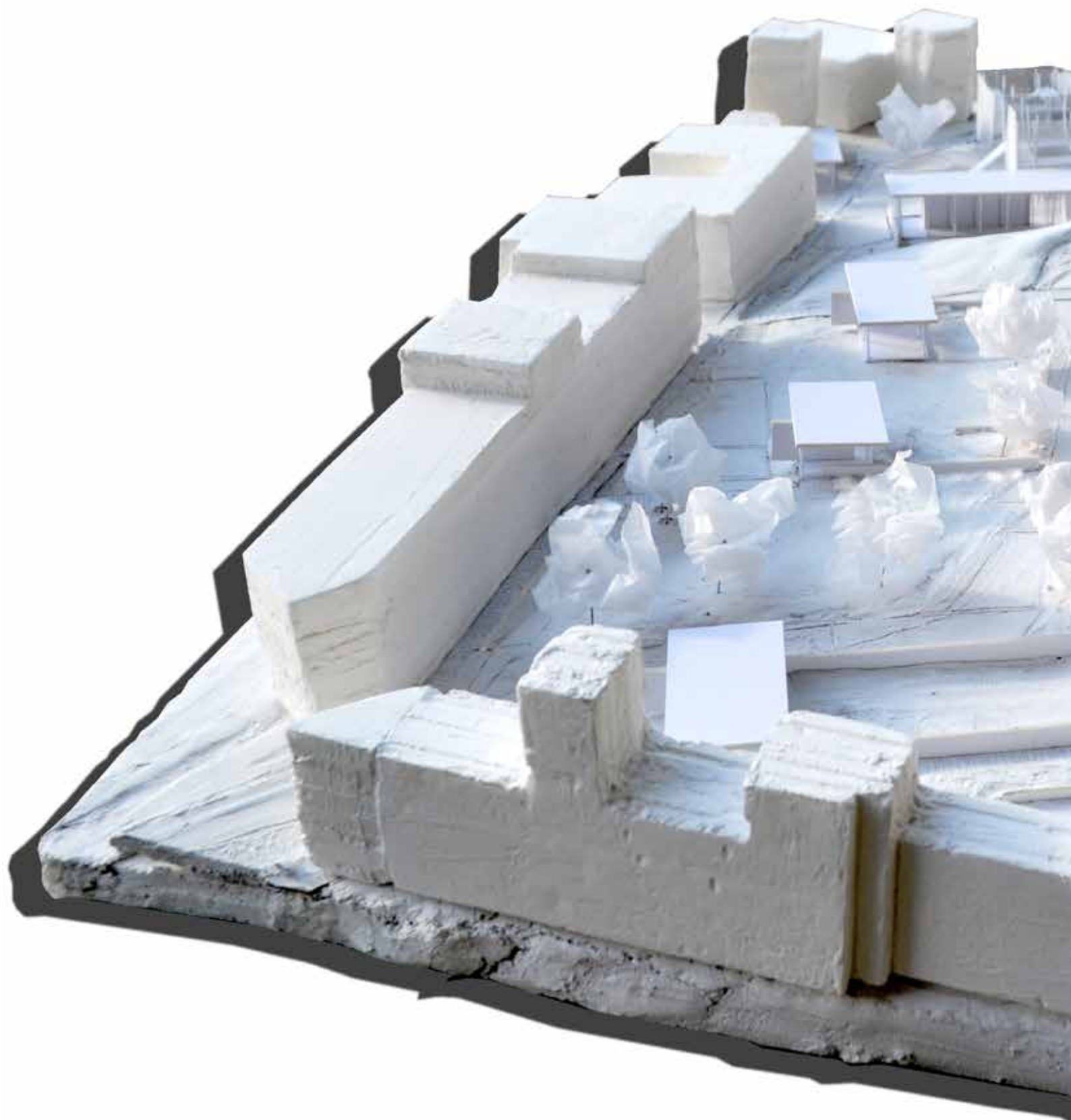

κατοψη ισογείου

2 min
100 m

3 min

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΙΟΥ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΛΟΦΟΥ

Στα πλαίσια απαλοιφής αυστηρών ορίων και περιγραμμάτων, με στόχο την αλληλοδιείσδυση και αλληλοσυσχέτιση των περιοχών μεταξύ τους, συντίθενται τα εξής:

- Ενιαίος χώρος διαχείρισης και σύνθεσης, όχι αποσπασματικές και ασύνδετες παρεμβάσεις
- Συρραφή λόφου και πόλης με γραμμικά παράλληλα λίθινα μονοπάτια, τα οποία είναι κάθετα στις υψομετρικές καμπύλες του λόφου και αναλαμβάνουν να προετοιμάσουν και να προσαρμόσουν τις όψεις των κατοικιών, που περιβάλλουν το πάρκο, όπως και τη ζωή της πόλης στο περιβάλλον και τη λογική της σύνθεσης.
- Μετατροπή περιφερειακού Φιλοπάππου σε ένα δρόμο πεζού, που κάνει ομαλή την είσοδο και έξοδο από το λόφο και δημιουργεί ένα λειτουργικό αγκάλιασμα του λόφου, που σταδιακά φέρει σε επαφή με την πόλη.
- Οι κινήσεις των πεζών διατηρούν το χαρακτήρα και την υλικότητα, που έχει προαναφερθεί.
- Δημιουργία πάρκου καλλιέργειών και κέντρου εκπαίδευσης με βάση τη “φύση-άθληση-μάθηση”.
- Οι χρήσεις τοποθετούνται σε εγγύτητα με τα υφιστάμενα οικοδομικά τετράγωνα, έτσι ώστε να παραλάβουν τον επισκέπτη από τον αυστηρό ρυθμό της πόλης και να τον οδηγήσουν σταδιακά προς την ηρεμία της καρδιάς του φυσικού περιβάλλοντος του λόφου και, αντίστροφα, να παραλάβουν τον περιπατητή ενός ιστορικά φορτισμένου περιβάλλοντος και να τον διοχετεύσουν σταδιακά στο επίπεδο της πόλης για να συνεχίσει τις δραστηριότητές του.
- Η συρραφή πόλης και λόφου (λίθινα μονοπάτια) κατακυλούν από το λόφο παρασύροντας μαζί τους πιο σκληρά υλικά, όπως το σκυρόδεμα, με τη μορφή γραμμικού κατακόρυφου στοιχείου, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένας ρυθμός/κάνναβος, αλλά και να ενταθεί η τάση χωρικής συρραφής και σύνδεσης.
- Τα τοιχεία αυτά μπορούν να δημιουργήσουν στηθαία αναρρίχησης, καθιστικά, στηρίγματα επιγραφών, συγκράτηση χώματος καλλιέργειών, αλλά και να δημιουργήσουν τις βάσεις, ώστε να υψωθούν στηρίζοντας τα κτήρια της πρότασης.
- Τα κτήρια αυτά μοιάζουν να αναδύονται από το έδαφος και η στέγασή τους αφορά σε πλάκες, που δεν περιορίζονται στο περίγραμμα της κάτοψης του χώρου, αλλά δίνει την αίσθηση διαφυγής, καθώς σπάει τα όρια και έχει την τάση να επεκταθεί.
- Τα κτήρια αυτά δημιουργούν ακόμη σχέσεις μεταξύ τους και με το πάρκο και, επίσης, τα γυάλινα πετάσματά τους διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ τους και την εν δυνάμει συνένωση του μέσα και του έξω.
- Οι συνεργασίες των κτηρίων είναι κυρίως ανά δύο, όπως για παράδειγμα το μουσείο με το αναψυκτήριο, το φυτώριο με την εκπαίδευση και η διοίκηση με το σύνολο του πάρκου.
- Το παιχνίδι πραγματοποιείται εντός και εκτός των κτηρίων, καθώς και κάτω και πάνω όσον αφορά στις στάθμες των δύο πλατωμάτων.
- Βασικό στοιχείο στη σύνθεση των πλατωμάτων αποτελεί η τομή και η φύση του εδάφους, καθώς δημιουργείται ένα έντονο κατέβασμα του βράχου, το οποίο επιβεβαιώνεται και από τις υψομετρικές καμπύλες και επιλέγεται να αναδειχθεί με τη βοήθεια του μουσείου.

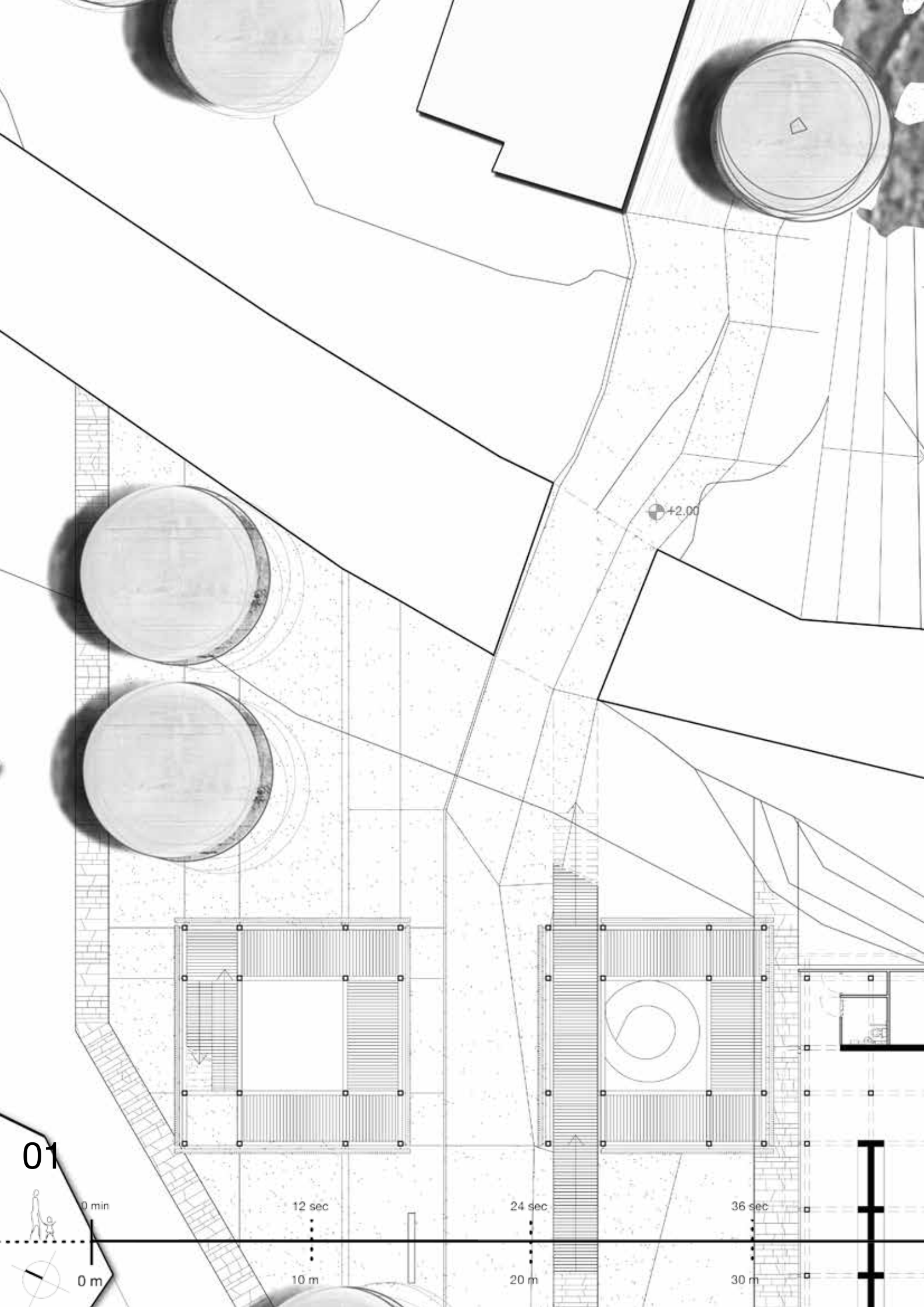
- Η φύτευση και οι καλλιέργειες συνεχίζουν να βοηθούν τους στόχους της διπλωματικής, καθώς υπακούν στους κανόνες και στον κάρναβο της συρραφής.

- Ο πεζόδρομος της Κοίλης στην απόληξή του διακλαδίζεται. Το ένα τμήμα διατρέχει τη διαγώνιο του πλατώματος των καλλιεργειών, κατευθυνόμενο προς τον ιστό της πόλης με διαφυγή το λόφο της Σικελίας, και το άλλο εξέρχεται από χαμηλότερη στάθμη, κάτω από τον περιφερειακό του Φιλοπάππου, στο επίπεδο της πόλης, κατευθυνόμενο προς το εύρημα της κρήνης, το οποίο βρίσκεται ένα οικοδομικό τετράγωνο μακρύτερα, έπειτα προς την πλατεία Μερκούρη και τέλος προς το σταθμό των Πετραλώνων. Είναι πολύ σημαντική και ουσιώδης αυτή η ανισοσταθμία, διότι παραλαμβάνει τη ζωή της πόλης σε δύο επίπεδα και πολεοδομικά προσπαθεί να συρράψει τις ασυνέχεις του ιστού.

- Η πύλη των Μακρών Τειχών αποκτά υπόσταση, καθώς ανυψώνεται στη στάθμη, που βρισκόταν στην αρχαιότητα, εκφρασμένη με ένα σύγχρονο λεξιλόγιο, δημιουργώντας συνθήκες αντίστιξης του είναι και του ήταν, όπως και των υλικών του τότε και του τώρα. Η νέα πύλη λαμβάνει μέρος στο παιχνίδι επανανοηματοδότησης τόσο στο επίπεδο του πλατώματος όσο στο επίπεδο των κατακόρυφων κινήσεων. Οι δύο μεταλλικοί πύργοι της πύλης σηματοδοτούν την είσοδο προς το λόφο και ταυτοχρόνως διαχειρίζονται με τέτοι τρόπο, ώστε να γεφυρώσουν τις δύο στάθμες της πόλης.

- Τα υλικά, που χρησιμοποιούνται διατηρούν το χαρακτήρα που έχει προαναφερθεί με στόχο τη διαβάθμισή τους με βάση τη σκληρότητα ανάλογα με τις γειτνιάσεις του. Τα γραμμικά κατακόρυφα στοιχεία, που παραλαμβάνουν τις ανισοσταθμίες των καλλιεργειών και συγκρατούν τα χώματά τους, είναι από πέτρα, έτσι ώστε να έχουν αφενός λειτουργική υπόσταση και αφετέρου να δημιουργούν στην όψη αίσθηση φυσικού πετρώματος σαν κάποιος να έχει λαξεύσει το λόφο και να έχει αναδείξει τη μορφολογία του.

- Όσον αφορά στις καλλιέργειες αξίζει να αναφερθεί ότι τα φυτά νερού, που έχουν επιλεγεί, τοποθετούνται στη διεπαφή με την υδρορρόη, έτσι ώστε να αντλούν το νερό απευθείας από αυτήν. Οι απολήξεις της υδρορρόης συνδράμουν στο παιχνίδι με το νερό και στην υποβοήθηση των εννοιών “φύση-άθληση-μάθηση”.

42.00

01

0 min

12 sec

24 sec

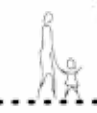
36 sec

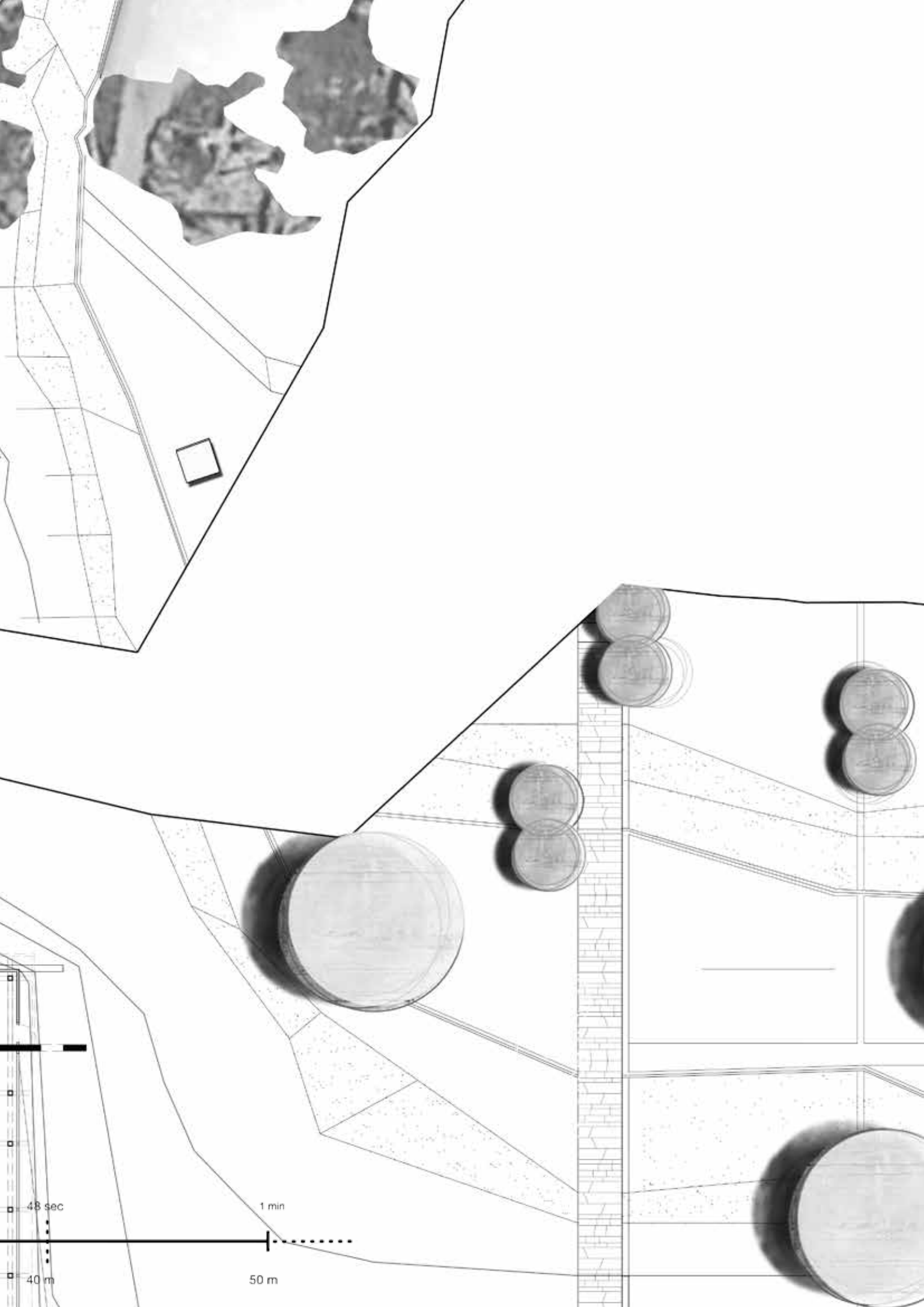
0 m

10 m

20 m

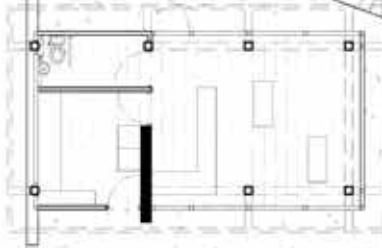
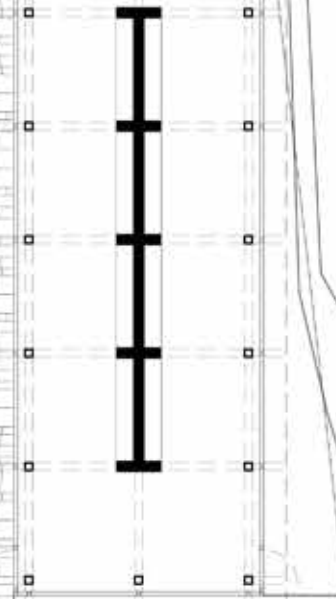
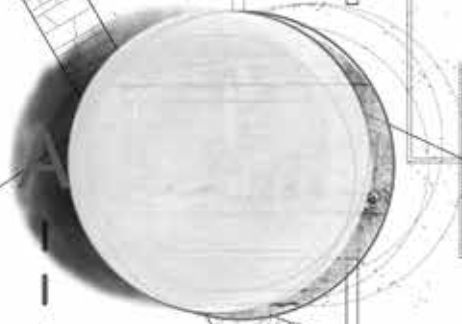
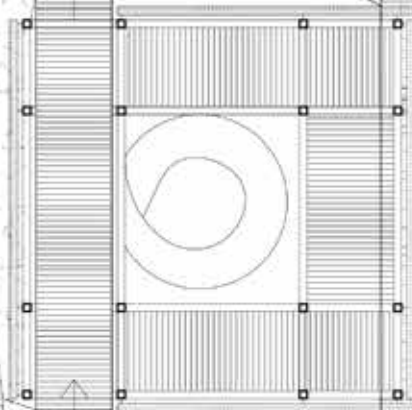
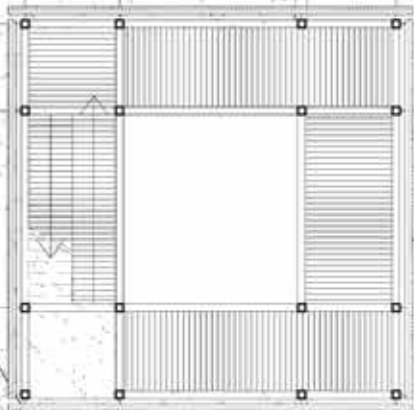
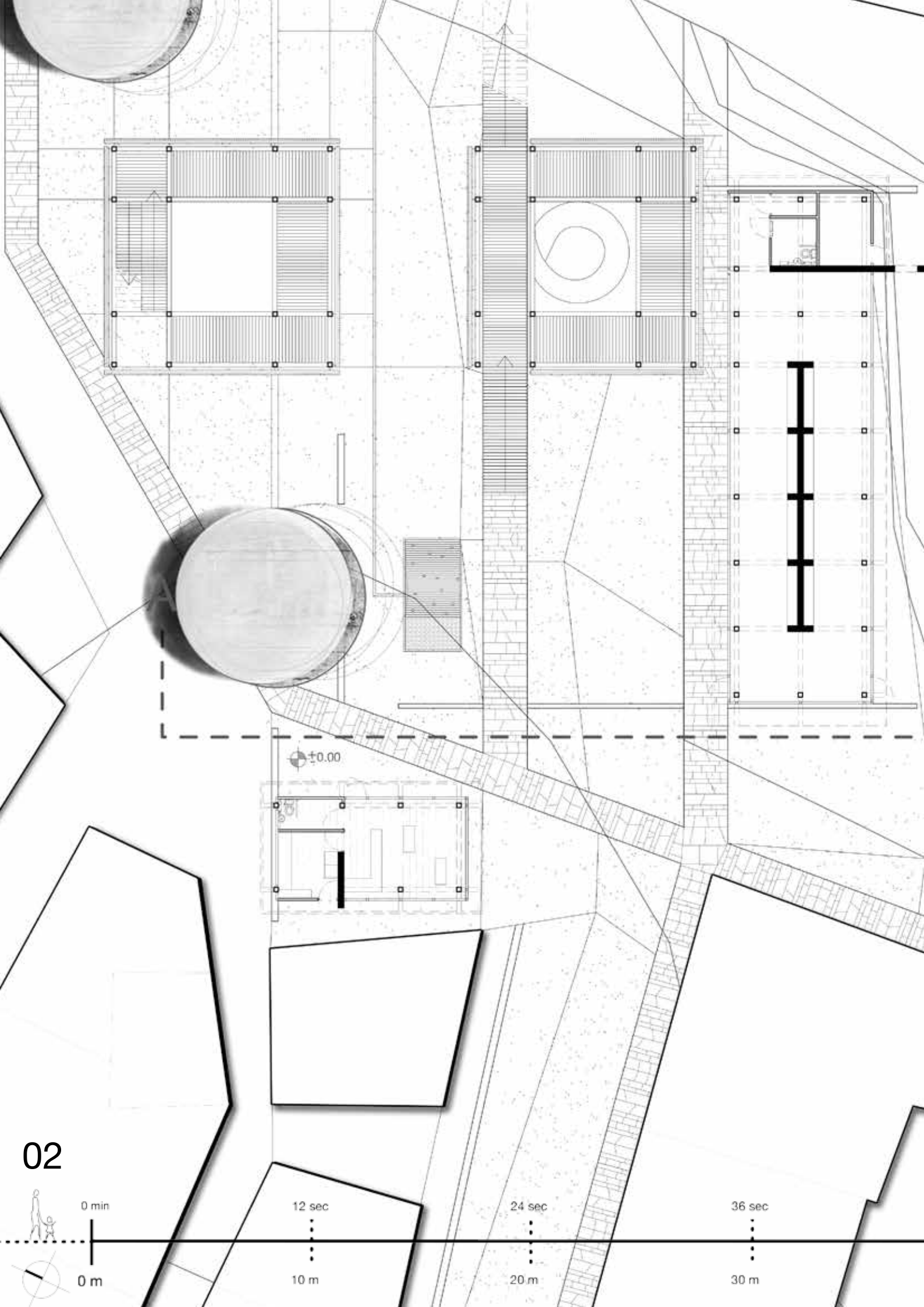
30 m

48 sec
40 m

1 min
50 m

±0.00

02

0 min

0 m

12 sec

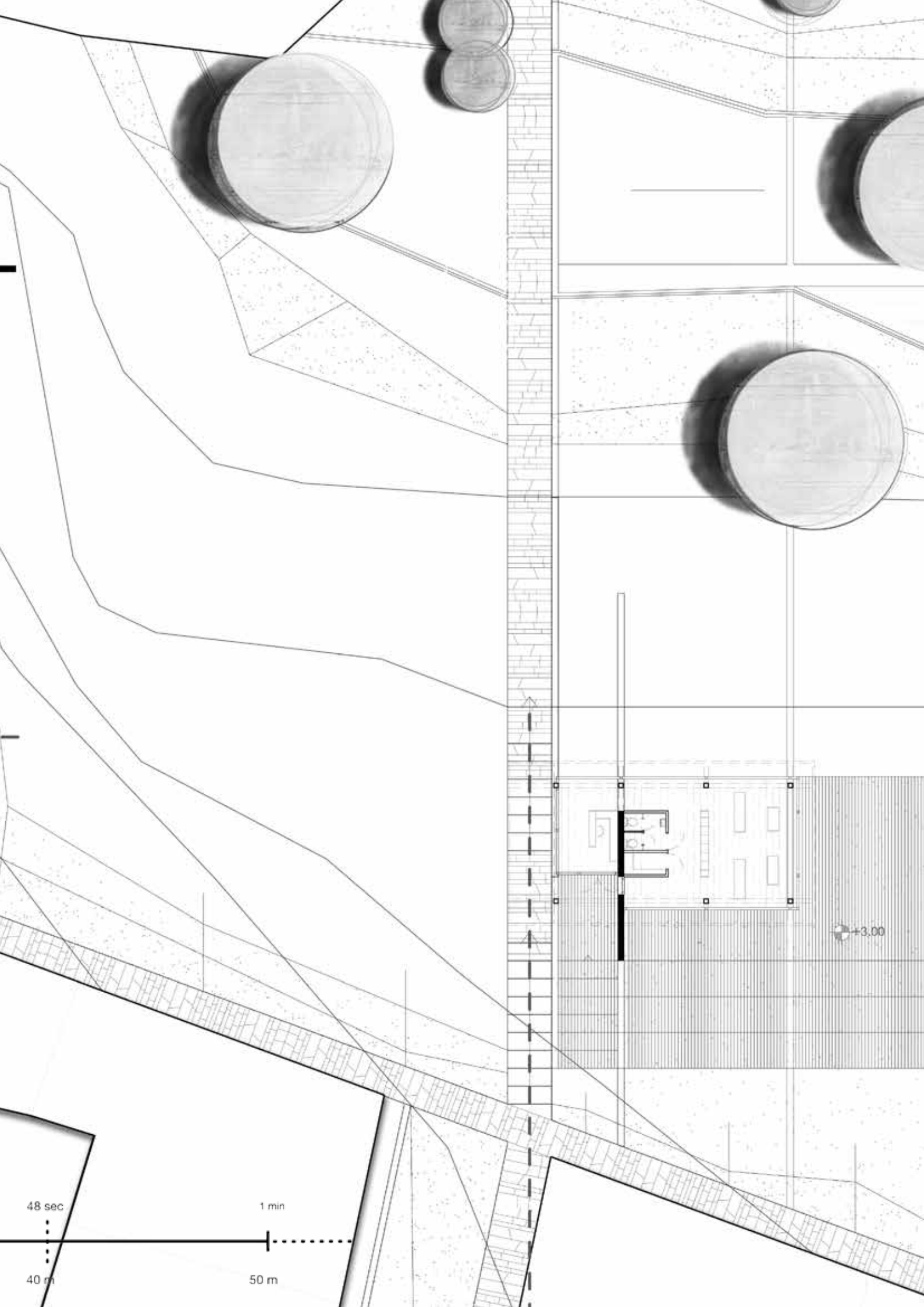
10 m

24 sec

20 m

36 sec

30 m

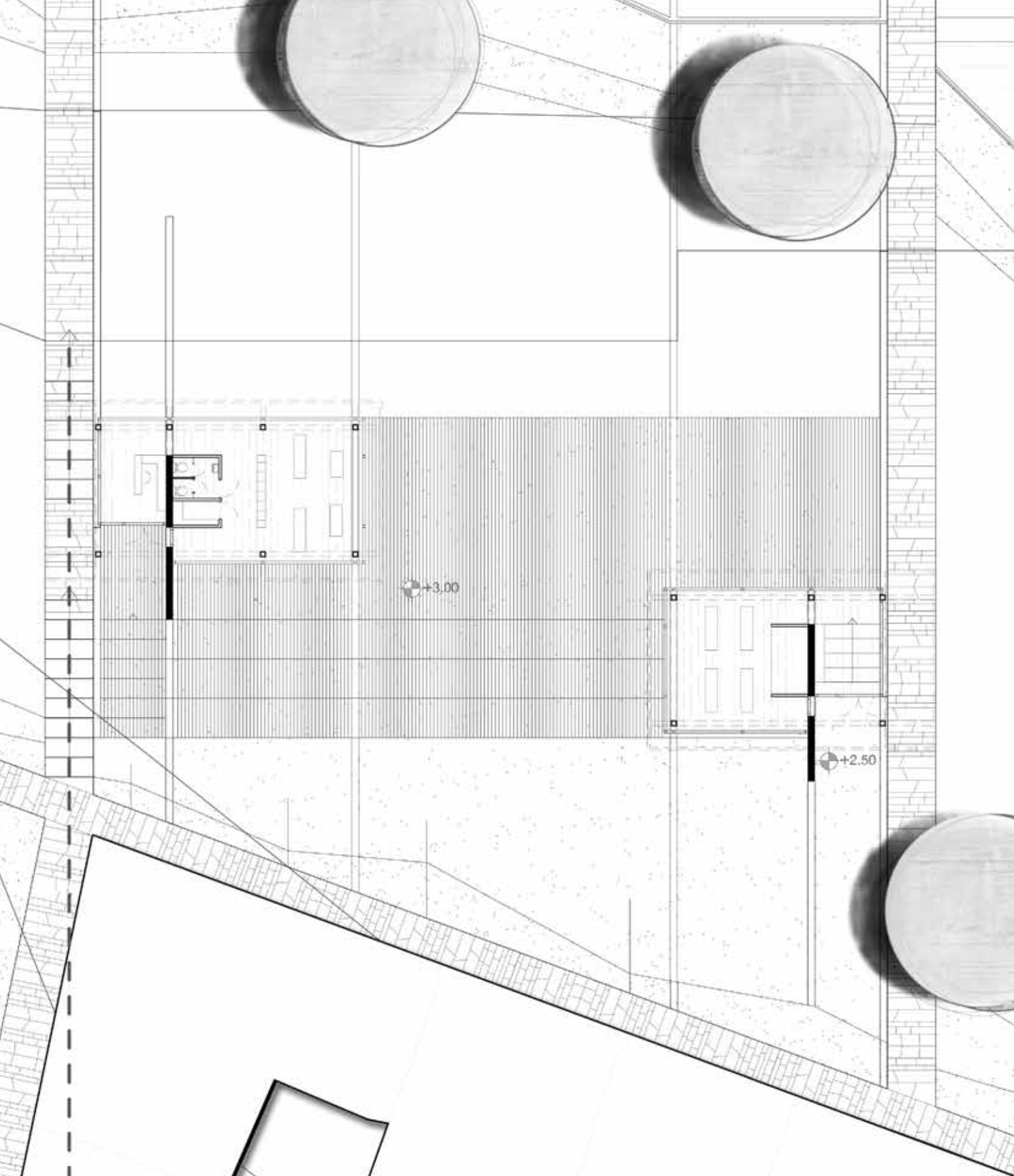
48 sec

1 min

40 m

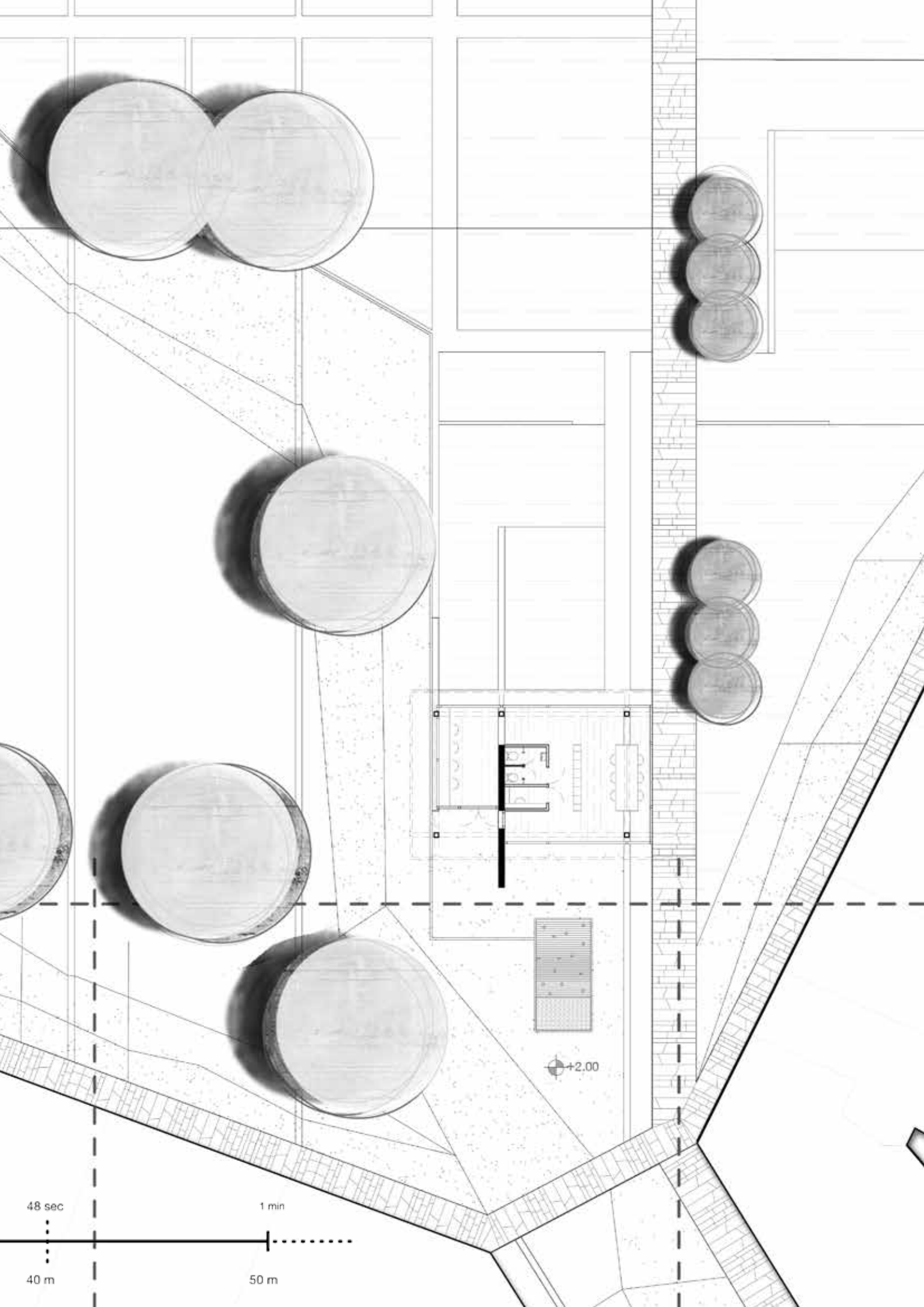
50 m

+3.00

03

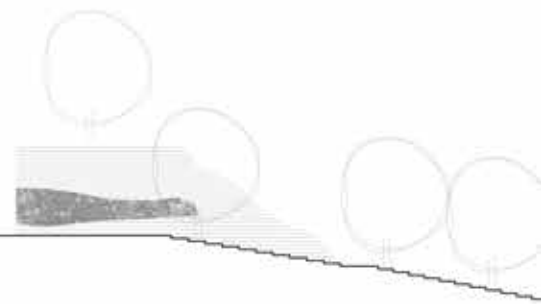
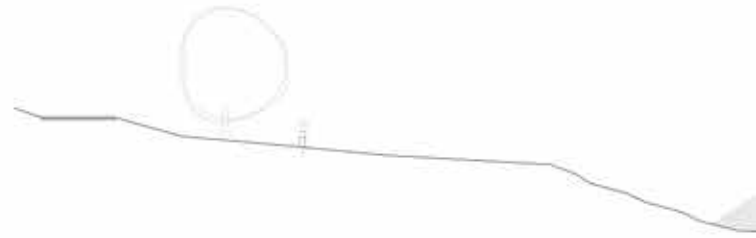
48 sec

1 min

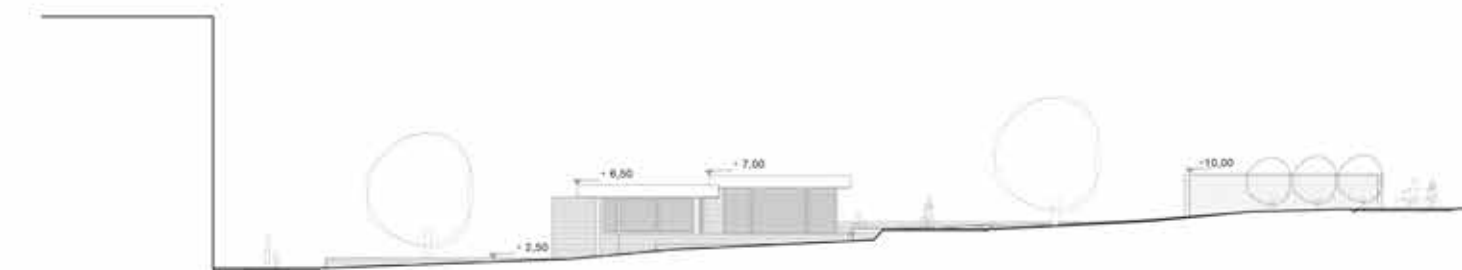
40 m

50 m

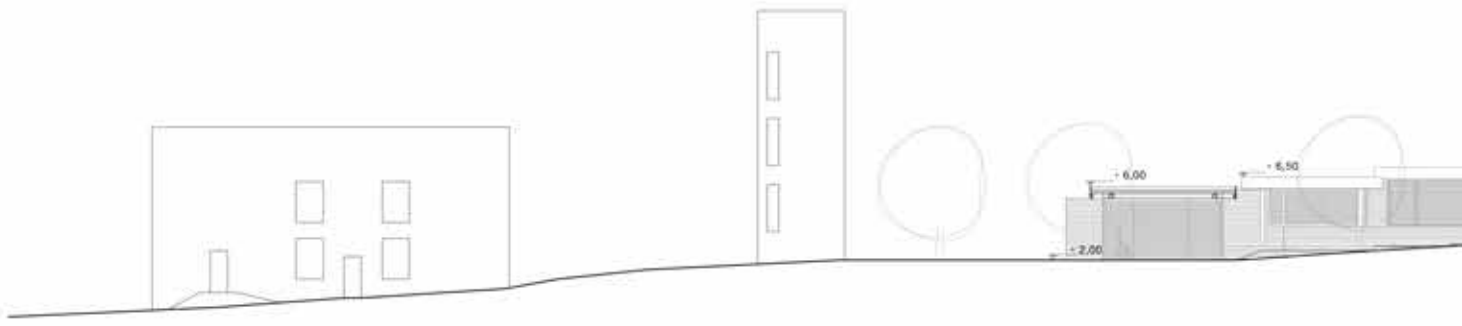
+2.00

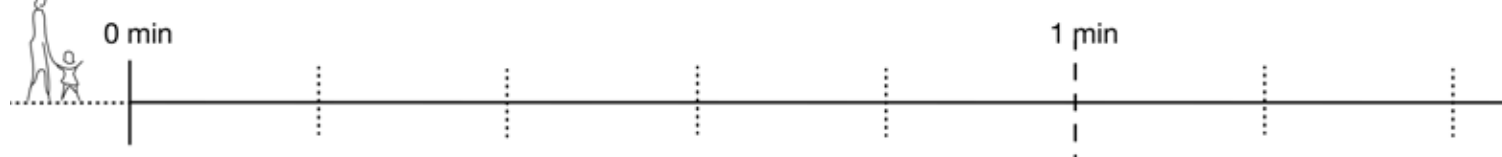
TOMH Δ-Δ

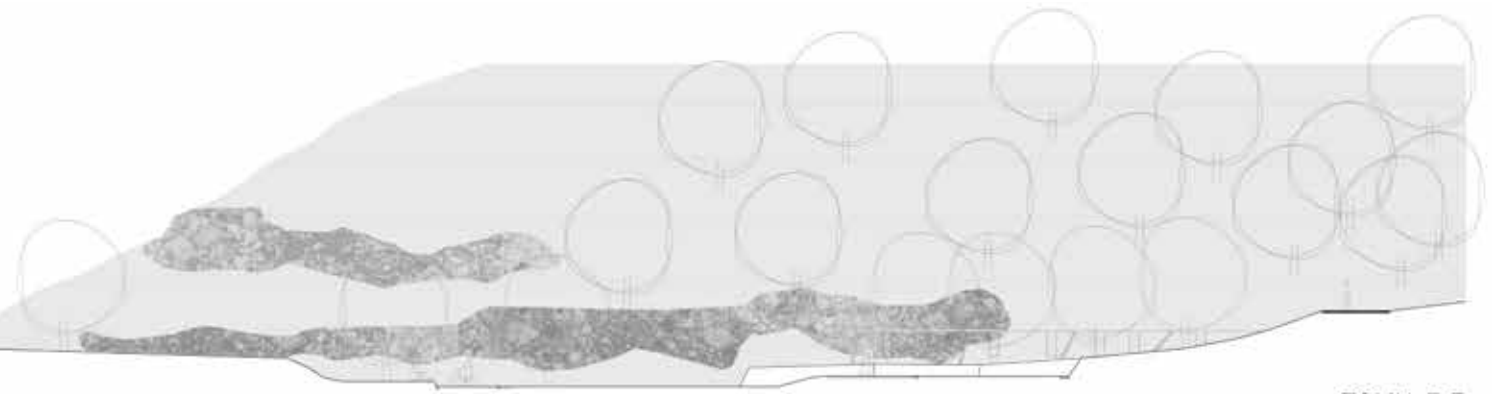
TOMH Γ-Γ

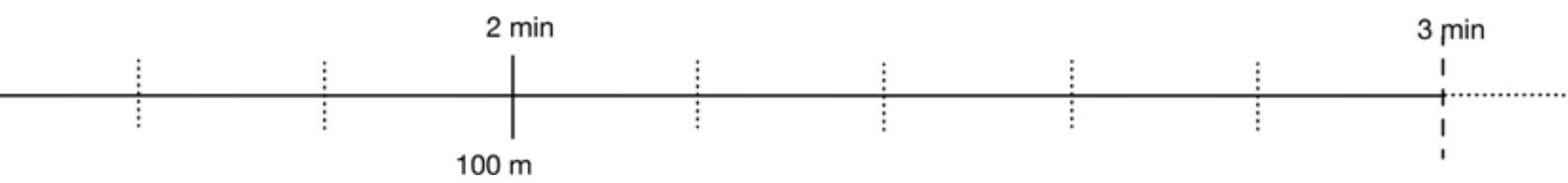
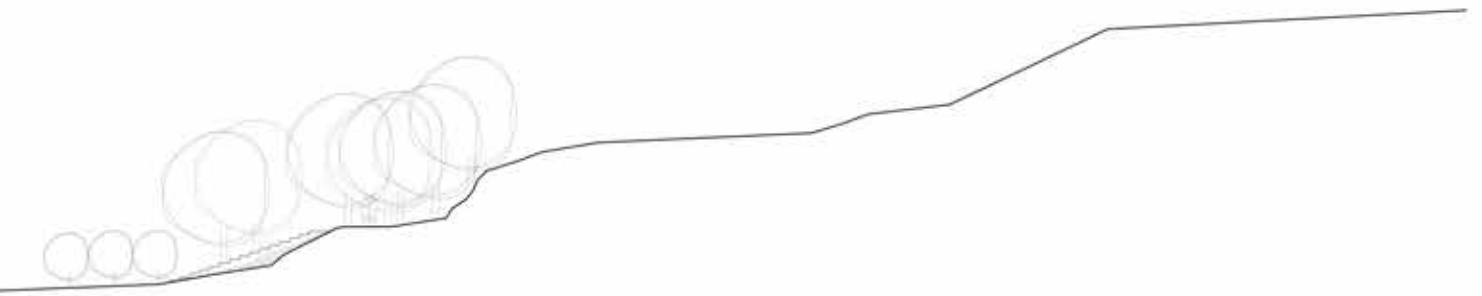
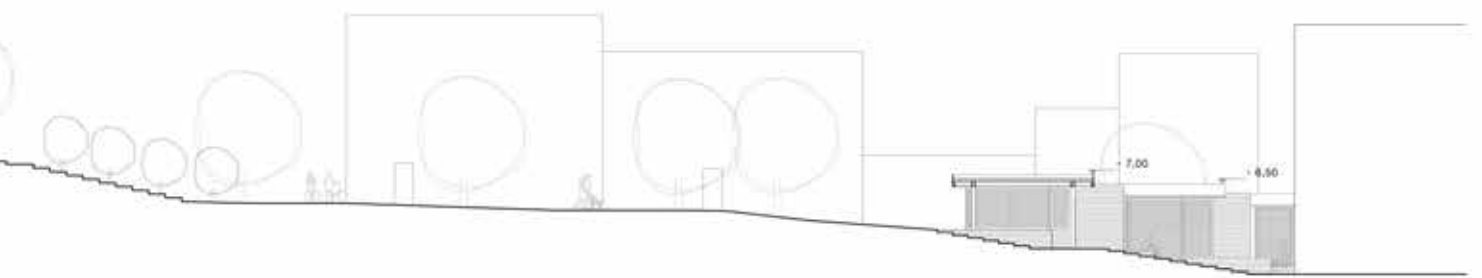
TOMH Β-Β

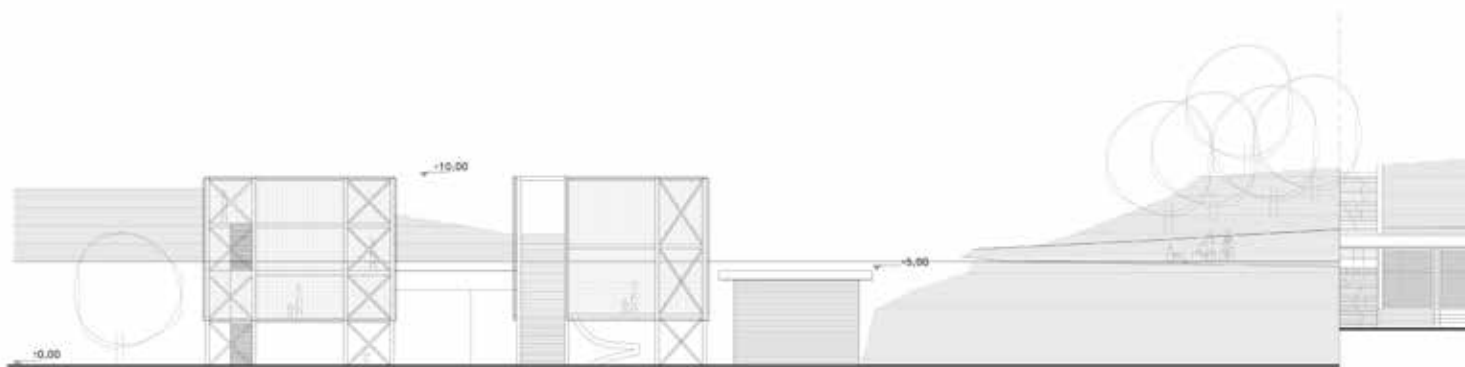

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΨΕΩΝ

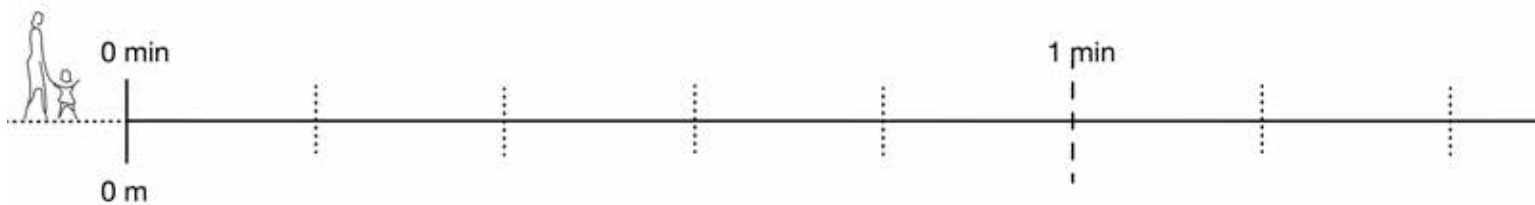

TOMH E-E

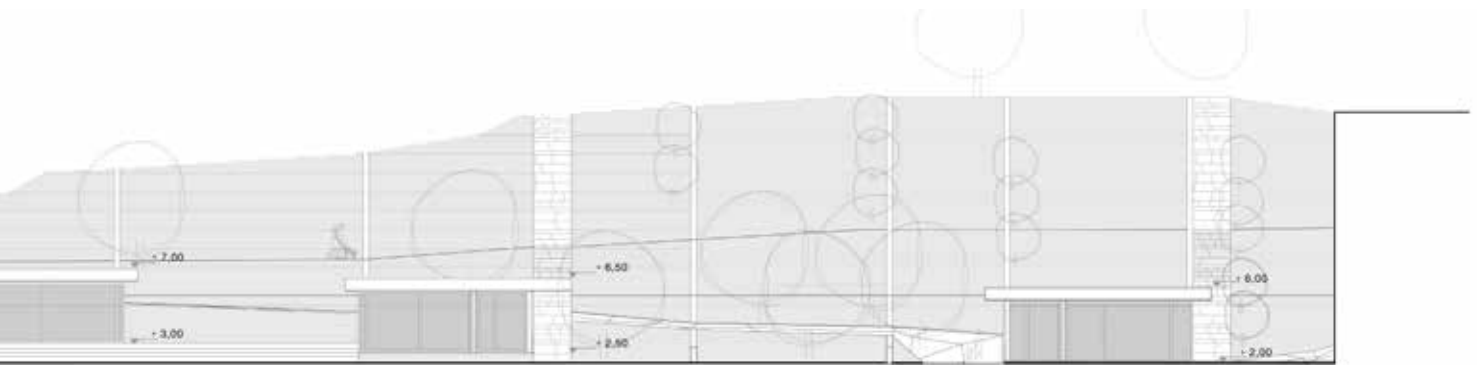

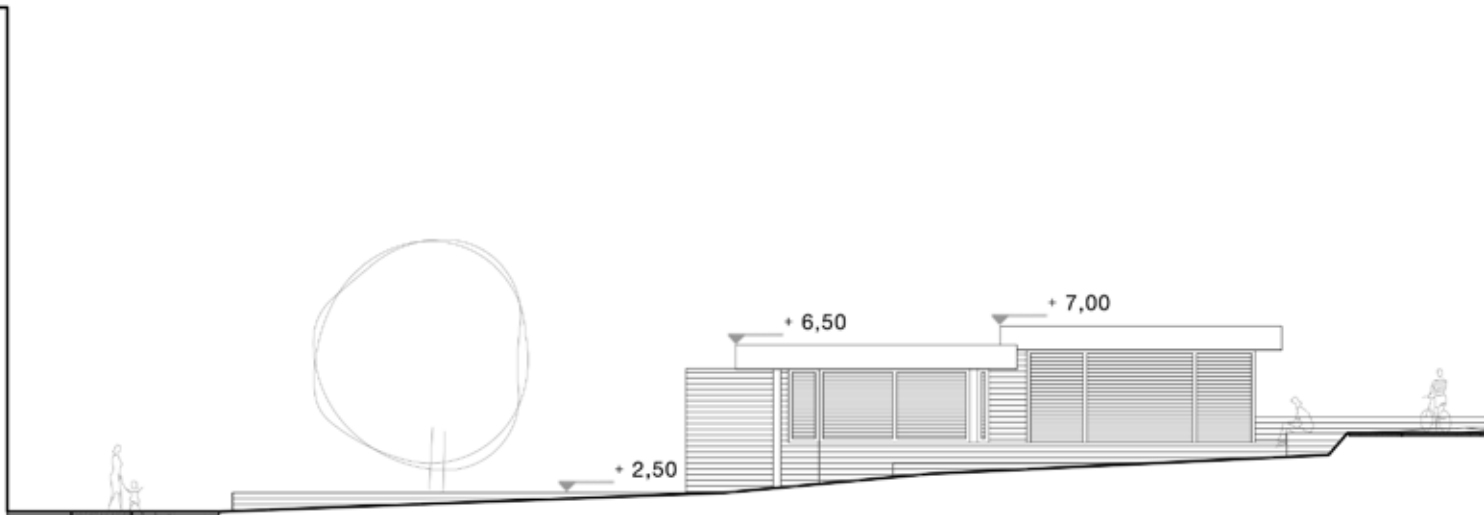

TOMH A-A

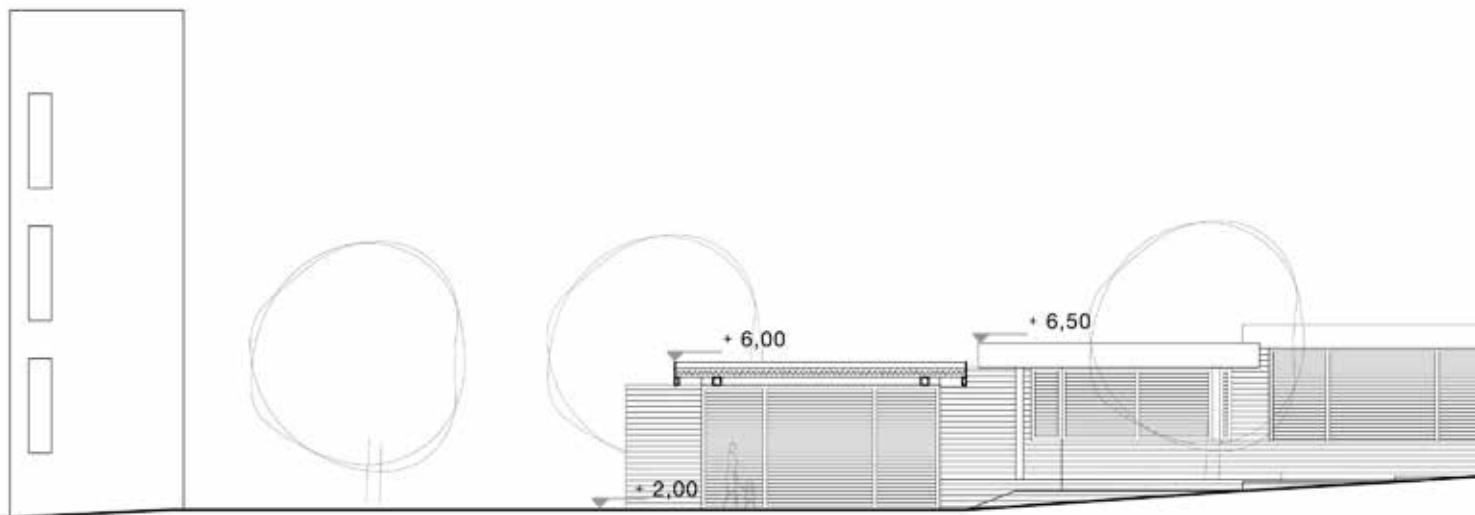

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΨΗΣ

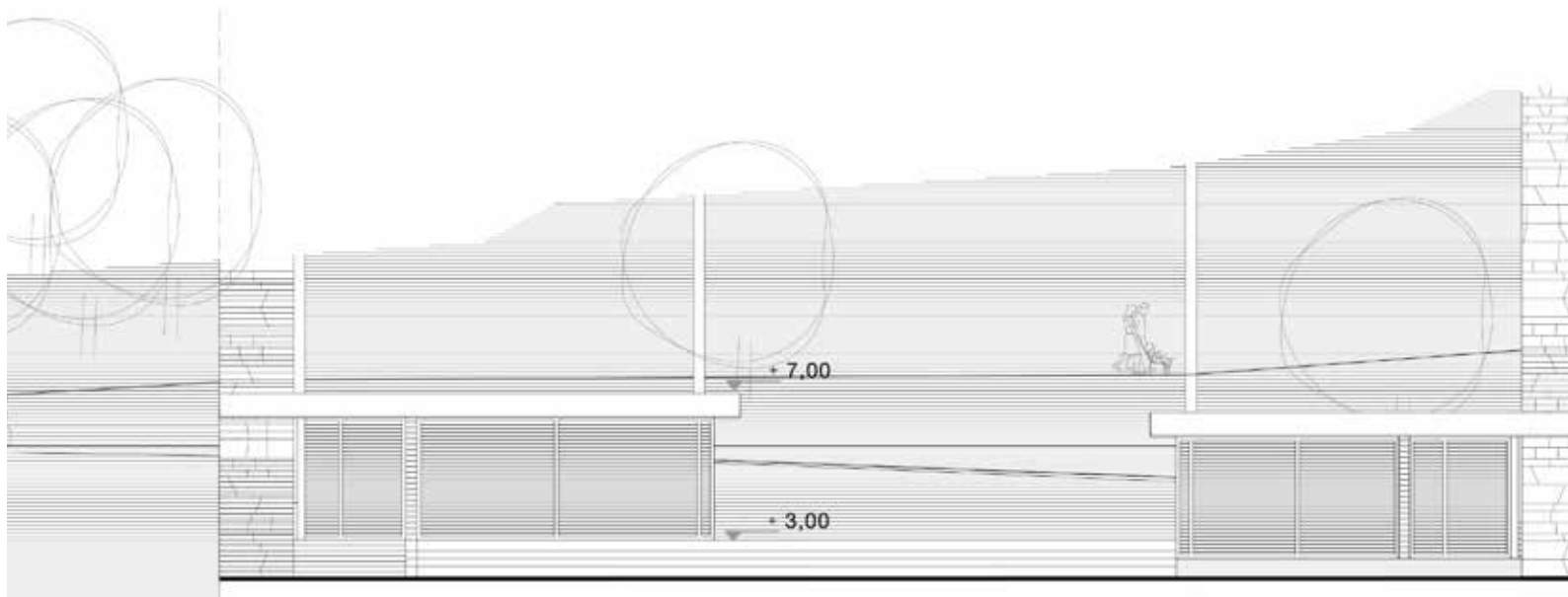

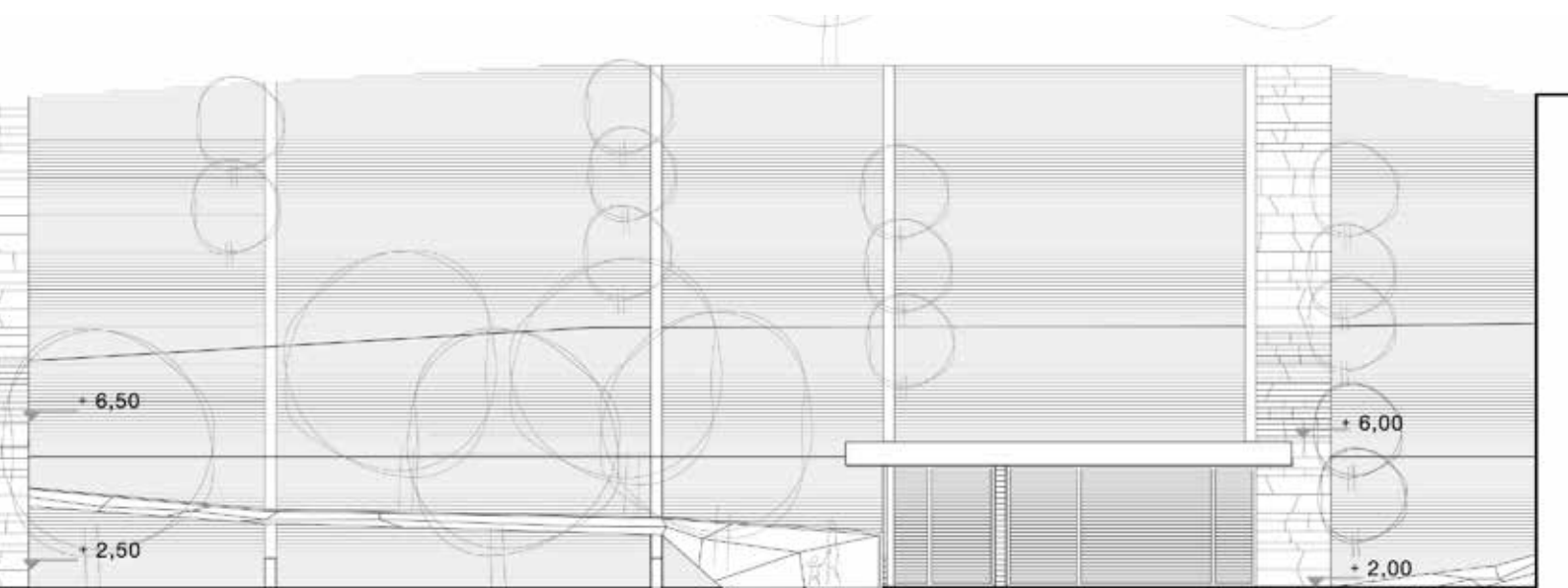
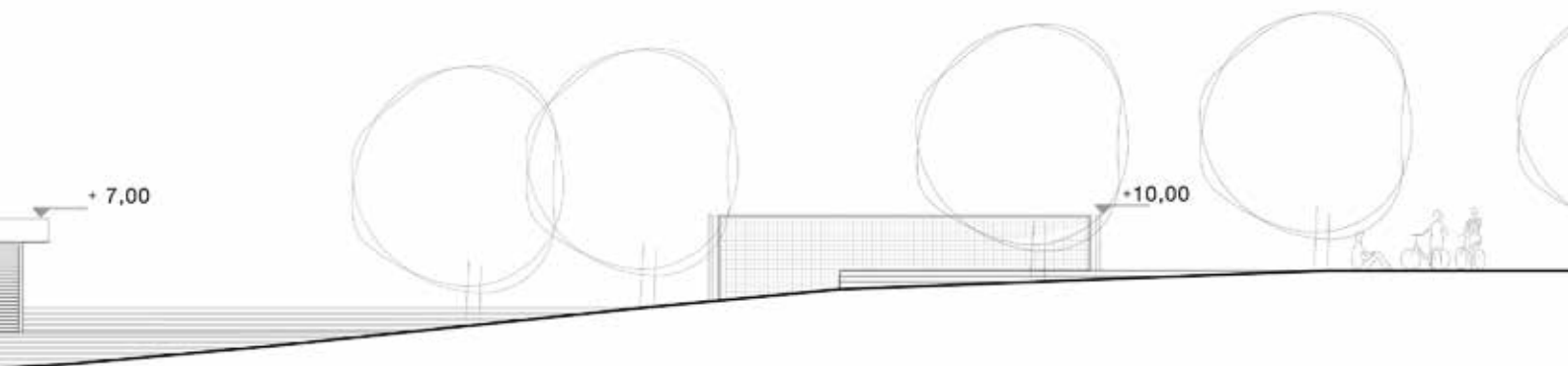
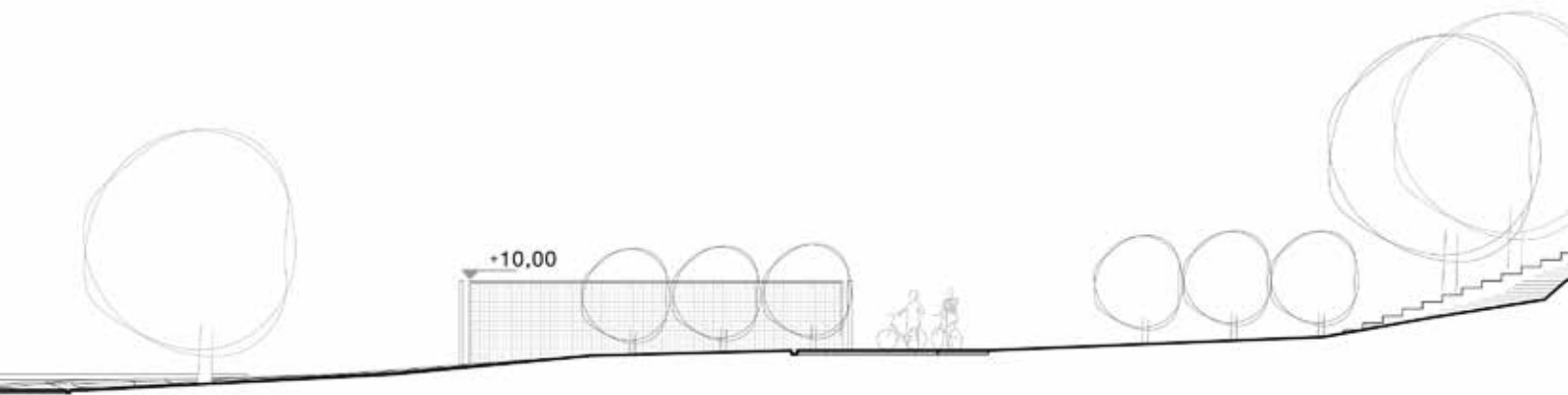
ΤΟΜΗ Γ-Γ κλίμακα 1:200

ΤΟΜΗ Β-Β κλίμακα 1:200

ΤΟΜΗ Α-Α κλίμακα 1:200

Η κεντρική ιδέα της σύνθεσης του πλατώματος, που επιλέγεται, βασίζεται στη διαχείριση των κινήσεων στο τοπίο με στόχο τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος βιωματικών εμπειριών και ανάδειξης της ιστορίας και της φύσης της περιοχής μέσα από τη διαδικασία του παιχνιδιού και της διάδρασης.

Η κίνηση του πεζού ελίσσεται στο χώρο, στο επίπεδο, καθ' ύψος και κάτω από άλλα επίπεδα. Ακόμη, αλλάζει σκηνικά περνώντας από το σκληρό αστικό ιστό, σε ένα πιο ήπιο γενναιόδωρο αστικό κενό κι έπειτα στο φυσικό περιβάλλον του λόφου. Το στοιχείο της κίνησης καθορίζει τις υποπεριοχές της σύνθεσης και, ταυτοχρόνως, τον τρόπο σύνδεσης και συρραφής τους. Η κίνηση αγνοεί οποιοδήποτε εμπόδιο ή όριο και αποτελεί το εργαλείο διαχείρισης της περιοχής.

Η κίνηση, για να είναι ικανή να εκμεταλλευτεί όλο το εύρος των δυνατοτήτων της, χρειάζεται και τις συνθήκες της “στάσης”, οι οποίες πριμοδοτούν το όλο εγχείρημα και προσφέρουν ανάσα στις ροές, που λαμβάνουν χώρα. Απαιτούνται, λοιπόν, γενναιόδωρες στάσεις για να στηρίξουν την πρόθεση της διπλωματικής.

Η πρόταση σχεδιάζει τόσο υπαίθριες όσο και κλειστές στάσεις. Οι υπαίθριες στάσεις αφορούν σχεδόν σε όλο το μήκος των πεζοδρόμων και στα πλατώματα, ενώ οι κλειστές επιτυγχάνονται εντός των κτηριακών όγκων της σύνθεσης. Τα πλατώματα αντικαθίστανται από την έννοια “πλατεία-ες”.

Οι πλατείες που διαμορφώνονται τόσο από τους κτηριακούς όγκους της σύνθεσης και του αστικού ιστού, όσο και από την τοπιογραφία και το φυσικό περιβάλλον. Η χαρακτηριστική ύπαρξη τομής ή αλλιώς έντονης κλίσης του φυσικού βράχου αφενός διαχωρίζει τα δύο επίπεδα των πλατειών και αφετέρου επιλέγεται να αναδειχθεί με τον εξής τρόπο: αφαίρεση ανοργάνωτης φύτευσης και διαχείρισή του ως έκθεμα του μεγαλύτερου κτηριακού όγκου της σύνθεσης, του μουσείου. Οι πλατείες δανείζονται τα υλικά τους και την υποδομή τους από τα υλικά των πεζοδρόμων, όπως αυτά έχουν αναλυθεί σε προηγούμενη φάση. Ο λόγος αυτής της διατήρησης είναι το φυσικό αποτέλεσμα που αποπνέουν, το οποίο συνάδει με δημόσιους χώρους, όπως πλατείες. Χαρακτηριστική είναι η διατήρηση της διαβάθμισης των υλικών ανάλογα με τη σκληρότητά τους και, συγκεκριμένα, εκκινώντας από το σκληρό όριο του αστικού ιστού ως την εξισορρόπηση με το μαλακό όριο του χώματος.

Το πλάτωμα, που παρατίθεται σε αυτό το στάδιο ανάλυσης, αναλαμβάνει να προετοιμάσει για την είσοδο ή την έξοδο από τον αρχαιολογικό χώρο. Αποτελεί το ενδιάμεσο όριο πόλης και λόφου. Ο τρόπος που επιτυγχάνει τη συσχέτιση είναι το πλάσιμο του έδαφους με τρόπο, που να επιτρέπει την οικειοποίηση και τη διάδραση με τον ίδιο το χώρο. Ακόμη, τοποθετούνται χρήσεις, όπως μουσείο, αναψυκτήριο και δραστηριότητες παιχνιδιού, που συνοδεύουν το ίδιο εγχείρημα. Πιο συγκεκριμένα:

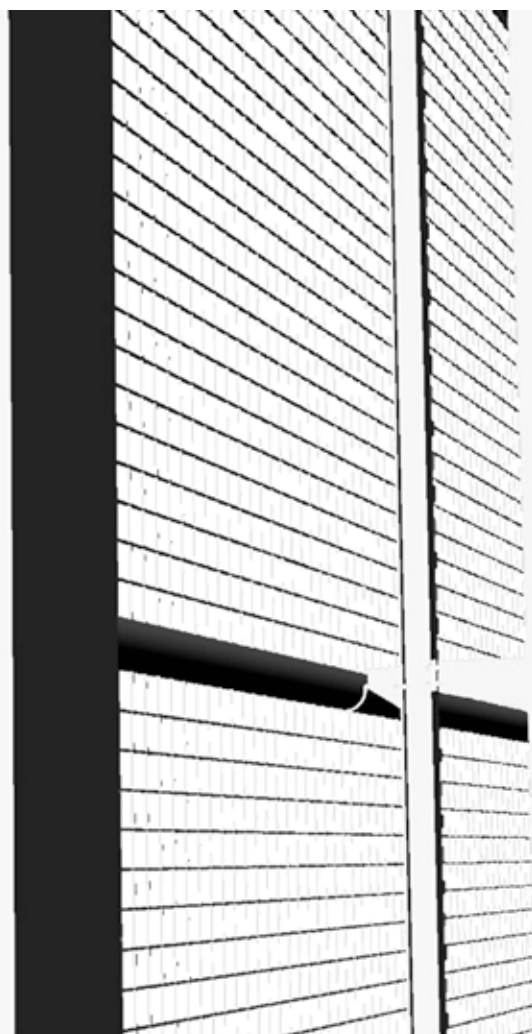
Το μουσείο έχει χαρακτήρα δίχωρο, καθώς απαρτίζεται από δύο κύριες επιμήκειες περιοχές, που εκθέτουν στοιχεία που αφορούν στο λόφο, όπως έχει προαναφερθεί. Κατά αυτόν τον τρόπο, επανδρώνουν τον επισκέπτη με συνολικές και περιεκτικές πληροφορίες της ολότητας του λόφου, έτσι ώστε να καταφέρει να αρχειοθετήσει τα μηνύματα και ερεθίσματα, που έχει δεχθεί ή πρόκειται να δεχθεί. Ταυτοχρόνως, η ίδια η μορφή του κτηρίου μαζί με τα υλικά του και τα τοιχεία, που μοιάζουν να “αναδύονται” από το έδαφος, επιχειρούν ένα παιχνίδι με το χώρο και και ένα σκηνικό ένταξης και διαχείρισης του δημόσιου χώρου με πολλαπλό τρόπο. Πρόκειται για χαρακτηριστικά και στοιχεία μικροκλίμακας.

Το μουσείο δημιουργεί μία διπολική σχέση με τον όγκο του αναψυκτηρίου. Το αναψυκτήριο συνεισφέρει στην οικειοποίηση του χώρου και ενθαρρύνει τη στάση, ώστε κάποιος να αφουγκραστεί τη συνολική εικόνα λόφου και περιοχής και να δημιουργήσει τη δική του “εικόνα πόλης”. Είναι προφανές ότι ο χώρος αυτός καλύπτει και τις ευνόητες λειτουργικές ανάγκες.

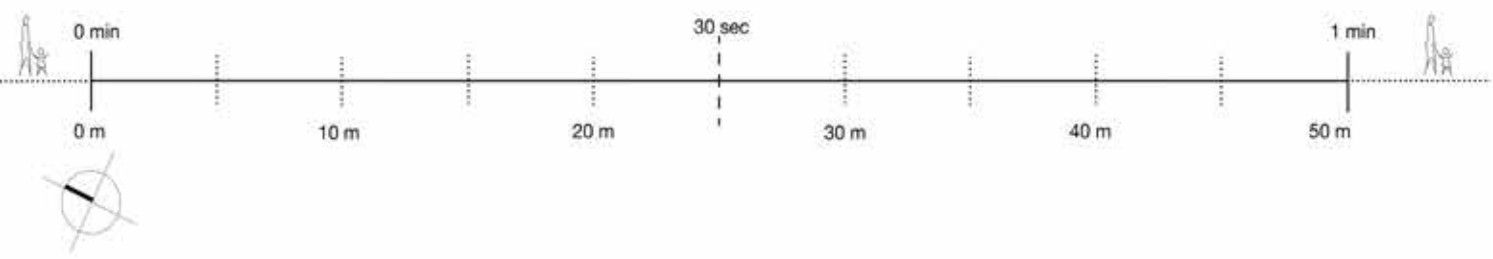
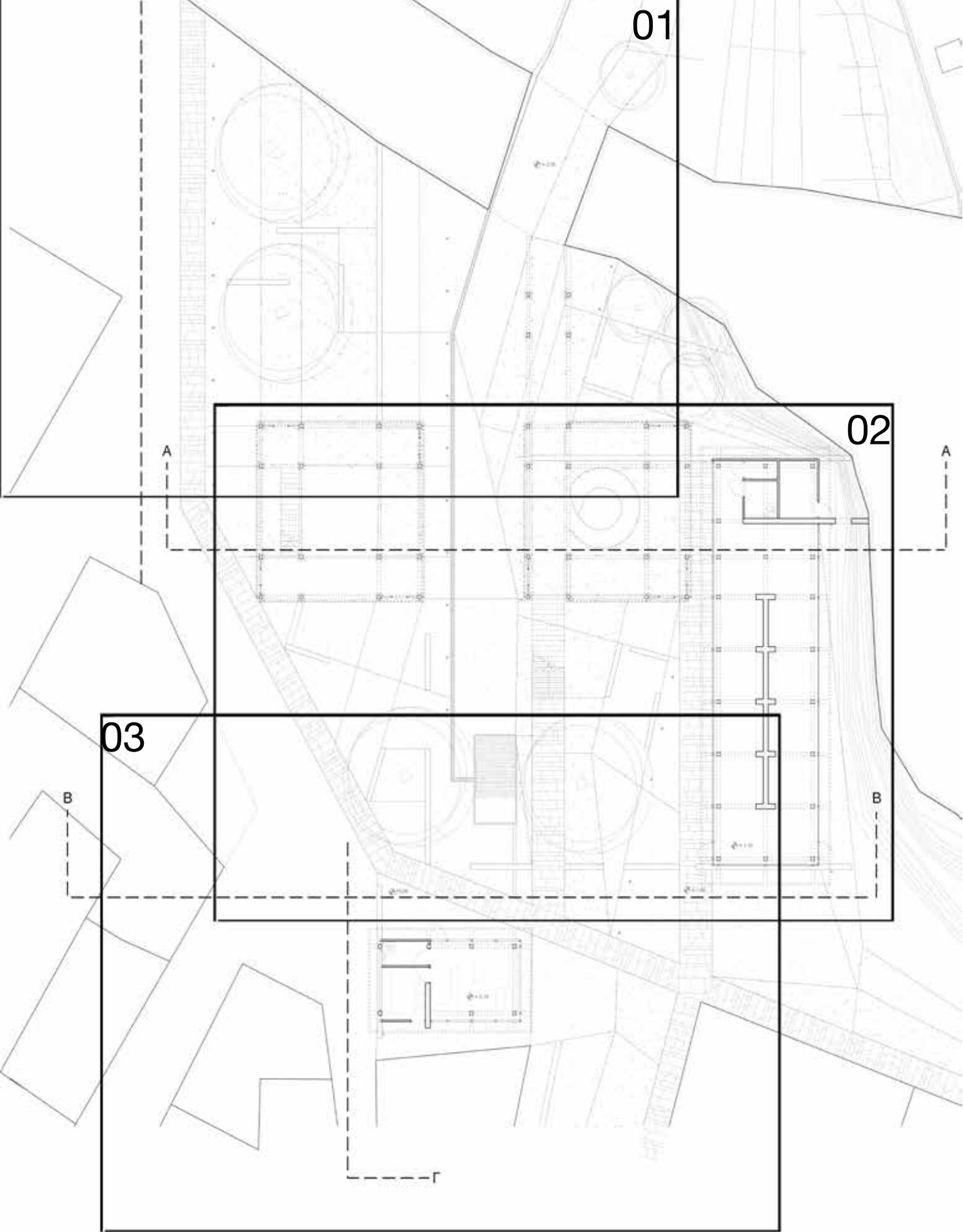
Η χωροθέτησή του επιτρέπει το διάλογο με τις χρήσεις της κατοικίας, που το περιβάλλουν, συμπληρώνει το περίγραμμα του οικοδομικού τετραγώνου στο οποίο ανήκει και συνδράμει στις κινήσεις του πεζού, καθώς δημιουργεί πέρασμα εντός της γειτονιάς, αφού απομακρύνεται από τη γειτονική μεσοτοιχία.

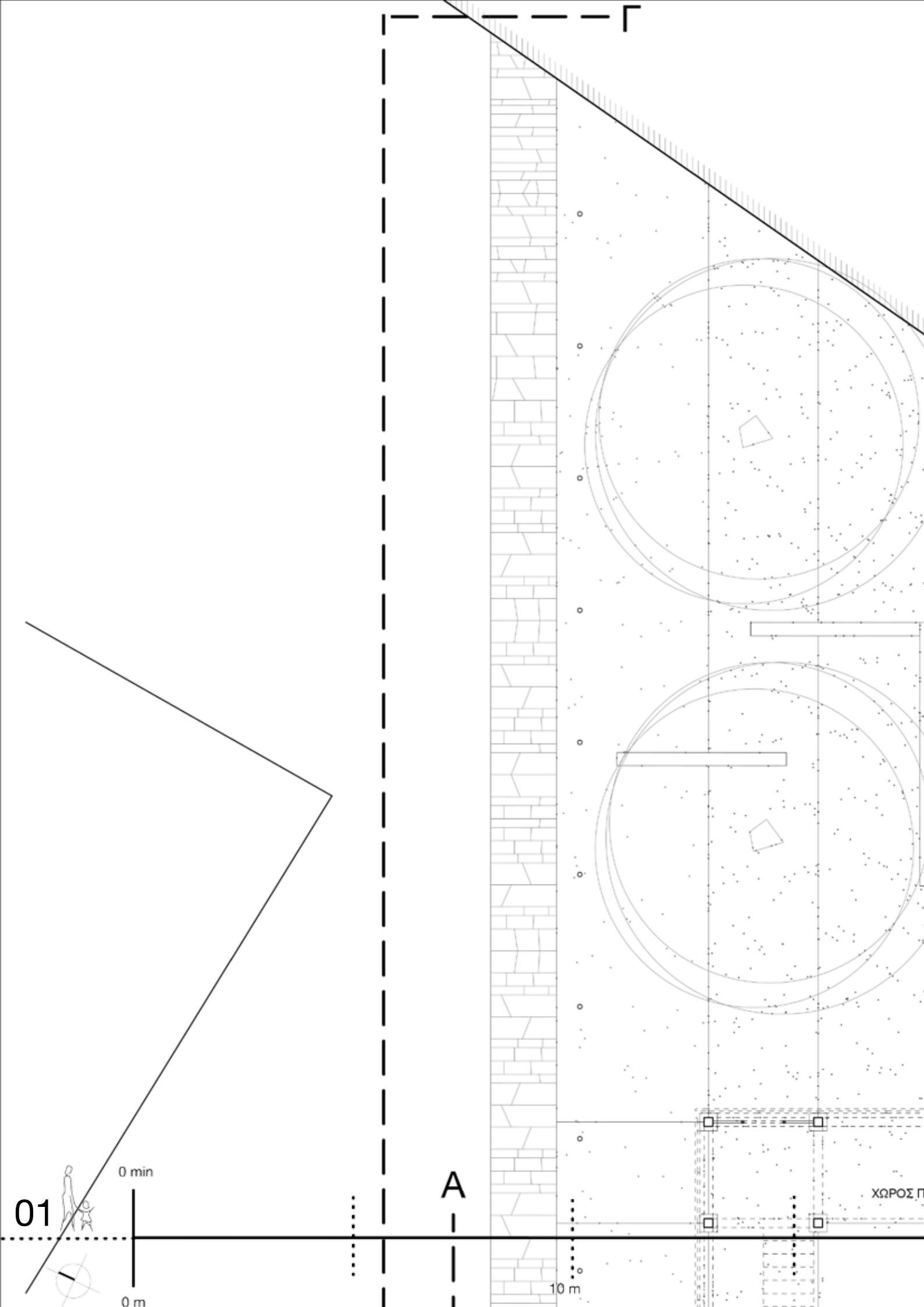
Κάθε πλατεία έχει ανάγκη από ένα συμβολισμό. Η πλατεία αυτή αποκτά το σύμβολό της από την ανύψωση των δίδυμων πύργων της αρχαίας πύλης των μακρών Τειχών. Οι δύο αυτοί πύργοι σηματοδοτούν γενναϊόδωρα την είσοδο ή έξοδο από το λόφο, αλλά ακόμη επαναφέρουν και στη μνήμη τι προϋπήρχε: δίπυλο και μακρά τείχη. Οι πύργοι αυτοί εκφράζονται στο χώρο με ένα σύγχρονο λεξιλόγιο και κατασκευάζονται από μεταλλικό σκελετό για να ανυψωθούν. Ο σκελετός στο επίπεδο του ισογείου είναι ελεύθερος, δε δημιουργεί σαφή κλειστό χώρο, αλλά στην κάτοψή του εγγράφει χώρους παιχνιδιού, αντίστοιχούς με αυτούς που συναντά κάποιος στην πρόταση του αστικού ιστού ή ακόμη και χώρους, που εδράζονται σε αμμώδη περιοχή και αποσκοπούν σε παιχνίδι χτισίματος με βασικό υλικό την πέτρα και το rammed earth, ώστε κάποιο παιδί ή ενήλικας να αντιληφθεί το παχύ, σκληρό και σαφές περίγραμμα των πρώην πύργων. Από το ίδιο επίπεδο μπορεί κάποιος να χρησιμοποιήσει τη σκάλα, ώστε να αρχίσει να αναρριχεται στο συγκεκριμένο όγκο των πύργων με έναν παιγνιώδη τρόπο. Η ανάβαση συνοδεύεται με ένα αγκάλιασμα μεταλλοκουρτίνας, το οποίο αφενός οριοθετεί τον όγκο και αφετέρου δημιουργεί φίλτρα θέασης και παρατήρησης.

Ακόμη, κάποιος, ο οποίος στέκεται στην πλατεία και οδηγεί το βλέμμα του στους πύργους, παρατηρεί μία ενδιαφέρουσα και παιγνιώδη κίνηση φιγούρων εντός των πύργων, πράγμα που τον παροτρύνει να αναρριχηθεί και ο ίδιος. Εντός αυτού του ημίκλειστου χώρου συγκεντρώνει ο καθένας τις υπόλοιπες ιστορικές πληροφορίες, που αγνοεί και οι οποίες τοποθετούνται και αναδεικνύονται με συγκεκριμένο τρόπο. Οι πύργοι αυτοί εξασφαλίζουν και λειτουργική σύνδεση, καθώς επιτρέπουν στο επίπεδο της πλατείας και του περιφερειακού να επικοινωνήσουν άμεσα.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΚΟΥΡΤΙΝΑΣ

ΧΩΡΟΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΝΕΡΟΥ

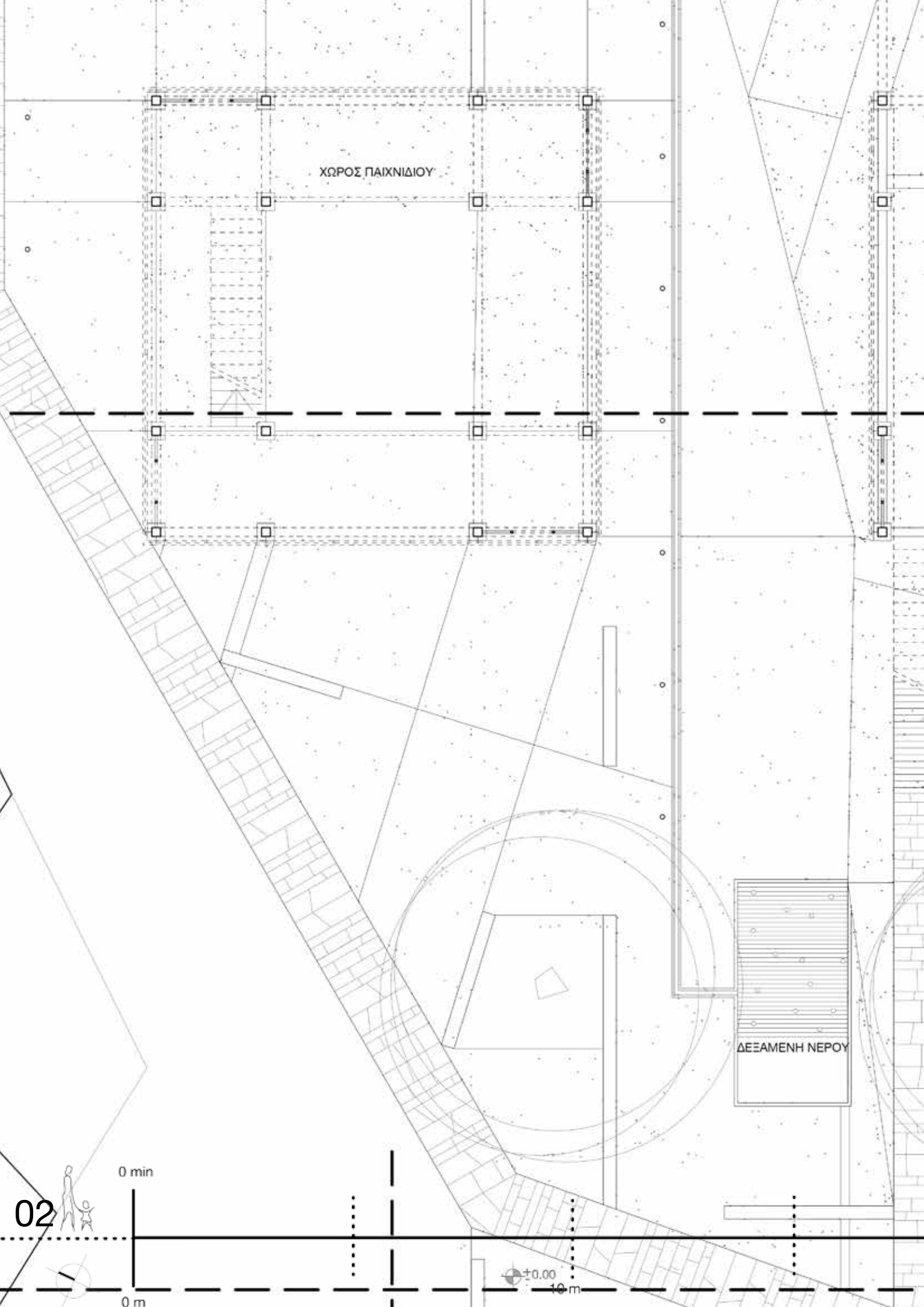
02

0 min

0 m

+0.00

10 m

ΧΩΡΟΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

ΑΠΟΘΗΚΗ

W.C

SHAFT

ΕΚΘΕΣΗ ΧΛΩΡΙΔΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

30 sec

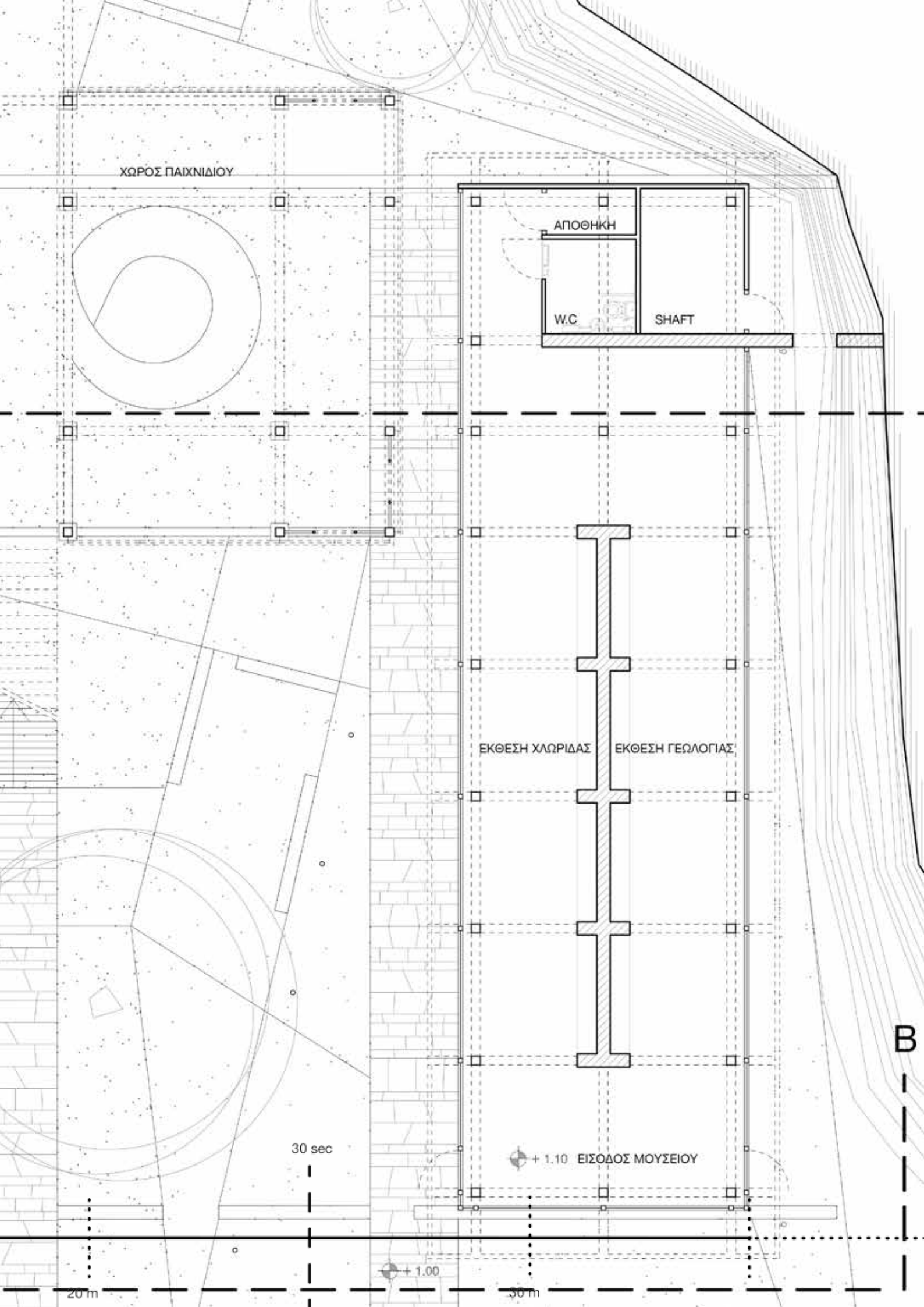
+ 1.10 ΕΙΣΟΔΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

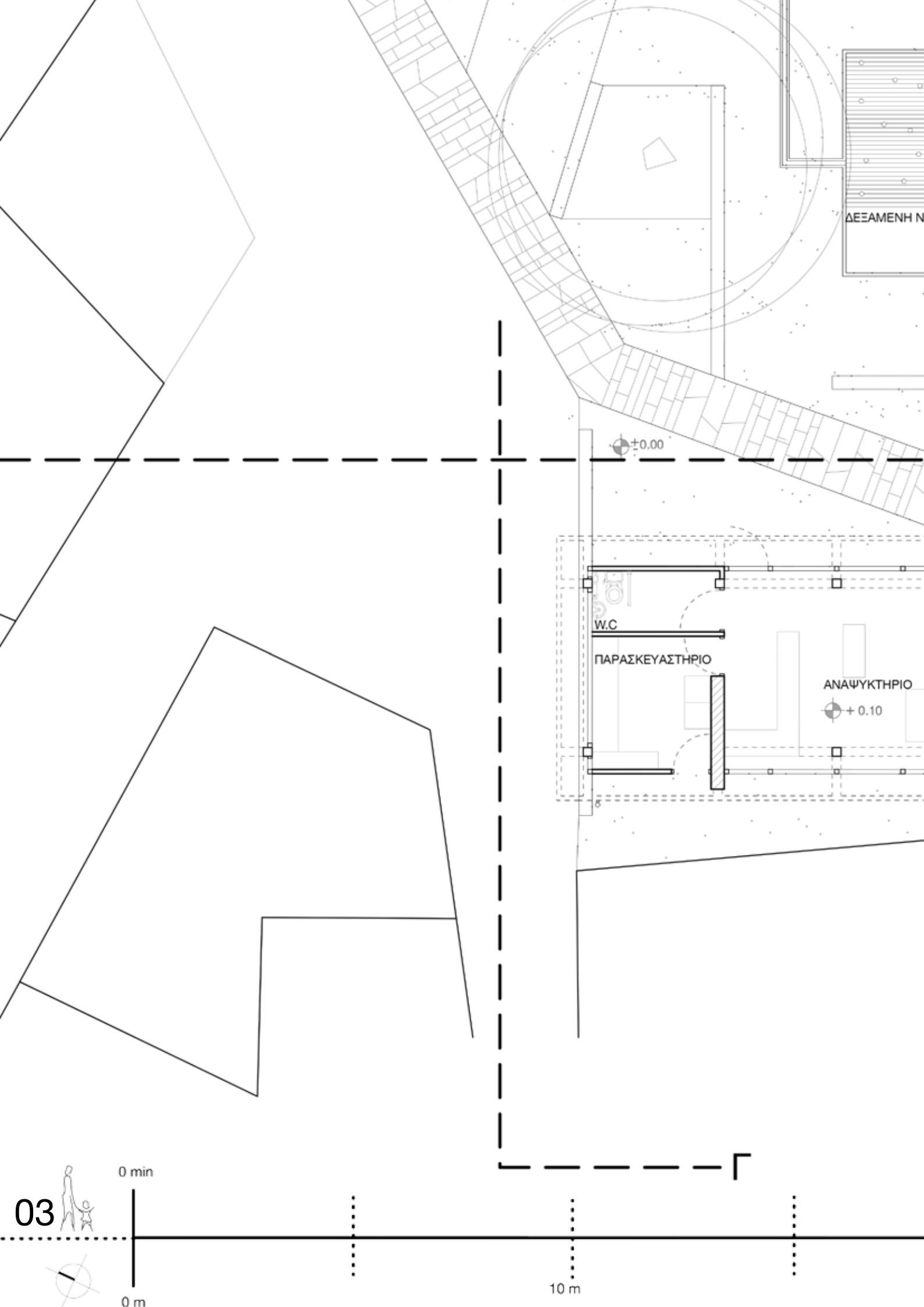
+ 1.00

B

20 m

30 m

ΔΕΞΑΜΕΝΗ Ν

+0.00

W.C

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟ

ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ

+ 0.10

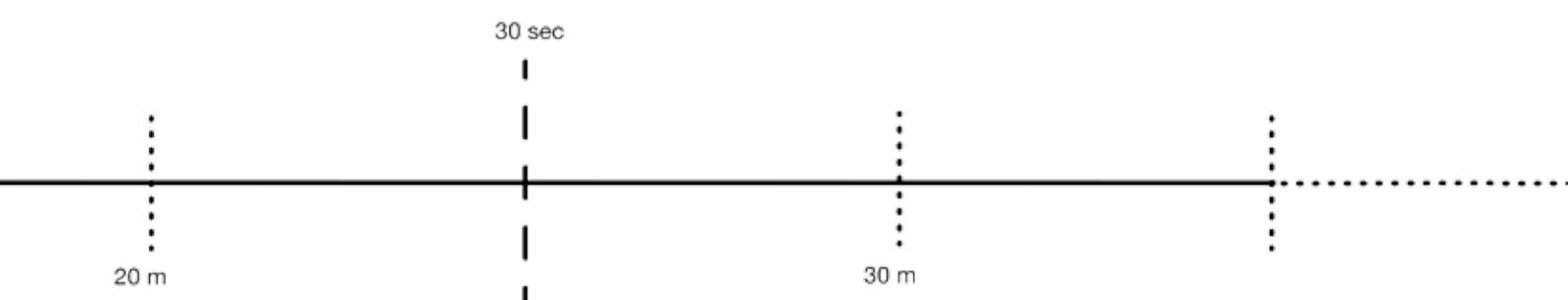
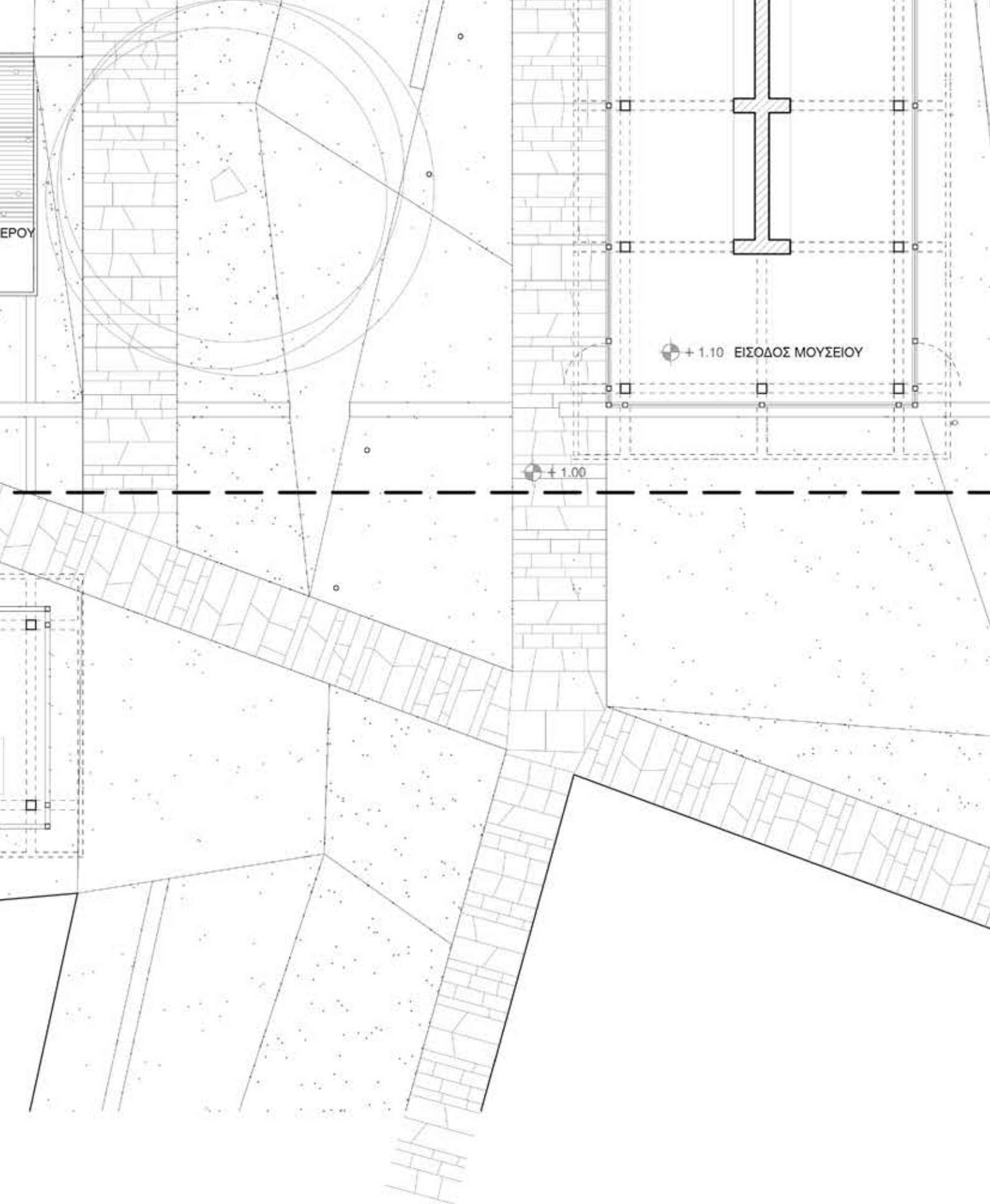
03

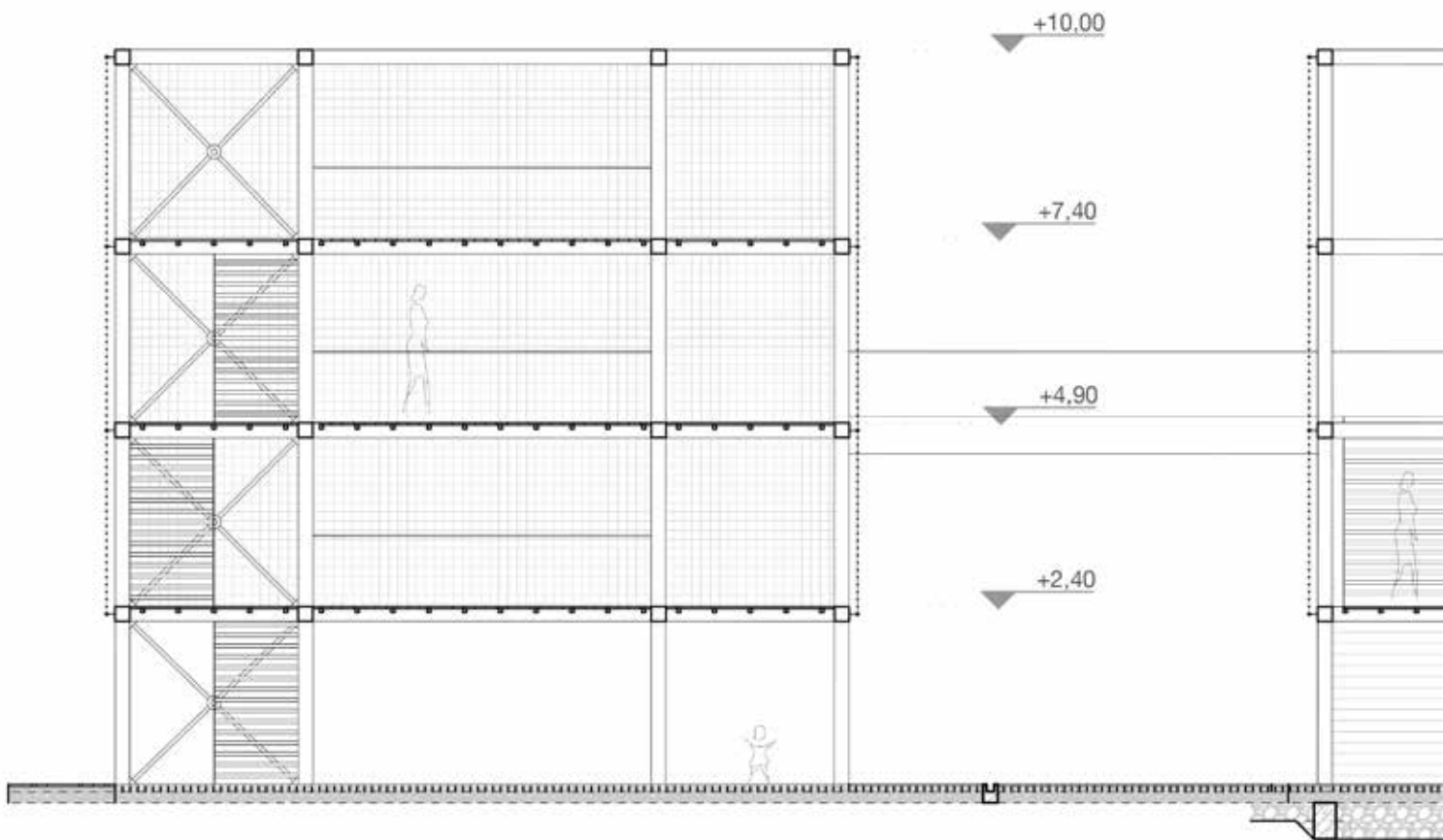
0 min

0 m

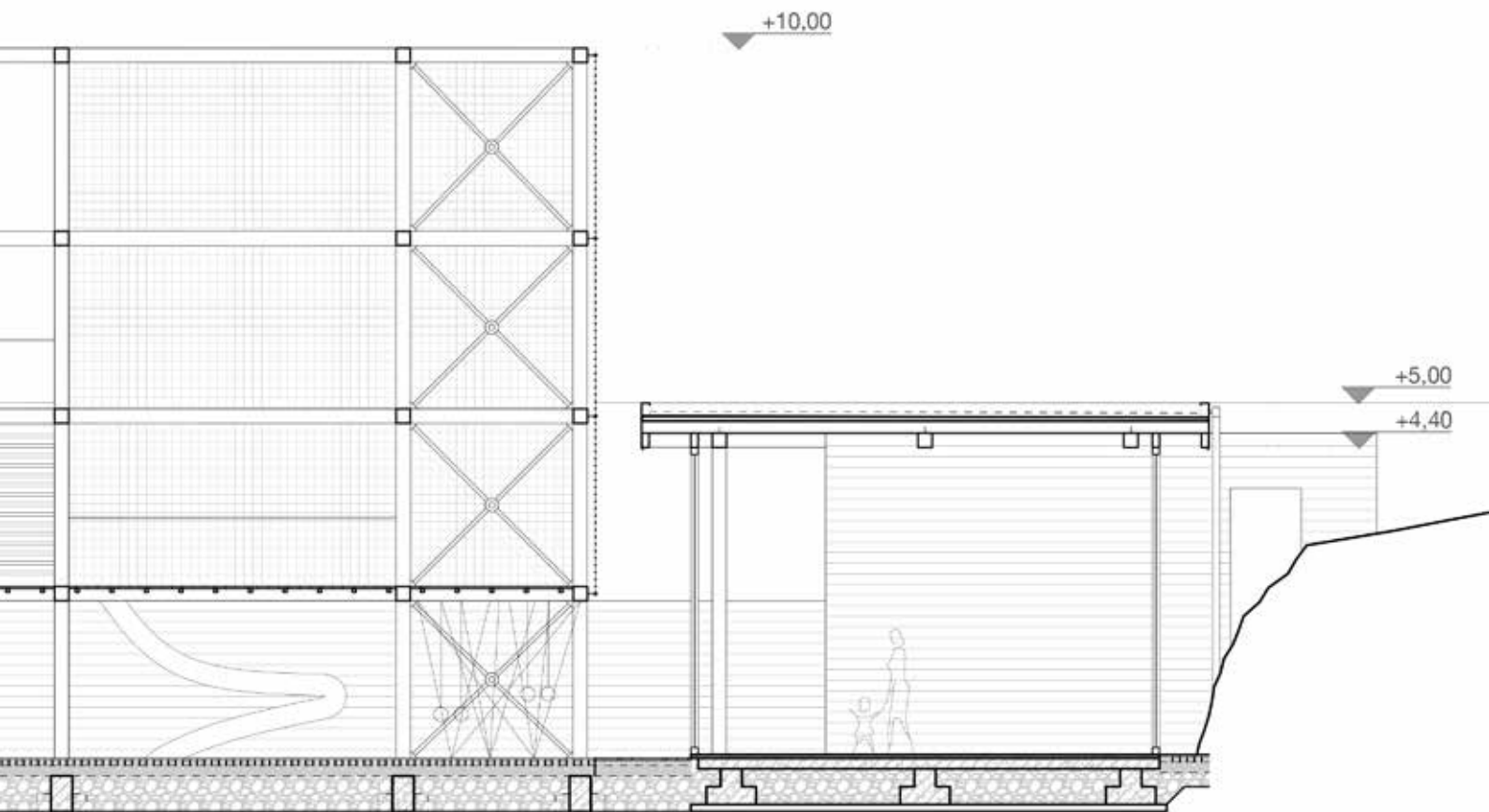
10 m

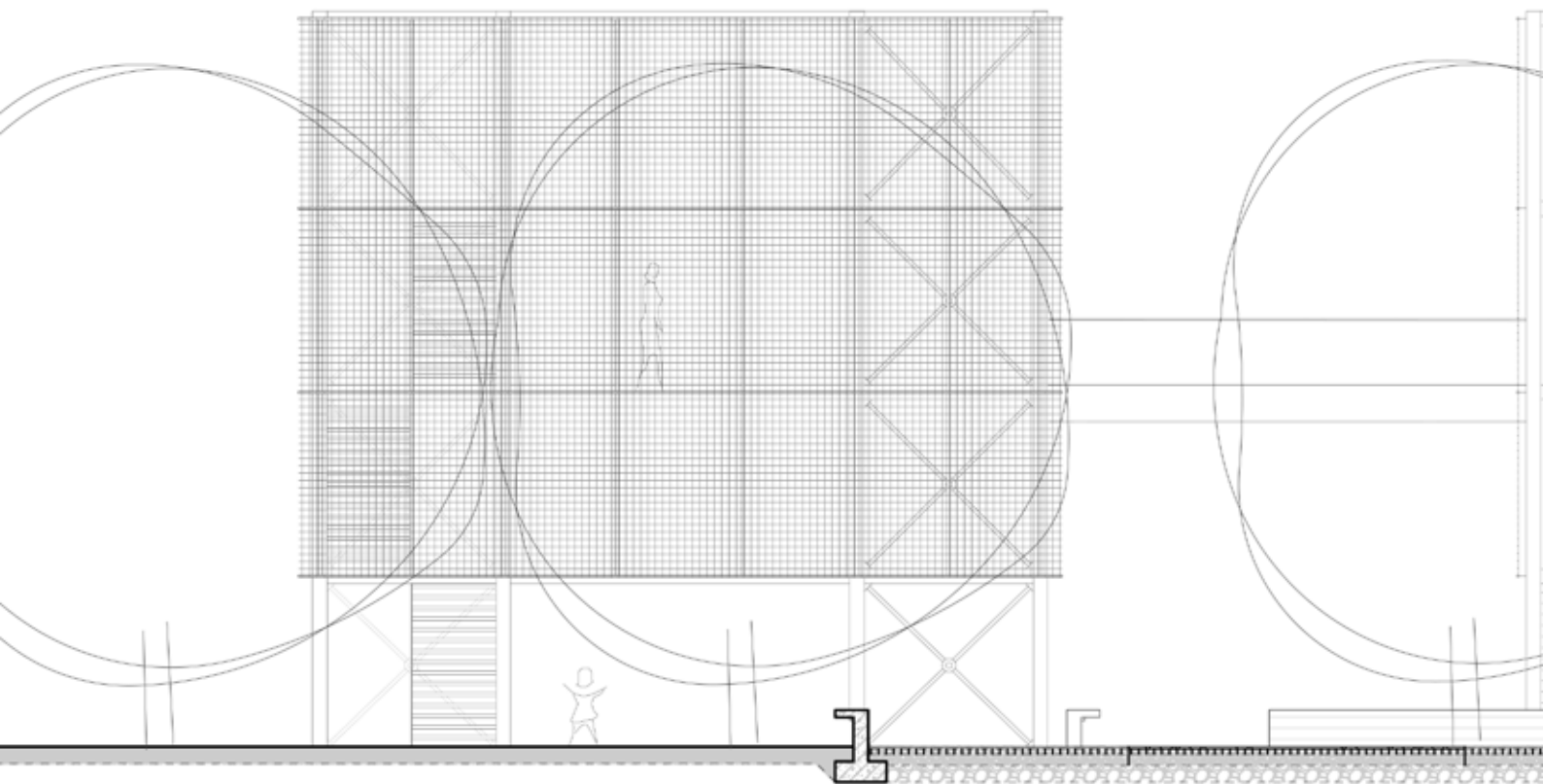

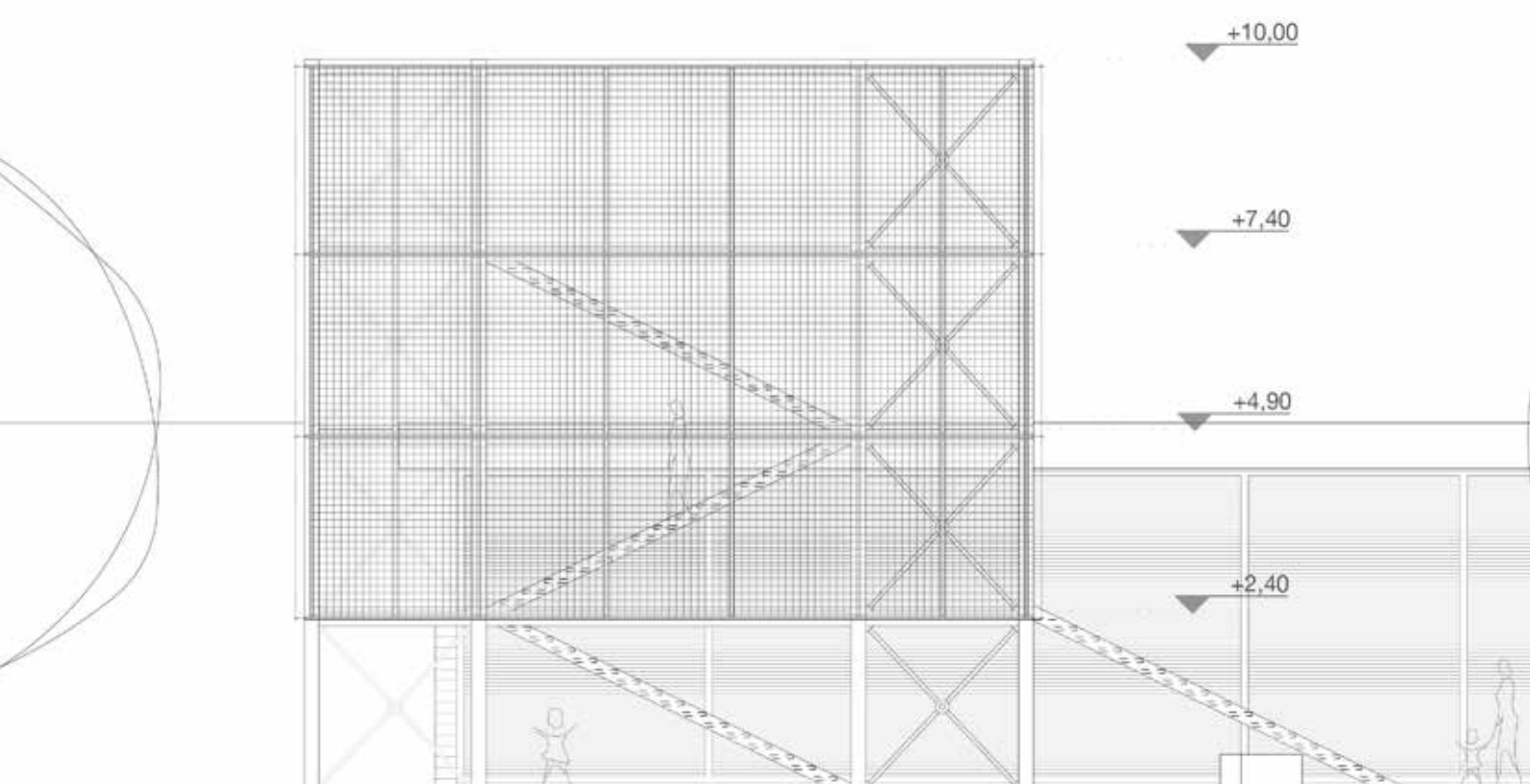

ΤΟΜΗ Α-Α κλίμακα 1:100

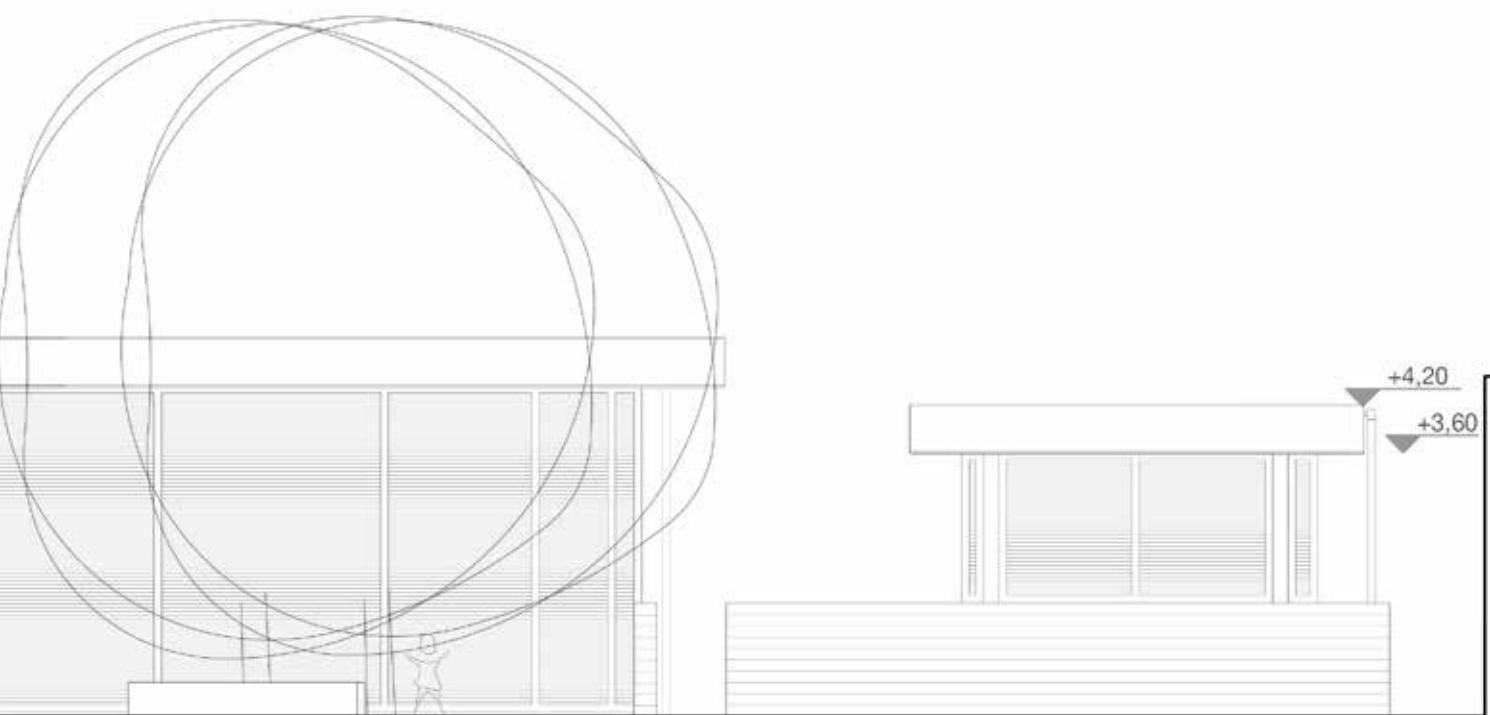
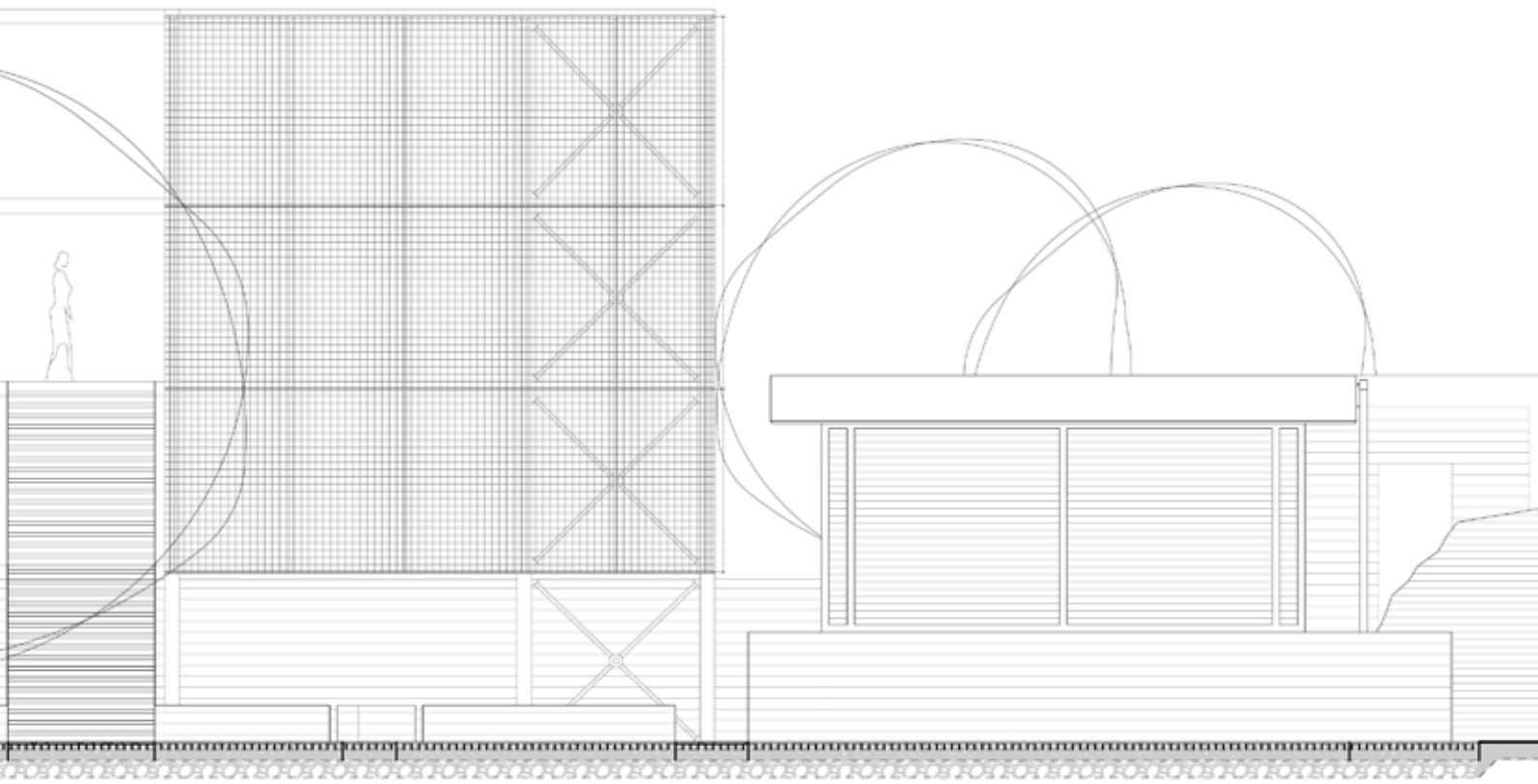

ΤΟΜΗ Β-Β κλίμακα 1:100

ΤΟΜΗ Γ-Γ κλίμακα 1:100

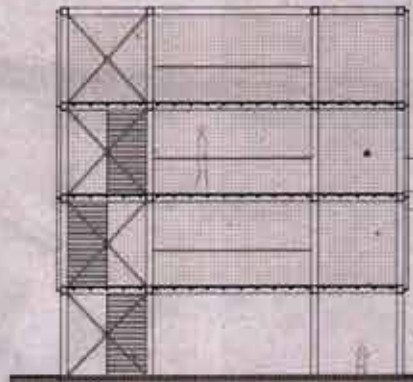

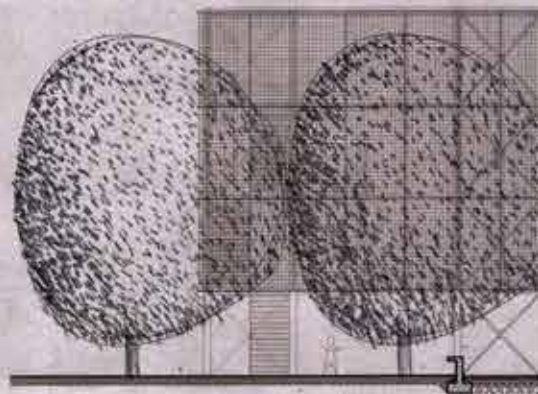

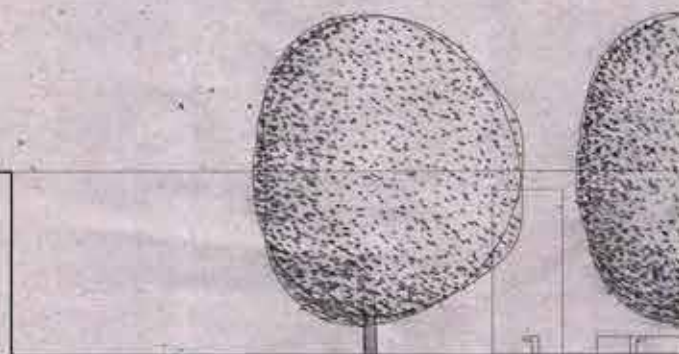

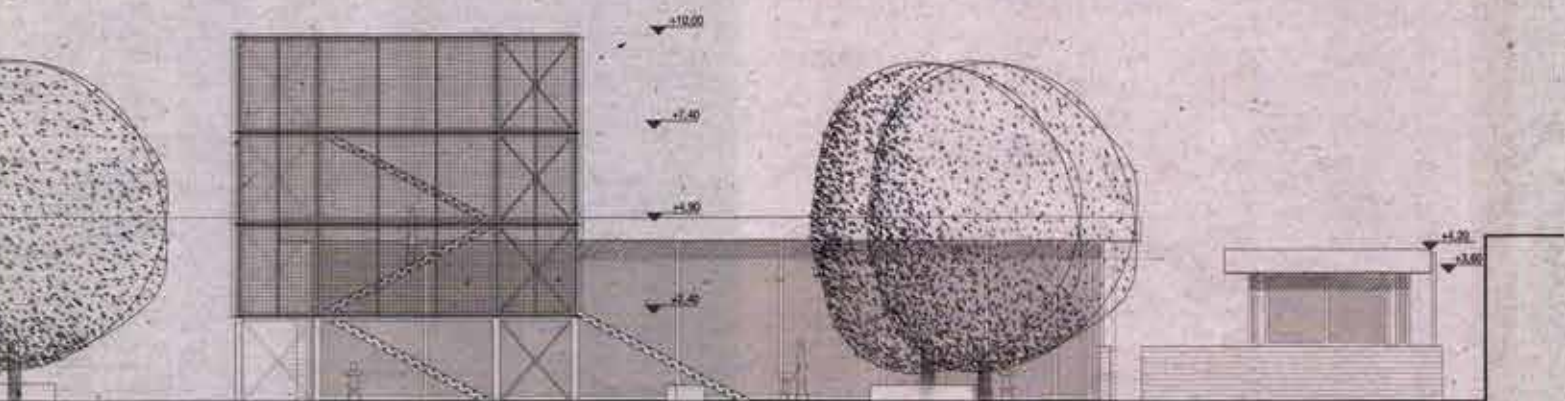
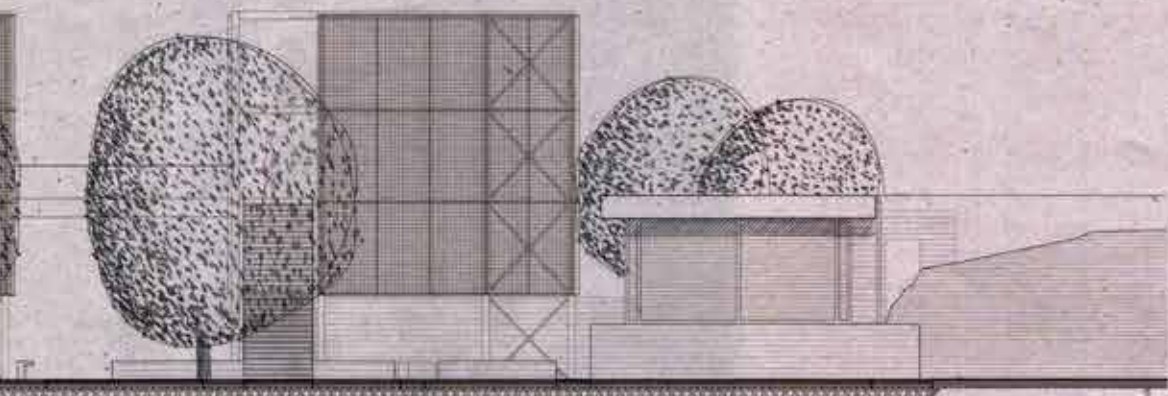
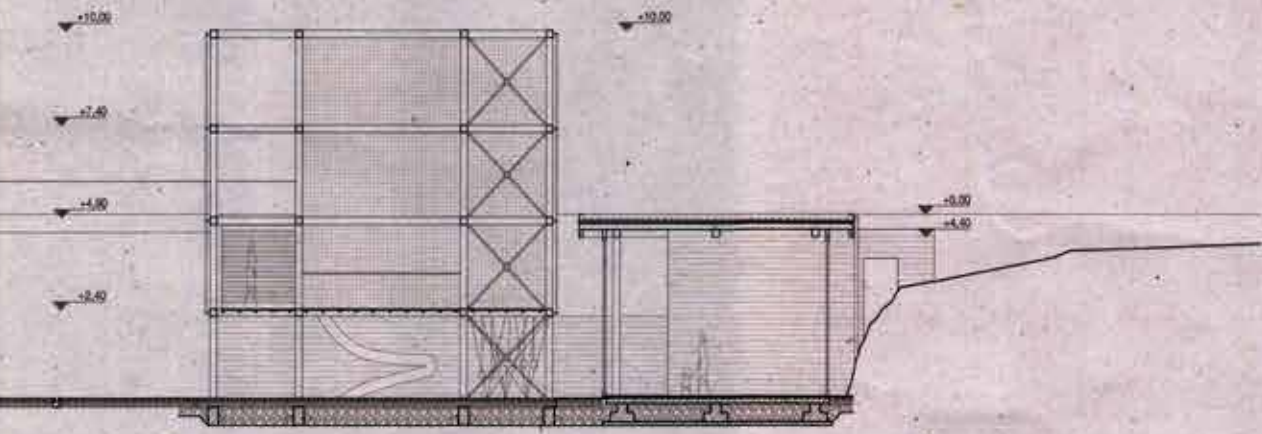
ΤΟΜΗ Α-Α

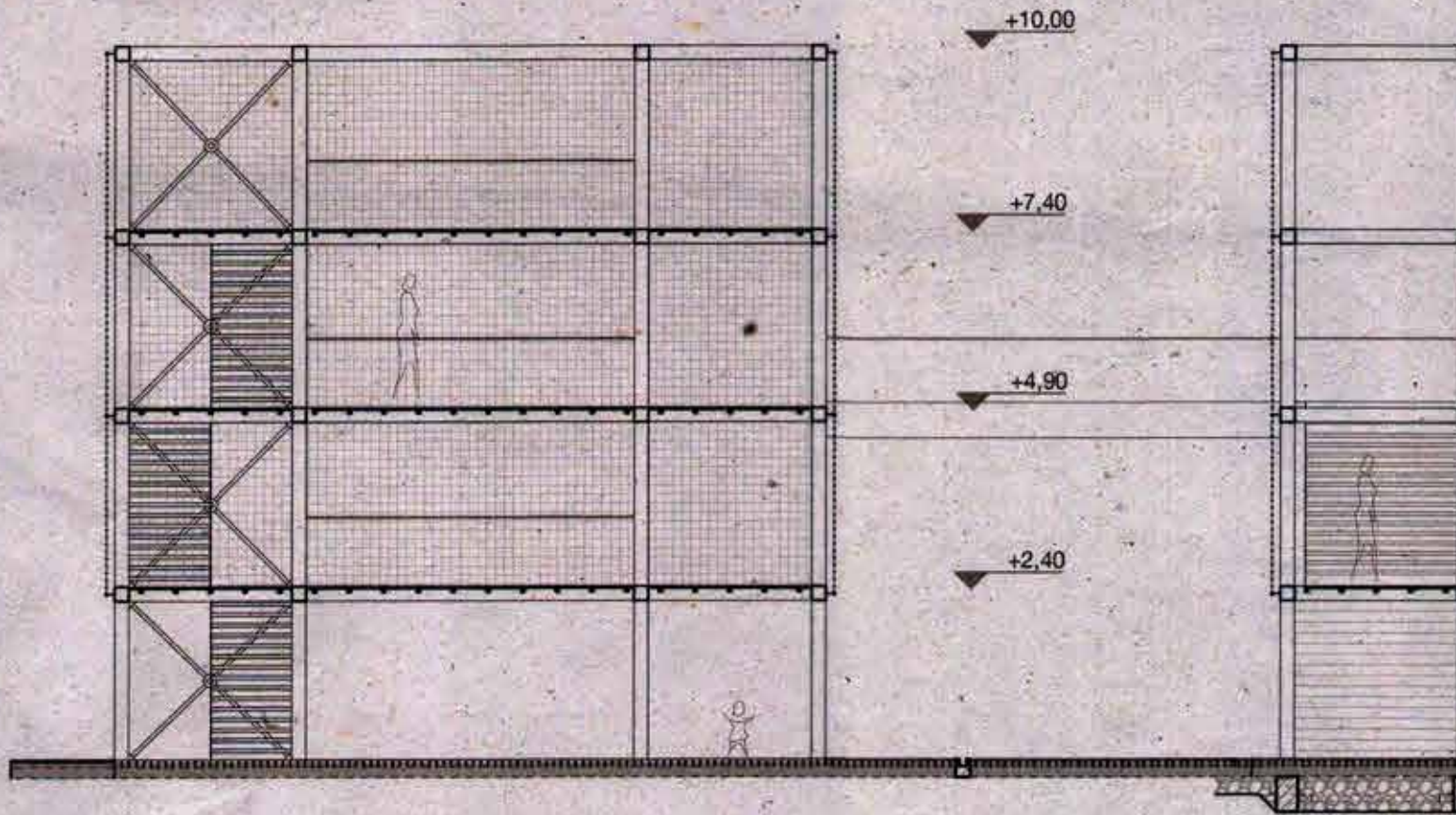

ΤΟΜΗ Β-Β

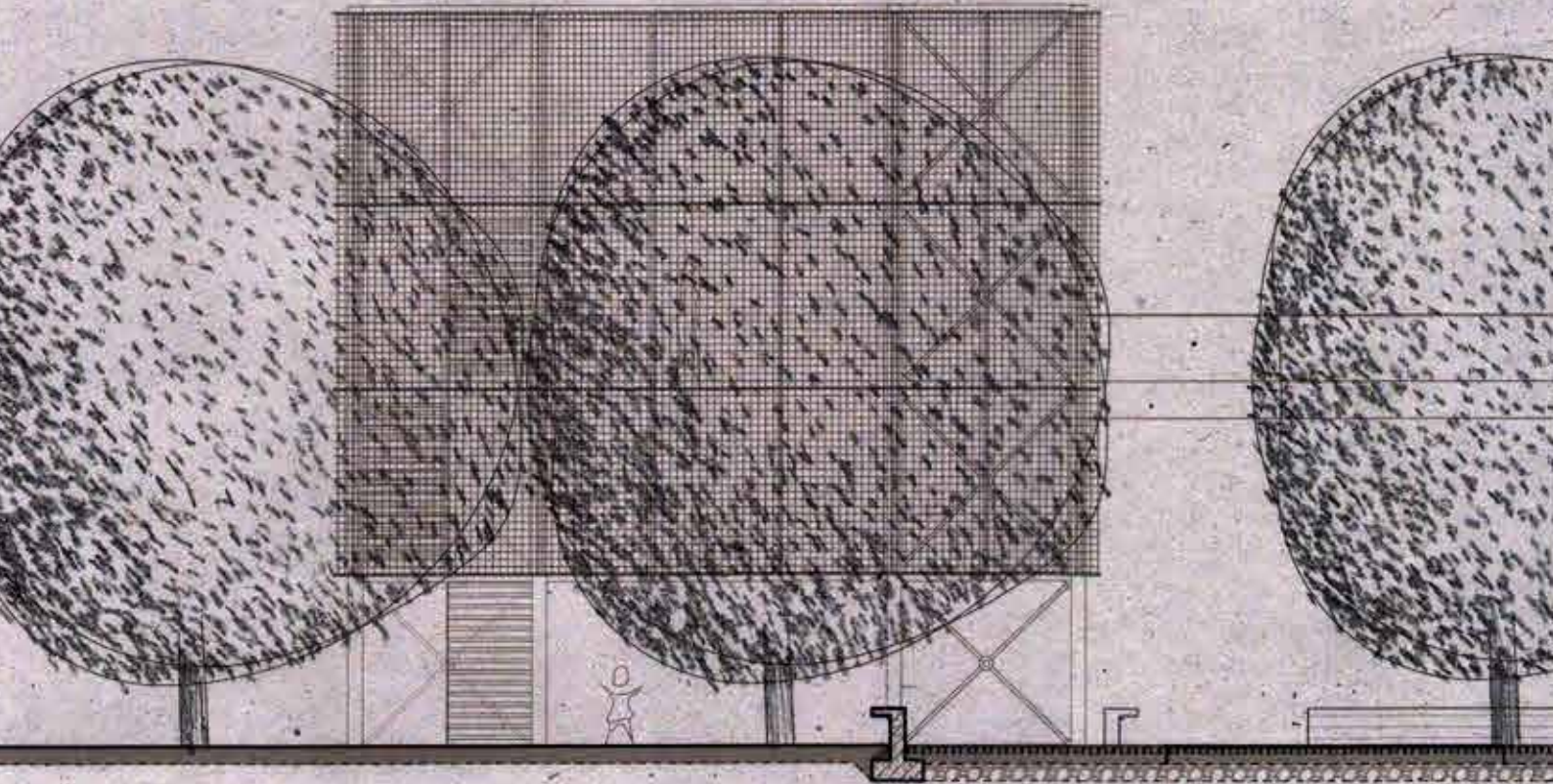

ΤΟΜΗ Γ-Γ

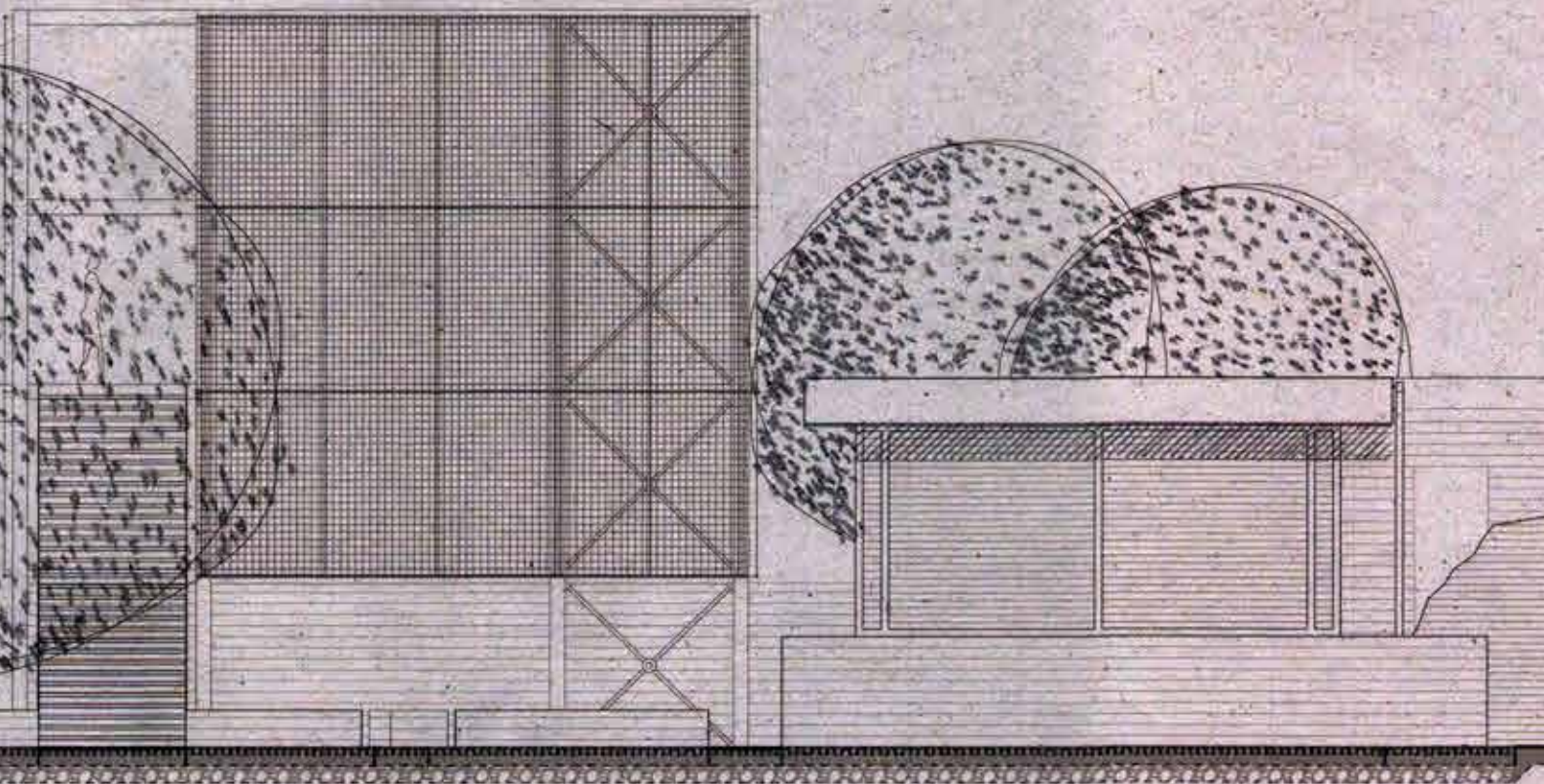
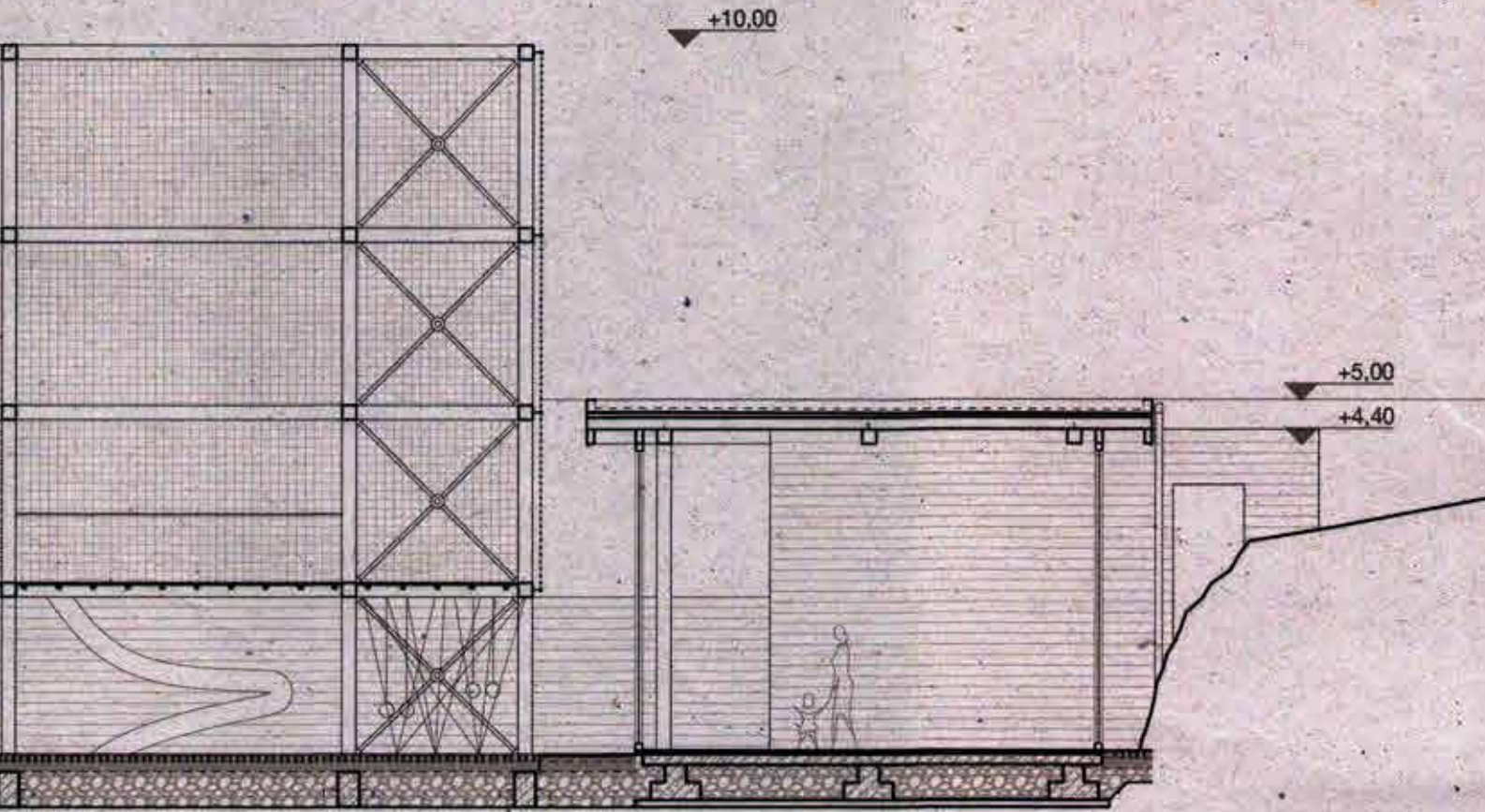

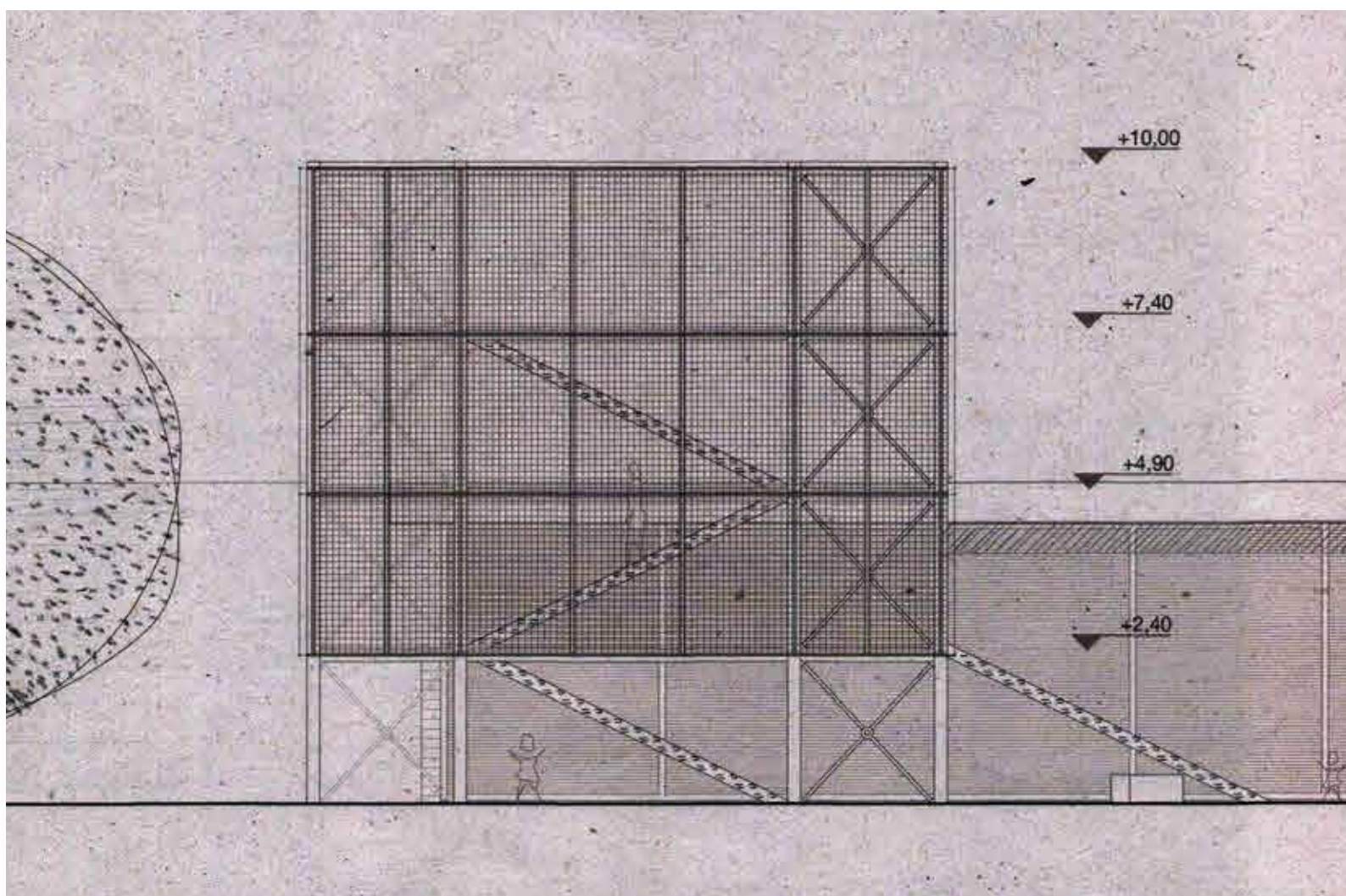
ΤΟΜΗ Α-Α

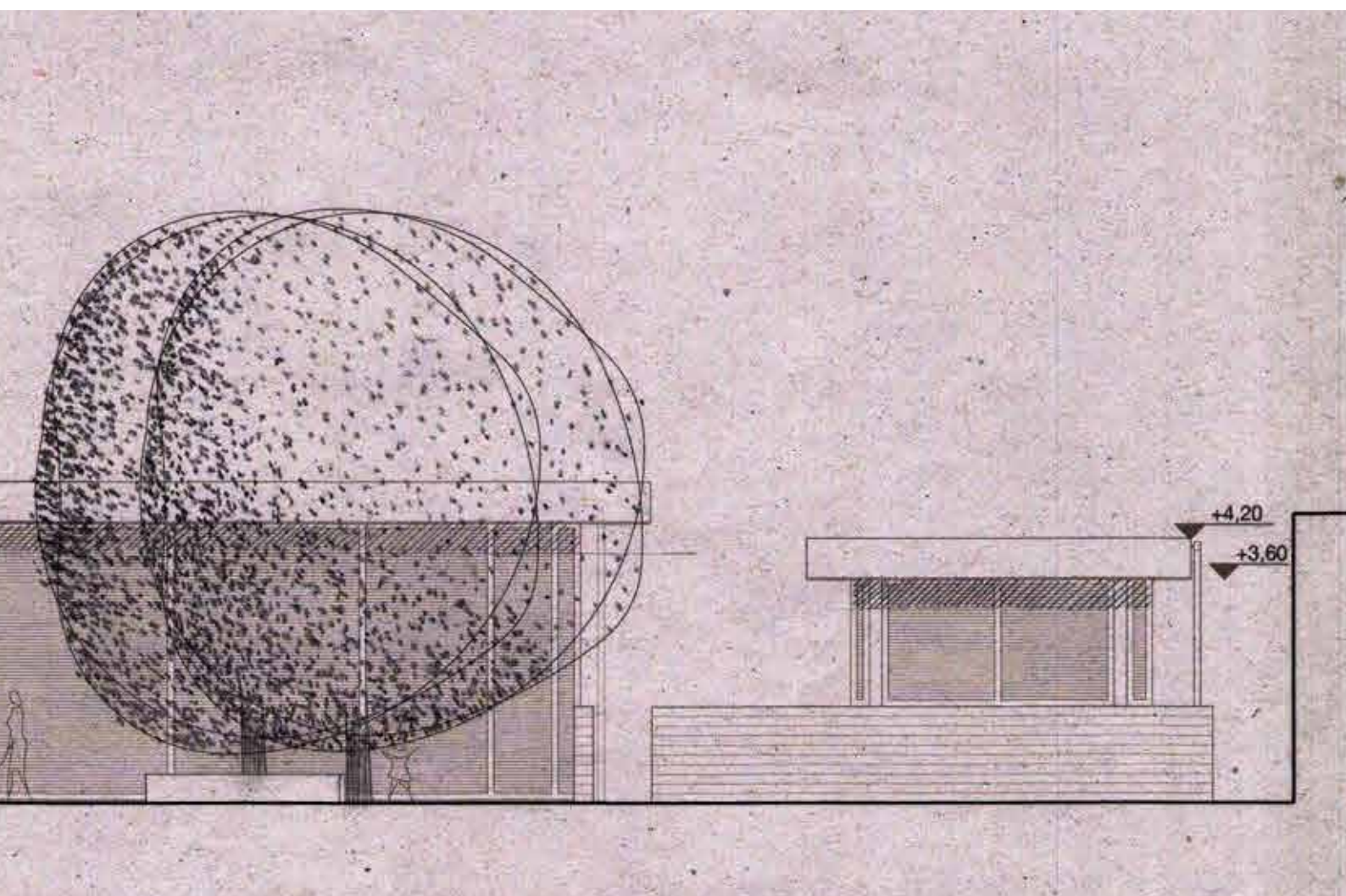
ΤΟΜΗ Β-Β

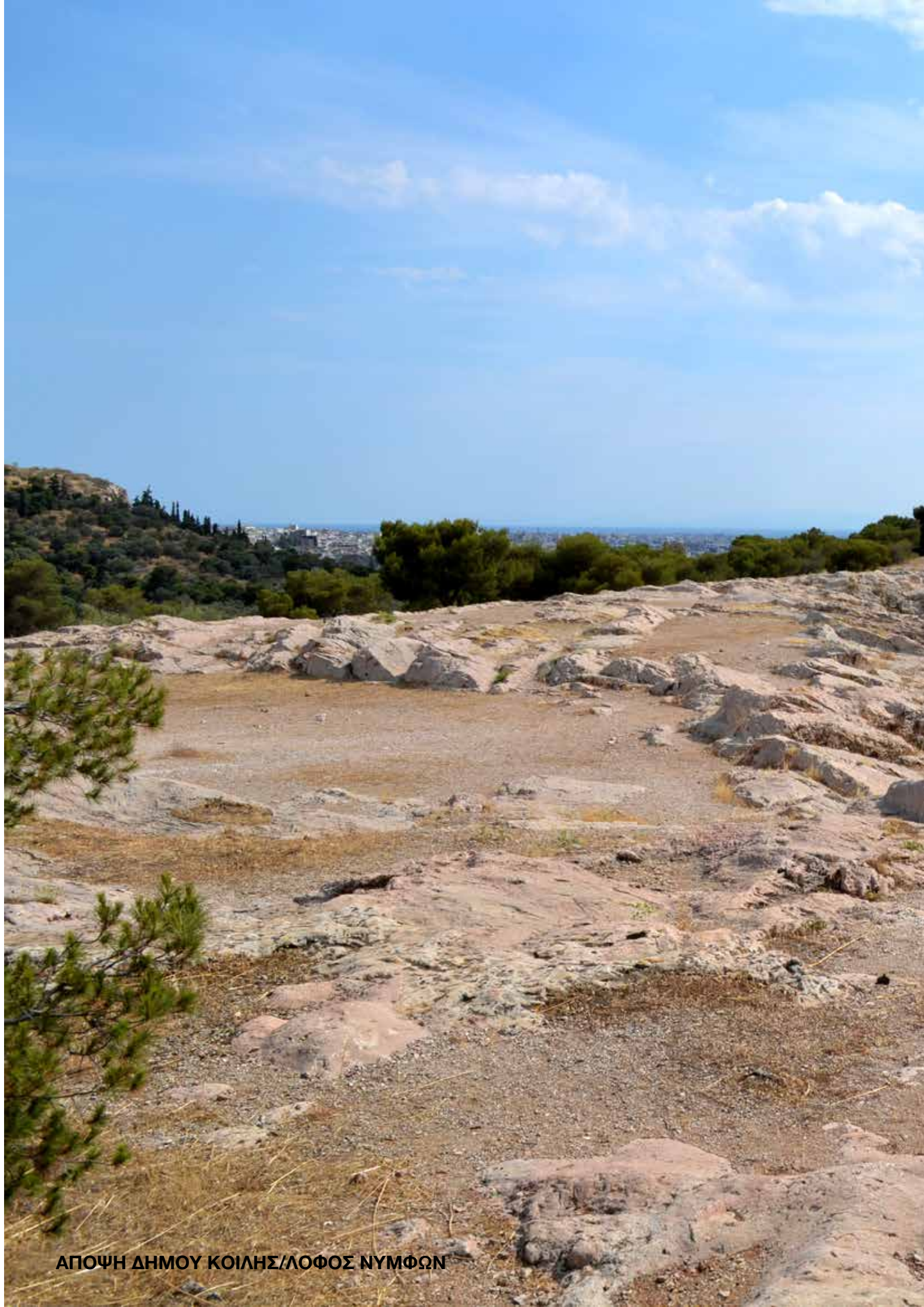
ΟΨΕΙΣ κλίμακα 1:100

ΤΟΜΗ Γ-Γ κλίμακα 1:100

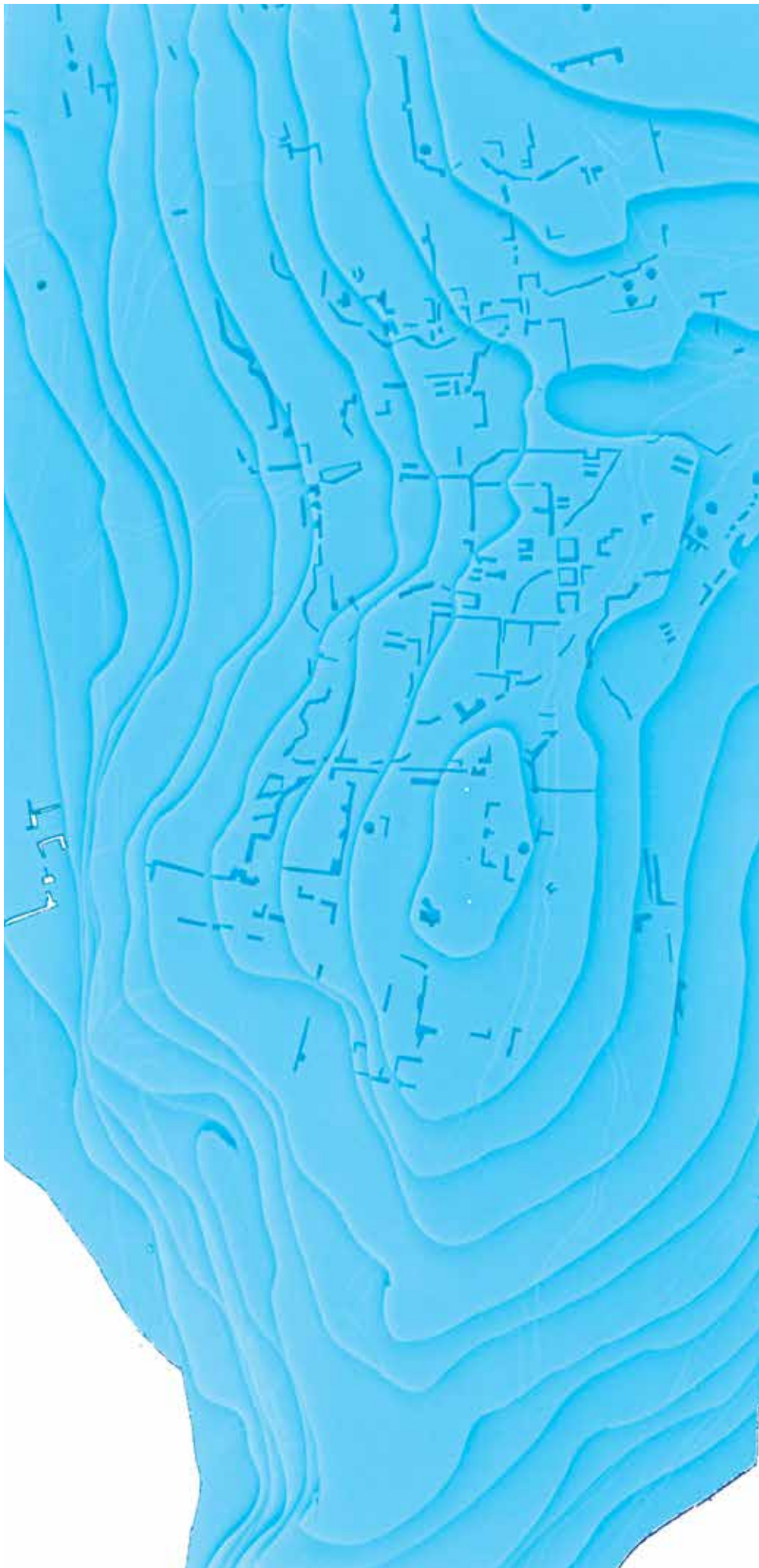

ΑΠΟΨΗ ΔΗΜΟΥ ΚΟΙΛΗΣ/ΛΟΦΟΣ ΝΥΜΦΩΝ

12_ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΜΑΚΕΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΜΕΛΙΤΗΣ κλ. 1:500

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΜΑΚΕΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΟΔΟΥ ΚΟΙΛΗΣ κλ. 1:500

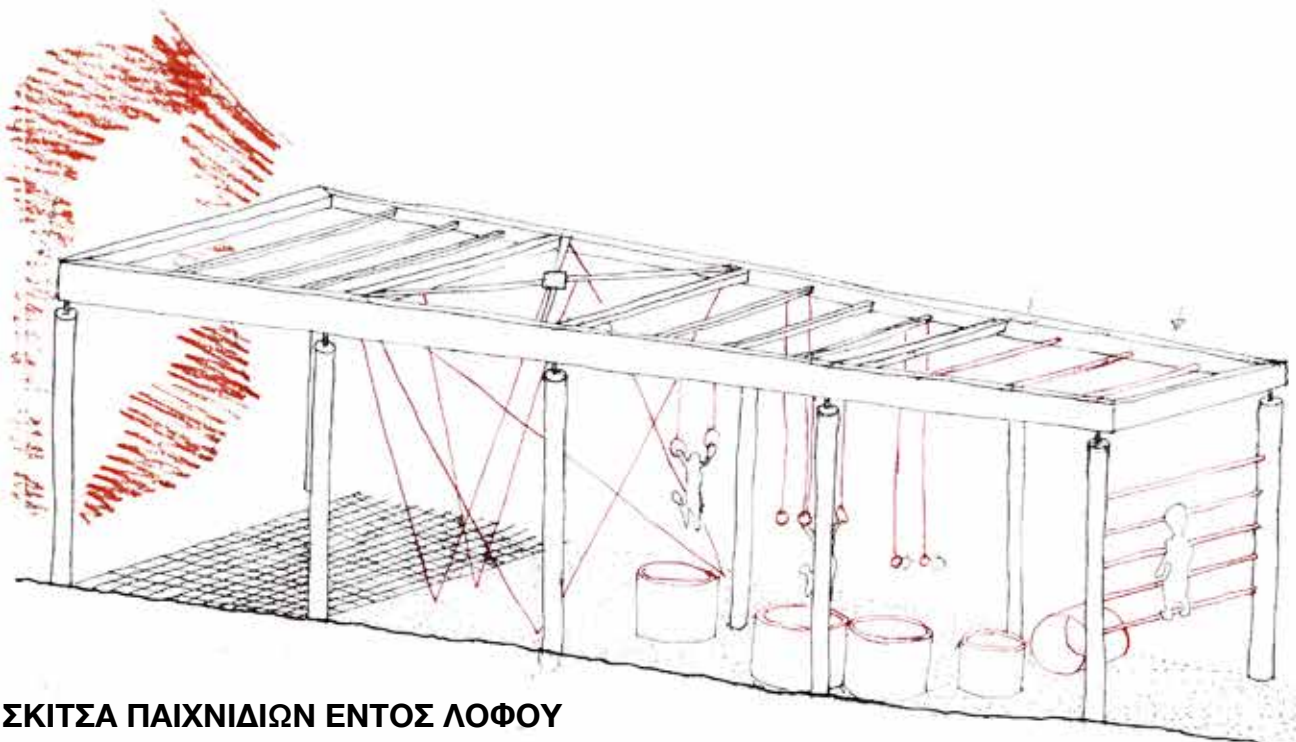
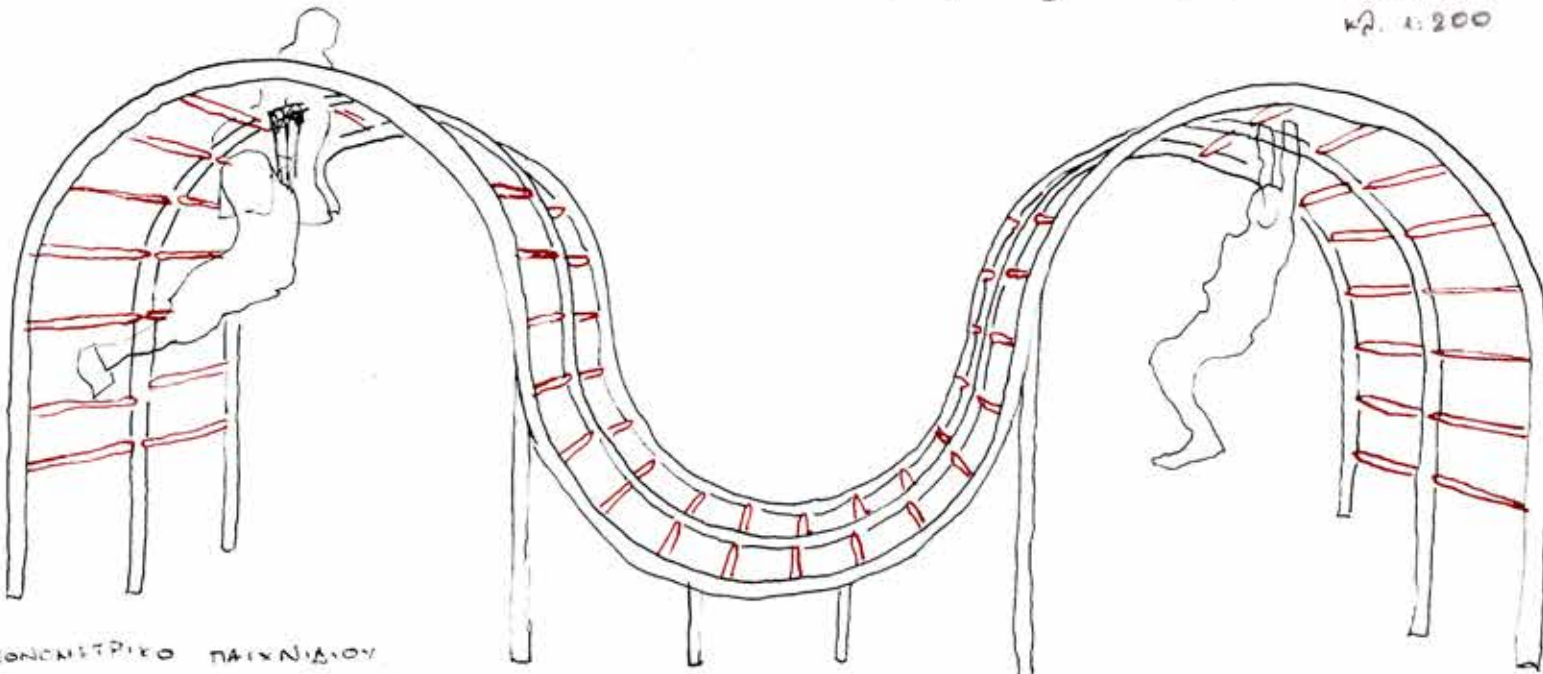
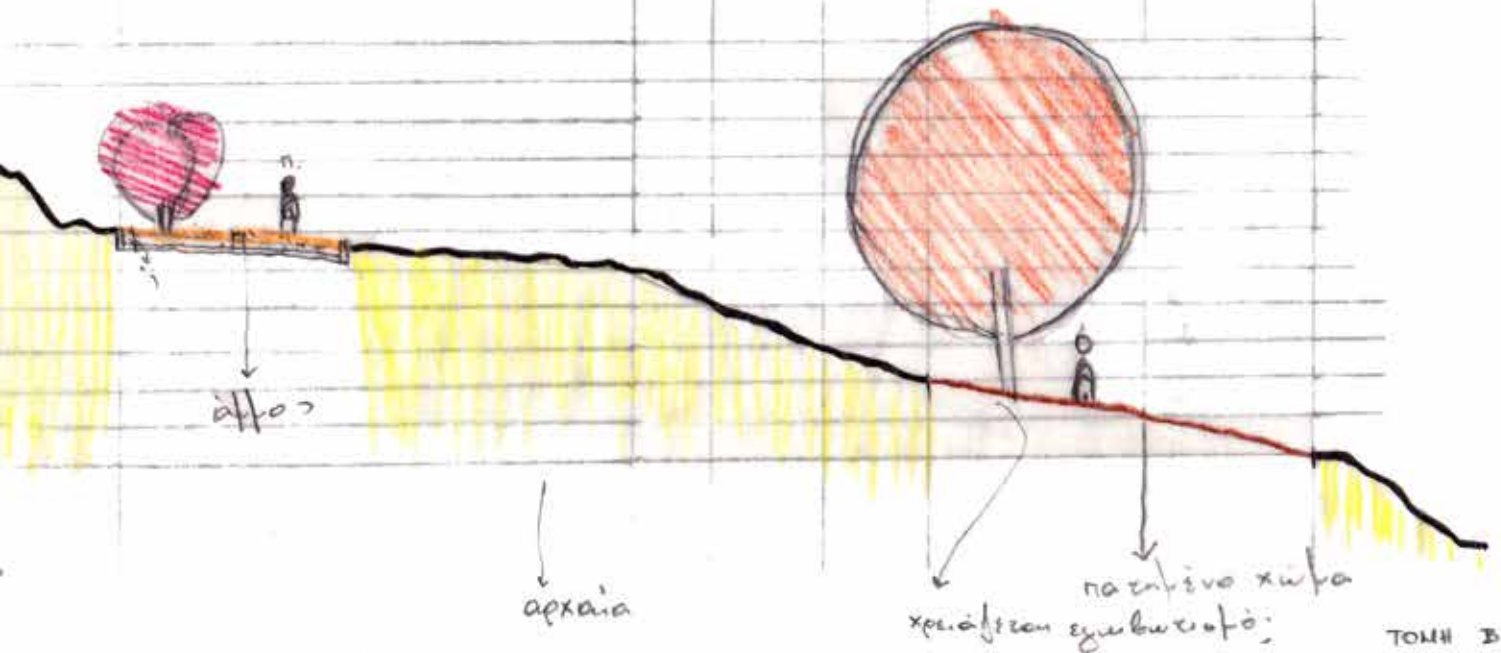
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΜΑΚΕΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΟΔΟΥ ΚΟΙΛΗΣ κλ. 1:500

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΜΑΚΕΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΟΔΟΥ ΚΟΙΛΗΣ κλ. 1:500

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΜΑΚΕΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΟΔΟΥ ΚΟΙΛΗΣ κλ. 1:500

ΣΚΙΤΣΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΕΝΤΟΣ ΛΟΦΟΥ

ΜΑΚΕΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΟΦΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ-ΔΥΤΙΚΩΝ ΛΟΦΩΝ-ΙΣΤΟΥ ΠΟΛΗΣ κλ. 1:5000

13_ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

- “Οι πρώτοι χάρτες της πόλεως των Αθηνών”, Μανόλης Κορρές, Μέλισσα 2010
- “Αττικής οδοί”, Μανόλης Κορρές, Μέλισσα 2009
- “Τα αρχαία τείχη των Αθηνών”, Θεοχαράκη Β. Άννα Μαρία, Ελληνική Επιγραφική Εταιρεία 2015
- “Πολεοδομική εξέλιξη των Αθηνών”, Τραυλός Ιωάννης, ΚΑΠΟΝ, Δεκέμβριος 2005
- “Αρχαιολογικές Συμβολές”, Τόμος Β:Αττική, Α’ και Γ’ Εφορείες Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Αθήνα 2013
- “Το Δίπτυχο της Αθήνας”, Καρύδης Ν. Δ., Εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα, 2014
- “Τα Επτά Βιβλία της Πολεοδομίας”, Καρύδης Δημήτρης Ν., Αθήνα : Παπασωτηρίου, 2006
- “Αρχαία Αθήνα και Αττική. Ιστορική τοπιογραφία του άστεως και της χώρας.”, Ανδρέας Γ. Βλαχόπουλος, Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, Αθήνα 2008
- “Πολεοδομικός σχεδιασμός. Για μία βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου.”, Αραβαντινός Αθανάσιος, Συμμετρία, Δεκέμβριος 2007
- “Ο Αθηναϊκός περίπατος και το ιστορικό τοπίο των Αθηνών.”, Βενέτας-Παπαγεωργίου Αλέξανδρος, ΚΑΠΟΝ, Δεκέμβριος 2010
- “Ο Παιδικός Κήπος της Φιλοθέης”, Πικιώνη Αγνή, Δημήτρης Πικιώνης, Αθήνα, ΙΝΔΙΚΤΟΣ 2002
- “Πικιώνης: οι ομιλίες του ‘65”, Φιλιππίδης Α. Δημήτρης, Μέλισσα, Ιούλιος 2009
- “Έργα Ακροπόλεως”, Πικιώνης Δημήτρης, ΙΝΔΙΚΤΟΣ, Δεκέμβριος 2001
- “Το δικαίωμα στην πόλη : χώρος και πολιτική”, Lefebvre, Henri [1977], μετάφραση: Πάνος Τουρναϊκιώτης, Κλώντ Λωράν, Αθήνα :Εκδόσεις Παπαζήση
- “Παιδαγωγικό Μανιφέστο”, Μαρία Μοντεσσόρι, Εκδόσεις Γλάρος , Αθήνα 1986
- “Ο άνθρωπος και το παιχνίδι”, Johan Huizinga, Μετάφραση: Ροζάνης Στέφανος, Εκδότης ΓΝΩΣΗ, Δεκέμβριος 1989
- “Τα παιχνίδια και οι άνθρωποι”, Caillois Roger, Μετάφραση: Κούρκουλος Νίκος, Εκδότης ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ, Νοέμβριος 2001
- “Genius Loci: Το πνεύμα του τόπου. Για μία φαινομενολογία της αρχιτεκτονικής.”, Christian Norberg - Schulz, μετάφραση Μ. Φραγκόπουλος, Πανεπιστημιακές εκδόσεις ΕΜΠ, 2009
- “The city of collective memory”, M.C. Boyer, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London 1994
- “The ambiguity of play”, Brian Sutton-Smith, May 2001
- “Ground-up City:Play as a Design Tool”, Lefaivre, Liane and Doll, Henk., Publishers, 2007
- “The playgrounds and the city”, Aldo Van Eyck, Amsterdam : Stedelijk Museum Amsterdam NAI Publishers Rotterdam, 2002
- “The image of the city”, Kevin Lynch, The technology Press and Harvard University Press, Cambridge 1960
- “The practice of everyday life”, Michel de Certeau, University of California Press, 1984
- “Designing for Play”, Hendricks Barbara E, Hants : Ashgate Publishing Ltd, 2001
- “European landscape Architecture. Best practice in Detailing”, Ian H. Tompshon, Torben Dam, Jens Balsby Nielson, Routledge 2007
- “Landscape Construction”, David Sauter, Cengage Learning 2000 Delmar
- “Time-saver Standards for Landscape Architecture”, Charles W. Harris, Nicholas T. Dines, McGraw Hill 1998

Διδακτορική Διατριβή:

- “Το παιδί και ο αστικός χώρος: το παιχνίδι του παιδιού σχολικής ηλικίας στον αστικό χώρο”, Καίσαρη Βενετία, Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας Πολεοδομίας-Χωροταξίας/Εργαστήριο Πολεοδομικής Σύνθεσης, 2005
- “Η Παιδική Κλίμακα, το Εκπαιδευτήριο και η Γειτονιά”, Μήτουλας Νικόλαος, Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας Πολεοδομίας-Χωροταξίας/

Εργαστήριο Πολεοδομικής Σύνθεσης, 2005

“Η πόλη μέσα από τα μάτια των παιδιών. Προσεγγίζοντας το συμμετοχικό σχεδιασμό του χώρου μέσα από μία εναλλακτική θεώρηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης”, Ίριδα Τσεβρένη, Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας Πολεοδομίας-Χωροταξίας, 2008

Διαλέξεις:

“Οι 35 “πόλεις” των μαθητών”, Ζορμπά Θωμαΐς, Οικονομάκη Ελίνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Ιούλιος 2015

“HOMO LUDENS. Από τη νεωτερική στη σύγχρονη πόλη”, Μήλια-Αργεΐτη Αικατερίνη, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Φεβρουάριος 2012

“Η παιδική χαρά και η πόλη”, Ηρώ Καλογεροπούλου, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Οκτώβριος 2011

Ιστότοποι:

<http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=1794>

Συνέδρια:

“Αρχιτεκτονική Τοπίου Αστικών Υπαίθριων Χώρων. Η προκήρυξη της Θεσσαλονίκης”, Ευρωπαϊκός Φοιτητικός Διαγωνισμός, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1993

“Παίζω στο δημόσιο χώρο”, Play_Public, p_public 2016, ΚΑΜ Χανιά 2016